

วิทยานิพนธ์

อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม
และการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา:
กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี

Influence of Family Function, Social Support, and Self Esteem
on Virtue of The Young Volunteer-Spirit: A Case Study
of the Community Hospital in Nonthaburi Province

นางสาวพิริยา เลิศมงคลนาม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๕๑

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน)

ปริญญา

จิตวิทยาชุมชน

จิตวิทยา

สาขา

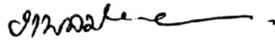
ภาควิชา

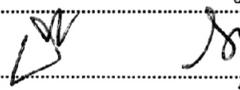
เรื่อง อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่า
ในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา: กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี

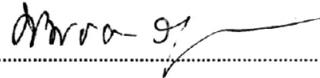
Influence of Family Function, Social Support, and Self Esteem on Virtue of The Young
Volunteer-Spirit: A Case Study of the Community Hospital in Nonthaburi Province

นามผู้วิจัย นางสาวพริษา เลิศมงคลนาม

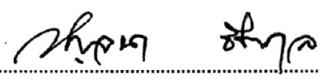
ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง งามลย์ ผิวเหลือง, ปร.ค.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน, กศ.ค)

หัวหน้าภาควิชา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วัลย์ สุรินยา, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ๐๓ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง
ที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา: กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี

Influence of Family Function, Social Support, and Self Esteem on Virtue of The Young
Volunteer-Spirit: A Case Study of the Community Hospital in Nonthaburi Province

โดย

นางสาวพิริยา เลิศมงคลนาม

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน)

พ.ศ. 2551

พริยา เลิศมงคลนาม 2551: อิทธิพลการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา: กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน) สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง งามลย์ ผิวเหลือง, ปร.ศ. 254 หน้า

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเองและคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา ในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี 2) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสาในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นวัยรุ่นที่เป็นจิตอาสาในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 413 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า 1) วัยรุ่นจิตอาสาอยู่ในครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง และคุณธรรมอยู่ในระดับสูง 2) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรม พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาลมีอิทธิพลต่อคุณธรรม โดยตัวแปรทั้ง 6 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถพยากรณ์ได้ ร้อยละ 71.1 และตัวแปรที่พยากรณ์คุณธรรมได้ดีที่สุด คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ

พริยา เลิศมงคลนาม
ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

๒๖ / ๗.๑. / ๕1

Piriya Lertmongkhonnam 2008: Influence of Family Function, Social Support and Self Esteem on Virtue of The Young Volunteer-Spirits: A Case Study of the Community Hospital in Nonthaburi Province. Master of Science (Community Psychology), Major Field: Community Psychology, Department of Psychology. Thesis Advisor: Assistant Professor Wing Commander Ngamlamai Piolueang, Ph.D. 254 pages.

The objectives of this study were the following: 1) to study the family function, social support, self esteem and virtue of the young volunteer-spirit students, and 2) to study the influence of the family function, social support, self esteem on virtue of the young volunteer-spirit students. The data were collected from 413 young volunteer-spirit students of all community hospitals in Nonthaburi Province by using questionnaires. The data were analyzed by using a computer package statistical program. Statistical methods were percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis with stepwise method.

The results were as follow: firstly the young volunteer-spirit students in the community hospitals there are family function, social support, self esteem and virtue at the high level. Secondly, the factors including, self esteem in competence dimension, family function in behavior control dimension, self esteem in virtue dimension, social support in information support from school, family function in problem solving dimension and social support in instrumental support from hospitals had influenced on virtue and could predict it at 71.1 percents ($R^2_{adj} = .711$) with the statistical significance level of .001. Especially, self esteem in competence dimension was the best predictor among those factors analyzed.

Piriya Lertmongkhonnam
Student's signature

Ngamlamai P
Thesis Advisor's signature

28 / May / 2008

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยใคร่ขอกราบ
ขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง ดร.งามลมัย ผิวเหลือง อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม นาวาอากาศโท
ดร. สุमितร์ สุวรรณ และ รองศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ อิศรภักดี ผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบ
วิทยานิพนธ์ ที่ให้ความรู้ คำปรึกษา ตลอดจนการแก้ไขสิ่งบกพร่องต่างๆในการทำวิทยานิพนธ์ ขอ
กราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมาไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่มอบทุนสนับสนุนการวิจัย
ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยาชุมชน ที่ได้ให้ความรู้ และคำปรึกษาอันมีค่ายิ่ง
ขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาคั้งนี้ คือ วิทยุจินตอาสาในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัด
นนทบุรี ที่ได้สละเวลา ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามเพื่อให้วิทยานิพนธ์คั้งนี้สมบูรณ์ และ
ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ของภาควิชาจิตวิทยาทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการวิจัยในคั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณพระคุณของบิดา มารดา ครอบครัว และเพื่อนๆ อันได้แก่
นางสาวจุลาภา ศรีละเวช นายรุจน์ หาเรือนทรง นายจักรพงษ์ เจนวนโรดมกุล และเพื่อนจิตวิทยา
ชุมชน ภาคปกติ รุ่น 5 ทุกท่านที่ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนจนกระทั่งบรรลุจุดหมาย

คุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา
ขอน้อมรำลึกถึงบูรพาจารย์ทุกท่าน และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ
ได้

พริษา เลิศมงคลนาม

เมษายน 2551

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ตัวแปรที่ศึกษา	5
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	14
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรมคุณธรรม	14
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว	41
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม	57
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง	64
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้	75
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	79
กรอบแนวคิดในการวิจัย	86
สมมุติฐานในการวิจัย	87
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	88
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	88
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	89
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	92
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	93
การเก็บรวบรวมข้อมูล	95

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	96
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	103
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	104
ผลการวิจัย	105
ข้อวิจารณ์	163
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	199
สรุปผลการวิจัย	199
ข้อเสนอแนะ	206
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	209
ภาคผนวก	222
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	223
ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	235
ภาคผนวก ค ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจิตอาสา	245
ภาคผนวก ง รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	252

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุประดับและขั้นของพัฒนาการด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม Kohlberg(1963)	22
2	คุณธรรมจริยธรรมกับความแตกต่างของวัย	29
3	สรุปองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม	36
4	Style ของการทำหน้าที่ครอบครัวตามแนวคิดของ Beavers System Model	53
5	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจำแนกตามโรงพยาบาล	89
6	การกระจายร้อยละของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามคุณลักษณะส่วนบุคคล	105
7	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การเห็นคุณค่าในตนเองรายข้อของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	110
8	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การเห็นคุณค่าในตนเองรายด้านของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	114
9	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวรายข้อของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	114
10	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้านของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	117

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจาก โรงเรียนของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	118
12	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และระดับการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนรายด้านของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	120
13	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้ของการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลรายข้อ ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	121
14	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลรายด้านของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	124
15	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้คุณธรรมของตนเองรายข้อของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	124
16	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และรับการรับรู้คุณธรรมของตนเองรายด้านของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	128
17	สัญลักษณ์แทนชื่อตัวแปรและระดับการวัดของตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม	130
18	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล การหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง	133

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล การหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง หลังจากเลือกตัดตัวแปรอายุออก	136
20	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมโดยรวมของวัยรุ่นนิจิตอาสา	140
21	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นนิจิตอาสา	143
22	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหยัคของวัยรุ่นนิจิตอาสา	145
23	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นนิจิตอาสา	147
24	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีวินัยของวัยรุ่นนิจิตอาสา	149
25	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสุภาพของวัยรุ่นนิจิตอาสา	151
26	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดของวัยรุ่นนิจิตอาสา	153

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรม ด้านความสามัคคีของวัยรุ่นจิตอาสา	155
28	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรม ด้านความความมีน้ำใจของวัยรุ่นจิตอาสา	157
29	การสรุปตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นวัยรุ่น จิตอาสาในจังหวัดนนทบุรี	159
ตารางผนวกที่		
1	ค่า Item - Total Correlation (r) รายชื่อของแบบสอบถามการเห็นคุณค่าใน ตนเอง	236
2	ค่า Item - Total Correlation (r) รายชื่อของแบบสอบถามคุณธรรม	237
3	ค่า Item - Total Correlation (r) รายชื่อของแบบสอบถามการทำหน้าที่ของ ครอบครัว	239
4	ค่า Item - Total Correlation (r) รายชื่อของแบบสอบถามการสนับสนุนทาง สังคมจากโรงเรียน	241
5	ค่า Item - Total Correlation (r) รายชื่อของแบบสอบถามการสนับสนุนทาง สังคมจากโรงพยาบาล	242

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
6	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเองรายด้านและทั้งฉบับ	243
7	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคุณธรรมรายด้านและทั้งฉบับ	243
8	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้านและทั้งฉบับ	244
9	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนรายด้านและทั้งฉบับ	244
10	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลรายด้านและทั้งฉบับ	244

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กระบวนการรับรัฐ	76
2	กระบวนการรับรัฐ	77

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

สภาพการณ์สังคมไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะในสังคมเมือง มีการพัฒนาสู่ “เศรษฐกิจยุคใหม่” ตามกระแสสังคม และได้พัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูง (High Technology) อย่างรวดเร็ว มีการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมทางเครื่องมือเครื่องใช้มากมายเพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้กับวิถีชีวิตคนเมือง มีการพัฒนาระบบการสื่อสารล้ำสมัยในยุคโลกไร้พรมแดน (Globalization) ซึ่งเป็นยุคของการแพร่สะพัดข้อมูลข่าวสารทุกมุมโลก อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเกิดการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อ ค่านิยม เจตคติ ตลอดจนพฤติกรรม และเกิดการเบี่ยงเบนค่านิยมไทยไปตามกระแสวัฒนธรรมต่างชาติ จนเกิดความขัดแย้งสับสนในค่านิยม ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงตระหนักถึงการพัฒนาคอนที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) จึงให้ความสำคัญในการเพิ่มคุณภาพและศักยภาพของคน ที่จะมุ่งเน้นในการพัฒนาจิตใจ คุณธรรมและจริยธรรม โดยการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนให้มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม กตัญญู เอื้ออาทร และมีความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2549: 4)

มติของคณะรัฐมนตรีประกาศให้ปี พ.ศ.2550 ซึ่งตรงกับวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระชนมพรรษา 80 พรรษา เป็นปีแห่งการอาสาช่วยเหลือสังคม ส่งเสริมเรื่องการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคมทั้งในภาวะปกติและในภาวะวิกฤติให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานและส่งเสริมการดำเนินงานดังกล่าว นอกจากนี้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้สนับสนุนให้เยาวชนได้มีโอกาสสมัครเป็น “อาสาสมัคร” หรือ “จิตอาสา” เพื่อให้การช่วยเหลือสังคมและผู้อื่น โดยมีความเชื่อว่าสังคมที่ประกอบด้วยคนที่มีไมตรีช่วยเหลือกัน ในสังคมก็จะมีแต่ความสุข (กรมสุขภาพจิต, 2548: 50) ตามคำขวัญ “ฉลอง 60 ปี 60 ล้านความดี เริ่มที่เด็กและเยาวชน” และจัดตั้งเครือข่ายจิตอาสาในการดำเนินกิจกรรมการให้และอาสาช่วยเหลือสังคม

การศึกษาของราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย ในปีพ.ศ. 2549 พบว่าวัยรุ่นไทยใช้ชีวิตในภาวะเสี่ยง โดยเด็กอายุ 7-21 ปี ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล หมกมุ่นกับการเล่นเกมคอมพิวเตอร์เฉลี่ย 4.5 ชั่วโมงต่อวัน และหมดเวลาไปกับการดูโทรทัศน์เฉลี่ย 19 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีวัยรุ่นไทยเพียงร้อยละ 4.9 เท่านั้น ที่ทำกิจกรรมร่วมกับสังคมในฐานะอาสาสมัคร ในขณะที่วัยรุ่นสหรัฐอเมริการ้อยละ 59.3 หรือ 13.3 ล้านคน ใช้เวลา 3.5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในการทำกิจกรรมร่วมกับสังคม (ผู้จัดการ, 6 มิถุนายน 2549) รัฐบาลตระหนักถึงปัญหาตรงจุดนี้ จึงร่วมมือกับภาคเอกชนต่างๆ ผนึกกำลังเสริมให้วัยรุ่นเกิด “จิตอาสา” ขึ้น เพื่อมาช่วยกันดูแลและสร้างสรรค์สิ่งดีให้แก่สังคม (มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ, 2550) ซึ่งควรพัฒนาไปพร้อมๆ กับคุณธรรม แต่การที่จะให้บุคคลมีคุณธรรมในทันทีทันใดคงเป็นไปได้ยาก เพราะควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่ในวัยเยาว์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524: 80) สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้คู่คุณธรรม เพื่อปฏิบัติตนอยู่ในกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับและหลักศีลธรรม ด้วยความสมัครใจ ดังนั้นการสอนคุณธรรมให้แก่วัยรุ่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นวัยที่ต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงภายในตัวเองทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ และจิตใจ จากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ มีความเสี่ยงสูงที่วัยรุ่นจะได้รับผลกระทบเหล่านั้น ซึ่งเราควรเริ่มจากการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่วัยรุ่น โดยการพัฒนาคุณธรรมนั้นควรมีพื้นฐานมาตั้งแต่วัยเยาว์ บุคคลที่มีหน้าที่สำคัญในการปูพื้นฐานคุณธรรมในจิตใจคือ พ่อแม่ และโรงเรียน (แก้วตา คณะวรรณ, 2525: 7) การปลูกฝังคุณธรรมมี 3 วิธี คือ การสอนโดยตรงให้กับเด็ก การถ่ายทอดจากผู้ใหญ่สู่เด็ก และการให้ความรัก (Coles, 1997: 105)

การปลูกฝังคุณธรรมนั้นเปรียบเสมือนการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งสถาบันทางสังคมแห่งแรกในชีวิตที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคมคือ สถาบันครอบครัว ที่มีหน้าที่จะต้องให้ความรักความอบอุ่น พร้อมทั้งการปลูกฝังคุณธรรมแก่สมาชิกใหม่ที่เกิดขึ้นมาในครอบครัวเพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (พรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์, 2550: 27-28) ในการปลูกฝังคุณธรรมนั้นมี 3 วิธีที่กล่าวไปแล้วนั้นก็คือ การสอนโดยตรงให้แก่เด็ก คือการสอนความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดีให้แก่เด็ก ซึ่งเกิดจากการอบรมสั่งสอนของบิดามารดา การถ่ายทอดจากผู้ใหญ่สู่เด็ก คือการที่บิดามารดาเป็นแบบอย่างของลูก ซึ่งสามารถทำให้เกิดคุณธรรมหรือความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดีได้ และการให้ความรัก คือการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู ทั้งหมดที่ได้กล่าวมานี้คือหน้าที่ของครอบครัวที่พึงปฏิบัติต่อสมาชิกในครอบครัว แต่การปลูกฝังคุณธรรมให้แก่วัยรุ่นนั้นไม่ใช่หน้าที่ของครอบครัวเพียงสถาบันเดียว สถาบันทางสังคมที่น่าจะมีความสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมก็คือ โรงเรียน ซึ่งสามารถสอนคุณธรรมได้ในรูปแบบของแบบเรียน การจัดกิจกรรม และการเป็นตัวแบบที่ดีของครู ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมคุณธรรมที่ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพให้แก่วัยรุ่น (ธีระ

พร อุวรรณ โณ, 2530: 35) ทั้งนี้ก็เพื่อให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ถึงเรื่องหลักคุณธรรมและนำไปสู่การปฏิบัติ
 ใช้ในชีวิตประจำวันได้

การปลูกฝังคุณธรรมนอกจากเริ่มจากครอบครัวและโรงเรียนแล้ว ส่วนหนึ่งก็ต้องเกิดจาก
 ตัวบุคคลเอง ที่ต้องการจะแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเหล่านั้นออกไป ทั้งนี้เกิดจากการพัฒนา
 ตนเองของแต่ละบุคคล ซึ่งบุคคลที่มีทัศนคติต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) ก็จะมีการ
 พัฒนาตนเองอย่างรวดเร็ว (ชนิดา ราธิ, 2543: 2) เพราะส่งผลต่อความคิด ความปรารถนา ค่านิยม
 และอารมณ์ ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมของบุคคล โดยบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองจะมีจิตใจที่
 เข้มแข็งมั่นคง เชื่อมั่นในตนเอง มีความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ ตลอดจนมีความชื่นชม พึง
 พอใจในตนเอง และสามารถใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและ
 สังคม (ชนิดา ราธิ, 2543: 2) ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะที่สำคัญของบุคคลที่มีคุณธรรม และน่าจะมี
 ลักษณะเป็น “จิตอาสา” ได้

การสร้างคุณธรรมให้แก่คนในชาติโดยการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น มีความสำคัญมาก ที่จะ
 สามารถทำให้สังคมไทยมีความสุข ลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นสังคมที่มีความ
 เข้มแข็งพร้อมที่จะรับมือกับปัญหาต่างๆ ที่กำลังเข้ามาได้ เพราะการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นการพัฒนา
 คุณธรรมในจิตใจบุคคล ในมิติทางสังคมอย่างหนึ่งด้วยความเชื่อที่ว่าเป็นการทำบุญส่งเสริมการ
 เรียนรู้ให้บุคคลเข้าใจชีวิต สังคม เกิดการเรียนรู้ ความสุข จากการให้มากยิ่งขึ้น เป็นช่องทางในการ
 พัฒนาจิตใจ เอื้อเพื่อพ่อแม่ เป็นการฝึกฝนให้รู้จักแบ่งปันทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เกิดสำนึกต่อ
 ส่วนรวม (อรศรี งามวิทยาพงศ์, 2548: 3) โดยเฉพาะกับกลุ่มวัยรุ่นควรปลูกฝังคุณธรรมเป็นอย่างยิ่ง
 เพราะต่อไปในอนาคตจะต้องเป็นพลังสำคัญของประเทศ แต่เนื่องจากวัยรุ่นอยู่ในช่วงวัยที่กำลัง
 เปลี่ยนแปลงทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ ทางภาครัฐ ชุมชน โรงเรียน และครอบครัวจึงควรเปิด
 โอกาสและสนับสนุนให้กับวัยรุ่นได้แสดงศักยภาพของตนเอง ได้รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็น
 ประโยชน์ในการช่วยเหลือสังคม ซึ่งในปัจจุบันทางภาครัฐคือ โรงพยาบาล ได้เปิดโอกาสให้วัยรุ่น
 ได้เข้ามาเป็น “จิตอาสา” ช่วยเหลือผู้ป่วย และดูแลผู้มาขอรับบริการจากโรงพยาบาล ทำให้วัยรุ่นได้
 แสดงศักยภาพของตนเอง เช่น การเล่นดนตรี ร้องเพลง เล่านิทาน หรืออ่านหนังสือให้ผู้ป่วยฟัง
 รวมทั้งการให้คำแนะนำและบริการแก่ผู้มาขอรับบริการจากโรงพยาบาล เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยคาดว่า สถาบันครอบครัว สถาบันทางสังคมต่างๆ และตัว
 บุคคลเอง ต่างก็มีความสำคัญในการเสริมสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับตัวบุคคล ดังนั้นผู้วิจัยจึงมี
 ความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม

ทั้งของโรงเรียนและจากสถาบันทางสังคม ได้แก่ โรงพยาบาล และการเห็นคุณค่าในตนเอง ที่อาจจะมีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกทำการศึกษากับกลุ่มประชากรที่เป็นวัยรุ่นจิตอาสาที่มาทำกิจกรรมกับ โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี เพราะจังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดที่มีอยู่ในเขตปริมณฑล ที่ยังคงมีความเป็นเมืองและชนบทผสมผสานกันอยู่ ทำให้ได้ศึกษาทั้งวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมดั้งเดิม อีกทั้งโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดนนทบุรีเป็นโรงพยาบาลนำร่องในการทำกิจกรรมจิตอาสากับวัยรุ่นอีก และโรงพยาบาลบางบัวทองที่เป็นโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดนนทบุรี เป็นโรงพยาบาลที่ได้รับการชมเชยจากกระทรวงสาธารณสุข สื่อต่างๆ ที่สามารถทำกิจกรรมจิตอาสาในวัยรุ่นได้อย่างดีเยี่ยม จึงเป็นกลุ่มที่น่าสนใจอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังไม่มีประเด็นในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้มากนัก ซึ่งวัยรุ่นที่ทำกิจกรรมจิตอาสาในโรงพยาบาลเป็นกลุ่มทางสังคมกลุ่มใหม่ ที่เสียสละตนเองมาทำประโยชน์กับสังคม การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาถึงปัจจัยทางด้านครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง เพื่อศึกษาเป็นต้นแบบในการนำไปพัฒนาวัยรุ่นให้เป็นบุคคลที่เสียสละตนเองเพื่อสังคม เป็นผู้มีความดี และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติต่อไปในอนาคต และให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเยาวชนของกระทรวงศึกษาธิการที่ว่า “เยาวชนต้องมีความรู้ คู่คุณธรรม” เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมให้แก่วัยรุ่นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว ระดับการสนับสนุนทางสังคม ระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง และระดับคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสาใน โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสาใน โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นแก่ผู้ที่ทำการศึกษาในเรื่องการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา ใน การศึกษาและค้นคว้าต่อไป
2. เพื่อให้ผู้ปกครอง โรงเรียน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนและวัยรุ่น ได้ทราบ แนวทางในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณธรรมตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสามารถพัฒนา ตนเอง สังคม และประเทศต่อไป
3. ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้ง หน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน ในการสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของวัยรุ่น หรือการ สร้างเสริมคุณธรรมให้แก่วัยรุ่น โดยผ่านกิจกรรมการช่วยเหลือสังคมได้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาวัยรุ่นจิตอาสา ภายในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี ทั้ง 5 โรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลบางบัวทอง โรงพยาบาลปากเกร็ด โรงพยาบาลไทรน้อย โรงพยาบาลบางใหญ่ และโรงพยาบาลบางกรวย โดยวัยรุ่นจิตอาสาที่จะศึกษามีอายุระหว่าง 13- 21 ปี สํารวจข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2550 –มกราคม 2551 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 426 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล
 - 1.1 เพศ
 - 1.2 อายุ

- 1.3 ระดับการศึกษา
 - 1.4 ผลการเรียนรู้
 - 1.5 จำนวนพี่น้อง
 - 1.6 ลำดับการเกิด
 - 1.7 รายได้ของครอบครัว
 - 1.8 สถานภาพสมรสของบิดามารดา
 - 1.9 ระดับการศึกษาของบิดา
 - 1.10 ระดับการศึกษาของมารดา
2. การทำหน้าที่ของครอบครัว
 - 2.1 การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว
 - 2.2 การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว
 - 2.3 บทบาทของสมาชิกในครอบครัว
 - 2.4 การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว
 - 2.5 ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว
 - 2.6 การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว
3. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน
 - 3.1 การสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงเรียน
 - 3.2 การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน
 - 3.3 การสนับสนุนทางด้านสิ่งของ และบริการจากโรงเรียน
 - 3.4 การสนับสนุนด้านการประเมินจากโรงเรียน
4. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล
 - 3.1 การสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงพยาบาล
 - 3.2 การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงพยาบาล
 - 3.3 การสนับสนุนทางด้านสิ่งของ และบริการจากโรงพยาบาล
 - 3.4 การสนับสนุนด้านการประเมินจากโรงพยาบาล

4. การเห็นคุณค่าในตนเอง

- 4.1 ความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ
- 4.2 ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ
- 4.3 ความรู้สึกว่าคุณมีคุณความดี
- 4.4 ความรู้สึกว่าคุณมีอำนาจ

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. คุณธรรม

- 1.1 ความซื่อสัตย์
- 1.2 ความประหยัด
- 1.3 ความซื่อสัตย์
- 1.4 ความมีวินัย
- 1.5 ความสุภาพ
- 1.6 ความสะอาด
- 1.7 ความสามัคคี
- 1.8 ความมีน้ำใจ

นิยามศัพท์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้นิยามศัพท์เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายได้ตรงกัน ดังนี้

จิตอาสา หมายถึง ชื่อเฉพาะที่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้กำหนดขึ้นเรียกคุณลักษณะอาสาสมัครที่ทำงานช่วยเหลือสังคม ด้วยใจที่พร้อมสละเวลา แรงกาย และสติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์ เมื่อพบเห็นปัญหาหรือความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

วัยรุ่นจิตอาสา หมายถึง นักเรียนหรือนักศึกษาที่มีอายุตั้งแต่ 13 – 21 ปี โดยนับอายุเต็มปี ที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคมและผู้อื่นร่วมกับโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี ด้วยความสมัครใจ ที่พร้อม เสียสละเวลา แรงกาย และสติปัญญา โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี หมายถึง สถานบริการสาธารณสุขระดับอำเภอ มีขนาด 10 – 120 เตียง สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ที่อยู่ในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 5 โรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลบางบัวทอง โรงพยาบาลปากเกร็ด โรงพยาบาลไทรน้อย โรงพยาบาลบางใหญ่ และโรงพยาบาลบางกรวย

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะบุคคลของวัยรุ่นจิตอาสา ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการเรียน จำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด รายได้ของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา และการศึกษาของบิดามารดา

เพศ หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเป็นเพศชาย หรือเพศหญิงของวัยรุ่นจิตอาสา

อายุ หมายถึง จำนวนปีที่เกิด จนถึงปัจจุบันที่ตอบคำถาม โดยนับอายุเต็มปีของวัยรุ่นจิตอาสา

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของวัยรุ่นจิตอาสา ในปีที่ตอบแบบสอบถาม โดยนับเป็นจำนวนปีตามระดับการศึกษา

ผลการเรียน หมายถึง เกรดเฉลี่ยตลอดหลักสูตรที่วัยรุ่นจิตอาสาศึกษาอยู่ นับถึงเทอมล่าสุด

จำนวนพี่น้อง หมายถึง จำนวนสมาชิกที่เกิดจากบิดามารดาเดียวกัน โดยนับรวมตัววัยรุ่นจิตอาสาด้วย ในจำนวนพี่น้องบิดามารดาเดียวกันของวัยรุ่นจิตอาสา

ลำดับการเกิด หมายถึง การจัดเรียงว่าบุคคลแต่ละคนเป็นคนที่เท่าไร ในจำนวนพี่น้องบิดามารดาเดียวกันของวัยรุ่นจิตอาสา

รายได้ของครอบครัว หมายถึง จำนวนเงินที่เป็นค่าตอบแทนที่ได้รับจากการทำงานต่อเดือนของบิดาและมารดาของวัยรุ่นจิตอาสาด้วยกัน

สถานภาพสมรสของบิดามารดา หมายถึง สถานภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาของวัยรุ่นจิตอาสา แบ่งเป็น 2 สถานะ ได้แก่ บิดามารดาอยู่ร่วมกัน และบิดามารดาหย่าร้างหรือเสียชีวิตแล้ว

ระดับการศึกษาของบิดา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของบิดามารดาของวัยรุ่นจิตอาสา โดยนับเป็นจำนวนปีตามระดับการศึกษา ได้แก่ 'ไม่' ได้รับการศึกษา เท่ากับ 0 ปี ระดับประถมศึกษา เท่ากับ 6 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เท่ากับ 9 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. เท่ากับ 12 ปี ระดับอนุปริญญาหรือปวส. เท่ากับ 14 ปี ระดับปริญญาตรี เท่ากับ 16 ปี ระดับปริญญาโท เท่ากับ 18 ปี และปริญญาเอก เท่ากับ 21 ปี

ระดับการศึกษาของมารดา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของบิดามารดาของวัยรุ่นจิตอาสา โดยนับเป็นจำนวนปีตามระดับการศึกษา ได้แก่ 'ไม่' ได้รับการศึกษา เท่ากับ 0 ปี ระดับประถมศึกษา เท่ากับ 6 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เท่ากับ 9 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. เท่ากับ 12 ปี ระดับอนุปริญญาหรือปวส. เท่ากับ 14 ปี ระดับปริญญาตรี เท่ากับ 16 ปี ระดับปริญญาโท เท่ากับ 18 ปี และปริญญาเอก เท่ากับ 21 ปี

การทำหน้าที่ของครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่มีต่อสมาชิกในครอบครัว ที่กระทำต่อกันเพื่อประโยชน์การดำรงอยู่ของครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว บทบาทของสมาชิกในครอบครัว การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาต่อความสามารถของสมาชิกในครอบครัวในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับครอบครัวได้อย่างเหมาะสม ทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้ดีและปฏิบัติหน้าที่ด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การแยกแยะประเด็นสำคัญให้ชัดเจน สื่อสารให้เข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น วางแผนการแก้ปัญหา

ตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม ดำเนินการแก้ปัญหาตามวิธีที่เลือก ติดตามให้การแก้ปัญหา นั้นเป็นไปอย่างครบถ้วน และประเมินความสำเร็จในการแก้ปัญหา

การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาต่อความสามารถของสมาชิกในครอบครัว ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ทั้งสื่อสารด้วยคำพูดหรือกริยาท่าทางที่มีความชัดเจนของเนื้อหา และข่าวสารนั้นถูกส่งไปยังบุคคลเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง

การแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาต่อการแสดงพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ที่กำหนดขึ้นสำหรับการดำเนินภารกิจต่างๆ ภายในครอบครัว ที่มีความชัดเจนและความยุติธรรมในการมอบหมายภารกิจให้สมาชิกตามความเหมาะสม ความพึงพอใจและความรับผิดชอบของสมาชิกในการปฏิบัติภารกิจ รวมทั้งวิธีการดูแลให้สมาชิกรับผิดชอบในภารกิจของตน

การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาต่อการแสดงออกทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ต่อสถานการณ์ต่างๆ ทั้งอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปกติและอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ถูกคุกคาม โดยสามารถแสดงอารมณ์ออกมาได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาต่อการแสดงออกของสมาชิกในครอบครัว ที่เกี่ยวข้องหรือให้ความสนใจ หรือให้ความสำคัญในกิจกรรม หรือความห่วงใยในเรื่องต่างๆ ของสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว

การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาต่อการแสดงออกถึงวิธีการที่ครอบครัวแสดงออกเพื่อคงไว้ซึ่งมาตรฐานสำหรับพฤติกรรมของวัยรุ่นจิตอาสา เพื่อให้วัยรุ่นจิตอาสา ประพฤติตนอยู่ในขอบเขตอันเหมาะสม ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น

การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาว่า "ได้รับความรัก การยกย่อง การดูแลเอาใจใส่ รวมทั้งการช่วยเหลือให้คำปรึกษาจากทั้งโรงเรียนและจากโรงพยาบาล ทำให้วัยรุ่นจิตอาสา มีกำลังใจรู้สึกกว่าตนเองมีคุณค่าในการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสังคม ซึ่ง

ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ การสนับสนุนทางด้านข้อมูล ข่าวสาร การสนับสนุนทางด้านสิ่งของบริการ และการสนับสนุนด้านการประเมิน

การสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงเรียน หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาต่อการได้รับการสนับสนุนด้านการยกย่อง การให้ความรัก ความผูกพัน ความจริงใจ ความเอาใจใส่เห็นอกเห็นใจจากโรงเรียน ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา

การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาต่อการได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับคำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และการให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสามารถนำไปแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้จากโรงเรียน ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา

การสนับสนุนทางด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาต่อการที่ได้รับการสนับสนุนในเรื่องสิ่งของที่เป็นทั้งเรื่อง การเงิน แรงงาน และเวลา ที่เป็นประโยชน์จากโรงเรียน ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา

การสนับสนุนด้านการประเมินจากโรงเรียน หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาต่อการได้รับการยอมรับและช่วยให้เข้าใจถึงศักยภาพของตนเอง รวมทั้งการได้รับข้อมูลย้อนกลับในเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปประเมินตนเองจากโรงเรียน ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา

การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงพยาบาล หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาต่อการได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับคำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และการให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสามารถนำไปแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้จากโรงพยาบาลในการเข้าร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา

การสนับสนุนทางด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาต่อการที่ได้รับการสนับสนุนในเรื่องสิ่งของที่เป็นทั้งเรื่อง การเงิน แรงงาน และเวลา ที่เป็นประโยชน์จากโรงพยาบาล ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา

การสนับสนุนด้านการประเมินจากโรงพยาบาล หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาต่อการได้รับการยอมรับและช่วยให้เข้าใจถึงศักยภาพของตนเอง รวมทั้งการได้รับข้อมูลย้อนกลับในเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปประเมินตนเองจากโรงพยาบาล ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา

การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นนิจิตอาสา ที่มีต่อตนเอง ในการมีอำนาจ การมีความสำคัญ การมีคุณความดี และการมีความสามารถในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีประโยชน์ต่อสังคมตลอดจนการได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ ความรู้สึกว่าคุณมีคุณความดี และ ความรู้สึกว่าคุณมีอำนาจ

ความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นนิจิตอาสาว่าตนเองได้รับการยอมรับ ความสนใจและความรักจากผู้อื่น ด้วยความอบอุ่น ได้รับการตอบสนองเป็นที่ชอบพอของบุคคลอื่น รวมทั้งได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือเมื่อภาวะวิกฤติ

ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นนิจิตอาสาว่าตนเองมีความสามารถสูงในด้านการปฏิบัติงาน การเรียนและการตัดสินใจทำงานให้มีประสิทธิภาพ มีแรงจูงใจในการทำงานที่เกิดจากแรงจูงใจภายในซึ่งไม่ได้มาจากรางวัล หรือการลงโทษ โดย ใช้ความสามารถสูงขึ้นเรื่อยๆ รวมทั้งมีความพยายามที่จะทำงาน

ความรู้สึกว่าคุณมีคุณความดี หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นนิจิตอาสาว่าตนเองเป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมและหลักการทางศาสนา หลีกเลียงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ให้ความเคารพแก่บุคคลที่พึงเคารพ ปฏิบัติตามหลักศาสนา มีทัศนคติทางบวกต่อตนเอง การมีคุณความดีจะทำให้อาสาสมัครประพฤติตนอย่างถูกต้อง และมีความซื่อสัตย์

ความรู้สึกว่าคุณมีอำนาจ หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นนิจิตอาสาว่าตนเองมีความสามารถที่จะโน้มน้าว ควบคุมการกระทำของตนเองและของผู้อื่นได้ ให้เกียรติเคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น โดยคำนึงถึงเหตุผลที่ถูกต้องมากกว่า มีพลังที่จะต่อต้านความกดดันที่ไม่ถูกต้อง เพื่อดำรงไว้ซึ่งความสมดุล มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม มีการแสวงหาและมีความเข้มแข็ง

คุณธรรม หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นนิจิตอาสาถึงการปฏิบัติตนอยู่ในกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับและหลักของศีลธรรม ในการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบด้วยความสมัครใจ โดยมีองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ คือ ความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ

ความขยัน หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาว่าตนมีความตั้งใจเพียรพยายามในการทำหน้าที่ย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค

ความประหยัด หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาว่าตนมีการรู้จักเก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของต่างๆ แต่พอควรพอประมาณ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ

ความซื่อสัตย์ หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาว่าตนมีการประพฤติตนอย่างไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ

ความมีวินัย หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาว่าตนมีความยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม

ความสุภาพ หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาว่าตนมีความประพฤติเรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยา มารยาทที่ดีงาม และมีสัมมาคารวะ

ความสะอาด หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาว่าตนมีจิตใจปราศจากความมัวหมองทั้งกายใจ และสภาพแวดล้อม ความโปร่งใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจ แก่ผู้พบเห็น

ความสามัคคี หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาว่าตนมีความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดการทำงานอย่างสร้างสรรค์ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน มีการยอมรับเหตุผลของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเชื้อชาติ

ความมีน้ำใจ หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาว่าตนมีความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ ให้ความสนใจ ในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาอิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นนิจิตอาสา กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรมและคุณธรรม
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรมและคุณธรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง “คุณธรรม” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Virtue” ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในหนังสือบางเล่มมีการใช้คำว่า “คุณธรรมจริยธรรม” ควบคู่กัน หรือมีการใช้คำว่า “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” ใช้สลับกัน ทำให้คำทั้งสองคำนี้ก็มีความคล้ายคลึงกัน แต่คำทั้งสองมีความแตกต่างกัน โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550: 5) ได้กล่าวว่า จริยธรรม (Ethos or Ethicity) คือ คุณธรรมทุกด้านที่ประสานกันเป็นระบบ และคุณธรรม คือ ความประพฤติดีจนเคยชินในด้านใดด้านหนึ่ง อีกทั้งในสารานุกรมเสรีวิกิพีเดีย (wikipedia, 2550: 1) ได้กล่าวว่า คุณธรรม เป็น มุมมองแง่หนึ่งของ จริยธรรม ซึ่งคำนี้ถึง สิ่งที่ถูกและผิด จึงทำให้ทราบว่า คุณธรรมเป็นองค์ประกอบย่อยของจริยธรรม ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงได้มีการกล่าวถึงทฤษฎีและแนวคิดของจริยธรรมด้วย

ความหมายของคุณธรรม

คำว่า “คุณธรรม” ตรงกับคำว่า “Virtue” ใน The Oxford English Dictionary (Fowler and Fowler, 1982: 900) ได้ให้ความหมายว่า ความสอดคล้องของชีวิตและการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และมาตรฐานของศีลธรรม ด้วยความสมัครใจที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของศีลธรรมว่าด้วยการประพฤติที่ถูกต้อง หรือการละเว้นตามกฎเกณฑ์ของศีลธรรม จากการประพฤติผิดหรือความชั่วใดๆ

ประกาศรี สืออำไพ (2531: 13) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง หลักธรรมจริยาที่สร้างความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดีทางศีลธรรม มีคุณงามความดีภายในจิตใจจนเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข ความยินดี การกระทำที่ดีย่อมได้รับผลของความดี คือ ความชื่นชมยกย่อง ในขณะที่ การกระทำชั่วย่อมได้รับผลของความชั่ว คือ ความเจ็บปวดหรือความทุกข์ต่างๆ

ศูนย์แนะแนวทางการศึกษาและอาชีพ (2544 อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 21) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง ความสามารถในการประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับหรือตามหลักศีลธรรม จริยธรรม

ทิสนา แคมมณี (2546: 36) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง คุณลักษณะหรือสภาวะภายในจิตใจของมนุษย์ที่เป็นไปในทางถูกต้อง ดีงาม ซึ่งเป็นภาวธรรมอยู่ในจิตใจ

Lennick and Kiel (2005: 76) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่าหมายถึง การที่บุคคลยึดมั่นในการกระทำตามหลักแห่งศีลธรรม ค่านิยม ความเชื่อของตนเองและความเชื่อของสังคมที่ถูกต้อง ให้คงอยู่ต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550: 4) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง ความประพฤติดีจนเคยชินในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น คุณธรรมแห่งความยุติธรรม ความกตัญญู เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เป็นต้น

สารานุกรมเสรีวิกิพีเดีย (wikipedia, 2550:1) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่าหมายถึง การพิจารณา และ จำแนกระหว่างสิ่งที่ถูกและผิด ตามเจตนา แรงจูงใจ หรือการกระทำ

จากความหมายของคุณธรรมที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง การปฏิบัติตนอยู่ในกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับและหลักของศีลธรรม ในการปฏิบัติปฏิบัติชอบด้วยความสมัครใจ

พัฒนาการทางจริยธรรม

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2543: 3-27) ความเข้าใจพื้นฐานของพัฒนาการเด็กทางด้านจิตวิทยา ว่ามีความคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กสองฝ่าย ได้แก่

ฝ่ายแรกเป็นพื้นฐานของการคิดในระบบอนุรักษ์ เชื่อว่าเด็กเกิดมาเริ่มต้นจะหมกมุ่น เห็นแก่ตัว ฉะนั้นหน้าที่ของสังคม คือ จะต้องพยายามขัดเกลากิเลส ความไม่ดั่งามต่างๆ ของเด็กให้เด็กอยู่ในกรอบจารีตประเพณีและเชื่อว่าจะต้องมีการสั่งสอนปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดความดั่งามยิ่งขึ้นไป โดยเชื่อว่าการที่ผู้ใหญ่ไม่ดั่งามนั้นเกิดจากการที่ไม่ได้รับการปลูกฝังคุณธรรมตั้งแต่เด็ก หรือพ่อแม่ไม่สั่งสอน จะเน้นเรื่องการเติบโตสู่สิ่งที่ดั่งามขึ้น (Growth to Goodness)

ฝ่ายที่สองเป็นพื้นฐานของการคิดในระบบเสรีนิยม เชื่อว่าเด็กเกิดขึ้นมาพร้อมกับความดั่งาม เพราะฉะนั้นหน้าที่ของสังคมนั้นจะต้องไม่ไปรบกวนความดั่งามนั้น สถาบันต่างๆ ของสังคมจะต้องไม่กดขี่ข่มเหงเพราะเป็นการหยุดยั้งความดั่งาม ซึ่งมีอยู่ในธรรมชาติของเด็กอยู่แล้ว ดังนั้นกฎเกณฑ์ต่างๆ เป็นเรื่องที่ไม่ดีเนื่องจากทำให้เก็บกดเอาความดั่งามซึ่งมีตั้งแต่เกิดนั้นให้น้อยถอยลงไป จะเน้นเรื่องการฟื้นคืนสภาพของความดีซึ่งมีมาตั้งแต่ต้น (Recaptured Goodness)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม

สิทธิโชค วรานุสันติกูล (2548: 66-76) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นกลไกที่สำคัญในสังคมที่จะช่วยให้บุคคลในสังคมอยู่ได้อย่างสันสันดีสุข สังคมต่างๆ จึงพยายามที่จะส่งเสริมพัฒนาจริยธรรมให้มีขึ้นในบุคคล การศึกษาถึงแหล่งกำเนิดของจริยธรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญเพื่อเป็นแนวทางที่จะส่งเสริมพัฒนาจริยธรรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม สามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ซึ่งในทฤษฎีนี้มีความเกี่ยวข้องกับจริยธรรมอยู่ด้วย Freud ได้ใช้ภาวะของอารมณ์และแรงจูงใจเป็นคำอธิบายพัฒนาการของบุคลิกภาพของคน โดยในตัณมูษย์ทุกคนนั้นมีระบบที่ใช้พลังงานอยู่ 3 ระบบ ได้แก่ Id Ego และ Superego ซึ่งแต่ละระบบก็มีอยู่ในจิตของตนเอง เป็นอิสระต่อกัน แต่ทว่าการทำงานของแต่ละระบบมีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน เป็นเหตุให้เกิดพัฒนาการบุคลิกภาพและจริยธรรมขึ้น

2. ทฤษฎีจิตวิทยาปัญญานิยม (Cognitive Theories of Moral Development) ซึ่งในทฤษฎีนี้เกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม โดยพัฒนาการของสติปัญญาและการคิดหาเหตุผลเป็นพื้นฐานที่จำเป็นของการพัฒนาจริยธรรม แต่ยังมีอายุและการเจริญเติบโตตามวัยที่เรียกว่า วุฒิภาวะ จึงทำให้พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นไปอย่างสมบูรณ์ นอกจากนั้นพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นเรื่องเฉพาะตัว ถึงแม้จะใช้วิธีชิมชับ จากผู้ใหญ่ แต่สิ่งที่ได้มาจากผู้ใหญ่มีลักษณะเหมือนอาหาร ซึ่งเด็กแต่ละคนรับเอาไปคิดด้วยตนเอง ดังนั้นเด็กแต่ละคนจึงพัฒนาการจริยธรรมของตนเองขึ้นมาต่างกัน เพราะแต่ละคนมีสติปัญญาและการคิดหาเหตุผลที่แตกต่างกัน

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ซึ่งในทฤษฎีเชื่อว่าการเรียนรู้จริยธรรมมี 3 แบบ คือ การวางเงื่อนไขเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การวางเงื่อนไขผลกระทบ และการเรียนรู้จากตัวแบบ โดยเริ่มต้นด้วยการใช้การควบคุมจากภายนอก ได้แก่ การให้รางวัลและการลงโทษจากผู้ใหญ่ เมื่อโตขึ้นผู้ใหญ่ลดการควบคุมลงไป และเด็กจะใช้การควบคุมตนเองมากขึ้น

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Jean Piaget

Piaget (1963 อ้างใน วีระพร อุวรรณ โธ, 2530: 189) กล่าวว่าจริยธรรมสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือการเคารพกฎเกณฑ์ต่างๆ ทางสังคม และอีกส่วนก็คือการมีความยุติธรรม ซึ่ง Piaget หมายถึง มโนคติที่เกี่ยวกับสิทธิของบุคคลที่พัฒนาจากการพิจารณาสัญญาทางสังคม ความเสมอภาคและการกระทำต่อกันในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่ง Piaget เป็นผู้ริเริ่มศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก และมีความคิดว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคม ดังนั้น พัฒนาการทางจริยธรรมจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสมองของบุคคลด้วย

Piaget (1963: 29-42) ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การรับรู้จากประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensor Motor Intelligence) อายุประมาณ 0-2 ปี เด็กจะมีพฤติกรรมด้านที่เกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสอย่างง่ายๆ เช่น คุณนม ร้องไห้ ไขว่คว้า เริ่มที่จะมีพัฒนาการทางความคิดสัมพันธ์กับสิ่งที่มองเห็น และสิ่งแวดล้อมในขณะนี้เด็กยังยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentricity) เพราะเด็กยังแยกตัวเองออกจากสิ่งแวดล้อมไม่ได้

ขั้นที่ 2 ความคิดก่อนการปฏิบัติการ (Pre-operational Thought) อายุอยู่ในช่วง 2-7 ปี ช่วงอายุขนาดนี้ เด็กยังไม่มีความสามารถคิดย้อนกลับได้ แต่เริ่มมีความสามารถที่จะเข้าใจในเรื่องของความคงตัวของวัตถุ และรู้จักการเลียนแบบบุคคลอื่นๆ ได้ เด็กจะใช้ภาษาติดต่อกับผู้อื่นได้ในช่วงปลายของขั้นนี้

ขั้นที่ 3 การแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นธรรมชาติ (Concrete Operations) อายุอยู่ในช่วง 7-11 ปี พัฒนาการของเด็กอยู่ในขั้นของการใช้สมองคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมสามารถที่จะคิดย้อนกลับ คิดถึงเรื่องของน้ำหนักและขนาดของสารได้ในเวลาเดียวกัน

ขั้นที่ 4 การแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นนามธรรม (Formal Operation) อายุอยู่ในช่วง 11-15 ปี วัยนี้เด็กจะมีความรู้ความเข้าใจในขั้นสูงสุด รู้จักหาเหตุให้กับปัญหาต่างๆ นอกเหนือไป จากข้อมูลที่มีอยู่ และการแก้ปัญหาจะเป็นไปอย่างมีระเบียบเป็นขั้นเป็นตอน

โดยสรุปแล้ว ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กว่ามีลักษณะที่เป็นจริง ผิดก็ว่ากันไปตามผิด ตามที่สังเกตเห็นได้โดยมีค่านึงเจตนาของผู้กระทำ และเมื่อเด็กเติบโตขึ้นพัฒนาการทางจริยธรรมก็จะมีลักษณะของการเชื่อมโยงไปหาเหตุผล และค่านึงถึงเจตนาของผู้กระทำมากกว่าสิ่งที่สังเกตเห็นเฉพาะหน้า

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Lawrence Kohlberg

Kohlberg (1963 อ้างใน สุดใจ บุญอารี, 2541: 45-54) ได้แบ่งระดับพัฒนาการออกเป็น 3 ระดับใหญ่ ได้แก่ ระดับก่อนเกณฑ์ ระดับกฎเกณฑ์ และระดับเหนือกฎเกณฑ์ ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์ (Pre-conventional Level) ลักษณะของพัฒนาการระดับนี้คือ พฤติกรรมที่ถูกต้องนั้นจะต้องเป็นไปตามกฎที่เป็นรูปธรรม ซึ่งกำหนดอำนาจและโทษไว้ด้วย หากไม่มีข้อกำหนดแล้ว พฤติกรรมที่ถูกต้องนั้นก็คือพฤติกรรมที่สนองความสนใจของตนเองหรือของคนอื่น พฤติกรรมที่ได้รับการพิจารณาว่าถูกต้องนั้น จะต้องเป็นพฤติกรรมที่หลีกเลี่ยงการลงโทษ การคล้อยตามอำนาจ การสนองความสนใจของตน หรือเพื่อเปลี่ยนแปลงความนิยมชมชอบบางอย่าง จะเห็นได้ว่าโดยส่วนใหญ่แล้ว มุมมองทางสังคมในด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น มักยึดมิติเกี่ยวข้องกับตนเอง หรือด้านกายภาพ ผลที่เกิดกฎเกณฑ์และ การประพฤติปฏิบัติเป็นหลัก ในระดับนี้จะประกอบด้วย 2 ขั้นย่อย ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ก่อนกฎเกณฑ์ จริยธรรมจากภายนอก หรือ ขั้นหลักแห่งการลงโทษและความเชื่อฟัง ในขั้นนี้เด็กจะเข้าใจว่าสิ่งที่ถูกหรือผิดอยู่ที่ผลที่จะตามมาในกายภาพ หากทำอะไรแล้วถูกทำโทษ หรือเป็นอันตรายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินสมบัติก็ไม่ควรจะทำ การให้เหตุผลในขั้นนี้เด็กจะยึดตนเป็นหลัก ไม่ยอมรับความคิดที่แตกต่างไปจากความคิดของตน

ขั้นที่ 2 ยึดตนเอง ยึดผลประโยชน์และการแลกเปลี่ยน หรือ ขั้นผลประโยชน์แบบสุจริตนิยม (อะไรที่ดี มีความหมายถึงสิ่งที่นำมาซึ่งสิ่งของ บริการ อำนาจที่ตนต้องการ และสิ่งนั้นจะต้องเป็นประโยชน์ และเป็นที่น่าพอใจด้วย) สิ่งที่เห็นว่าถูกต้องคือสิ่งที่สามารถสนองความต้องการของตนและคนอื่น ผู้ที่มีพัฒนาการในขั้นนี้ให้ความสำคัญแก่การแลกเปลี่ยนที่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ แต่ละคนจะทำเพื่อประโยชน์สูงสุดของตนและคนอื่นก็ควรทำเช่นกัน ขั้นที่ 2 ก้าวหน้ากว่าขั้นที่ 1 ในลักษณะที่ว่า เด็กสามารถพิจารณาการกระทำซึ่งสนองความต้องการของผู้อื่นและสามารถจำแนกสิ่งนี้กับผลทางกายภาพหรือผลการกระทำอีกต่างหาก

ระดับที่ 2 ระดับกฎเกณฑ์ (Conventional Level) ในระดับนี้พฤติกรรมที่ถือว่าถูกต้องนั้น จะต้องเป็นไปตามความคาดหวังที่สังคมส่วนใหญ่เห็นว่าดี (หรือสังคมส่วนน้อยบ้างก็เป็นไปได้) กล่าวคือต้องสนับสนุนและปฏิบัติตามกฎ ความคาดหวังและบทบาทของสังคมจะต้องไม่ให้ถูกทำโทษ หรือยึดความสนใจตัวเองเป็นหลักอย่างเช่นระดับที่ 1 เพราะมีแรงจูงใจภายในที่จะปฏิบัติตามที่สังคมคาดหวัง จึงมักได้รับการยอมรับจากผู้อื่นเสมอ ในระดับนี้จะประกอบด้วย 2 ขั้นย่อย ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 3 ความหวัง ความสัมพันธ์ และการปรองดองซึ่งกันและกันระหว่างบุคคล หรือ ขั้นการปรองดองระหว่างกัน (Interpersonal Concordance) การประพฤติในขั้นนี้ หมายถึง การกระทำที่สอดคล้องกับความคาดหวัง และการยอมรับของคนอื่น ดังนั้นนอกจากจะทำตามความต้องการของ

ตนเองแล้ว ยังจะต้องเป็นที่เชื่อถือของหมู่คณะด้วย จึงจะถือว่าถูกต้อง และ ถือว่าประโยชน์ของสังคม มีความสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนตัว โดยผู้มีพัฒนาการในขั้นนี้จะพิจารณาความคาดหวังของผู้อื่น การกระทำดีคือการกระทำที่พ่อแม่ ครู และกลุ่มเพื่อนพอใจหรือเห็นด้วย พัฒนาการในขั้นนี้เกิดขึ้นจากความสามารถในการมองทรรสนะของผู้อื่น อย่างไรก็ตามหากการกระทำดีในสายตาของบุคคลที่ใกล้ชิดคนนั้นผิดกฎหมาย เด็กจะเกิดความขัดแย้งซึ่งนำไปสู่การมีพัฒนาการในขั้นที่สูงกว่า

ขั้นที่ 4 ระบบสังคมและความรู้สึกผิดชอบชั่วดี (The law and order Orientation) ขั้นนี้เรียกอีกอย่างว่า ขั้นรักษากฎระเบียบ หรือ การรู้จักกฎระเบียบ ในขั้นนี้พฤติกรรมที่ถูกต้องคือการกระทำหน้าที่ของตนในสังคม และสนับสนุนระเบียบกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ในสังคม เป็นการกระทำเพื่อกฎระเบียบคงอยู่ และเพื่อศักดิ์ศรีของตน ผู้ใช้เหตุผลขั้นที่ 4 ให้ความสำคัญแก่การปฏิบัติตามกฎหมาย จะแสดงอาการดูถูกเมื่อเห็นการละเมิดสิทธิหรือทรัพย์สิน ผู้มีพัฒนาการในขั้นนี้จะเห็นความจำเป็นที่ต้องมีกติกา เพื่อที่จะได้ใช้กติกานี้รักษาและป้องกันสิทธิของสมาชิกในสังคม เพื่อสังคมจะได้ไม่วุ่นวายหรือพบกับความวิบัติ

ผู้ใช้เหตุผลขั้นที่ 4 จะยอมรับทรรสนะทางกฎหมาย เพราะเห็นว่ากฎหมายสร้างโดยตัวแทนของสังคม แต่เมื่อเริ่มพัฒนาต่อไป เขาจะเริ่มเข้าใจว่ากฎหมายเป็นผลการกระทำของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น การที่จะเข้าใจถึงความไม่เป็นธรรมที่จะเกิดขึ้นจากการใช้กฎหมาย จะมุ่งใจให้บุคคลค้นหาหลักในการประกันสิทธิเสรีภาพของบุคคล การที่ตระหนักว่ากฎหมายเป็นอำนาจเด็ดขาดและจะใช้ได้ก็ต่อเมื่อเป็นข้อตกลงร่วมกัน และควรสะท้อนถึงหลักแห่งความยุติธรรม ความคิดดังกล่าว จะนำไปสู่พัฒนาการขั้นที่ 5

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post-conventional Level) ในระดับนี้พฤติกรรมที่ถูกต้องนั้นเป็นพฤติกรรมที่ยึดหลักทั่วไปและหลักสากลทางด้านมนุษยชน เป็นค่านิยมหรือกฎเกณฑ์ซึ่งสังคมและปัจเจกชนยอมรับ ผู้ใช้เหตุผลทางจริยธรรมเชื่อว่าสมาชิกที่ดีของสังคม มีภาระที่จะต้องสนับสนุนสิทธิของสมาชิกทั้งหมด และจะต้องประพฤติปฏิบัติให้สอดคล้องกับค่านิยมทางศีลธรรม ขณะเดียวกันสังคมก็มีกฎเกณฑ์และกฎหมายตามความจำเป็นของสังคมซึ่งสมาชิกของสังคมยอมรับ สมาชิกจะต้องเข้าใจและทราบจุดมุ่งหมายด้วย มิใช่เพียงแต่ยอมรับในกฎเกณฑ์เท่านั้น และต้องพร้อมที่จะคุ้มครองสิทธิและค่านิยมนั้นๆ นอกจากนี้แนวปฏิบัติของสังคมก็ควรจะมียึดอยู่บนพื้นฐานทางจริยธรรม มิใช่ให้จริยธรรมทางสังคมมาจากแนวปฏิบัติของสังคม ในระดับนี้จะประกอบด้วย 2 ขั้นย่อย ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 5 สัญญาประชาคม หรือสิทธิและผลประโยชน์ของบุคคล (Social-contact, Legalistic Orientation) ถือว่าถูกต้องจะต้องสนับสนุนสิทธิ ค่านิยมขั้นพื้นฐานซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นสัญญาประชาคม ซึ่งอาจจะขัดกับกฎระเบียบและกฎหมายบางข้อของกลุ่มสังคม ผู้มีพัฒนาการในขั้นนี้จะยอมรับว่าในสังคมมีทั้งกฎระเบียบแบบเครือญาติ (Relative Rules) กฎหมายและสิทธิ ตลอดจนค่านิยมที่ไม่ใช่แบบเครือญาตินั้น กฎหมายของสังคมควรได้รับการคำนึงไว้ เพราะเป็นพื้นฐานของสัญญาประชาคม ขณะเดียวกันสิทธิและค่านิยมแบบสมบูรณ์ (ไม่ต้องมีการพึ่งพากัน) ผู้ใช้เหตุผลขั้นนี้ จะให้ความสำคัญต่อความเชื่อถือและการเคารพซึ่งกันและกันอย่างสูง เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิทั้งของตนเองและของผู้อื่น นอกจากนี้ยังยึดหลักการใช้ประโยชน์อย่างมีเหตุผล หรือความเชื่อที่ว่ากฎหมายและหน้าที่ที่บัญญัติไว้นั้นควรรับใช้คนส่วนใหญ่ ดังนั้นเราอาจคาดหวังว่าผู้ใช้เหตุผลในขั้นที่ 5 จะมองว่ากฎระเบียบด้านจริยธรรมและด้านกฎหมายมักจะขัดแย้งกัน และยากแก่การประนีประนอมกัน

ผู้มีพัฒนาการในขั้นนี้จะเข้าใจความจำเป็นของกฎหมาย แต่ก็สามารถเข้าใจถึงหลักแห่งความยุติธรรมที่เหนือกว่ากฎหมายด้วย หลักสำหรับพัฒนาการในขั้นนี้คือ “ทำในสิ่งที่ดีที่สุดเพื่อส่วนมากที่สุด” ในบางกรณีหากกฎหมายขัดแย้งกับหลักการนี้ จะถือว่ากฎหมายมิได้ทำหน้าที่ชำระความยุติธรรมอย่างสมบูรณ์ การพัฒนาเข้าสู่ขั้นที่ 5 เป็นการพัฒนาจากขั้นระเบียบแบบแผนสู่ขั้นหลักการ สิ่งที่ถูกต้องในทัศนะของผู้มีพัฒนาการในขั้นที่ 5 นี้ มิใช่เพราะว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมเนียมหรือระเบียบแบบแผนเท่านั้น แต่เป็นสิ่งมีอยู่แล้ว เป็นสิทธิพิเศษของมนุษย์ทั่วไปที่เกิดมาและไม่ขึ้นต่อบทบาทและสถานะของบุคคลในสังคมด้วย

ขั้นที่ 6 หลักจริยธรรมสากล ขั้นนี้ถือว่าเป็นขั้นเกิดจากการใช้วิจารณญาณขั้นสูงในทางทฤษฎี ขั้นนี้ยังไม่เป็นที่ชัดเจนนัก เป็นเพียงทางเลือกหนึ่งของขั้นที่ 5 จึงจำเป็นต้องมีการค้นคว้าวิจัยอีกมาก สิ่งที่ถูกต้องในทัศนะของผู้มีพัฒนาการในขั้นนี้ จะกระทำตามหลักการที่ตัวเองได้เลือก ซึ่งอาจจะเหมาะกับมนุษย์ทั้งมวลไม่ว่าเวลาใด กฎหมายหรือระเบียบแบบแผนใดที่สร้างขึ้นตามหลักการดังกล่าวจะต้องปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตาม การที่จะยอมรับหลักการใดมิใช่เพียงเพราะว่าหลักการเหล่านั้นเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งเป็นเรื่องของความเท่าเทียมกันเกี่ยวกับสิทธิของมนุษย์ และการสงวนไว้ซึ่งการให้ความเคารพต่อศักดิ์ศรีของบุคคล ดังนั้นผู้ใช้เหตุผลขั้นนี้ จะไม่ยอมให้ใช้ความเป็นมนุษย์เป็นสื่อไปสู่ความยุติธรรม มนุษย์จะต้องได้รับการเคารพในศักดิ์ศรีอยู่ในตัวอยู่แล้ว

จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg สามารถสรุปได้ว่าพัฒนาการทางจริยธรรม มี 3 ระดับ คือ ระดับก่อนเกณฑ์ ระดับกฎเกณฑ์ และระดับเหนือกฎเกณฑ์ และในแต่ละระดับ ประกอบด้วย 2 ขั้นย่อย รวมทั้งสิ้น 6 ขั้น ซึ่งในแต่ละระดับก็มีพัฒนาการที่เพิ่มมากขึ้น โดยดูจาก เหตุผลในการกระทำดังนี้ ขั้นที่ 1 กลัวการลงโทษ คือ การตัดสินใจกระทำตามคำสั่งและหลบหลีกการลงโทษ และการหลีกเลี่ยงความเสียหายต่อบุคคลและทรัพย์สินที่จะเกิดขึ้น ขั้นที่ 2 แสวงหารางวัล คือ การตัดสินใจกระทำตามความสนใจและความต้องการของตนเอง เพื่อตอบสนองความพอใจของตนเอง โดยมีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ซึ่งเห็นความสำคัญของการได้รับรางวัลมากกว่าการลงโทษ ขั้นที่ 3 การทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ คือ การตัดสินใจกระทำเพื่อดำรงชีวิตตามความคาดหวังของบุคคลที่ใกล้ชิด หรือตามความคาดหวังของผู้คนที่มามีอิทธิพลในบทบาทต่างๆ เพื่อให้บุคคลอื่นยอมรับ ขั้นที่ 4 ทำตามกฎและระเบียบสังคม คือ การตัดสินใจกระทำตามหน้าที่ที่บุคคลได้ตกลงกับผู้อื่นไว้ กฎหมาย และระเบียบต่างๆจะต้องปฏิบัติตาม เคารพในอำนาจเพื่อรักษาไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ของสังคม รวมทั้งการช่วยเหลือสังคม ขั้นที่ 5 ทำตามมาตรฐานของสังคม คือ การตัดสินใจกระทำตามความตระหนักว่าบุคคลอื่นมีค่านิยมและความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มคน และต้องปฏิบัติตามเหตุผลเสมอ โดยไม่มีความลำเอียง และ ขั้นที่ 6 หลักจริยธรรมสากล คือ การตัดสินใจกระทำตามหลักการจริยธรรมที่ตนได้เลือกสรรเองตามหลักธรรมประจำใจ กฎหมายหรือสัญญาทางสังคม บางอย่างเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เป็นที่ยอมรับของสังคม

ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจในแต่ละขั้นพัฒนาการมากขึ้นและเห็นถึงความแตกต่างของพัฒนาการแต่ละพัฒนาการมากขึ้น สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 1 สรุประดับและขั้นของพัฒนาการด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของ Kohlberg ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุประดับและขั้นของพัฒนาการด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม Kohlberg (1963)

ลำดับพัฒนาการ	ขั้น-ระดับ	สิ่งที่ถูกต้อง	เหตุผลในการกระทำ	ทัศนคติทางสังคมของขั้นนี้
ระดับที่ 1	ระดับก่อน	หลีกเลี่ยงการกระทำ	เพื่อหลีกเลี่ยง	ยึดตัวเองเป็น
ขั้นที่ 1	กฎเกณฑ์	ซึ่งถูกทำโทษ การ	การถูกทำโทษ	ศูนย์กลาง ไม่สนใจ
	กลัวการลงโทษ	กระทำเป็นเพียงการ	และหลีกเลี่ยง	ความต้องการของ
		แสดงความเชื่อฟัง	อำนาจของผู้อยู่	ผู้อื่น ไม่ตระหนัก
		และหลีกเลี่ยงการทำ	ในสถานภาพ	และเข้าใจความ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ พัฒนาการ	ชั้น-ระดับ	สิ่งที่ถูกต้อง	เหตุผลในการ กระทำ	ทฤษฎีทางสังคม ของชั้นนี้
		ร้ายร่างกายบุคคล หรือก่อความเสียหาย แก่ทรัพย์สิน	เหนือกว่า	แตกต่างระหว่าง ความสนใจของตน และของผู้อื่น ไม่ สามารถเชื่อมโยง ความเห็นสองอย่าง ให้สัมพันธ์กันได้ พิจารณาการกระทำ จากผลที่เห็นได้ ภายนอก สับสน ระหว่างความเห็น ของตนและของผู้อื่น อำนาจเหนือกว่า
ขั้นที่ 2	แสงสว่างวัด	จะทำดีก็ต่อเมื่อสิ่งนั้น เป็นสิ่งที่ตนสนใจทำ เพื่อสนองความสนใจ ของตนเอง ขอมให้ ผู้อื่นทำในสิ่งที่เขา สนใจเช่นกัน สิ่ง ที่ถูกต้องคือการได้ ผลตอบแทนเท่าเทียม	เพื่อสนองความ ต้องการของตน แต่ก็ตระหนักว่า ผู้อื่นมีความ ต้องการเช่นกัน	ยึดตัวบุคคล ไม่ยึด ความยึดหยุ่น เข้าใจ ว่าผู้อื่นมีความ ต้องการ ความ ถูกต้องมีลักษณะ สัมพันธ์ (ตามแต่ใคร จะเห็นว่าดี)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ พัฒนาการ	ชั้น-ระดับ	สิ่งที่ถูกต้อง	เหตุผลในการ กระทำ	ทรรณะทางสังคม ของขั้นนี้
ระดับที่ 2 ขั้นที่ 3	ระดับกฎเกณฑ์ การทำตามที่ ผู้อื่นเห็นชอบ	คุณค่าต่างๆขึ้นอยู่กับ ความคาดหมายของผู้ ใกล้ชิด หรือ ความเห็นของคน ทั่วไป จะต้องกระทำ ตนให้ดูดีในสายตา ของผู้อื่น เพื่อรักษา ความสัมพันธ์ เช่น ความไว้วางใจ ความ ซื่อสัตย์ ความนับถือ และความกตัญญู	ต้องการเป็นคน ดีตามทรรณะ ของตนและของ ผู้อื่น ใส่ใจใน ความเห็นของ ผู้อื่น เชื่อในการ ทำดี มีความเห็น ยึดหยุ่นเป็น เหตุผล ยอมรับ ธรรมชาติของ จริยธรรม และ ความจริงที่ว่า จุดหมาย ปลายทางของ จริยธรรมอยู่ที่ ตัวบุคคล และ จะต้องปฏิบัติให้ เป็นไปตามนั้น	ยึดความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล เข้าใจ ถึงการรู้สึกร่วม ยึด ข้อตกลงและความ คาดหวังซึ่งต้องมา ก่อนประโยชน์ส่วน บุคคล สามารถ เชื่อมโยงความ คิดเห็นของคนเข้ากับ กฎและระเบียบ เอา ใจเขามาใส่ใจเรา แต่ ยังไม่สามารถ พิจารณาหลักการ อย่างเป็นระบบได้

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ พัฒนาการ	ชั้น-ระดับ	สิ่งที่ถูกต้อง	เหตุผลในการ กระทำ	ทรศนะทางสังคม ของขั้นนี้
ขั้นที่ 4	ทำตามกฎและ ระเบียบสังคม	ทำตามที่ได้ตกลงไว้ จะต้องปฏิบัติตาม กฎหมาย ยกเว้นกรณี สุควิสัยที่ไปค้านกับ บทบาทอื่นในสังคม ความถูกต้องคือการ ทำเพื่อสังคม กลุ่ม และสถาบัน	เพื่อรักษา สถาบันของ ส่วนรวมไว้ เพื่อ หลีกเลี่ยงไม่ให้ สถาบันล้ม “ถ้า ทุกคนทำเช่นนี้ จะเป็นเช่นไร” เพื่อรักษาความ ศักดิ์สิทธิ์ในสิ่งที่ เขาเชื่อถือ ขั้นที่ 4 มักจะสับสน กับขั้นที่ 3	สามารถจำแนกความ แตกต่างระหว่าง ความคิดเห็นของ สังคมกับความ คิดเห็นระหว่าง บุคคล ยอมรับ แนวคิดที่ให้มีการ กำหนดบทบาทและ กฎเกณฑ์ เห็นว่า บุคคลมี ความสัมพันธ์กัน ในแง่ที่ต่างก็มีบทบาท หน้าที่ต่อสังคม
ระดับที่ 3 ขั้นที่ 5	ระดับเหนือ กฎเกณฑ์ ทำตาม มาตรฐานของ สังคม	มีความเข้าใจว่าคนมี ค่านิยมและความเห็น หลายอย่างต่างกัน และถือว่าค่านิยมและ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ นั้น เป็นไปตามกลุ่มและ ควรจะได้รับการ สนับสนุน ทั้งนี้มีใจ เพื่อประโยชน์ของคน เพียงส่วนหนึ่ง เพราะว่าเป็นสัญญา ประชาคม ส่วน ค่านิยมและสิทธิที่ยัง	การที่จะปฏิบัติ ตามกฎหมายก็ เพราะเป็น สัญญาประชาคม ที่ใช้เพื่อพิทักษ์ ทรัพย์สิน และ สิทธิของทุกคน มีความผูกพันกับ ข้อตกลง เข้าใจ ว่ากฎหมายและ หน้าที่จะมีไว้ เพื่อสิทธิ ประโยชน์ของ	ก่อนเข้าสู่ระดับ สังคมบุคคล ต้อง ตระหนักในค่านิยม และสิทธิอย่างมี เหตุผล ก่อนที่จะยึด ความผูกพันและ สัญญาประชาคมเป็น หลักทรศนะ ประสมประสานแต่ ไม่อคติ พิจารณาทั้ง ทัศนคติทางศีลธรรม และกฎหมายค้ำกัน และพบว่าเป็นการ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ พัฒนาการ	ชั้น-ระดับ	สิ่งที่ถูกต้อง	เหตุผลในการ กระทำ	ทฤษฎีทางสังคม ของขั้นนี้
		ไปกว่าเรื่องของกลุ่ม เช่น ชีวิตและเสรีภาพ จะต้องได้รับการ สนับสนุนโดยไม่ยี่ เสียงส่วนใหญ่	ทุกคน มีหลักว่า “ทำสิ่งที่ดีที่สุด เพื่อส่วนมาก ที่สุด”	ยากที่จะประสม ประสานกัน
ขั้นที่ 6	หลักจริยธรรม สากล	ปฏิบัติตามหลักทาง จริยธรรมที่ตนเองเลือก แล้ว เห็นว่ากติกา หรือข้อตกลงใน สังคมจะใช้ได้ก็ ต่อเมื่อสอดคล้องกับ หลักดังกล่าว หลักการอันเป็น สากลนี้คือหลักแห่ง ความยุติธรรมความ เสมอภาคและความ เคารพในศักดิ์ศรีของ บุคคลแต่ละคน	มีความเชื่ออย่าง ผู้มีเหตุผลใน หลักแห่ง จริยธรรมสากล และมีความรู้สึก ยอมรับที่จะ ปฏิบัติตาม หลักการนั้น	มีความยืดหยุ่นเป็น เหตุผลยอมรับ ธรรมชาติของ จริยธรรม และความ จริงที่ว่าจุดหมาย ปลายทางของ จริยธรรมอยู่ที่ตัว บุคคลและจะต้อง ปฏิบัติให้เป็นไป ตามนั้น

ที่มา: สุจิตใจ บุญอารี (2541: 55-59)

แนวคิดพัฒนาการทางจริยธรรมของ James R. Rest

Rest (1986: 3-4) นักจิตวิทยาจากกลุ่มปัญญานิยมได้ขยายแนวคิดของ Kohlberg และได้เสนอกระบวนการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันในกระบวนการสร้างพฤติกรรมจริยธรรม บนแนวคิดองค์ประกอบ 4 ประการ ที่ใช้ในการอธิบายกระบวนการตอบสนองสถานการณ์ทางสังคมของแต่ละบุคคล ดังนี้

1. ความรู้สึกไวทางจริยธรรม (Moral Sensitivity) หมายถึง ความไวในการร่วมรู้สึกกับผู้อื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลใช้ในการตีความสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และใช้ในการตัดสินใจว่าจะช่วยเหลือผู้อื่นหรือไม่ช่วยเหลือ

2. การตัดสินใจเชิงจริยธรรม (Moral Judgment) หมายถึง การตัดสินใจการกระทำที่บุคคลใช้ในการชั่งน้ำหนักทางเลือกของการกระทำ โดยตัดสินใจว่าเป็นพฤติกรรมที่สมควรกระทำหรือไม่ การตัดสินใจเชิงจริยธรรมเป็นผลของความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลนามธรรม (Abstract Thinking) ตลอดจนเป็นค่านิยม และเจตคติ ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของระบบความหมายของจริยธรรมที่เป็นอุดมคติทางจริยธรรม ของแต่ละบุคคล

3. แรงจูงใจทางจริยธรรม (Moral Motivation) หมายถึง ค่านิยมจริยธรรมที่บุคคลยึดถือเหนือค่านิยมส่วนบุคคล และมีแนวโน้มว่าจะกระทำตามคุณค่านั้น ซึ่งเป็นผลของการประเมินและการตัดสินใจคุณค่าของเป้าหมายต่างๆ อันเป็นผลมาจากพุทธิปัญญาทางสังคม

4. การลงมือกระทำ (Implementation) หมายถึง การกระทำเชิงจริยธรรมบนพื้นฐานความรู้สึกเชิงจริยธรรม การตัดสินใจเชิงจริยธรรม และแรงจูงใจทางจริยธรรม การกระทำบนพื้นฐานของปัจจัยดังกล่าวเป็นผลมาจากความเข้มแข็งแห่งตน และเป็นทักษะที่จำเป็นทางสังคมและทางจิตวิทยาที่นำไปสู่การกระทำเชิงจริยธรรม

Rest ได้ใช้หลักแนวคิดเช่นเดียวกับ Kohlberg แต่เปลี่ยนแปลงลำดับขั้นพัฒนาการ โดยเห็นว่าลำดับขั้นพัฒนาการควรมีความซับซ้อนขึ้นกับองค์ประกอบอื่นๆ และสร้างแบบการวัดตัดสินใจเชิงจริยธรรม The Defining Issues Test หรือ DIT. มีลักษณะเป็นปรนัย เพื่อใช้ในการศึกษาพัฒนาการจริยธรรมแทนการสัมภาษณ์ ตามวิธีของ Kohlberg (Rest, 1986: 182)

ขั้นพัฒนาการตัดสินใจ (Stage of Moral Judgment) มีดังนี้

ขั้นที่ 1 จริยธรรมแห่งการเชื่อฟัง (Morality of Obedience) เป็นพัฒนาการขั้นแรกสุด เด็กรู้ว่าผู้เลี้ยงดูบอกให้ทำอะไร ห้ามทำอะไร และการมีจริยธรรม คือการเชื่อฟัง เพราะการคัดค้านกฎจะต้องถูกลงโทษ ความรู้สึกทางจริยธรรมเป็นเรื่องถูกผิดจึงขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดู

ขั้นที่ 2 จริยธรรมแห่งการแลกเปลี่ยน (The Morality of Instrumental Egoism and Simple Exchange) ขั้นนี้ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์ที่อยู่เบื้องหลังกฎเกณฑ์ แต่มีความเห็นว่า แต่ละคนมีความปรารถนา มีแรงจูงใจ มีความคิดเห็นของตนเองต่อสถานการณ์ต่างๆ แม้ว่าจะแตกต่างกัน จึงกระทำต่างกัน แต่การกระทำจะถูกต้อง ถ้าเป็นประโยชน์ต่อผู้กระทำ ในขั้นที่ 2 ได้พยายามสร้างความเท่าเทียมกันระหว่าง 2 ฝ่าย โดยความร่วมมือ แลกเปลี่ยนกันอย่างง่าย ๆ เป็นระบบสังคมที่ชั่วคราว และขึ้นกับสถานการณ์เฉพาะอย่างที่ว่าทั้งสองฝ่ายมีความชอบและต้องการในขณะนั้น

ขั้น 3 จริยธรรมของการกระทำตามผู้อื่น (The Morality of Personal Concordance) ขั้นนี้จะตระหนักถึงตน (Self) ของทั้งสองฝ่าย มีการสร้างความร่วมมือตามมโนทัศน์ของความสัมพันธ์ฉันท์มิตร แต่ละฝ่ายจะตอบแทนกันเพื่อประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย ในขั้นนี้จำกัดความร่วมมืออยู่แค่ว่าจะต้องมีการสร้างมิตรภาพเช่นไรในขณะนั้น

ขั้นที่ 4 จริยธรรมแห่งการทำตามกฎหมาย (The Morality of Laward Duty to Social Order) ขั้นนี้การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมขึ้นอยู่กับความเข้าใจกัน ความรู้สึกของคนในครอบครัวซึ่งเผชิญหน้ากันโดยตรง เช่น ญาติ คนในชุมชนที่สนิทกัน เป็นต้น โดยมีการสร้างความหวังร่วมกันใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือ สร้างระบบความร่วมมือทางสังคมกว้างขึ้น ทุกคนเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย โดยที่

4.1 กฎหมายกำหนดสิทธิ และหน้าที่ เพื่อรักษาระเบียบของสังคม คนที่ฝ่าฝืนกฎหมายจะทำให้เกิดความวุ่นวายในสังคม

4.2 คุณค่าได้มาจากการยอมตาม เพื่อรักษาระเบียบและกฎหมายไว้ ไม่มี การพิจารณาโดยส่วนตัวใดๆ หรือสถานการณ์ใดๆ มาก่อนกฎหมาย

4.3 คนมีความสัมพันธ์กันเนื่องจาก “ตำแหน่งในสังคม” ตำแหน่งจะแบ่งหน้าที่ซึ่งทุกคนต้องทำในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม คนที่มีบทบาทในสังคมต่างๆ กัน ทำให้สังคมดำเนินไปได้

ขั้นที่ 5 จริยธรรมแห่งการตกลงเห็นพ้องกันของสังคม (The Morality of Social Consensus) ในขั้นนี้ขึ้นอยู่กับการสร้างกฎหมายที่ทุกคนยอมรับได้และระบบสังคมที่สมดุล คือ 1) ขบวนการยกร่างกฎหมาย ต้องสะท้อนถึงเจตนารมณ์ของประชาชน 2) ทุกคนได้รับการประกันเกี่ยวกับ

สวัสดิภาพ ในขั้นนี้พยายามสร้างความสมดุลของความร่วมมือกัน ลดความไม่เท่าเทียมกัน โดยผ่าน ขบวนการสร้างกฎหมายใหม่ โดย แบ่งเป็น 2 ขั้นย่อย คือ

5.1 เป็นเรื่องการเห็นชอบ และเข้าใจหลักเกณฑ์ทางสังคมด้วยวิธีการประชาธิปไตย

5.2 เริ่มมีอุดมคติในการสร้างสรรค์เพื่อให้สังคมอยู่ในสภาพมีความรัก มีสันติ ไม่มีชนชั้นในสังคม มีอิสระ เสรีภาพ

ขั้นที่ 6 จริยธรรมแห่งการใช้เหตุผลในการร่วมมือกันอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Non-Arbitrary Social Cooperatives) ในขั้นนี้จะไม่สนใจว่าอะไรเป็นสิ่งที่คนยอมรับในลักษณะของการสร้างกฎหมาย แต่เป็นการสร้างหลักที่ทุกคนต้องการเพื่อคอยควบคุมระบบความร่วมมือในการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งหมด ซึ่งถือว่าแต่ละคนมีจุดหมายปลายทางในตัวเอง และการร่วมมือที่ไม่ใช่การบังคับ หรือไม่มีเหตุผลจะนำมาซึ่งความเคารพต่อบุคคลที่เข้ามาร่วมสนับสนุน

4. แนวคิดของ Esther Joos Esteban

Esther Joos Esteban ผู้เขียนหนังสือ Education in Values: “What Why and from Whom” (1990 อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550: 27-33) ได้กล่าวว่า ความแตกต่างของอายุมีผลทำให้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากพัฒนาการทางสมองและด้วยประสบการณ์และความสามารถในการตัดสินใจที่ต่างกัน ดังตารางที่ 2 คุณธรรมจริยธรรมกับความแตกต่างของวัย

ตารางที่ 2 คุณธรรมจริยธรรมกับความแตกต่างของวัย ของ Esther Joos Esteban

อายุ (ปี)	คุณธรรมที่ควรพัฒนา	ความสำคัญ	ปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการพัฒนา
4-6	ความจริงใจ (Sincerity)	1. พัฒนาความรักในความจริง ความยุติธรรม	1. แบบอย่างที่ดีของพ่อแม่ ครู 2. บรรยากาศของความเป็นมิตรและบรรยากาศแบบเปิด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

อายุ (ปี)	คุณธรรมที่ควรพัฒนา	ความสำคัญ	ปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการพัฒนา
	ซื่อสัตย์ ยึดมั่นสัจจะ (Forthrightness)	2. สร้างความไว้วางใจและการสื่อสารอย่างเปิดเผย 3. สร้างความกล้าและความเชื่อมั่นตนเอง 4. ทำให้อยู่เหนือความรู้สึกกลัวการถูกลงโทษ 5. การกระทำ และความรับผิดชอบ 6. พัฒนาความคิดและจินตนาการ	3. การให้คำอธิบายแนะนำ 4. ไม่แสดงการใช้อำนาจ การข่มขู่และวิธีการต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กกลายเป็นคนต้องพูดโกหก พูดเพื่อปกป้องตนเอง
	การไม่เห็นแก่ตัว (Generosity)	1. ช่วยให้เยาวชนสามารถควบคุมการคิดถึงแต่ตนเองหรือเอาตนเองเป็นที่ตั้ง 2. ช่วยให้เด็กได้สัมผัสความสุขจากการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น 3. ช่วยให้เด็กได้สละเวลา ความสนใจ และปัญญาให้ผู้อื่น	1. แบบอย่างจากผู้ใหญ่ 2. ความสนใจ ความมั่นคงในการเห็นแก่ผู้อื่น 3. บรรยากาศของการให้บริจาค การเสียดละโดยไม่มีลักษณะของการขู่เข็ญบังคับหรือทำเป็นพิธีการชั่วคราว

ตารางที่ 2 (ต่อ)

อายุ (ปี)	คุณธรรมที่ควรพัฒนา	ความสำคัญ	ปัจจัยที่จำเป็น สำหรับการพัฒนา
6-8	ความอุตสาหกรรม (Industry) การทำงานหนักและ ขยันหมั่นเพียร	1. มีทัศนคติทางบวกต่อ การทำงาน 2. สร้างให้เกิดความ มานะพยายาม มีวินัยใน ตนเองและความอดทน อดกลั้น 3. พัฒนาจริยธรรมการ ทำงาน 4. เรียนรู้การจัดลำดับจัด ระเบียบในการทำงาน (รู้จักใช้เวลาอย่างเป็น ประโยชน์)	1. แบบอย่างจากผู้ใหญ่ 2. การให้กำลังใจและความเป็นปกติ วิสัยในการทำงานของผู้ใหญ่ 3. รับผิดชอบงานเฉพาะหน้า เช่น การบ้าน งานที่ได้รับมอบหมาย 4. หลีกเลี่ยงการตามใจเกินควร (Spoiling) การทำให้สบายเกินควร (Pampering)
	ความรับผิดชอบ (Responsibility) รับผิดชอบต่อ ความคิด คำพูด และ การกระทำ	1. ช่วยให้เห็นมองเห็นปัจจัย ของเหตุและผล 2. ช่วยทำให้มองเห็น ความสำคัญของการ กระทำ 3. สร้างจิตใจในการ บริการคนอื่น 4. คำนึงถึงความ ยุติธรรมต่อคนอื่น	1. แบบอย่างจากผู้ใหญ่ 2. ให้โอกาสตัดสินใจในการเลือกและ รับผลที่เกิดขึ้น 3. มอบงานและโอกาสบริการผู้อื่น 4. ให้เห็นความสม่ำเสมอของการใช้กฎ และกติกา 5. หลีกเลี่ยงการอนุโลม หรือการยกเว้น เป็นบางคนบางกรณี

ตารางที่ 2 (ต่อ)

อายุ (ปี)	คุณธรรมที่ควรพัฒนา	ความสำคัญ	ปัจจัยที่จำเป็น สำหรับการพัฒนา
	การมีจิตใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (Favor) (มีจิตใจดี อนาทรความทุกข์ ของผู้อื่น)	1. ช่วยทำให้เด็กเห็น ความสำคัญของสิ่งอื่น นอกเหนือจากความ ต้องการของตนเอง 2. ช่วยทำให้เด็กเข้าสู่ สังคมในลักษณะที่เป็น บวก 3. พัฒนาการทำงานกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น 4. พัฒนาจิตใจของการ บริการผู้อื่น	1. แบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ในด้านความ รัก ความเข้าใจ 2. ยอมรับในตัวเด็ก 3. สร้างบรรยากาศที่ไม่มีการแบ่งแยก ทางด้านสถานภาพทางสังคม เชื้อชาติ ศาสนา 4. ทำงานอย่างร่วมแรงร่วมใจ
9-12	เชื่อฟังผู้ใหญ่ (Obedience to Elders) (ชื่นชมใน ความเป็นผู้รักและ การมีประสบการณ์ ของอื่น)	1. พัฒนาการยกย่องใน ประสบการณ์และ สติปัญญาของผู้ใหญ่ 2. พัฒนาการกระทำที่ดี 3. ลบช่องว่างระหว่างวัย	1. แบบอย่างจากผู้ใหญ่ที่ปฏิบัติต่อเด็ก อย่างมีศักดิ์ศรีพฤติกรรมที่ดีและยกย่อง 2. บรรยากาศของความรัก ความเข้าใจ และการแนะนำที่ชัดเจน 3. อธิบาย และใช้กฎกติกาอย่าง สม่ำเสมอ
12-18	การอดทน อดกลั้น หรือการควบคุม อารมณ์ของตนเอง (Temperance)	1. ช่วยให้ควบคุมอารมณ์ และความต้องการของ ตนเอง 2. ทำให้มีจิตใจเข้มแข็ง พอที่จะต่อสู้กับแรง กระตุ้นทางลบของ ปัจจัยภายนอกได้ 3. สามารถเผชิญกับ	1. แบบอย่างจากผู้ใหญ่ 2. การอภิปรายให้เหตุผล 3. ความไว้วางใจและมิตรภาพ 4. หลีกเลี่ยงการพะเน้าพะนอ และ ตามใจจนเหลือ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

อายุ (ปี)	คุณธรรมที่ควรพัฒนา	ความสำคัญ	ปัจจัยที่จำเป็น สำหรับการพัฒนา
		ค่านิยมทางวัตถุ 4. ยับยั้งเยาวชนจากการ ตามใจตนเองหรือการ ตอบสนองความต้องการ เฉพาะหน้า	
	ความจงรักภักดี (Loyalty) ความ ไว้วางใจ ความสามารถพึงได้	1. ทำให้เกิดความ ต้องการทำงานและมี ส่วนร่วมกับกลุ่ม 2. ช่วยให้เป็นคนรักษา สัญญาและพันธะหน้าที่ 3. ทำให้เกิดจิตสำนึกที่ดี ต่อสถาบันของตน เช่น ครอบครัว โรงเรียน	1. แบบอย่างจากผู้ใหญ่ 2. หลีกเลี่ยงการพูดไม่จริงการไม่รักษา สัญญา
	ความอ่อนน้อมถ่อม ตน(Humility)	1. ช่วยให้เยาวชนมอง ตัวเองตามความเป็นจริง 2. ป้องกันการเอาตัวเอง เป็นศูนย์กลางความเห็น แก่ตัว 3. สร้างความภาคภูมิใจ ที่เป็นจริงให้ตนเองและ ผู้อื่น	1. แบบอย่างของผู้ใหญ่ 2. ฟังเด็กพูดบ้าง 3. หลีกเลี่ยงการเอาใจและตามใจ 4. หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจและการคิดว่า ตนเองถูก

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550: 27-33)

องค์ประกอบของจริยธรรมและคุณธรรม

นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้อธิบายถึงองค์ประกอบหรือตัวชี้วัดคุณธรรมอย่างหลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาอธิบายได้ดังต่อไปนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520: 4-6) กล่าวว่า ลักษณะของแต่ละบุคคล ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือการใช้เหตุผลทางจริยธรรมที่แตกต่างกันออกไป โดยสามารถจำแนกลักษณะต่างๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมออกเป็น 4 ประเภท คือ

1 ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของตนนั้นถือว่าการกระทำชนิดใดควรกระทำ และการกระทำชนิดใดควรงดเว้น ลักษณะพฤติกรรมใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ค่านิยมของสังคมเป็นอย่างไร ซึ่งความรู้เชิงจริยธรรมนี้ จะมีมากขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และระดับสติปัญญา

2 เจตคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ของแต่ละบุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติ อาจมีเจตคติเชิงจริยธรรมแตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมใด ซึ่งเจตคติเหล่านี้แปรเปลี่ยนไปตามความรู้เชิงจริยธรรม

3 เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวนี้จะแสดงถึงเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการเลือกตัดสินใจกระทำพฤติกรรมต่างๆ

4 พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติในสิ่งที่สังคมเห็นชอบหรืองดเว้น ไม่แสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมายหรือค่านิยมในสังคมนั้น

Lennick and Kiel (2005: 77-113) ได้กล่าวถึงเรื่อง “ความฉลาดทางจริยธรรม” (Moral Intelligence) ในหนังสือเรื่อง Moral Intelligence: Enhancing Business Performance and Leadership Success โดยแบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมออกเป็น 4 องค์ประกอบ คือ ความมีคุณธรรม ความรับผิดชอบ ความเมตตา และการให้อภัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1 ความมีคุณธรรม (Integrity) หมายถึง การยึดมั่นในการกระทำกับหลักของศีลธรรม ค่านิยม และความเชื่อ ซึ่งเป็นบ่อเกิดที่สำคัญในทุกสิ่งทั้งการกระทำและการพูด ความซื่อสัตย์และความมีคุณธรรมทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นการพูดในสิ่งที่บุคคลยืนยันอย่างชัดเจน ซึ่งการตระหนักรู้จะเป็นขั้นแรกที่บุคคลจะสามารถปฏิบัติออกมาได้ตามคุณธรรมที่สอดคล้องตรงกัน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่บุคคลต้องมีความชัดเจนในแนวทางจริยธรรมของตนเอง นอกจากนี้การปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับแนวคิดทางจริยธรรมของตนยังทำให้ผู้อื่นได้รับรู้หลักการที่สำคัญที่สุดของบุคคลนั้น และการยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องตรงกันกับหลักการดังกล่าว รวมถึงการรักษาสัญญาซึ่งเป็นเครื่องหมายหรือคุณสมบัติของบุคคลที่จะเป็นแบบอย่างในเรื่องของคุณธรรม เพราะจะเห็นได้จากที่บุคคลนั้นจะได้รับความเชื่อถือไว้วางใจในสิ่งที่พูดและสิ่งที่ทำ

2 ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความเต็มใจยอมรับของบุคคลว่ามีหน้าที่รับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง ทุกสิ่งที่กระทำลงไปจะเป็นไปตามกฎของเหตุและผล (The Law of Cause and Effect) โดยบุคคลต้องยอมรับต่อสิ่งที่ตนเลือก ทำให้ต้องรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นทุกอย่างจากพฤติกรรมของตนเอง ทั้งผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยไม่ได้ตั้งใจ ด้านความรับผิดชอบนี้เป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องจากบุคคลต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองได้กระทำ ทั้งจากสมาชิกในครอบครัว และเพื่อน ผู้มีอำนาจ ที่พยายามกดดันให้บุคคลประพฤติปฏิบัติในแนวทางที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งของด้านความรับผิดชอบ คือ การยอมรับความผิดพลาดและความล้มเหลวที่เกิดขึ้นอย่างเต็มใจ อีกทั้งยังรวมเอาความช่วยเหลือผู้อื่นเข้ามาเป็นความรับผิดชอบของตนเองด้วย ทุกคนต้องร่วมรับผิดชอบสนับสนุนให้ผู้อื่นได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เนื่องจากทุกคนไม่สามารถอยู่ได้โดยไม่พึ่งพากันและความเป็นจริยธรรมสากล

3 ความเมตตา (Compassion) หมายถึง การดูแลผู้อื่นโดยไม่เงื่อนไข หรือการที่บุคคลทำในสิ่งที่เป็นการช่วยเหลือสนับสนุนการตัดสินใจของผู้อื่น ซึ่งเป็นการเอาใจใส่ดูแลให้ความสำคัญกับผู้อื่น หลายครั้งอาจพบว่าตนเองเข้าไปดูแลเอาใจใส่ต่อเป้าหมายของผู้อื่นอย่างจริงจังมากเกินไป

4 การให้อภัย (Forgiveness) หมายถึง ไม่ยึดติดกับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นทั้งของตนเองและของผู้อื่น ซึ่งเป็นความสามารถที่สะท้อนความรู้สึกและความสัมพันธ์อันใกล้ชิด เป็นการยากที่จะกล่าวถึงความผิดพลาดของผู้อื่น บางคนสามารถให้อภัยตนเองได้ดีกว่าการให้อภัยผู้อื่น หลายคนมีความรู้สึกยากที่จะให้อภัยตนเองเพราะจัดอยู่ในประเภทพวก “สมบูรณ์แบบ” (Perfectionism)

และบางคนไม่สามารถยึดติดกับความผิดพลาดของผู้อื่นได้ แต่ยังยึดติดกับความผิดพลาดของตนเอง บางครั้งเราก็วิจารณ์ตัวเราในทางที่ไม่ดี ในขณะที่บางคนสามารถให้อภัยตนเองได้ง่ายกว่า เพราะรู้ว่าทำไปด้วยความตั้งใจดี ในขณะที่บางคนอาจไม่ยอมให้อภัยผู้อื่นเพราะว่ายังคงคลั่งไคล้กับเจตนาของพวกเขายู่ บุคคลที่มีประสิทธิภาพจะรู้ว่า การไม่ยึดติดกับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นของตนเองและของผู้อื่นนั้นจะทำให้เห็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นในอนาคตได้

จากองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม Lennick and Kiel (2005: 78) สามารถสรุปได้ว่าองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความมีคุณธรรม หมายถึง การที่บุคคลยึดมั่นในการกระทำตามหลักแห่งศีลธรรม ค่านิยม และความเชื่อของตนเอง และสังคมที่ถูกต้อง อย่างมีซื่อสัตย์ให้คงอยู่ต่อไป 2) ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่บุคคลจะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำ และคำพูดในการตัดสินใจของตนเอง พร้อมทั้งยอมรับความล้มเหลวที่จะเกิดขึ้นต่อตนเองและผู้อื่น 3) ความเมตตา หมายถึง การที่บุคคล พร้อมผลักดันและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นให้ถึงเป้าหมายที่บุคคลนั้นต้องการให้ได้ และ 4) การให้อภัย หมายถึง การที่บุคคลไม่ยึดติดกับความผิดพลาดของตนเองและไม่ยึดติดกับความผิดพลาดของผู้อื่น โดยพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองและช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ เพื่อความเข้าใจในเรื่ององค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น จึงสามารถสรุปได้ดัง ตารางที่ 3 สรุปองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม

ตารางที่ 3 สรุปองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมของ Lennick and Kiel

องค์ประกอบ	รายละเอียดเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรม
ความมีคุณธรรม	1. การยึดมั่นในการกระทำหลักศีลธรรม ค่านิยมและความเชื่อ 2. ความซื่อสัตย์ 3. ความซื่อตรงกับความถูกต้อง 4. การรักษาสัญญา
ความรับผิดชอบ	1. การรับผิดชอบต่อคำพูดในการตัดสินใจของตนเอง 2. การยอมรับความผิดพลาดและความล้มเหลว 3. การรับผิดชอบต่อผู้อื่น

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	รายละเอียดเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรม
ความเมตตา	1. พลังที่ผลักดันผู้อื่น
การให้อภัย	1. การไม่ยึดติดกับความผิดพลาดของตนเอง 2. การไม่ยึดติดกับความผิดพลาดของผู้อื่น

ที่มา: Lennick and Kiel (2005: 78)

กระทรวงศึกษาธิการ (2549: 3-7) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย (ปีงบประมาณ 2550-2551) โดยกล่าวว่า คุณธรรมในที่นี้ จะครอบคลุมถึงการปลูกจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรม วัฒนธรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง วิถีประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล อย่างไรก็ตามเพื่อให้การขับเคลื่อนทางยุทธศาสตร์มีความชัดเจนเห็นผลสู่การปฏิบัติ ทำให้กระทรวง ศึกษาธิการได้ข้อสรุป “คุณธรรมพื้นฐาน” ที่ควรเร่งรัดปลูกฝังรวม 8 คุณธรรม ดังนี้

1 ความขยัน คือ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงาน อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหา จนเกิดผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย โดยคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีความขยัน คือ มีความตั้งใจ ทำอย่างจริงจังต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร ผู้ที่เป็นคนขยัน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรครักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

2 ความประหยัด คือ การรู้จักเก็บออมเงินใช้ทรัพย์สิน สิ่งของ แต่พอสมควร พอประมาณให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ โดยคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีความประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมเงินใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

3 ความซื่อสัตย์ คือ ความประพฤติตรงไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปราศจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ โดยมีคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มี

ความประพฤติตรงทั้งต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช่เล่ห์กลคดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่าง เต็มที่ถูกต้อง

4 ความมีวินัย คือ การยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับและข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม โดยคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษาสถาบัน / องค์กร/ สังคมและ ประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ เช่น การแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบ การเข้าแถวรับบริการตามลำดับ

5 ความสุภาพ คือ เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ โดยคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีความสุภาพ คือ ผู้ที่อ่อนน้อม ถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าวรุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้มีมารยาทวางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

6 ความสะอาด คือ ปราศจากความมัวหมองทั้งกายใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่อนคลายเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น โดยคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีความสะอาด คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัยสิ่งแวดลอมถูกต้องตามสุขลักษณะ ฝึกฝนจิตใจมิให้ขุ่นมัว จึงมีความแจ่มใสอยู่เสมอ

7 ความสามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอาไรต์เอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างว่าความสมานฉันท์ โดยคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีความสามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้บทบาทของตนทั้งในฐานะผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วง แก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

8 ความมีน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ในความต้องการความจำเป็น ความทุกข์สุข

ของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน โดยคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปันเสียดสละความสุขส่วนตัว เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม ด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วม สร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

จริยธรรมกับตัวแปรทางสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 9-15) กล่าวว่า ทฤษฎีจริยธรรมมักจะมีข้อพาดพิงถึงประสบการณ์ทางสังคมของบุคคลว่าเป็นต้นเหตุของการเริ่มต้น และการเปลี่ยนแปลงจริยธรรมของบุคคล ซึ่งปัจจัยทางสังคมต่อไปนี้จะเกี่ยวข้องกับจริยธรรมของบุคคล

1. อายุและระดับการศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมของบุคคล ในเรื่องความรู้ด้านจริยธรรมนั้นพบความแตกต่างในคนที่อายุต่างกัน นอกจากนั้นบุคคลที่พฤติกรรมเหมือนกันแต่มีเหตุผลการเลือกกระทำต่างกันเสมอ โดยเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กอาจแตกต่างจากเหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นและของผู้ใหญ่

2. เพศกับจริยธรรมของบุคคล ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ทำนายว่าชายจะมี Superego หรือจริยธรรมสูงกว่าหญิง แต่ในทฤษฎีจิตวิทยาปัญญานิยม ทำนายว่าหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าชาย และการวิจัยยังพบว่าชายและหญิงไม่มีความแตกต่างกัน

3. ฐานะของครอบครัวเกี่ยวกับจริยธรรมของบุคคล โดยพิจารณาจากรายได้รวมของครอบครัว การศึกษาและอาชีพของหัวหน้าครอบครัว พบว่าเยาวชนที่เกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะต่างกันมีระดับจริยธรรมต่างกัน

จากตัวแปรทางสังคมที่ได้กล่าวไปข้างต้น ผู้วิจัยสนใจนำตัวแปรในด้าน ระดับช่วงชั้น การศึกษา เพศ ผลการเรียน รายได้รวมของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา และ การศึกษาของบิดามารดา ซึ่งน่าจะเป็นตัวแปรด้านปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลต่อระดับจริยธรรมของวัยรุ่นจิตอาสาในโรงพยาบาล

สามารถสรุปได้ว่า จริยธรรม คือ คุณธรรมทุกด้านที่ประสานกันเป็นระบบ เป็นมุมมองแง่หนึ่งของจริยธรรม ซึ่งคำนึงถึง สิ่งที่ถูกและผิด ทำให้ทราบว่า คุณธรรมเป็นองค์ประกอบย่อยของ

จริยธรรม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง “คุณธรรม” แต่มีการอ้างถึงเรื่อง “จริยธรรม” ควบคู่ไปด้วย การปลูกฝังคุณธรรมให้กับวัยรุ่นที่เป็นอนาคตของชาตินั้นเป็นสิ่งจำเป็น Coles (1997: 105) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางคุณธรรมควรมีพื้นฐานมาตั้งแต่วัยเยาว์ โดยการปลูกฝังคุณธรรมมี 3 วิธี คือ การสอน โดยตรงให้กับเด็ก การถ่ายทอดจากผู้ใหญ่สู่เด็ก และการให้ความรัก ดังนั้นการปลูกฝังคุณธรรมจึงมีความสำคัญยิ่ง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรมดังกล่าว จึงได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทยขึ้น เพื่อให้วัยรุ่นมี “ความรู้คู่คุณธรรม” โดยใช้ “8 คุณธรรมพื้นฐาน” ประกอบด้วย ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ เป็นรูปแบบการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549, 3-7) ซึ่งในการวิจัยนี้เป็นการศึกษาวัยรุ่นจิตอาสาที่มีอายุระหว่าง 13-21 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระบบการศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้แนวคิด “8 คุณธรรมพื้นฐาน” ของกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากเห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับกลุ่มวัยรุ่นจิตอาสา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ให้ความหมายของคุณธรรม ว่าหมายถึง การปฏิบัติตนอยู่ในกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับและหลักของศีลธรรม ในการปฏิบัติปฏิบัติชอบด้วยความสมัครใจ โดยมีองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ คือ ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ

ความขยัน หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายามในการทำหน้าที่ อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค

ความประหยัด หมายถึง การรู้จักเก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของต่างๆ แต่พอควร พอประมาณให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ

ความซื่อสัตย์ หมายถึง ความประพฤติตนอย่างไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปราศจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ

ความมีวินัย หมายถึง การยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับและ ข้อปฏิบัติซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม

ความสุภาพ หมายถึง ความประพฤติที่เรียบร้อย อ่อนโยนละมุนละม่อม มีกิริยา มารยาทที่ดีงาม และมีสัมมาคารวะ

ความสะอาด หมายถึง การปราศจากความมัวหมองทั้งกายใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่อนคลายเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ

ความมีน้ำใจ หมายถึง ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ในความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาอิทธิพลของครอบครัวที่อาจจะมีผลต่อคุณธรรมของวัยรุ่น จิตอาสา ทั้งนี้เพื่อให้ได้ตัวแปรที่ครอบคลุมถึงอิทธิพลของครอบครัว ผู้วิจัยจึงได้เลือกตัวแปรการทำหน้าที่ของครอบครัว (Family Functioning) เพราะได้กล่าวถึงองค์ประกอบต่างๆซึ่งสามารถเป็น เป็นตัวแทนปัจจัยทางด้านครอบครัวอย่างครบถ้วน ทั้งในเรื่องการอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพในครอบครัว และการสื่อสารภายในครอบครัว เป็นต้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของการทำหน้าที่ของครอบครัว

Davis (1965: 11-12) ได้กล่าวถึงการทำหน้าที่ของครอบครัวในแง่ของสังคมวิทยา ที่ต้องปฏิบัติคือ

1. การสร้างสมาชิกใหม่ของครอบครัว (Reproduction) อันเป็นการสืบพันธุ์มนุษย์ชาติ ให้มีการดำรงคงอยู่ในสังคม

2. การคุ้มครองเด็กที่เกิดมาให้เติบโตขึ้นในสังคม (Maintenance) นั่นคือ จะต้องให้การดูแล คุ้มครองเลี้ยงดูเด็กที่เกิดมาให้มีชีวิตรอดเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

3. การกำหนดสถานภาพของบุตรที่เกิดมา (Placement)

4. การให้บุตรได้เรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมในสังคมนั้นได้ (Socialization) ซึ่งเป็น การให้การฝึกอบรมแก่สมาชิกใหม่ของครอบครัวที่จะเข้ามารับบทบาทในสังคมสืบต่อไป

Epstein *et. al*, (1982 อ้างใน อูมาพร ตรังคสมบัติ, 2547: 42) ได้ให้ความหมายของการทำหน้าที่ของครอบครัวไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่สมาชิกในครอบครัวควรกระทำเพื่อประโยชน์ต่อการอยู่รอดของครอบครัว

จากความหมายของการทำหน้าที่ของครอบครัว ที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการทำหน้าที่ของครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของสมาชิกครอบครัว อันประกอบด้วยบิดามารดา และบุคคลในครอบครัวเอง ต่อความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นมีอิทธิพลต่อกัน โดยมีรูปแบบความสัมพันธ์และการจัดการ

ความสำคัญของครอบครัวต่อสมาชิก

พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2550: 18-19) ได้กล่าวว่า ครอบครัวมีความสำคัญต่อพัฒนาการทุกด้านของบุคคล เพราะเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกของมนุษย์ ถึงแม้รูปแบบของแต่ละครอบครัวจะแตกต่างกันแต่ทุกครอบครัวมีความสำคัญต่อสมาชิกในครอบครัวเหมือนกัน โดยความสำคัญของครอบครัวมีดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก ซึ่งปรากฏในทุกลักษณะของครอบครัวอย่างน้อยที่สุดเมื่อเด็กอยู่ในวัยทารก

2. ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา ถ้าความสัมพันธ์นี้ดี ครอบครัวก็จะมั่นคง และสร้างสรรค์ สมาชิกในครอบครัวก็จะพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในชีวิต

3. ความสำคัญในหน้าที่ 4 ประการของครอบครัวที่มีต่อบุคคลจะปรากฏในทุกวัฒนธรรมคือ ใ้บ้ทเรียนในการต่อสู้ชีวิต บทบาททางเพศทั้งชายและหญิง ค่านิยม ทศนคติในการประกอบอาชีพ และสุนทรียภาพแห่งชีวิต

หน้าที่ของครอบครัว

พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2550 :28- 33) ได้กล่าวว่า หน้าที่ของครอบครัว คือการพัฒนา มนุษย์ในทุกด้าน เป็นรากฐานให้มนุษย์ได้พัฒนาตนเองเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยได้แบ่งเป็นหน้าที่ ของครอบครัว ดังนี้

1. หน้าที่ทางด้านเศรษฐกิจ บุคคลย่อมมีความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต ครอบครัว ต้องสร้างรากฐานทางอาชีพให้มั่นคง

2. หน้าที่อบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษา เป็นการพัฒนาศติปัญญาและบุคลิกภาพ ให้ บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

3. หน้าที่ปกป้องให้ความปลอดภัย เป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในครอบครัวผู้ที่แข็งแรง กว่าต้องปกป้องผู้ที่อ่อนแอ

4. หน้าที่ทางด้านสันตนาการ ช่วยลดความเครียด อาจจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพักผ่อน หย่อนใจสำหรับสมาชิกในครอบครัว

5. หน้าที่ทางด้านศาสนา ศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ครอบครัวต้องมีความยึดมั่น และปลุกฝังเรื่องศาสนาให้สมาชิกในครอบครัว

6. หน้าที่ให้ความรักครอบครัว หมายถึง ครอบครัวต้องทำหน้าที่ให้ความรักอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความไว้วางใจ เป็นรากฐานของมนุษย์สัมพันธ์ รู้จักการปรับตัว มอง โลกในแง่ดี

7. หน้าที่ทางชีววิทยา หมายถึง การให้กำเนิดบุตร

แนวคิดเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว

1. การทำหน้าที่ของครอบครัวตามแนวคิด McMaster Model of Family Functioning (MMFF)

การทำหน้าที่ของครอบครัวตามแนวคิดของ McMaster Model of Family Functioning (MMFF) (1967 อ้างใน อูมาพร ตรังคสมบัติ, 2544: 42-43) เป็นผลจากการศึกษาครอบครัว ทั้งปกติและมีปัญหาเป็นระยะเวลานานกว่า 15 ปี โดยเริ่มการศึกษาที่มหาวิทยาลัย McGill ประเทศแคนาดาในช่วงปี 1950 ในระยะต่อมาแนวคิดนี้ได้พัฒนาขึ้นมาโดย Epstein, Bishop and Baldwin (1982 อ้างใน อูมาพร ตรังคสมบัติ, 2544: 42-43) แห่งมหาวิทยาลัย McMaster ประเทศแคนาดาและมหาวิทยาลัย Brown ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยแนวคิดแบบ McMaster Model มองครอบครัวเป็นระบบเปิด (Open System) ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อย ได้แก่ สมาชิกแต่ละคน คู่สมรส และพี่น้อง นอกจากนี้ครอบครัวยังมีความสัมพันธ์กับระบบภายนอกอื่นๆ เช่น ระบบครอบครัวขยาย ชุมชน โรงเรียน ศาสนา เป็นต้น การมองดูการทำงานของครอบครัวนั้นมีการใช้ทฤษฎีหลายอย่างมาอธิบาย เช่น ทฤษฎีการสื่อสาร การเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์ ฯลฯ โดยทั้งหมดนี้จะอยู่ภายใต้กรอบใหญ่ของทฤษฎีระบบ (System Theory) ซึ่งอาจสรุปได้คือ 1) ในแต่ละส่วนในครอบครัวมีความเกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคน ย่อมจะมีอิทธิพลต่อสมาชิกคนอื่น 2) การทำความเข้าใจสมาชิกคนใดคนหนึ่งนั้นไม่สามารถทำได้ เพราะจำเป็นต้องพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นกับครอบครัวทั้งระบบ 3) รูปแบบของปฏิสัมพันธ์และการจัดองค์กรในครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคน

McMaster Model ได้กล่าวถึงการทำหน้าที่ของครอบครัวในด้านต่างๆ 6 ด้านดังนี้ (อ้างใน อูมาพร ตรังคสมบัติ, 2537: 42-50) คือ การแก้ไขปัญหา (Problem Solving) การสื่อสาร (Communication) บทบาท (Roles) การตอบสนองทางอารมณ์ (Affective Responsiveness) ความผูกพันทางอารมณ์ (Affective Involvement) และการควบคุมพฤติกรรม (Behavior Control) มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การแก้ปัญหา (Problem Solving)

หมายถึง ความสามารถของครอบครัวในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้ดีและปฏิบัติหน้าที่ด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในที่นี้ปัญหา หมายถึง สิ่งที่มาคุกคามเสถียรภาพ การดำรงอยู่อย่างปกติสุข หรือประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ของครอบครัว ในทางปฏิบัติ ปัญหาอาจแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ ปัญหาทางวัตถุ (เช่น ปัญหาที่อยู่อาศัย) และปัญหาทางอารมณ์ (เช่น ความโกรธระหว่างพี่น้อง) ซึ่งครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้ดีจะมีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม แต่ครอบครัวทำหน้าที่ไม่ดีนักมักแก้ปัญหาอย่างไร้ประสิทธิภาพหรือไม่ได้เลย

ในการประเมินครอบครัวจะต้องวิเคราะห์ว่า ครอบครัวใช้วิธีการแก้ปัญหาอย่างไร ประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด โดยทั่วไปการแก้ปัญหาคควรดำเนินเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1.1 แยกแยะประเด็นปัญหาให้ชัดเจน มีการชี้ชัดลงไปว่าอะไรเป็นปัญหาและแยกแยะปัญหาออกมาได้อย่างถูกต้อง บ่อยครั้งที่ครอบครัวหยิบยกเอาปัญหาอื่นๆ ที่ไม่สำคัญขึ้นมา แต่ปัญหาสำคัญหรือที่เป็นความขัดแย้งจริงๆ นั้นกลับไม่มีใครพูดถึง

1.1.2 สื่อสารให้เข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น มีการบอกกล่าวให้คนในครอบครัวรับรู้เพื่อจะได้ช่วยกันแก้ปัญหา การบอกกล่าวนี้อาจเป็นไปในระหว่างสมาชิกครอบครัวด้วยกันเองหรือกับระบบภายนอก เช่น เครือญาติหรือเพื่อนฝูงตามความเหมาะสม

1.1.3 วางแผนการแก้ปัญหา มีการร่วมกันคิดหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีอื่นๆ แทนที่จะใช้วิธีที่เคยทำกันมาเป็นประจำโดยไม่ได้คำนึงถึงวิธีอื่นที่อาจได้ผลดีกว่า

1.1.4 ตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม มีการตัดสินใจที่แน่ชัดว่าจะแก้ปัญหาด้วยวิธีการใด และถ้าวิธีแรกไม่ได้ผลแล้วจะใช้วิธีใดต่อไป

1.1.5 ดำเนินการแก้ปัญหตามวิธีที่เลือก ทำการแก้ปัญหตามแผนที่ตกลงกันไว้จนครบถ้วน บางครอบครัวอาจทำตามแผนได้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นหรือไม่ก็ไม่ได้ทำเลย

1.1.6 ติดตามให้การแก้ปัญหานั้นเป็นไปอย่างครบถ้วน ครอบครัวมีการติดตามอย่างจริงจังว่าได้ใช้วิธีการแก้ปัญหานั้นตามที่ตกลงกันไว้หรือไม่

1.1.7 ประเมินความสำเร็จ มีการประเมินว่าวิธีการแก้ปัญหานั้นได้ผลมากน้อยเพียงไร มีการวิเคราะห์ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นเพื่อจะได้เรียนรู้จากปัญหาดังกล่าว

การแก้ปัญหาไม่จำเป็นต้องกระทำเป็นขั้นๆ ครบถ้วนตามที่กล่าวมา ทั้งนี้ขึ้นกับลักษณะของปัญหานั้นด้วย เช่น หากปัญหาไม่สลับซับซ้อนก็ไม่จำเป็นต้องมานั่งแยกแยะประเด็นปัญหาให้ชัดเจน ในครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้ดีนั้นวิธีการแก้ปัญหาโดยรวมจะเป็นไปอย่างเรียบง่ายไม่ยุ่งเหยิงวุ่นวาย แม้จะมีบางปัญหาที่แก้ไม่ได้ แต่ปัญหานี้ก็ไม่รุนแรงหรือเรื้อรังจนทำให้การทำหน้าที่ด้านอื่นๆของครอบครัวบกพร่องไปด้วย

1.2 การสื่อสาร (Communication)

หมายถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน การสื่อสารอาจแบ่งเป็นการสื่อสารโดยใช้คำพูดและการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด การทำหน้าที่ของครอบครัว McMaster Model of Family Functioning (MMFF) จะเน้นการสื่อสารแบบแรกเนื่องจากสามารถวัดได้ชัดเจนกว่า อย่างไรก็ตามการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูดนั้นแม้เนื้อหาจะไม่เด่นชัด แต่ก็ยังเป็นเนื้อหาที่มีความสำคัญ โดยจะแสดงออกมาทางระดับเสียง คำพูดที่เลือกใช้ สีหน้า แววตา การประสานสายตาและท่าทาง เป็นต้น

เนื้อหาของการสื่อสารแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เนื้อหาที่เกี่ยวกับวัตถุ/การดำเนินชีวิตประจำวัน และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึก ในการประเมินประสิทธิภาพของการสื่อสารจะต้องวิเคราะห์ในด้านใหญ่ๆ คือ

1.2.1 เนื้อหา การสื่อสารที่ดีนั้น ข้อมูลที่แลกเปลี่ยนกันจะต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือหรือจับใจความอะไรไม่ได้

1.2.2 จุดหมายปลายทาง เนื้อหาที่สื่อจะต้องตรงไปสู่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นโดยตรง ไม่ใช่อ้อมค้อมผ่านผู้อื่น

เมื่อพิจารณาทั้ง 2 ด้านนี้ อาจแบ่งการสื่อสารในครอบครัวได้เป็น 4 แบบ คือ
 1) เนื้อหาชัดเจนและตรงต่อบุคคลเป้าหมาย 2) เนื้อหาชัดเจนแต่ไม่ตรงต่อบุคคลเป้าหมาย 3) เนื้อหาไม่ชัดเจนแต่ตรงต่อบุคคลเป้าหมาย และ 4) เนื้อหาไม่ชัดเจนและไม่ตรงต่อบุคคลเป้าหมาย

ครอบครัวที่มีประสิทธิภาพจะสื่อสารได้ชัดเจนและตรงต่อบุคคลเป้าหมาย ถ้าการสื่อสารมีความคลุมเครือและอ้อมค้อมมากเกินไป ครอบครัวก็จะทำหน้าที่ได้ไม่ดีเท่าที่ควร การสื่อสารอย่างคลุมเครือและอ้อมค้อมจะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งสื่อกลับมาแบบเดียวกัน ในครอบครัวปกติความสามารถในการสื่อสารแต่ละด้านจะแตกต่างกันไป ในบางครอบครัวการสื่อสารเกี่ยวกับปัญหาที่ขัดแย้งกันนั้นอาจไม่ชัดเจนและไม่ตรงต่อบุคคลเป้าหมาย แต่ก็จะเป็นอยู่ในช่วงสั้นๆ และไม่ทำให้เกิดปัญหาแต่อย่างใด

1.3 บทบาท (Role)

หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่สมาชิกประพฤติต่อกันซ้ำๆ เป็นประจำ บทบาทแบ่งได้เป็น 2 ด้านคือ บทบาททางด้านวัตถุและบทบาทด้านอารมณ์ นอกจากนี้ยังแบ่งตามความจำเป็นได้ ดังนี้

1.3.1 บทบาทพื้นฐาน หมายถึง บทบาทที่จำเป็นต้องกระทำให้ครบถ้วนเพื่อให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข นั่นคือ การจัดหาปัจจัยสี่ให้แก่สมาชิก การฟูมฟักเลี้ยงดูและให้การประคับประคองสนับสนุนแก่สมาชิก การตอบสนองความต้องการทางเพศในระหว่างคู่สมรส การช่วยพัฒนาทักษะต่างๆ ให้แก่สมาชิก นอกจากนี้ยังมีบทบาทด้านการบริหารจัดการภายในครอบครัวซึ่งได้แก่ การเป็นผู้นำในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ การคงไว้ซึ่งมาตรฐานของครอบครัว การออกกฎระเบียบเพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนในครอบครัว เป็นต้น

1.3.2 บทบาทอื่นๆ หมายถึง บทบาทเฉพาะของแต่ละครอบครัว ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งบทบาทที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม เช่น ลูกชายเรียนเก่งและได้รับทุนไปเรียนต่างประเทศ บทบาทของลูกชายก็นำชื่อเสียงเกียรติยศมาสู่ครอบครัว บางครอบครัวมีบทบาทของแพะรับบาปคือสมาชิกคนหนึ่งต้องทำหน้าที่เป็นผู้รองรับอารมณ์หรือทัศนคติเชิงลบของสมาชิกคนอื่น บทบาทนี้ช่วยเบี่ยงเบนความขัดแย้ง ไม่ให้เกิดความตึงเครียดมากเกินไปจนครอบครัวเสียดุลย์ อย่างไรก็ตามบทบาทนี้ก็เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม เพราะสมาชิกผู้นั้นจะมีชีวิตอยู่ด้วยความกดดันและความรู้สึก

ถูกครอบครัวยุติเศษ ส่วนครอบครัวเองก็ไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งที่มีระหว่างกันได้อย่างแท้จริง

การประเมินว่าบทบาทในครอบครัวเป็นไปได้ดีหรือไม่นั้นจะต้องพิจารณา 2 ด้าน คือ 1) การมอบหมายหน้าที่ตามบทบาท หมายถึง การมอบหมายความรับผิดชอบในหน้าที่บางประการให้แก่สมาชิก การมอบหมายนี้อาจทำโดยเปิดเผยหรือไม่ก็ได้ และ 2) การดูแลให้สมาชิก รับผิดชอบในบทบาท หมายถึง วิธีการที่ครอบครัวดูแลให้สมาชิกรับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ของตน นั่นคือครอบครัวต้องมีวิธีตรวจสอบว่าสมาชิกแต่ละคนทำหน้าที่ครบถ้วนหรือไม่

1.4 การตอบสนองทางอารมณ์ (Affective Responsiveness)

หมายถึง ความสามารถที่จะตอบสนองทางอารมณ์ต่อกันอย่างเหมาะสม ทั้งด้าน คุณภาพและปริมาณ (การที่บุคคลสื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้ว่าเขารู้สึกอย่างไรนั้น ไม่จัดอยู่ในหัวข้อนี้ แต่ อยู่ในหัวข้อการสื่อสาร)

อารมณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีหลายแบบทั้งอารมณ์เชิงบวกและอารมณ์เชิงลบ ครอบครัวที่ทำหน้าที่ปกตึจะแสดงอารมณ์ได้หลายแบบในปริมาณและสถานการณ์ที่เหมาะสม แต่ ครอบครัวที่มีปัญหาหมักมีความจำกัดในการแสดงอารมณ์ เช่น ภรรยาไม่สามารถแสดงอารมณ์โกรธต่อสามีได้ เพราะกลัวสามีจะไม่พอใจ

1.5 ความผูกพันทางอารมณ์ (Affective Involvement)

หมายถึง ระดับความผูกพันห่วงใยที่สมาชิกมีต่อกัน รวมทั้งการแสดงออกซึ่งความสนใจและการเห็นคุณค่าของกันและกัน ความผูกพันทางอารมณ์มีหลายระดับ คือ

1.5.1 ปราศจากความผูกพัน (Lack of Involvement) สมาชิกในครอบครัวไม่สนใจใยดีเลย การเป็นครอบครัวมีความหมายเพียงการมาอยู่ร่วมชายคาเดียวกันเท่านั้น

1.5.2 ผูกพันแบบไม่มีความรู้สึก (Involvement Devoid of Feeling) สมาชิกมีความสนใจต่อกันเพียงเล็กน้อยโดยปราศจากความลึกซึ้งทางอารมณ์และความห่วงใยด้วยใจจริง

ความสนใจในความเป็นอยู่ของอีกฝ่ายหนึ่งแทบไม่มีเลย หรือถ้ามีก็เป็นไปเพราะความอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น อยากรู้อีกฝ่ายหนึ่ง หรือเป็นไปตามหน้าที่

1.5.3 ผูกพันเพื่อตนเอง (Narcissistic Involvement) ความสนใจอีกฝ่ายหนึ่งเป็นไปเพื่อตนเอง เพื่อเสริมคุณค่าให้ตนเองไม่ใช่ความสนใจที่มีต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างจริงจัง

1.5.4 ผูกพันอย่างมีความเข้าใจ (Empathic Involvement) ความสนใจผูกพันมีต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างแท้จริง โดยมีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจในความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง ความผูกพันแบบนี้มีความเหมาะสมที่สุด เพราะจะสามารถตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของอีกฝ่ายหนึ่งได้อย่างเหมาะสม

1.5.5 ผูกพันมากเกินไป (Over Involvement) ความผูกพันเป็นไปอย่างปกป้องหรือจู้จี้จ้านมากเกินไป จนอีกฝ่ายหนึ่งไม่มีความเป็นส่วนตัวหรือเป็นตัวของตัวเองอย่างเพียงพอ

1.5.6 ผูกพันเหมือนเป็นบุคคลเดียวกัน (Symbiotic Involvement) เป็นความผูกพันที่แน่นแฟ้นจนทั้งคู่เหมือนเป็นบุคคลเดียวกัน และขอบเขตส่วนตัวของแต่ละคนนั้นไม่ชัดเจนหรือแทบไม่มีเลย

ความผูกพันทางอารมณ์จะแตกต่างกันไปในวงจรชีวิตแต่ละระยะ เช่น ในระยะที่ลูกยังเล็ก ความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นระหว่างเด็กกับพ่อแม่เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับความอยู่รอดของลูก แต่เมื่อเข้าวัยรุ่น ลูกจะเริ่มสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลนอกครอบครัวมากขึ้นความผูกพันกับพ่อแม่ก็จะลดความเข้มข้นลง เป็นต้น

1.6. การควบคุมพฤติกรรม (Behavior Control)

หมายถึง วิธีการที่ครอบครัวควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมของสมาชิก การควบคุมเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกประพฤติตนอยู่ในขอบเขตอันเหมาะสม ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น พฤติกรรมที่ต้องมีการควบคุมแบ่งเป็นด้านต่างๆ ดังนี้คือ

- 1) พฤติกรรมที่ตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจและชีวภาพ เช่น การกิน การนอน ความต้องการทางเพศ และความก้าวร้าว เป็นต้น
- 2) พฤติกรรมทางสังคม เช่น การคบเพื่อนฝูง เป็นต้น

- 3) พฤติกรรมที่อาจเป็นอันตรายต่อร่างกายหรือทรัพย์สิน เช่น การเล่นอย่างผาดโผน เป็นต้น และ
- 4) การรักษาระเบียบวินัยภายในครอบครัว

การควบคุมพฤติกรรมในครอบครัวแบ่งได้เป็น 4 แบบ คือ

1.6.1 การควบคุมพฤติกรรมแบบเข้มงวด (Rigid Behavior Control) ครอบครัวกำหนดหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนไว้แน่นอน มีกฎที่เข้มงวดและมีบทลงโทษเมื่อฝ่าฝืนกฎ ครอบครัวแบบนี้จะปฏิบัติภารกิจประจำวันได้ดี สมาชิกแต่ละคนรู้ว่าตนต้องทำอะไร แต่ผลเสียก็คือการปรับตัวจะเป็นไปอย่างลำบาก เนื่องจากไม่มีโอกาสต่อรองหรือเปลี่ยนแปลงกฎให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การควบคุมแบบนี้อาจนำไปสู่การต่อสู้ช่วงชิงอำนาจภายในครอบครัวและการต่อต้านแบบคือเจียบ

1.6.2 การควบคุมพฤติกรรมแบบยืดหยุ่น (Flexible Behavior Control) ครอบครัวมีมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่ยืดหยุ่นพอประมาณ มีการพิจารณาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและปรับเปลี่ยนกฎไปตามความเหมาะสม การควบคุมแบบนี้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพราะเป็นไปด้วยความเข้าใจและการยอมรับในตัวบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะอบรมให้เกิดระเบียบวินัย ไม่ใช่เพื่อที่จะควบคุมไว้ได้อำนาจ ดังนั้นสมาชิกจะเกิดความรู้สึกอยากร่วมมือและปฏิบัติตามกฎที่ตั้งไว้

1.6.3 การควบคุมพฤติกรรมแบบอะไรก็ได้ (Laissez-Faire Behavior Control) ครอบครัวไม่มีทิศทางแน่นอนว่าสมาชิกควรประพฤติอย่างไร ไม่มีกฎสำหรับเรื่องใดๆ เลยใครจะทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ ไม่มีการชี้แนะและการตัดสินใจหรือการแทรกแซงจากสมาชิกอื่น เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม การมอบหมายบทบาทที่ไม่มี ความชัดเจน สมาชิกมักขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน การสื่อสารมักมีปัญหาเพราะไม่มีใครฟังใคร ครอบครัวแบบนี้จะปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่ดี เด็กจะเติบโตขึ้นด้วยความรู้สึกไม่มั่นคง ควบคุมตนเองไม่ได้และอาจมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อเรียกร้องความสนใจ

1.6.4 การควบคุมพฤติกรรมแบบยุ่งเหยิง (Chaotic Behavior Control) ครอบครัวมีการควบคุมพฤติกรรมแบบขึ้นๆ ลงๆ บางครั้งเข้มงวด บางครั้งยืดหยุ่น และบางครั้งใครจะทำอะไรก็ได้ตามความพอใจ ลักษณะแบบนี้ทำให้สมาชิกสับสนว่าควรจะทำอย่างไร การควบคุมแบบที่ไม่เหมาะสมที่สุด เพราะทำให้ครอบครัวไม่มีเสถียรภาพและไม่มีความเสมอต้นเสมอปลายในการปฏิบัติหน้าที่

2. การทำหน้าที่ครอบครัวตามแนวคิดของ Beavers System Model

Beavers *et.al.* (1985 อ้างใน อุมพร ตรังคสมบัติ, 2544: 52-55) มองการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวใน 2 ลักษณะ คือ Competence และ Style ดังนี้

2.1 Competence คือ ความสามารถของครอบครัวในการจัดระบบภายในให้ดำเนินไปได้อย่างเรียบร้อย คำนี้มีขอบเขตกว้างตั้งแต่มีประสิทธิภาพไปจนถึงบกพร่องอย่างรุนแรง การประเมิน Competence จะต้องมองดูครอบครัวในภาพรวม ไม่ใช่จุดใดจุดหนึ่งในการประเมินจะต้องระลึกเสมอว่า ครอบครัวที่มีระดับ Competence ใกล้เคียงกัน อาจมีปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันก็ได้ นอกจากนี้ครอบครัวยังปฏิบัติภารกิจแต่ละอย่างได้แตกต่างกัน บางอย่างอาจทำได้ดีมากแต่บางอย่างทำได้ไม่ดีเท่าไร ครอบครัวที่สามารถจัดการกับภารกิจเล็กๆ ได้มักจะทำภารกิจที่สำคัญลุล่วงไปได้ดี แต่ครอบครัวที่ไม่สามารถทำภารกิจเล็กๆ ได้ก็มักจะจัดการให้ภารกิจที่สำคัญลุล่วงไปได้ดี แต่ครอบครัวที่ไม่สามารถทำภารกิจเล็กๆ ให้สำเร็จ ก็มักจะทำภารกิจใหญ่ให้สำเร็จได้ โดยครอบครัวที่มี Competence ดีจะมีลักษณะ ดังนี้

- 2.1.1 มีความเป็นผู้นำที่เท่าเทียมกันระหว่างสามีภรรยา
- 2.1.2 มีความร่วมมือกันอย่างดีระหว่างพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ภายในครอบครัว
- 2.1.3 มีขอบเขตระหว่างรุ่นที่ชัดเจน
- 2.1.4 สมาชิกมีความเป็นตัวของตัวเองอย่างเพียงพอ
- 2.1.5 สมาชิกยอมรับความแตกต่างของแต่ละคน และแก้ไขความขัดแย้งอันเกิดจากความแตกต่างได้อย่างเหมาะสม
- 2.1.6 สื่อสารอย่างเปิดเผยไม่อ้อมค้อม
- 2.1.7 แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม
- 2.1.8 มองโลกในแง่ดีและมองปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของครอบครัว

ในครอบครัวที่มี Competence ต่ำ พ่อแม่จะไม่ค่อยร่วมมือกัน บางครั้งพ่อหรือแม่จะเข้าพวกกับลูก ไม่มีความเป็นผู้นำที่ชัดเจนหรือมีแบบไร้ประสิทธิภาพ ไม่มีขอบเขตระหว่างระบบที่ชัดเจน สมาชิกไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ขาดความไว้วางใจกัน การสื่อสารไม่ดี ไม่สามารถยอมรับความแตกต่างหรือแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันได้ดีพอ

แนวคิด Beavers Model แบ่งครอบครัวตามระดับ Competence ได้ 5 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 ครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้เหมาะสม (Optimal Family) เป็นครอบครัวที่มี Competence ดีดังที่กล่าวมาในข้างต้น

กลุ่มที่ 2 ครอบครัวที่ทำหน้าที่ดีเพียงพอ (Adequate Family) ครอบครัวแบบนี้มีประสิทธิภาพดีปานกลาง มีขอบเขตระหว่างบุคคลที่ชัดเจน มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน แต่จะใช้อำนาจควบคุมมากกว่าครอบครัวแบบแรก การแก้ปัญหาขัดแย้งมักใช้วิธีออกคำสั่งมากกว่า ประนีประนอม มีการแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างชายหญิงอย่างชัดเจน พ่อแม่ร่วมมือกันไม่ดีเท่าไรนัก มีความตึงเครียดสูง ความสุข ความเป็นกันเองและไว้วางใจกันมีน้อย แต่ลูกในครอบครัวแบบนี้ก็มีประสิทธิภาพใกล้เคียงกับแบบแรก

กลุ่มที่ 3 ครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้ปานกลาง (Midrange Family) ครอบครัวแบบนี้พบบ่อยที่สุด สมาชิกไม่ค่อยใกล้ชิดผูกพันกันและมักเก็บกตความรู้สึก ไม่ค่อยแสดงออกหรือยอมรับในความรู้สึกที่มีต่อกัน มีปัญหาขอบเขตระหว่างบุคคล ไม่ค่อยยอมรับความแตกต่างของกันและกัน มักแก้ปัญหาโดยออกคำสั่งมากกว่าประนีประนอม ลูกจะพัฒนาไปได้ไม่ดีนัก และเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ก็จะแยกออกจากครอบครัวได้ยาก และอาจเกิดปัญหาทางอารมณ์หรือพฤติกรรมได้

กลุ่มที่ 4 ครอบครัวที่ทำหน้าที่ไม่ค่อยดี (Borderline Family) ครอบครัวแบบนี้มีการควบคุมมากกว่าแบบที่ 3 การระคับระคองทางอารมณ์ต่อกันมีน้อย ภารกิจทางพัฒนาการก็เป็นไปอย่างไม่ครบถ้วน สมาชิกไม่ค่อยมีความเป็นตัวของตัวเอง ขอบเขตระหว่างบุคคลไม่ชัดเจน อารมณ์ในครอบครัวแปรเปลี่ยนได้มาก ตั้งแต่เศร้าจนถึง โกรธอย่างรุนแรงหรือก้าวร้าว ความสุขในครอบครัวมีค่อนข้างน้อย

กลุ่มที่ 5 ครอบครัวที่ทำหน้าที่บกพร่องอย่างมาก (Severely Dysfunctional Family) ครอบครัวแบบนี้มีปัญหาหนักที่สุดเพราะไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งได้เลย ทั้งสมาชิกก็ยังจัดการกับความขัดแย้งภายในจิตใจของตนไม่ได้ การสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ มีปัญหาในขอบเขตระหว่างบุคคลและขาดความเป็นตัวของตัวเอง พ่อแม่ไม่สามารถร่วมมือกันปกครองลูกได้ ลูกจะมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง ไม่มีเอกลักษณ์ที่มั่นคงหรือเป้าหมายที่แน่นอนในชีวิต

2.2 Style หมายถึง ทิศทางของปฏิสัมพันธ์ที่ครอบครัวมีต่อกันเองและมีต่อระบบภายนอก Style มีความหมายใกล้เคียงกับ Cohesion และ Emotional Involvement Style แบ่งเป็น 2 แบบ คือ แบบที่มีทิศทางเข้าหาครอบครัว (Centripetal-CP) และแบบที่มีทิศทางออกจากครอบครัว (Centrifugal-CF) ดังตารางที่ 4 Style ของการทำหน้าที่ครอบครัวตามแนวคิดของ Beavers System Model

ตารางที่ 4 Style ของการทำหน้าที่ครอบครัวตามแนวคิดของ Beavers System Model

ครอบครัวแบบ Centripetal (CP)	ครอบครัวแบบ Centrifugal (CF)
1. แสวงหาความสุขจากภายในครอบครัว	1. แสวงหาความสุขจากนอกครอบครัว
2. ไม่ค่อยไว้วางใจคนนอกครอบครัว	2. สนทนากับคนนอกมากกว่าคนในครอบครัว
3. สมาชิกแสดงความรู้สึกทางบวกเป็นส่วนใหญ่เกี่ยวกับความรู้สึกทางลบ	3. มักแสดงความรู้สึกทางลบ เช่น โกรธ ไม่พอใจ มากกว่าความรู้สึกทางบวก
4. ลูกแยกออกไปจากครอบครัวได้ยากเพราะมีความผูกพันมากเกินไป	4. ผลักดันให้ลูกออกจากครอบครัวโดยที่ลูกยังไม่พร้อม
5. สมาชิกมีปัญหาทางอารมณ์ เช่น ซึมเศร้า กังวล	5. สมาชิกมักมีปัญหาทางพฤติกรรม เช่น ขอบชั้ดคำสั่งหรือเถร

ที่มา: อูมาพร ตรังคสมบัติ (2544: 55)

Style เป็นเครื่องมือชี้ถึงความสามารถในการปรับตัวด้วย ครอบครัวที่ปรับตัวได้ไม่ดี จะมี Style คงที่ไม่เปลี่ยนแปลง แต่ครอบครัวที่ปรับตัวดีจะมี Style ที่ยืดหยุ่นสอดคล้องกับวงจรชีวิตและความต้องการของสมาชิก

3. การทำหน้าที่ครอบครัวตามแนวคิดของ Olson

Circumplex Model of Marital and Family Systems เป็นแนวคิด Olson *et.al.* (1989 อ้างใน อูมาพร ตรังคสมบัติ, 2544: 51-52) ซึ่งมองครอบครัวใน 3 ด้าน คือ Cohesion, Adaptability และ Communication

3.1 Cohesion คือความผูกพันทางอารมณ์ที่สมาชิกมีต่อกัน แบ่งเป็นระดับดังนี้

- 3.1.1 ความผูกพันทางอารมณ์ระดับต่ำมาก
- 3.1.2 ความผูกพันทางอารมณ์ระดับกลางก่อนไปทางต่ำ
- 3.1.3 ความผูกพันทางอารมณ์ระดับกลางก่อนไปทางสูง
- 3.1.4 ความผูกพันทางอารมณ์ระดับสูงมาก

Cohesion ในระดับกลางทั้งความผูกพันทางอารมณ์ระดับกลางก่อนไปทางต่ำ และ ความผูกพันทางอารมณ์ระดับกลางก่อนไปทางสูง เป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุดเพราะบุคคลสามารถเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเองได้ ในขณะที่ยังผูกพันอยู่กับครอบครัว ความสมดุลในสองสิ่งนี้จะทำให้บุคคลพัฒนาไปได้ดี ในครอบครัวที่มี Cohesion แบบความผูกพันทางอารมณ์ระดับต่ำมาก สมาชิกมีความเป็นตัวของตัวเองมากเกินไปจนทำให้ต่างคนต่างอยู่ ความผูกพันและร่วมมือร่วมใจกันมีน้อยทำให้ครอบครัวไม่มีความเป็นปึกแผ่น แต่ในครอบครัวที่มี Cohesion ที่มีความผูกพันทางอารมณ์ระดับสูงมาก สมาชิกจะมีความจงรักภักดีต่อครอบครัวมากเกินไปและเห็นพ้องต้องกันมากจนไม่สามารถเป็นตัวของตัวเอง พัฒนาการทางจิตใจ อารมณ์และสังคมของสมาชิกก็จะบกพร่องด้วยเช่นกัน

3.2 Adaptability หมายถึง ความสามารถของครอบครัวโดยเฉพาะระบบคู่สมรสในอันที่จะปรับตัวโดยการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างแห่งอำนาจ บทบาท รวมทั้งความสัมพันธ์ให้เหมาะสมเพื่อที่จะจัดการกับปัญหาและความเครียดที่เกิดขึ้น

3.3 Communication หมายถึง การสื่อสารภายในครอบครัว การสื่อสารเป็นมิติที่สำคัญ เพราะเป็นตัวช่วยสนับสนุนการทำหน้าที่ใน 2 ด้านแรกให้เป็นไปด้วยดี

เมื่อพิจารณาครอบครัวตาม Cohesion และ Adaptability แล้วสามารถแบ่งครอบครัวได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ครอบครัวแบบสมดุลย์ (Balanced Family) คือ ครอบครัวที่มี Cohesion และ Adaptability อยู่ในช่วงกลาง

กลุ่มที่ 2 ครอบครัวแบบสุดขั้ว (Extreme Family) คือ ครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ทั้ง 2 ด้านอยู่ในช่วงสุดขั้ว โดยอาจจะเป็นแบบมากเกินไปหรือน้อยเกินไปก็ได้

กลุ่มที่ 3 ครอบครัวระดับกลาง (Midrange Family) คือ ครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ด้านหนึ่งอยู่ในช่วงกลางและอีกด้านหนึ่งอยู่ในช่วงสุดขั้ว

ครอบครัวแบบสมดุลจะมีความแข็งแกร่งที่สุดในการต่อสู้กับความเครียด มีกลยุทธ์ที่จะจัดการกับความเครียดอย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวแบบนี้จะสูงกว่าแบบอื่น

จากการศึกษาค้นคว้าและทบทวนเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว ผู้วิจัยได้เลือกแนวคิด McMaster Model of Family Functioning (MMFF) ซึ่ง Epstein Bishop and Baldwin (1982) ได้พัฒนาแนวคิดนี้ต่อมา เป็นตัวแปรทางด้านครอบครัว เนื่องจากแนวคิดการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวของ McMaster นั้นมีการแบ่งการทำหน้าที่ของครอบครัวเป็นรายด้านได้อย่างชัดเจน ไม่กว้างหรือซับซ้อนเกินไป มีการครอบคลุมทั้งในด้านปัจจัยพื้นฐานที่ครอบครัวพึงมี การจัดการกับภัยคุกคามที่จะเกิดกับครอบครัว อีกทั้งยังครอบคลุมถึงอิทธิพลต่างๆที่สามารถส่งผลต่อสมาชิกในครอบครัวแต่ละคนได้อีกด้วย ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าร้อยละของผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดี มีครอบครัวทำหน้าที่ไม่เหมาะสมมากกว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตดีที่มีการทำหน้าที่ของครอบครัวเหมาะสมทั้งนี้อาจจะมีผลกับคุณธรรมของการศึกษาครั้งนี้ เพราะบุคคลที่มีสุขภาพจิตดีจะมีการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ที่ปฏิบัติต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว ว่าหมายถึง การรับรู้ของสมาชิกครอบครัว อันประกอบด้วยบิดามารดา และบุคคลอื่นๆในครอบครัว ต่อความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นมีอิทธิพลต่อกัน โดยมีทั้งรูปแบบความสัมพันธ์และการจัดการ ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว บทบาทของสมาชิกของสมาชิกในครอบครัว การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง ความสามารถของสมาชิกในครอบครัวของบุคคล ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับครอบครัวได้อย่างเหมาะสม ทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้ดีและปฏิบัติหน้าที่ด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การแยกแยะประเด็นสำคัญให้ชัดเจน สื่อสารให้เข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น วางแผนการแก้ปัญหา ตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม ดำเนินการแก้ปัญหาตามวิธีที่เลือก ติดตามให้การแก้ปัญหานั้น เป็นไปอย่างครบถ้วน และประเมินความสำเร็จ

ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง ความสามารถของสมาชิกในครอบครัวของบุคคล ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน โดยพิจารณาถึงความชัดเจนของเนื้อหา และข่าวสารนั้นถูกส่งไปยังบุคคลเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง

ด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวของบุคคล กำหนดขึ้นสำหรับการดำเนินภารกิจต่างๆ ภายในครอบครัว โดยพิจารณาถึงความชัดเจนและความยุติธรรมในการมอบหมายภาระกิจให้สมาชิกตามความเหมาะสม ความพึงพอใจและความรับผิดชอบของสมาชิกในการปฏิบัติภาระกิจ และวิธีการดูแลให้สมาชิกรับผิดชอบในภาระกิจของตน

การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกภายในครอบครัว หมายถึง การแสดงออกทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวของบุคคล ต่อสถานการณ์ต่างๆ ทั้งอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปกติ เช่น อารมณ์รัก อารมณ์สุข และอารมณ์ในสถานการณ์ที่คุกคาม เช่น อารมณ์กลัว อารมณ์โกรธ โดยพิจารณาถึงความสามารถในการแสดงอารมณ์ออกมาได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกภายในครอบครัว หมายถึง การแสดงออกของสมาชิกในครอบครัวของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเข้าไปเกี่ยวข้องหรือให้ความสนใจหรือให้ความสำคัญในกิจกรรมหรือความห่วงใยในเรื่องต่างๆ ของสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว

การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การแสดงออกถึงวิธีการที่ครอบครัวของบุคคล แสดงออกเพื่อคงไว้ซึ่งมาตรฐานสำหรับพฤติกรรมของอาสาสมัครเพื่อให้อาสาสมัครประพฤติตนอยู่ในขอบเขตอันเหมาะสม ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น

แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม

Cobb (1976 : 300-301) ให้ความหมายการสนับสนุนทางสังคมว่าหมายถึง การที่บุคคลได้รับข้อมูลที่ทำให้เขาเชื่อว่า มีบุคคลให้ความรัก ความเอาใจใส่ เห็นคุณค่าและยกย่องนับถือ รวมทั้งการทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น

Kaplan *et al.*(1977 : 50-51) ให้ความหมาย การสนับสนุนทางสังคมว่าหมายถึง การติดต่อของบุคคลต่างๆ ในสังคมที่ทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้รับความพึงพอใจและได้รับการตอบสนองความต้องการ

กิตติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย์ (2535: 170) ให้ความหมาย การสนับสนุนทางสังคมว่าหมายถึง การที่บุคคลในสังคมได้รับความรัก ความเอาใจใส่ เห็นคุณค่า ได้รับการยกย่อง มีการผูกพันซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกเป็นส่วนร่วมในสังคมเดียวกัน การให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่นการให้คำแนะนำ การให้สิ่งของ การประเมินเพื่อให้ปรับปรุงให้ดีขึ้น การให้ความช่วยเหลือเป็นแรงงาน ให้เวลา ให้ความคิดเห็น ให้ข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อภาวะจิตใจ อารมณ์ มีขอบเขตครอบคลุมทั้งการให้และการรับจากบุคคลในครอบครัว อาทิ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง เพื่อนนักเรียน เพื่อนบ้าน ครูอาจารย์ คนในชุมชน บุคลากรวิชาชีพต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

จากความหมายของการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับความรัก การยกย่อง การดูแลเอาใจใส่ รวมทั้งการช่วยเหลือ จากบุคคลรอบข้างหรือสังคม ทำให้รู้สึกว่าคุณค่า กำลังใจรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีคุณค่าในการเข้าสังคม

ประเภทของการสนับสนุนทางสังคม

ประเภทของการสนับสนุนทางสังคม เป็นมิติหนึ่งของการสนับสนุนทางสังคมซึ่งหมายถึง ความจำเป็นพื้นฐานทางสังคมที่บุคคลต้องการและได้รับการติดต่อกับบุคคลอื่นใน

สังคมนั้นๆ การแบ่งชนิดของการสนับสนุนทางสังคมก็แตกต่างกันไป ได้มีผู้ทำการศึกษาและแบ่งชนิดของการสนับสนุนทางสังคมไว้ดังนี้

1. แนวคิดของ Cobb (1976: 300-301) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ด้าน คือ

1.1. การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional Support) เป็นข้อมูลที่จะบอกว่าบุคคลนั้นได้รับความรัก ได้รับความดูแลเอาใจใส่ ได้รับความรักความจริงใจและความสนใจ ซึ่งมักจะได้รับความรักจากบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันและมีความผูกพันที่ลึกซึ้งต่อกัน

1.2. การสนับสนุนด้านการได้รับการยอมรับ (Esteem Support) ยกย่อง และมีผู้เห็นคุณค่าเป็นข้อมูลที่จะบอกว่าบุคคลนั้นมีค่า ผู้อื่นให้การยอมรับ

1.3. การสนับสนุนด้านสังคม (Socially Support) เป็นข้อมูลที่จะบอกว่าบุคคลนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

2. แนวคิดของ Kahn (1979: 85) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็น 3 ชนิด คือ

2.1. ความผูกพันทางด้านอารมณ์และความคิด (Affection) เป็นการแสดงออกถึงอารมณ์ในทางบวกของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลหนึ่ง ซึ่งแสดงออกในรูปของความผูกพัน การยอมรับ ความเคารพ หรือด้วยความรัก

2.2. การยืนยันและการรับรองพฤติกรรมของกันและกัน (Affirmation) เป็นการแสดงออกถึงการเห็นด้วย การยอมรับในความถูกต้องเหมาะสม ทั้งในการกระทำและความคิดของบุคคล

2.3. การให้ความช่วยเหลือ (Aid) เป็นการปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคล โดยการให้สิ่งของ หรือการช่วยเหลือโดยตรง การช่วยเหลือเหล่านั้นอาจจะเป็นวัตถุ เงินทอง ข้อมูล ข่าวสาร หรือเวลา

3. แนวคิดของ Pender, Murdaugh and Parsons (2001: 239) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 4 ชนิด คือ

3.1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotional Support) เป็นการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการมีส่วนร่วม ซึ่งอาจเป็นการช่วยเหลือในภาวะวิกฤต โดยการดูแลเอาใจใส่ การให้กำลังใจ การมีอารมณ์ร่วม

3.2. การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนบุคคลให้เกิดความเข้าใจว่าควรทำอะไร ถึงจะมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อตนเอง

3.3. การช่วยเหลือด้านทรัพยากรหรือวัตถุสิ่งของ (Instrument or Tangible aid) เป็นการให้ความช่วยเหลือในเรื่องกิจกรรมที่เฉพาะเจาะจง

3.4. การยอมรับ (Affirmation) เป็นการยอมรับและช่วยให้บุคคลเข้าใจถึงศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง การมีข้อมูลป้อนกลับที่มีความสร้างสรรค์

4. แนวคิดของ House (1981 cited in Brown, 1986) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็น 4 ชนิด คือ

4.1. การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional Support) เป็นแรงสนับสนุนด้านการยกย่อง การให้ความรักความผูกพัน ความจริงใจ ความเอาใจใส่ ความเห็นอกเห็นใจ

4.2. การสนับสนุนด้านการประเมิน (Appraisal Support) เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปประเมินตนเอง และเปรียบเทียบพฤติกรรม การให้การรับรองซึ่งจะทำให้ผู้รับเกิดความมั่นใจ นำไปเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นที่อยู่ร่วมในสังคม

4.3. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) เป็นการให้คำแนะนำเสนอแนะทิศทางและการให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้

4.4. การสนับสนุนทางด้านเครื่องมือสิ่งของ การเงิน และแรงงาน (Instrumental Support) เป็นการช่วยเหลือโดยตรงต่อความจำเป็นของบุคคลในเรื่องเงิน แรงงาน เวลา และปรับสภาพแวดล้อม

องค์ประกอบของการสนับสนุนทางสังคม

Norbeck (1981) สรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมที่บุคคลแต่ละคนได้รับจะมีความแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ องค์ประกอบด้านคุณสมบัติส่วนตัวของแต่ละบุคคล และองค์ประกอบด้านคุณสมบัติของสถานการณ์

1. องค์ประกอบด้านคุณสมบัติส่วนตัวของแต่ละบุคคล ได้แก่

1.1 อายุ มีอิทธิพลต่อปริมาณ และชนิดของการสนับสนุนทางสังคม เช่น ในวัยทารกมีความต้องการการดูแลช่วยเหลือและสนับสนุนจากบุคคลเดียวกัน และในปริมาณที่สูง เมื่อมีอายุมากขึ้นความถี่ของการสนับสนุนจะลดลง และจำนวนบุคคลที่ให้การสนับสนุนก็จะขยายกว้างออกไป ซึ่งมีทั้งสมาชิกในครอบครัว ญาติ และเพื่อนในวัยรุ่น พบว่ามีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนมากขึ้น ส่วนในวัยผู้ใหญ่การสนับสนุนทางสังคมจะมีความสัมพันธ์กับหน้าที่การทำงานและส่วนใหญ่มักจะได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานทั้งจากญาติพี่น้อง ดังนั้นจึงพบว่า ขนาดของกลุ่มเพื่อนจะเพิ่มขนาดขึ้นในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นและจะคงที่เมื่ออายุ 35-55 ปี เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุจะได้รับการสนับสนุนน้อยลง เนื่องจากกลุ่มสังคมเล็กลงเพราะมีการตายและการพลัดพราก

1.2 เพศ ทำให้การได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่างกัน เพศหญิงได้รับการสนับสนุนมากกว่าเพศชาย เพราะเพศหญิงมีความใกล้ชิดและมีสัมพันธภาพที่ดีกว่าเพศชาย นอกจากนี้เพศหญิงยังได้รับการสนับสนุนทางสังคมและมีขนาดของเครือข่ายทางสังคมมากกว่าเพศชาย

1.3 สถานภาพสมรส มีการศึกษาเปรียบเทียบการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในสตรีที่แต่งงานแล้วกับสตรีที่เป็นหม้าย พบว่า หญิงที่แต่งงานแล้วจะได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากกว่าหญิงหม้าย แต่หญิงหม้ายจะได้รับจะได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากกว่าหญิงหย่าร้าง ขณะที่กลุ่มหญิงหย่าร้างจะได้รับมากกว่าหญิงโสด ดังนั้นทำให้เห็นว่าสตรีที่แต่งงานแล้วจะได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากที่สุด แต่หญิงโสดจะได้รับน้อยที่สุด

1.4 ฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษา พบว่า สตรีที่สามีป่วยด้วยโรคหัวใจ ซึ่งเป็นชนชั้นกลางจะได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงกว่ากลุ่มสตรีที่มีรายได้ต่ำและยังพบว่า บุคคลที่ระดับการศึกษาดีจะมีความสามารถในการแสวงหาข้อมูลหรือแหล่งที่ให้ความช่วยเหลือแก่ตนเองได้มากกว่าบุคคลที่มีระดับศึกษาน้อย ซึ่งจะช่วยทำให้เขาได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่มากกว่า

1.5 ความสามารถของแต่ละบุคคล พบว่า ผู้ป่วยที่สามารถติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่างๆ กับบุคคลอื่นในเครือข่ายสังคมได้ดี จะได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากกว่าบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กับเครือข่ายสังคมน้อยมีผลการศึกษาที่สรุปได้ว่า ผู้ป่วยโรคจิตจะมีกลุ่มเครือข่ายทางสังคมเล็กและได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อย เนื่องจากมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับเครือข่ายสังคมน้อย

2. องค์ประกอบด้านคุณสมบัติของสถานการณ์ ได้แก่

2.1 สถานการณ์ของชีวิต มีผลทำให้บุคคลต้องการและได้รับการสนับสนุนทางสังคมแตกต่างกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานการณ์เกี่ยวกับสภาวะสุขภาพและความเจ็บป่วย ในวัยตั้งครรภ์หรือวัยเตรียมการเป็นมารดา ถือเป็นารเปลี่ยนแปลงตามวัยที่อยู่ในช่วงวิกฤตได้ ในสถานการณ์นี้พบว่า จะได้รับการสนับสนุนจากญาติและเพื่อนมาก หรือผู้ป่วยที่พิการ ทูพลภาพ หรือถูกคุกคามชีวิตจากโรคมะเร็งพบว่า จะได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อย

2.2 ความคาดหวังของสังคม เช่น บิดาที่อยู่คนเดียวจะได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนบ้านมากกว่ามารดาที่อยู่คนเดียว เพราะถือว่าบทบาทการเป็นแม่นั้นเป็นหน้าที่ปกติของสตรีอยู่แล้ว

2.3 บทบาทด้านสังคม ถ้าบุคคลที่ทำงานจะได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากผู้ร่วมงาน แต่เมื่อเกษียณอายุหรือเปลี่ยนหน้าที่การงาน ทำให้มีสัมพันธภาพน้อยลง การได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนก็จะน้อยลง

บุญเยี่ยม ตระกูลวงศ์ (2528: 594) กล่าวว่า ความสำคัญของการสนับสนุนทางสังคมจะต้องประกอบด้วย การติดต่อสื่อสารระหว่าง “ผู้ให้” และ “ผู้รับ” จึงเป็นการสนับสนุนทางสังคม

ลักษณะของการติดต่อสื่อสาร ประกอบด้วย

1. ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะของ “ผู้รับ” เชื่อว่ามีคนสนใจเอาใจใส่ มีความรักและความหวังดีในตนเองอย่างจริงจัง
2. ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะ “ผู้รับ” รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับในสังคม
3. ข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะ “ผู้รับ” เชื่อว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสามารถทำประโยชน์แก่สังคมได้

ปัจจัยนำเข้าของการสนับสนุนอาจอยู่ในรูปแบบข้อมูลข่าวสาร วัสดุสิ่งของ หรือการสนับสนุนทางจิตใจจะต้องช่วยให้ “ผู้รับ” ได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่เขาต้องการ

ระดับของการสนับสนุนทางสังคม

Gottlieb (1985: 11-22) ได้แบ่งระดับของการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับกว้าง (Macro level) เป็นการพิจารณาถึงการเข้าร่วมหรือการมีส่วนร่วมในสังคม อาจวัดได้จากความสัมพันธ์กับสถาบันในสังคม การเข้าร่วมกลุ่มต่างๆ ด้วยความสมัครใจ และการดำเนินชีวิตอย่างไม่เป็นทางการในสังคม
2. ระดับกลุ่มเครือข่าย (Mezzo level) เป็นการมองที่โครงสร้างและหน้าที่ของเครือข่ายสังคมด้วยการวัดอย่างเฉพาะเจาะจงถึงกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ เช่น กลุ่มเพื่อน ชนิดของการสนับสนุนทางสังคมในระดับนี้คือ การให้คำแนะนำ การช่วยเหลือ ด้านวัตถุ ความเป็นมิตร และการสนับสนุนทางด้านอารมณ์ และการยกย่อง
3. ระดับแคบ หรือระดับลึก (Micro level) เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมมากที่สุด ทั้งนี้มีความเชื่อว่า คุณภาพของความสัมพันธ์มีความสำคัญมากกว่าปริมาณคือ ขนาด จำนวนและความถี่ของความสัมพันธ์ การสนับสนุนในระดับนี้ได้แก่ สามี ภรรยา บุตรและสมาชิกในครอบครัว หรือคนรัก ซึ่งมีความใกล้ชิดทางอารมณ์ให้การสนับสนุนทางจิตใจ แสดงความรักและห่วงใย (Affective Support)

ประโยชน์ของการสนับสนุนทางสังคม

Pender Murdaugh and Parsons (2001: 258) ได้กล่าวว่าการสนับสนุนทางสังคมมีส่วนในการสร้างเสริมสุขภาพดังนี้

1. ช่วยสร้าง สนับสนุน และส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนการส่งเสริมสุขภาพ การยอมรับนับถือในตนเอง และระดับความสุขสบายเพิ่มขึ้น
2. ลดเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดในชีวิตของบุคคล
3. ช่วยสะท้อนและยืนยันผลของการกระทำของบุคคล นำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ สังคมยอมรับได้ ตลอดจนการคาดคะเนเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าว
4. เป็นเกราะป้องกันผลลัพธ์ทางลบที่ก่อให้เกิดความเครียดในชีวิต ช่วยให้บุคคลที่มีความทุกข์ ความวิตกกังวล ผ่อนคลายความไม่สบายใจและคับข้องใจ

จากการศึกษาค้นคว้าและทบทวนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม ผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวคิดของ House (1981 cited in Brown, 1986) เป็นตัวแปรหนึ่งที่จะมีผลต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นในเรื่องการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน และโรงพยาบาล ที่ผู้วิจัยเลือกการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน เพราะในการสร้างจริยธรรมจะต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็ก โดยวางพื้นฐานทางจิตใจให้แก่เด็กในวัยเยาว์ ซึ่งสถาบันโรงเรียนจะเป็นสถาบันทางสังคมอันดับสองรองจากครอบครัวที่จะทำได้ และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยังได้เลือกการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลด้วย เพราะจากการไปสำรวจพื้นที่ก่อนการทำวิจัยในครั้งนี้พบว่าโรงพยาบาลก็มีส่วนสำคัญในการให้โอกาสและสนับสนุนให้วัยรุ่นได้เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา และอยากจะทำกิจกรรมจิตอาสาต่อไปเรื่อยๆ ทั้งนี้การสนับสนุนทางสังคมจะส่งผลทางบวกต่อการแสดงพฤติกรรม โดยจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้พบว่าการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของวัยรุ่นอีกด้วย โดยเหตุนี้การที่วัยรุ่นสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้นั้น น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลกับคุณธรรมของการศึกษาครั้งนี้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับความรัก การยกย่อง การดูแลเอาใจใส่ รวมทั้งการช่วยเหลือ จากบุคคลรอบข้างหรือสังคม ทำ

ให้รู้สึกว่าคุณมีกำลังใจ รู้สึกว่าคุณเองมีคุณค่าในการเข้าสังคม ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ การสนับสนุนทางการประเมิน การสนับสนุนทางด้านข้อมูล ข่าวสาร และการสนับสนุนทางด้านสิ่งของและบริการ

1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ หมายถึง การที่บุคคลได้รับการสนับสนุนด้านการยกย่อง การให้ความรัก ความผูกพัน ความจริงใจ ความเอาใจใส่เห็นอกเห็นใจ

2. การสนับสนุนทางการประเมิน หมายถึง การที่บุคคลได้รับการยอมรับและช่วยให้วัยรุ่นจิตอาสาเข้าใจถึงศักยภาพของตนเอง รวมทั้งการได้รับข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปประเมินตนเอง

3. การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การที่บุคคลได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับคำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และการให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสามารถนำไปแก้ปัญหาค่าที่เผชิญอยู่ได้

4. การสนับสนุนทางด้านสิ่งของและบริการ หมายถึง การที่บุคคลได้รับการสนับสนุนในเรื่องสิ่งของที่เป็นทั้งเรื่อง การเงิน แรงงาน และเวลา ที่เป็นประโยชน์

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

ผู้วิจัยศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า Self-Esteem โดยมีผู้แปลเป็นภาษาไทยไว้หลากหลาย เช่น ความภาคภูมิใจในตนเอง ความตระหนักในคุณค่าของตน การเคารพตนเอง เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำแปลภาษาไทยว่า “การเห็นคุณค่าในตนเอง” โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง

Rosenberg (1965: 31) ให้ความหมายการเห็นคุณค่าในตนเอง ว่าหมายถึง การประเมินตนเองในด้านบวกและลบ โดยการที่บุคคลหนึ่งมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง หมายถึง บุคคลเหล่านั้น มีความเคารพและให้การยอมรับตนเอง คิดว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่า เข้าใจในข้อบกพร่องของตนเองและคาดหวังจะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

Coopersmith (1981: 4-5) ให้ความหมายการเห็นคุณค่าในตนเอง ว่าหมายถึง เป็นการประเมินตนของแต่ละบุคคล โดยแสดงทัศนคติเกี่ยวกับการยอมรับและไม่ยอมรับตนเอง ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความเชื่อที่มีต่อตนเองว่ามีความสามารถ มีความสำคัญ ประสบความสำเร็จและมีคุณค่าในตนเอง หรือการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการตัดสินความมีคุณค่าโดยการแสดงทัศนคติต่อตนเองซึ่งผู้อื่นรับรู้ได้จากคำพูดและพฤติกรรมที่แสดงออกมา

อูมาพร ตรังคสมบัติ (2543: 12) ให้ความหมายการเห็นคุณค่าในตนเอง ว่าหมายถึง ความคิดและความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเอง เมื่อเขามองตนเอง เขาตัดสินว่าตนเป็นอย่างไรและพอใจในตนเองแค่ไหน

จากความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินความรู้สึกของตนเอง ต่อความพอใจในตน การยอมรับนับถือตน ความภาคภูมิใจในตนเอง และความมีอำนาจในตนเอง ตลอดจนการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น

ที่มาของการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการพิจารณาตัดสินคุณค่าของตนเองซึ่งแสดงถึงทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง (Coopersmith, 1981: 5) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมโนภาพแห่งตน

การมีมโนภาพต่อตนเอง (Self-Concept) บุคคลจะประเมินมโนภาพแห่งตนออกมาเป็นการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งเป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าจากการตรวจสอบตนเองด้วยผลงาน ความสามารถและคุณลักษณะต่างๆ นำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานและค่านิยมส่วนบุคคล แล้วตัดสินออกมาเป็นคุณค่าของตน ความรู้สึกต่อตนเองอาจเป็นไปโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้ แต่จะแสดงให้บุคคลอื่นเห็นได้ด้วยลักษณะท่าทาง หรือการแสดงออกทางพฤติกรรมภายนอก การเห็นคุณค่าในตนเองเกิดขึ้นจากการมีประสบการณ์เรื่องความสำเร็จและการกระทำสิ่งต่างๆ ได้บรรลุตามเป้าหมาย ส่งผลให้ได้รับคำชมเชยจากพ่อแม่หรือคนอื่นๆ เป็นการสะสมความพึงพอใจต่อตนเองขึ้นมาทีละน้อย กลายเป็นความรู้สึกเชื่อมั่นถึงความสามารถที่จะก้าวไปถึงคุณค่าที่ได้ตั้งไว้ ถ้าทำสำเร็จจะเกิดความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตนเองในที่สุด (Coopersmith, 1981: 236)

เพื่อให้เข้าใจกระบวนการทางจิตวิทยา ที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองยิ่งขึ้น William James ได้เสนอแนวคิดไว้เป็นสูตร ดังนี้ (James, 1980 cited in Coopersmith, 1981: 29)

การเห็นคุณค่าในตนเอง = _____

ตามสูตรความสำเร็จ หมายถึง การประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของบุคคล ความคาดหวัง หมายถึง สิ่งที่เราคาดคิดว่าจะเป็นเช่นนั้นหรือเป้าหมายต่างๆ ที่บุคคลตั้งไว้ เพราะฉะนั้น การเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลคือ อัตราส่วนระหว่างความสำเร็จที่แท้จริงกับความคาดหวังในความสำเร็จของบุคคลนั้น

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของ Abraham Maslow

Maslow (n.d., อ้างใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2546: 102-103) ได้จัดลำดับความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ชั้น ความต้องการการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในชั้นที่ 4 รองลงมาจากความต้องการขั้นการเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ (Self-Actualization) ซึ่งเป็นขั้นสูงสุด การเห็นคุณค่าในตนเองเกิดจากการที่ผู้อื่นให้การยอมรับ โดยดูจากการตอบสนองของพ่อแม่ ญาติพี่น้อง และเพื่อนรุ่นเดียวกัน และมักต้องอาศัยความเชี่ยวชาญหรือความสามารถบางอย่างของบุคคลนั้นประกอบด้วย การประเมินจะออกมาในรูปของทัศนคติหรือความเชื่อว่าตนจะประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวใน การกระทำสิ่งต่างๆ จะต้องใช้ความพยายามมากเท่าใด จะเสียใจหรือไม่ถ้าล้มเหลว หากประเมินแล้วอยู่ด้านบวกก็จะเกิดความเชื่อมั่นในคุณค่าแห่งตน ความรู้สึกนี้หากได้รับการตอบสนองจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นและการเห็นคุณค่าในตนเอง ให้มีความเข้มแข็ง และหากไม่ได้รับการตอบสนองจะรู้สึกมีปมด้อยอ่อนแอ ช่วยตนเองไม่ได้ ซึ่งคนทั่วไปล้วนปรารถนาที่จะมีความมั่นคง มีการเห็นคุณค่าในตนเอง นับถือและภาคภูมิใจในตนเอง รวมทั้งได้รับการเห็นคุณค่าจากผู้อื่น ในทางจิตวิทยาการเห็นคุณค่าในตนเองนับเป็นสิ่งที่ดี เพราะช่วยเหลือสภาวะทางจิตใจให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับความคาดหวังในความสำเร็จ การยอมรับและความเข้มแข็งทางจิตใจ จะเป็นผลให้บุคคลปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้น

Maslow แบ่งการเห็นคุณค่าในตนเองในตนเองออกเป็น 2 ประเภท คือ

1 ประเภทที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าของตนเอง (Self-Esteem) การยอมรับนับถือและการประเมินค่าตนเอง ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ คือความต้องการมีความเข้มแข็ง ผลสัมฤทธิ์ ความสามารถเพียงพอสำหรับการทำสิ่งต่างๆ ความเชี่ยวชาญและความสามารถ ความเชื่อมั่น ความมีอิสระเสรีและความเป็นอิสระแก่ตนเอง

2. ประเภทที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการเห็นคุณค่าจากผู้อื่น (Esteem From Other People) เป็นความต้องการมีชื่อเสียงหรือเกียรติยศ ตำแหน่ง ความรุ่งเรือง มีอำนาจเหนือผู้อื่น ได้รับการยอมรับและความสนใจ มีความสำคัญ มีศักดิ์ศรี หรือเป็นที่น่าชมเชยของผู้อื่น (Coopersmith, 1981: 236-237)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของ Rosenberg

ตามแนวคิดของ Rosenberg (1965: 603-604) กล่าวว่า กระบวนการรับรู้ที่เป็นปัจจัยในการทำให้แต่ละบุคคลเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกันไปนั้นมี 3 ประการ คือ

1. หลักการประเมินสะท้อนกลับ (The Principle of Reflected Appraisal) คือการที่บุคคลจะประเมินตนเองว่าการเห็นคุณค่าในตนเองสูงหรือต่ำ มาจากการรับรู้การตอบสนองของผู้อื่นที่มีต่อตน แล้วเกิดอ้อมโนภาพต่อตนเอง โดยทั่วไปจะเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อตนเองได้แก่ บิดามารดา ผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อน เช่น ถ้าบุคคลอื่นแสดงกิริยาว่าเคารพนับถือเรา เราก็จะมีความเคารพนับถือตนเอง แต่หากผู้อื่นแสดงกิริยาดูถูกเหยียดหยาม เราก็จะเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำไปด้วย

2. หลักการเปรียบเทียบกับสังคม (The Principle of Social Appraisal) คือการประเมินตนเอง ตามแนวคิดการประเมินทางสังคม ต้องมีพื้นฐานของการเปรียบเทียบกับผู้อื่น การประเมินตนเองทางสังคมทางด้านบวก เป็นกลางและด้านลบ เป็นผลมาจากการเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ค่านิยม ความเชื่อ โดยรวมที่บุคคลในสังคมนั้นยึดถือและอาจจะตัดสินเองโดยเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นที่มีลักษณะเดียวกันหรือแตกต่างกันออกไป

3. หลักคุณสมบัติของบุคคล (The Principle of Self Attribute) เป็นกระบวนการการวิเคราะห์ภายในจากผลของการกระทำในอดีต เช่น ถ้าประเมินว่าในอดีต ตนประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ได้รับความไว้วางใจหรือเชื่อถือจากเพื่อนร่วมงาน ก็จะส่งผลให้บุคคลเหล่านั้นเห็นคุณค่าในตนเองสูง ในทางตรงกันข้าม หากตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาบุคคลมีความผิดพลาดหรือบกพร่องในหน้าที่การงานบ่อยครั้ง ไม่ได้ได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน จะสรุปว่าตนเป็นบุคคลที่ล้มเหลวในการทำงาน และส่งผลให้ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลงด้วย

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของ Coopersmith

Coopersmith (1981: 37-42) กล่าวว่าความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเอง เป็นการแสดงความรู้สึกหรือการประเมินตนเองในการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเองและชี้ให้เห็นถึงขอบเขตของความเชื่อที่บุคคลมีเกี่ยวกับตนเองในเรื่อง ความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จและการมีคุณค่า ซึ่งแหล่งกำเนิดของการเห็นคุณค่าในตนเอง และเกณฑ์ในการประเมินความสำเร็จมี 4 ประการ ดังนี้

1. ความสำคัญ (Significance) เป็นวิธีที่บุคคลรู้สึกเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับ ความสนใจ และการแสดงออกถึงความรัก เป็นที่นิยมชื่นชอบของบุคคลอื่นตามสภาพที่ตนเป็นอยู่ ตลอดจนได้รับการสนับสนุนและกระตุ้นเตือนในยามที่ต้องการความช่วยเหลือ และในภาวะวิกฤติ

2. อำนาจ (Power) เป็นความสามารถของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการควบคุมการกระทำของตนเองและผู้อื่น แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นและสิทธิของตนได้รับการยอมรับ และนับถือจากบุคคลอื่นภายในแนวทางและขอบเขตที่ยอมให้ได้ ในสภาพแวดล้อมที่กระจ่างชัดและเปิดเผยต่อสาธารณชน

3. ความสามารถ (Competence) เป็นการพิจารณาคุณค่าของบุคคลที่มีอิทธิพลจากการประสบความสำเร็จในการกระทำตามความมุ่งหวัง ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับวัย กิจกรรมที่ทำ ความสามารถ ค่านิยม และความปรารถนาของบุคคลนั้น

4. คุณค่า (Virtue) เป็นการยึดมั่นในหลักของศีลธรรมจริยธรรม และศาสนา ซึ่งชี้บ่งถึงการปฏิบัติตัวที่พึงละเว้น หรือควรกระทำตามหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม ตลอดจนค่านิยมของสังคม โดยคาดว่าผู้ที่ยึดมั่นหรือปฏิบัติตามจะได้รับการยอมรับ และส่งผลต่อทัศนคติในทางบวกต่อตนเอง แสดงถึงการบรรลุความสำเร็จด้านจิตวิญญาณ

Coopersmith (1981: 42-44) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลเริ่มจากการมีพัฒนาการมาตั้งแต่ในช่วงแรกเกิดแต่ไม่ได้คงอยู่เช่นนั้นตลอดไป โดยสามารถเปลี่ยนแปลงได้จากประสบการณ์ การได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลจะแสดงระดับการเห็นคุณค่าในตนเองออกมาในลักษณะของการสื่อสารทั้งที่เป็นคำพูดและพฤติกรรมอื่นๆ ทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลสามารถวัดและประเมินได้จากการตัดสินใจ

คุณค่าตลอดจนการพิจารณาจากการประเมินตนเองของบุคคลแต่ละคน ซึ่งแสดงออกในรูปของความรู้สึกของการยอมรับและไม่ยอมรับตนเอง และแสดงถึงขอบเขตความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความสำคัญ อำนาจ ความสามารถ และการมีคุณค่าในตนเอง

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความเห็นคุณค่าในตนเอง

Coopersmith (1981: 118-148) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเห็นคุณค่าในตนเองไว้ 2 องค์ประกอบ ได้ ปัจจัยภายในตัวบุคคล และปัจจัยภายนอกบุคคล ดังนี้

1. ปัจจัยภายในตัวบุคคล เป็นลักษณะที่บุคคลจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ลักษณะทางกายภาพ (Physical Attribute) ลักษณะทางกายภาพของบุคคลมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองบางลักษณะมีส่วนช่วยให้บุคคลเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น หรืออำนวยความสะดวกประสบความสำเร็จในกิจกรรมนั้นๆ

1.2 ความสามารถทั่วไป สมรรถภาพและการกระทำ (General Capacity, Ability, and Performance) ความสามารถทั่วไป สมรรถภาพและการกระทำจะมีความสัมพันธ์และช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองโดยใช้สติปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียน การประสบกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

1.3 ภาวะอารมณ์ (Affective States) ภาวะทางอารมณ์สะท้อนให้เห็นถึงความพึงพอใจ ความรู้สึกเป็นสุข ความวิตกกังวลของบุคคล ซึ่งเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น แล้วส่งผลต่อการประเมินตนเอง บุคคลใดที่ประเมินตนเองไปในทางที่ดีจะแสดงความรู้สึกและความพึงพอใจตลอดจนภาวะอารมณ์ทางด้านบวก ตรงกันข้ามหากบุคคลประเมินตนเองในทางที่ไม่ดี ก็จะประเมินตนเองว่าไม่มีความพึงพอใจไม่สามารถประสบความสำเร็จในอนาคตได้ดี

1.4 ปัญหาและสุขภาพ (Problem and Pathology) ปัญหาทางด้านสุขภาพทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลง อีกทั้งยังทำให้เกิดปัญหา มีความกังวลใจ และไม่มีมีความสุข ส่วนคนที่มีความสุขภาพน้อยก็มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง

1.5 ค่านิยมส่วนบุคคล (Self-Values) การที่บุคคลประเมินตนเองกับสิ่งที่ตนให้คุณค่า เช่น บุคคลที่ให้คุณค่าแก่ความสำเร็จทางการเรียน หากตัวเขาประสบความสำเร็จทางด้านนี้ จะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ในสภาพสังคมค่านิยมส่วนตัวมีความสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม การเห็นคุณค่าในตนเองก็ยิ่งสูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าค่านิยมส่วนตัวของตนไม่สอดคล้องกับค่านิยมของสังคมก็จะทำให้มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลง

1.6 ความทะเยอทะยาน (Aspiration) การประเมินตนเองมีพื้นฐานมาจากการเปรียบเทียบผลงานและความสามารถของตนกับมาตรฐานส่วนที่ตัวเองตั้งไว้ ถ้าบุคคลมีผลงานหรือความสามารถตรงตามเกณฑ์หรือดีกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ บุคคลจะเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองที่ดี แต่หากไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ บุคคลนั้นจะมีความรู้สึกว่าคุณค่าตนเองล้มเหลวส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลง

2. ปัจจัยภายนอกบุคคล หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ซึ่งส่งผลให้บุคคลเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกัน

2.1 ความสัมพันธ์กับครอบครัว ภูมิหลังและประสบการณ์ทางครอบครัว เป็นส่วนหนึ่ง ที่ช่วยพัฒนาการการเห็นคุณค่าในตนเอง บิดา มารดาที่ใกล้ชิดกับเด็ก เคารพในสิทธิและการแสดงความคิดเห็น ให้การยอมรับภายในกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่วางไว้อย่างชัดเจน จะทำให้เด็กเป็นคนที่มีความยืดหยุ่น มั่นคงทางอารมณ์และมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง ในทางตรงข้ามหากบิดา มารดา ไม่แสดงออกซึ่งความรัก ไม่แนะแนวทางให้เด็ก นิยมแต่การลงโทษ เด็กจะขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อ่อนแอ การเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ และจะมีพฤติกรรมการแสดงออกในลักษณะก้าวร้าว ใช้อำนาจข่มขู่ และไม่ยอมรับความเป็นจริงของชีวิต

2.2 โรงเรียนและการศึกษา โรงเรียนสามารถจัดสภาพแวดล้อมในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กได้ต่อจากที่บ้าน การที่ครูเปิดโอกาสให้เด็กสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้ อย่างอิสระ โดยไม่ขัดต่อกฎระเบียบที่วางไว้ การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง

2.3 สถานภาพทางสังคม เป็นสิ่งที่แสดงถึงตำแหน่งหรือสถานภาพของบุคคลในสังคม ซึ่งพิจารณาได้จากอาชีพ รายได้และที่พักอาศัย เพราะเป็นสิ่งที่บอกได้ถึงความสำเร็จ

และความมีเกียรติในสังคม จะได้รับการปฏิบัติที่ทำให้เขาเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามากกว่าบุคคลอื่นๆ ฉะนั้นบุคคลที่มาจากสถานภาพทางสังคมในระดับสูง จะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าบุคคลที่มาจากสถานภาพทางสังคมในระดับปานกลางและระดับต่ำ อย่างไรก็ตามมีการศึกษาพบว่าสถานภาพทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างไม่เด่นชัด เพราะบุคคลที่มาจากสถานภาพทางสังคมในระดับต่ำมีทั้งบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง และบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ดังที่ Coopersmith ศึกษาพบว่า ยิวเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีสถานภาพทางสังคมในระดับต่ำ แต่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าโปเตสแตนท์ และคาทอลิก ซึ่งเป็นพวกที่มีสถานภาพทางสังคมในระดับสูง

2.4 เพื่อนและสังคม การมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในสังคม จะช่วยให้บุคคลพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยการเปรียบเทียบความคล้ายคลึงของตนเองกับบุคคลอื่นทางด้านทักษะ ความสามารถ พรสวรรค์ และความถนัด Coopersmith ศึกษาพบว่าสัมพันธภาพของเด็กท่ามกลางเพื่อนในวัยเดียวกันมีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนั้นการที่สมาชิกในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนในวัยเดียวกันจึงมีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็ก

ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง

Coopersmith (1981: 5) กล่าวว่า ทุกคนจะมีความคิดเห็นหรือความเชื่อเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นผู้ที่มีคุณค่า และแสดงระดับการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกันออกไป ทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว โดยแสดงออกผ่านทางน้ำเสียงลักษณะท่าทาง กิริยา และการกระทำ ซึ่งสามารถอธิบายคุณลักษณะของพฤติกรรมหรือการแสดงออก ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นแบ่งออกเป็น 3 ระดับ สามารถสรุปได้ดังนี้ (Coopersmith, 1981: 46)

1. ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง

บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงนั้น มีลักษณะกระตือรือร้นเชื่อมั่นในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดี คิดในด้านบวก พอใจในตนเอง รักตนเอง ไม่รู้สึกด้อยค่าเคารพตนเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อผู้อื่น รวมทั้งสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อมได้ (Coopersmith, 1981: 46) ทำให้เป็นคนที่กำลังคิดกล้าทำ กล้าเผชิญปัญหา และถือว่าปัญหาเป็นเรื่องที่ท้าทาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ใช้กลไกในการป้องกันตัวเองน้อยมาก ดังนั้นจึงมีความสุขและใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ (พรศรี ใจงาม, 2535: 39)

2. ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองปานกลาง

บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองปานกลาง มีลักษณะใกล้เคียงกับบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง แต่ยังมีการเคารพตัวเองไม่ดีพอ (Coopersmith, 1981: 46)

3. ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มีลักษณะที่มีความวิตกกังวล เก็บตัวและไม่ชอบแสดงตน แสวงหาการยอมรับจากผู้อื่น หวั่นไหวต่อคำวิจารณ์และมีความยุ่งยากใจในการแก้ปัญหา ไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพได้ (Coopersmith, 1981: 47) กรณีที่อยู่วัยเรียนก็มักจะมีปัญหาทางการเรียน ซึ่งหากสูญเสียการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูงมากก็อาจกลายเป็นคนที่มีอาการจิตแปรปรวนและมีปัญหาทางด้านพฤติกรรม วิตกกังวล โรคนอนไม่หลับ ปวดศีรษะโดยไม่ทราบสาเหตุ กัดเล็บ หัวใจสั่น และอาจซึมเศร้า จนถึงขนาดฆ่าตัวตาย (พรศรี ใจงาม, 2535: 39)

วิธีการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง

Coopersmith (1981: 236-240) กล่าวว่า ปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้บุคคลเห็นคุณค่าในตนเองได้แก่ โอกาสที่บุคคลนั้นจะได้ใช้พลังความสามารถที่มีอยู่ในตนเองในการคุ้มครองดูแลตนเองหรือมีโอกาสได้เกื้อกูลผู้อื่น ได้รับการให้ความสำคัญ ความเชื่อถือศรัทธา และประสบความสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวัง ซึ่งได้มีวิธีการดังต่อไปนี้

1. ให้การยอมรับความรู้สึกของบุคคลตามความเป็นจริง การยอมรับช่วยให้บุคคลได้ถ่ายทอดความรู้สึกของตนเองออกมาโดยเฉพาะการยอมรับความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกกลัว ความรู้สึกขัดแย้ง เป็นต้น

2. การยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการเผชิญปัญหานั้นควรเปิดโอกาสให้บุคคลได้แก้ปัญหาของเขาอย่างเต็มที่ เนื่องจากแต่ละคนย่อมมีความคิดที่เหมาะสมเฉพาะวัยและความรับผิดชอบต่อปัญหาที่เผชิญอยู่แล้ว

3. หลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงและกระทันหันที่จะเกิดขึ้น อันจะเป็นการสร้างความไม่มั่นใจให้กับบุคคล

4. การมีตัวแบบที่ดีมีประสิทธิภาพในการเผชิญกับปัญหา ให้บุคคลได้ถือเป็นตัวอย่างเพื่อสนับสนุนให้เขาได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัว สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาด้วยความมั่นใจและส่งเสริมให้เกิดกำลังใจในการสู้ต่อไป

5. ช่วยให้ผู้บุคคลได้พัฒนาการแก้ปัญหาความยุ่งยากอย่างสร้างสรรค์ ด้วยการระบายความขุ่นมัว ซึ่งเป็นโอกาสให้เขาได้ค่อยๆ เข้าใจความยุ่งยากในตนเอง ช่วยลดระดับความเครียดลงได้ จากนั้นเขาจะค่อยๆ ไล่ใจกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตนเอง

การประเมินการคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความนึกคิด ที่บุคคลมีความพึงพอใจในตนเอง ทำให้การวัดความรู้สึกพึงพอใจในตนเองของบุคคลจึงทำได้ค่อนข้างยาก อย่างไรก็ตามได้มีผู้สร้างแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยใช้วิธีการรายงาน หลายแบบ เช่น แบบวัด Tenness Self Concept Scale ของ Fitts แบบวัด Self Esteem Scale ของ Rosenberg แบบวัด Self Esteem Inventory ของ Coopersmith เป็นต้น และการรายงานตนเองเป็นวิธีการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่ให้ข้อมูลได้ถูกต้องกว่าวิธีการอื่นๆ

Coopersmith ได้สร้างแบบการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยใช้รูปแบบการรายงานตนเองไว้ทั้งหมด 2 ฉบับ คือ Self-Esteem Inventory (SEI) และ Behavior Rating Form (BRF) แบบวัดแบ่งออกเป็นด้านๆ คือด้านตนเองโดยทั่วไป ด้านตนเอง ด้านสังคม ทางพ่อแม่และบ้าน ด้านโรงเรียนและการศึกษา และด้านการตอบไม่ตรงกับความเป็นจริง เป็นการวัดจากความจริงใจของผู้ตอบ ซึ่งแต่ละด้านประกอบด้วยลักษณะพื้นฐานของการเห็นคุณค่าในตนเอง 4 ประการ คือ การมีความสำคัญ การมีอำนาจ การมีความสามารถ และการมีคุณค่าความดี

จากการศึกษาค้นคว้าและทบทวนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Coopersmith (1981) เนื่องจากแนวคิดนี้มีความเหมาะสมกับประเมินตนเองทางการเห็นคุณค่าในตนเองทุกด้าน โดยคำนึงถึงทั้งด้านองค์ประกอบภายในและองค์ประกอบภายนอกของบุคคล ซึ่งใช้องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ การมีความสำคัญ การมี

ความสามารถ การมีคุณความดี และการมีอำนาจ ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้กับกลุ่มประชากรที่มีอายุระหว่าง 13-21 ปี ได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย ทั้งนี้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงมักได้รับผลสำเร็จในด้านต่างๆ โดยจะมีลักษณะมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากคนอื่น มีความยืดหยุ่น ซึ่งลักษณะแบบนี้มีความสอดคล้องกับผู้ที่มีการพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นที่ 6 หลักจริยธรรมสากล ตามทฤษฎีของ Kohlberg โดยมีการกระทำตามความคิดที่เลือกสรรเองตามหลักธรรมประจำใจว่าสิ่งที่ถูกต้อง เป็นที่ยอมรับของสังคม อีกทั้งยังทำให้ที่เป็นจิตอาสาได้ และสามารถนำการประเมินตนเองไปพัฒนาตนเองได้อีกด้วย หรือปรับปรุงตนเองในด้านที่เป็นปัญหาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งอาจส่งผลต่อคุณธรรมที่จะเกิดขึ้นได้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินความรู้สึกของบุคคลแต่ละคนที่มีต่อตนเอง ในด้านการมีอำนาจ การมีความสำคัญ การมีคุณความดี และการมีความสามารถในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีประโยชน์ต่อสังคม ตลอดจนการได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ ความรู้สึกว่าคุณมีคุณความดี และความรู้สึกว่าคุณมีอำนาจ

ความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณได้รับการยอมรับ ความสนใจและความรักผู้อื่น ด้วยความอบอุ่น ได้รับการตอบสนองเป็นที่ชอบพอของบุคคลอื่น รวมทั้งได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือเมื่อภาวะวิกฤติ

ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณมีความสามารถสูงในด้านการปฏิบัติงาน การเรียนและการตัดสินใจทำงานให้มีประสิทธิผล มีแรงจูงใจในการทำงานที่เกิดจากแรงจูงใจภายในซึ่งไม่ได้มาจากรางวัล หรือการลงโทษ โดยใช้ความสามารถสูงขึ้นเรื่อยๆ รวมทั้งมีความพยายามที่จะทำงาน

ความรู้สึกว่าคุณมีคุณความดี หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณเป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมและหลักการทางศาสนา หลีกเลียงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ให้ความเคารพแก่บุคคลที่พึงเคารพ ปฏิบัติตามหลักศาสนา มีทัศนคติทางบวกต่อตนเอง ประพฤติตนอย่างถูกต้อง มีความซื่อสัตย์ และมีจิตวิญญาณที่สุขสมบูรณ์

ความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถที่จะโน้มน้าวควบคุมการกระทำของตนเองและของผู้อื่นได้ ให้เกียรติเคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น โดยคำนึงถึงเหตุผลที่ถูกต้องมากกว่า มีพลังที่จะต่อต้านความกดดันที่ไม่ถูกต้อง เพื่อดำรงไว้ซึ่งความสมดุล มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม มีการแสวงหาและมีความเข้มแข็ง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

ความหมายของการรับรู้

การรับรู้ (Perception) เป็นกระบวนการซึ่งบุคคลได้รับและตีความหมายข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมซึ่งเกิดจากการที่บุคคลรับรู้หรือเชื่อถือในสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยนั้น และส่งผลต่อการตัดสินใจที่จะแสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ดังนี้

Schemerborn *et al.* (1991: 48) ให้ความหมายของการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการซึ่งบุคคลได้รับ จัดการ และแปลข้อมูลนั้นออกมาจากสภาพแวดล้อม หรือ เป็นกระบวนการที่ทำให้เข้าใจรู้สึกจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งแปลความหมายของข่าวสารจากการสังเกตของแต่ละบุคคล

Luthans (2005: 56) ให้ความหมายว่า การรับรู้ เป็นความซับซ้อนและเป็นสิ่งที่กระจ่างชัดมากกว่าความรู้สึก กระบวนการรับรู้สามารถที่จะกำหนดผลกระทบที่มีต่อกันอย่างซับซ้อนของการคัดเลือก การรวบรวมจัดระบบ และ การตีความ

ธงชัย สันติวงศ์ และ ชัยยศ สันติวงศ์ (2535: 69) ได้ให้ความหมายว่า การรับรู้ หมายถึง การที่บุคคลได้รับเอาตัวกระตุ้นเข้ามาทางประสาทรับความรู้สึกทั้ง 5 คือ การมองด้วยตา ได้ยินด้วยหู การลิ้มรส การสูดกลิ่น และ การสัมผัสนั้นเป็นสิ่งที่แสดงข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่ถ้าหากได้มีการจัดระเบียบและตีความที่แท้จริงที่ได้รับมา โดยอาศัยกลไกทางชีวภาพ ประสบการณ์ในอดีต ค่านิยมและทัศนคติของบุคคลแล้วเรียกว่าเป็นความเข้าใจจากการรับรู้

ลักษณา สริวัฒน์ (2539: 62) กล่าวถึงความหมายของการรับรู้ว่าเป็นอาการสัมผัสที่มีความหมาย (sensation) การรับรู้เป็นการแปลหรือตีความของการสัมผัสที่ได้รับออกมาเป็นสิ่งหนึ่ง

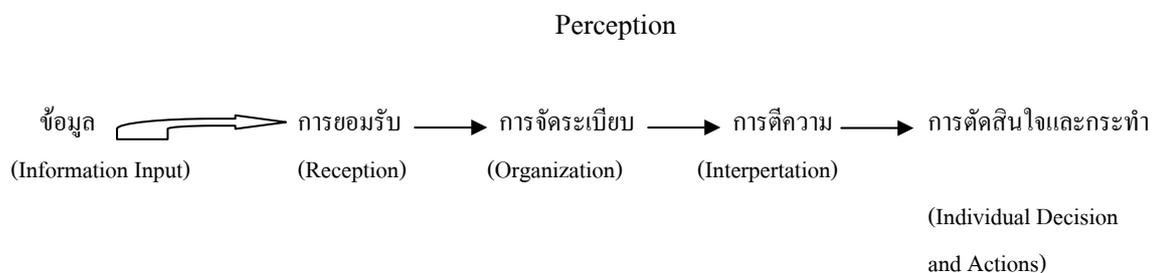
สิ่งใดที่มีความหมายอันเป็นที่รู้จักและเข้าใจกัน และในการแปลความหมายหรือตีความของการสัมผัสนั้น จำเป็นที่บุคคลจะต้องใช้ประสบการณ์เดิม หรือความรู้เดิม หรือความชัดเจนที่มีแต่หนหลัง หากคนเราไม่มีความรู้เดิม หรือสัมผัสเรื่องนั้นๆ ไป ก็จะไม่มีการรับรู้สิ่งนั้นๆ จะมีแต่เพียงการสัมผัสกับสิ่งเร้าเท่านั้น

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การรับรู้ หมายถึง การที่บุคคลรับตัวกระตุ้นเข้ามาทางประสาทสัมผัส และนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและตีความข้อมูลที่ได้รับเข้ามา ซึ่งการที่บุคคลจะแปลความหมายสิ่งเร้าต่างๆ ว่าเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคล และบุคคลจะเลือกให้ความสนใจเฉพาะสิ่งเร้าที่มีความหมายต่อตนเอง นอกจากนี้ การรับรู้อย่างเป็นการแสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจ ตามความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตนเอง

กระบวนการรับรู้

การที่บุคคลจะสามารถรับรู้ถึงสิ่งเร้าเหล่านั้นได้จะต้องผ่านกระบวนการการรับรู้ของแต่ละบุคคล ก่อนที่จะเกิดการกระทำหรือมีการตอบสนองเกิดขึ้น เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการดังกล่าว ซึ่งมีผู้กล่าวถึงกระบวนการรับรู้ ดังนี้

Schemerborn *et al.* (1991: 409-410) ได้กล่าวว่า กระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการที่บุคคลรับข้อมูล จัดระเบียบ และแปลความหมาย ภายใต้อสภาพแวดล้อมนั้น ๆ โดยข้อมูลจะนำไปสู่การตัดสินใจและเกิดการกระทำขึ้น ซึ่งแต่ละคนจะมีการรับรู้ไปตามประสบการณ์ของตนเอง การรับรู้จะเป็นการเลือกข้อมูลที่จะผ่านเข้ามา โดยจะมีผลต่อกระบวนการคิดและพฤติกรรมของบุคคลนั้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการรับรู้

ที่มา: Schemerborn *et al.* (1991: 410)

ลีทริโซค วรานูสันติกุล (2524: 59-65) ได้กล่าวถึง กระบวนการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การเลือก (Selection) เป็นกระบวนการการเลือกรับสิ่งเร้าบางอันจากสิ่งเร้าทั้งหลาย
2. การจัดระบบ (Organization) คนเรามักจะจัดระบบสิ่งเร้าภายนอก 2 วิธี คือ

2.1 ภาพและพื้น (Figure and Ground) การที่คนเราแยกสิ่งเร้าที่เลือกมาเป็นสิ่งที่พุ่งสมาธิไปยังส่วนนั้นเป็นพิเศษเรียกว่า ภาพ และส่วนอื่นๆ ที่เราไม่สนใจที่เป็นพื้น

2.2 การทำให้ง่าย (Simplification) การรับรู้สิ่งเร้าภายนอกเข้ามาจัดระบบอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งเป็นแนวโน้มของคนทั่วไป คือ การจัดสิ่งเร้าให้อยู่ในรูปที่ง่ายมากขึ้น ตัดสิ่งที่เป็นรายละเอียดที่ซับซ้อน และ สับสนออกไป

3. การแปลความ (Interpretation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการรับรู้ในขั้นนี้ คนเราจะอาศัยคุณสมบัติที่มีอยู่ภายในตนเอง เช่น ทักษะคิด ประสบการณ์ ความต้องการ ค่านิยม เป็นต้น เพื่อช่วยให้การพิจารณาสิ่งเร้าภายนอก เพื่อผสมผสานสิ่งเร้าภายนอกให้เข้ากับคุณสมบัติภายใน ดังนั้น การแปลความหมายจึงเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับอัตวิสัยของผู้รับสิ่งเร้าอย่างเดียวกับที่เสนอต่อบุคคลต่างๆ กัน บุคคลเหล่านั้นจะแปลความหมายแตกต่างกัน

โยธิน ศันสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวิน (2524: 29) กล่าวว่า การรับรู้ เป็นกระบวนการซึ่งสมองแปลความหมายจากสิ่งเร้าที่มาสัมผัสสร้างผ่านประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่งของร่างกาย แล้วมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้น โดยอาศัยความรู้เดิมและประสบการณ์เดิมเป็นเครื่องช่วยซึ่งสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กระบวนการรับรู้

ที่มา: โยธิน ศันสนยุทธ และ จุมพล พูลภัทรชีวิน (2524: 29)

สรุปได้ว่า กระบวนการรับรู้จะประกอบไปด้วย สิ่งเร้าซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ การบันทึกปรากฏการณ์จากสิ่งเร้าที่สัมผัส การตีความของสิ่งเร้าและปฏิกิริยาตอบสนอง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาหลังจากข้อมูลข่าวสารได้ผ่านกระบวนการรับรู้ดังกล่าวแล้ว

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

ชม ภาคภูมิ (2523: 60-63) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ประกอบด้วย

1. ปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งเร้าและตัวผู้รับรู้

1.1 ลักษณะของสิ่งเร้า จะทำให้เกิดการรับรู้แก่บุคคลได้ต่างกัน และต้องเป็นสิ่งเร้าที่ดึงดูดความตั้งใจของบุคคลได้ เช่น สิ่งเร้าที่มีความเข้ม การเปลี่ยนแปลง การซ้ำบ่อยๆ หรือเป็นสิ่งเร้าที่มีความแตกต่างจากสิ่งอื่น เป็นต้น

1.2 ตัวผู้รับรู้ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1.2.1 ด้านกายภาพ คือลักษณะของอวัยวะรับสัมผัสของผู้รับรู้ เช่น หู ตา จมูก ลิ้น และอวัยวะรับสัมผัสอื่นๆ ถ้าผิดปกติก็จะมีผลต่อการรับรู้

1.2.2 ด้านจิตวิทยา ผู้รับรู้จะเลือกสรรที่จะรับรู้ในส่วนตัวตนเองต้องการและแปลความหมายให้กับตนเอง โดยมีอิทธิพลจากอารมณ์ ความต้องการ ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ที่มีผลมาจากการเรียนรู้เดิม ตลอดจนความรู้ในเรื่องนั้นๆ

ปรมะ สตะเวทิน (2546: 112-113) ได้กล่าวว่า การรับรู้ของแต่ละบุคคล มีความสอดคล้องกับลักษณะประชากร เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง

1. อายุ เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความแตกต่างในเรื่องของความคิด พฤติกรรม โดยทั่วบุคคลที่มีอายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยมมากกว่าคนที่มีความอายุมาก ในขณะที่คนอายุมากมักจะมีความคิดอนุรักษ์นิยมมากกว่าคนอายุน้อย นอกจากนี้จากการวิจัยทางจิตวิทยาพบว่า คนเมื่อมีอายุมากขึ้น โอกาสที่คนจะเปลี่ยนใจ หรือ ถูกชักจูงใจจะน้อยลง

2. การศึกษา คนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ระบบการศึกษาต่างกัน สาขาแตกต่างกัน ย่อมมีความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์ความต้องการที่แตกต่างกัน บุคคลที่มีการศึกษาดูจะเป็นผู้รับสารที่ดี ไม่หลงเชื่อ ถ้าไม่มีหลักฐานหรือเหตุการณ์มาสนับสนุนเพียงพอ

3. สถานภาพ หรือระดับตำแหน่ง บุคคลที่มีตำแหน่งระดับสูงเป็นผู้มีแนวโน้มที่จะได้รับข่าวสารที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานได้มากกว่าบุคคลที่มีตำแหน่งระดับต่ำกว่าและบุคคลที่มีตำแหน่งระดับต่ำมักจะเป็นผู้ที่ขาดข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอ

4. ระยะเวลาการทำงาน บุคคลที่มีอายุการทำงานมากจะมีความรู้สึกผูกพันกับหน่วยงาน และเกิดการยอมรับในสภาพกฎเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งต่างจากบุคคลที่มีอายุการทำงานน้อย มักจะไม่เกิดความรู้สึกผูกพันกับหน่วยงานและไม่ยอมรับสภาพความเป็นอยู่และกฎเกณฑ์ต่างๆ ได้

จากการศึกษาค้นคว้าและทบทวนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ สรุปได้ว่า การรับรู้เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยข้อมูลต่างๆ ที่บุคคลได้รับจากสื่อต่างๆ และมีผลส่งให้แสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกเกิดจากการแปลความหมายและประสบการณ์ในอดีตที่มีต่อข้อมูลนั้น เมื่อเกิดเหตุการณ์เดิมซ้ำอีก บุคคลจะนำประสบการณ์ในอดีตมาช่วยในการพิจารณาหรือตัดสินใจได้ (Schemerborn *et. al*, 1991: 409) ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าวัยรุ่นจิตอาสาจะต้องมีการรับรู้ประเมินตนเอง ประเมินครอบครัว ประเมินโรงเรียนและประเมินโรงพยาบาล ตามองค์ประกอบต่างๆ ที่อาจจะส่งผลต่อประเมินคุณธรรมในตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้สำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง และคุณธรรม มีดังนี้

มยุรี เมธิไตรรัตน์ (2529) ได้ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมทั่วไป และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลระดับวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 4 และนักศึกษาพยาบาลระดับต้น ชั้นปีที่ 1 จากสถาบันการศึกษาพยาบาล สังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 4 แห่ง จำนวนกลุ่มตัวอย่างมี 662 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลระดับวิชาชีพกับนักศึกษาพยาบาลระดับต้น มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมทั่วไปและการใช้เหตุผล

เชิงจริยธรรมทางการพยาบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยนักศึกษาพยาบาลวิชาชีพมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมทั่วไปและทางการพยาบาลสูงกว่านักศึกษาพยาบาลระดับต้น

อำไพรัตน์ อักษรพรหม (2537) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัวไทยโดยใช้แบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัว เป็นเครื่องชี้วัด โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 1,118 ราย ผู้อาศัยกับครอบครัวในกรุงเทพมหานครพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 27 ปี ส่วนใหญ่จบชั้นมัธยมศึกษา นัศตาศาสนาพุทธ เป็นโสด และมีอาชีพประจำ ครอบครัวมีสมาชิกเฉลี่ย 6 คน มีรายได้ประมาณ 12,000 บาทต่อเดือน ค่าความเที่ยงของเครื่องมือ FAD เท่ากับ 0.87 ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างทำหน้าที่ได้ดีเฉพาะด้านการแก้ไขปัญหาเท่านั้น ส่วนด้านอื่นๆ ได้แก่การสื่อสาร การแสดงบทบาท การเอาใจใส่ต่อกัน ความรักใคร่ผูกพัน ระเบียบวินัย และการทำหน้าที่ทั่วไป ยังบกพร่องอยู่ โดยเฉพาะด้านระเบียบวินัยของครอบครัวมีความบกพร่องมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ อาชีพ และขนาดของครอบครัวแตกต่างกัน รายงานสภาพการทำหน้าที่ของครอบครัวไม่แตกต่างกัน สภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างซึ่งวัดโดย SCL-90 มีค่าสูงกว่า T-Score 40% ในทุกกลุ่มอาการซึ่งหมายความว่า สุขภาพจิตของกลุ่มตัวอย่างไม่ค่อยดี การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ในครอบครัวกับสุขภาพจิต พบว่า ร้อยละของผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดีและมีครอบครัวทำหน้าที่ไม่เหมาะสมมีมากกว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีและมีการทำหน้าที่ของครอบครัวเหมาะสม

มารุต คำชะอม (2537) ได้วิจัยเปรียบเทียบระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยครูสงขลา กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับ ปกศ.สูงชันปีที่ 1 อายุประมาณ 17-18 ปี และนักศึกษาระดับ ค.บ. ชันปีที่ 2 อายุประมาณ 19-20 ปี ทั้งหญิงและชายจำนวน 100 คน โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg ผลการวิจัยพบว่า คะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มต่างกัน คือนักศึกษาระดับ ค.บ. ชันปีที่ 2 มีคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาระดับ ปกศ. สูงชันปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญ

อรชума พุ่มสวรรค์ (2539) ทำการศึกษาเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนเอง กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่รับรู้ว่าคุณค่าในตนเองได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่า วัยรุ่นที่รับรู้ว่าคุณค่าในตนเองได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิตาเลียนโดยรักตามใจและปล่อยให้พลละเลย อย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่แตกต่างจากวัยรุ่นที่รับรู้ว่าคุณค่าในตนเองได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ

คุ้มครอง นอกจากนี้ยังพบว่าวัยรุ่นชายมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากวัยรุ่นหญิงในทุกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

จกถณิ ด้อยเจริญ (2540) ได้ศึกษาสัมพันธ์สภาพของวัยรุ่นกับบิดามารดา การเห็นคุณค่าในตนเองกับการปรับตัวของวัยรุ่นตอนต้น โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ของโรงเรียนรัฐบาลแบบสหศึกษา จำนวน 3 โรงเรียนในเขตจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 440 คน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง และสัมพันธ์สภาพของวัยรุ่นกับบิดามารดา ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ลำดับการเกิด อายุของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา และรายได้ของครอบครัว นอกจากนี้กลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะสามารถปรับตัวได้ดีกว่ากลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำและปานกลาง

Piaget (1932 อ้างใน รัชณี วิเศษสังข์, 2518) พบว่าการตัดสินใจพฤติกรรมของเด็กอายุต่ำกว่า 9 ปี จะไม่คำนึงถึงสาเหตุ เหตุผล หรือผลที่ตามมา แต่จะยึดกฎเกณฑ์ตายตัว เหตุที่เป็นเช่นนี้ Piaget เชื่อว่าเป็นเพราะขอบเขตจำกัดทางความรู้ปัญญาของเด็กวัยนี้ เมื่ออายุมากขึ้นเด็กจะมองหาสภาพการณ์ต่างๆกว้างขึ้น มีเหตุผลและแนวการตัดสินใจพฤติกรรมจากระดับจริยธรรมของตนเอง จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ Kohlberg (1969) ได้ศึกษาข้ามวัฒนธรรมในเด็กวัย 10 13 และ 16 ปี จาก 5 วัฒนธรรมคือ สหรัฐอเมริกา ไต้หวัน เม็กซิโก ตุรกี และยูคาเทน พบว่า ขั้นตอนการทางจริยวิทยาวิพากษ์ 3 ระดับคือ 1. ระดับก่อนมีจริยธรรมหรือก่อนมีเกณฑ์ (Pre-conventional Level) 2. ระดับมีจริยธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์หรือระดับทำตามสังคม (Conventional Level) และ 3. ระดับมีจริยธรรมอย่างมีวิจารณญาณ (Post-conventional Level) จะพัฒนาไปตามลำดับขั้น และมีความสัมพันธ์กับอายุที่เพิ่มขึ้น และพบว่าพัฒนาการทางจริยวิทยาวิพากษ์จากระดับหนึ่งไปสู่ระดับหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับระดับเขาวินิจฉัยของเด็กแต่ละคนอีกด้วย จากการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของ Kohlberg พบว่าระดับจริยวิทยาวิพากษ์แต่ละขั้นจะสัมพันธ์กับอายุ

Mussen, Conger and Kagen (1969) ศึกษาพบว่าผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงมักได้รับผลสำเร็จด้านวิชาการ บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะมีลักษณะแตกต่างจากบุคคลที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง คือ ขาดความมั่นใจในตนเอง รู้สึกว่าไร้ค่า ไม่มีความสามารถ มีความวิตกกังวลสูง มีความเครียด ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากคนอื่น ชอบเป็นผู้ฟังมากกว่าแสดงบทบาท ไม่มีความพยายามในการทำงานที่ซับซ้อน เมื่อพบอุปสรรคก็ละทิ้งงาน

หลีกเลี่ยงการแก้ไขปัญหา ไม่มีความยืดหยุ่นมักจะยึดติดกับสิ่งที่รู้จักและคุ้นเคย หลีกเลี่ยงการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น พอใจที่จะอยู่เฉยๆยอมรับสภาพที่เป็นอยู่ มักจะคล้อยตามผู้อื่น ยอมรับคำพูดของคนอื่นที่กล่าวถึงตนในแง่ลบ ขาดความเชื่อมั่นที่จะปฏิเสธคำวิจารณ์ของผู้อื่น กลัวการทำให้ผู้อื่น โกรธ หวั่นไหวต่ออิทธิพลของสังคม ขาดพลังความสามารถที่จะทำงานให้สำเร็จ ใช้กลไกในการป้องกันตนเองคิดว่าเพื่อนๆไม่ยอมรับ ไม่สนใจ และเกิดความรู้สึกเสียใจบ่อยๆ

Cheryl *et.al*, (1993) ได้ศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัวและลักษณะของบิดามารดาในวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมฆ่าตัวตายและมีโรคซึมเศร้าด้วย พบว่าบิดาของเด็กเหล่านี้จะมีภาวะซึมเศร้าและมีปัญหาครอบครัวมากกว่าบิดาของเด็กที่ไม่มีพฤติกรรมฆ่าตัวตาย วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมฆ่าตัวตายจะมีความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยดีกับบิดามารดาและมีปัญหาในการสื่อสาร

สรุปแนวคิดและทฤษฎีผู้กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคุณธรรมที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามาดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อจริยธรรมนั้นมีหลายปัจจัยแตกต่างกัน โดยการศึกษาของ Kohlberg (1964 อ้างใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524: 10) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับระดับอายุ โดยแบ่งเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 6 ชั้น พบว่าเด็กอเมริกันอายุ 7, 10, 13 และ 16 ปี นิยมใช้เหตุผลในชั้นที่สูงขึ้นตามอายุ คือ เด็กอายุ 7 ปีแทบทุกคนมากกว่าร้อยละ 90 ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 1 และ 2 น้อยกว่าร้อยละ 20 และเด็กอายุ 13 ปี ใช้เหตุผลในชั้นที่ 3 และ 4 มากกว่าร้อยละ 50 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยก็มีระดับการศึกษาต่ำ และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากก็มีการศึกษาสูงตามไปด้วย และการศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg and Kramer (1969 อ้างใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524: 11) พบว่าเพศหญิงมีจริยธรรมต่ำกว่าเพศชาย และสอดคล้องกับการศึกษาของ วิระวรรณ อามระดิษ (2522) เรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร พบว่าเพศ บิดามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา อาชีพและการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่แตกต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การศึกษาของ ศิริวรรณ ทิมวงศ์ (2533 อ้างใน เกศศิริ บุญญะอดิชาติ, 2541: 53) ที่ศึกษา อิทธิพลสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ที่มีต่อลักษณะอำนาจนิยมในสังคมไทย พบว่าครอบครัวที่ต่างระดับชั้นกันมีรูปแบบการอบรมที่แตกต่างกัน ทำให้มีผลต่อการพัฒนาทาง จริยธรรม พบว่าครอบครัวในชนชั้นกลาง มักมีการศึกษาที่ค่อนข้างสูง จะมีการส่งเสริมพัฒนาการ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แต่ในครอบครัวชนชั้นล่างมักมีการศึกษาที่ค่อนข้างต่ำ จะมีการลงโทษที่ รุนแรงมากกว่าการอธิบายเหตุผล ซึ่งทำให้เกิดการยับยั้งพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ทำให้ทราบว่า รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา และต่างก็มีผลต่อระดับ จริยธรรม และการศึกษาของ สุริยา เหมตะศิลป์ (2521 อ้างใน ชลวิทย์ เชื้อหอม, 2542: 25) ได้ ศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับระดับสติปัญญาและการยอมรับตนเองของเด็ก วัยรุ่นตอนต้น ผลของการศึกษาพบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับระดับสติปัญญาและการ ยอมรับตนเองมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้ทราบว่า เพศ ระดับช่วงชั้น การศึกษา ผลการเรียน รายได้ของครอบครัว และระดับการศึกษาของบิดามารดา น่าจะมี ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

2. การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับจริยธรรม ตามแนวคิดของ Coles (1997: 105) จาก หนังสือชื่อ The Moral Intelligence of Children ได้กล่าวว่า มี 3 ปัจจัยที่ผลต่อ ความฉลาดทาง จริยธรรม (MQ) การสอนจริยธรรมโดยตรง การถ่ายทอดทางศีลธรรมจากผู้ใหญ่สู่เด็ก และการให้ ความรักและวินัย และกล่าวว่าพ่อแม่มีส่วนสำคัญในการสอนจริยธรรมด้วย 3 วิธีนี้ให้แก่เด็ก จึงทำ ให้ทราบว่าครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะก่อให้เกิดจริยธรรมแก่เด็กและวัยรุ่น จาก การศึกษาของ ดวงเดือน พันธมนาวิน (2524) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อ ลักษณะเชิงจริยธรรมของเด็ก และการศึกษาของ เกศศิริ บุญญะอดิชาติ (2541) พบว่าครอบครัว ของวัยรุ่นที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูงจะมีการสื่อสารภายในครอบครัว การรับรู้ บรรยากาศในครอบครัวทางบวก ซึ่งที่กล่าวมานี้เป็นส่วนประกอบหนึ่งของการปฏิบัติหน้าที่ของ ครอบครัว ทั้งนี้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวยังมีอยู่น้อย เพราะการปฏิบัติ หน้าที่ของครอบครัวยังเป็นทฤษฎีที่ยังไม่แพร่หลายนัก แต่จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ จริยธรรมนั้นทำให้ทราบว่าปัจจัยทางครอบครัวหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อจริยธรรม ทำให้ผู้วิจัยต้องการ ศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด จึง ได้เลือกแนวคิดการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว ซึ่งมี องค์ประกอบดังนี้ การแก้ปัญหาของครอบครัว การสื่อสารในครอบครัว บทบาทของสมาชิกใน ครอบครัว การตอบสนองทางอารมณ์ให้แก่สมาชิกในครอบครัว ความผูกพันทางอารมณ์ของ สมาชิกในครอบครัว และการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ทำให้ครอบครัวถึงปัจจัย ทางด้านครอบครัวที่น่าจะส่งผลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

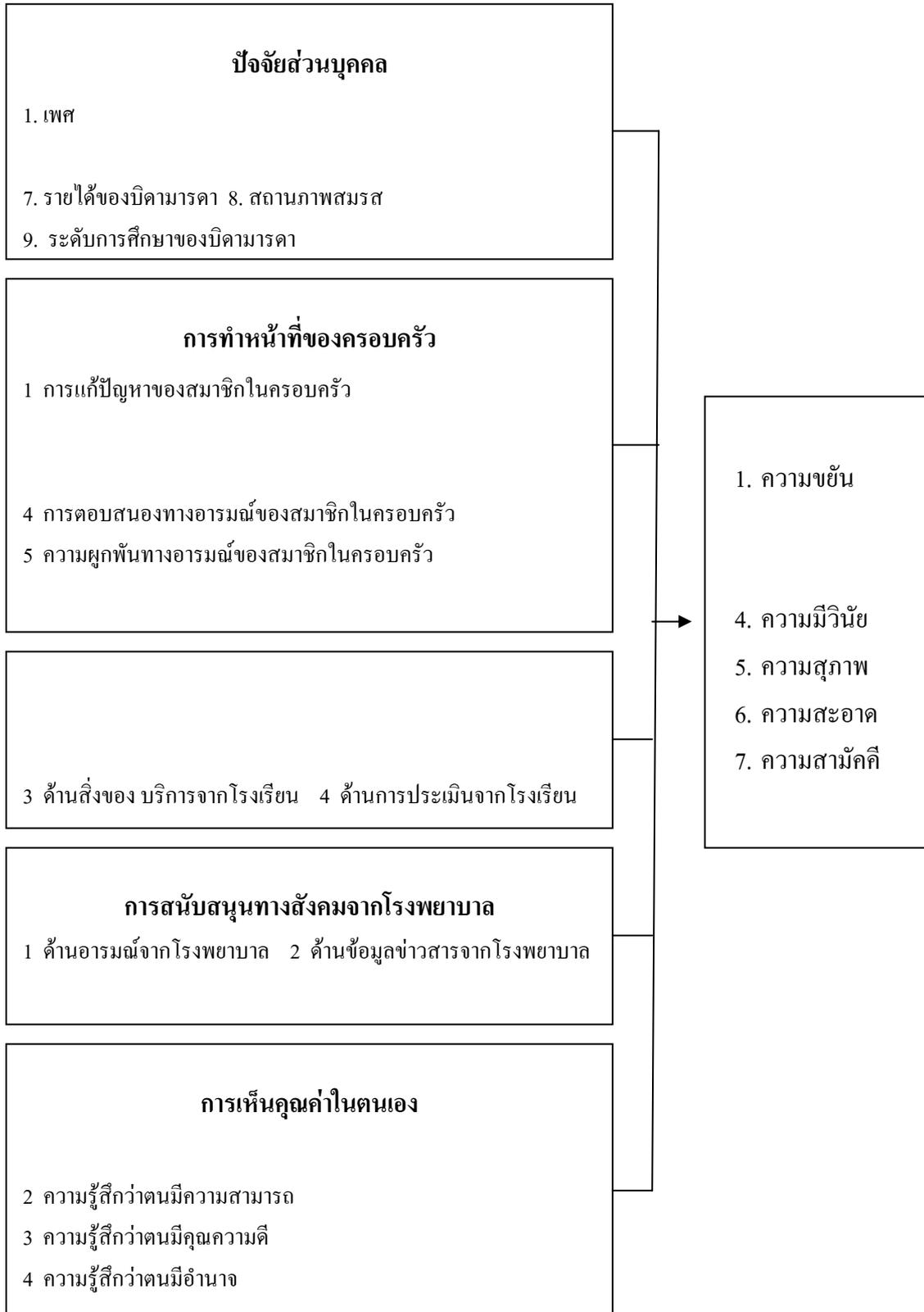
3. การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมทำให้ทราบว่าโรงเรียนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ น่าจะอิทธิพลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ทั้งนี้การศึกษาของ Kohlberg and Rest (1975 อ้างใน ธีระพร อูวรรณ โณ, 2530) ได้ระบุว่าระดับการศึกษาของเด็กมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อระดับจริยธรรม ของเขา ฉะนั้นจึงเป็นแนวทางที่ชี้ว่าการสอนจริยธรรมในแบบเรียนนั้นจึงเป็นวิธีการปลูกฝัง จริยธรรมที่ได้ผลอย่างยิ่งวิธีหนึ่ง โดยโรงเรียนควรจัดการเรียนในลักษณะหลักสูตรต่อเนื่อง ทั้งนี้ทำ ให้ผู้วิจัยต้องการวัดปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน จึงมีการเชื่อมโยงทฤษฎีการสนับสนุนทางสังคม เข้ามา เป็นการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน และจากการสำรวจข้อมูลพบว่าโรงพยาบาลก็มี ส่วนสำคัญเช่นกันในการสนับสนุนให้วัยรุ่นได้ทำกิจกรรมจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงเชื่อมโยง ทฤษฎีการสนับสนุนทางสังคมเข้ามาเป็นการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล ซึ่งประกอบด้วย การสนับสนุนจากเพื่อนภายในโรงเรียน การสนับสนุนจากครู การสนับสนุนจากทางโรงเรียน การ สนับสนุนเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล การสนับสนุนทางผู้อำนวยการ โรงพยาบาล และการ สนับสนุนจากผู้ป่วย ภายในองค์กรประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ การ สนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนทางด้านสิ่งของ และบริการ และการประเมิน เพราะการสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อการปรับตัว จากการศึกษาของ พลอยวไล ไกรนรา (2548) เรื่อง การสนับสนุนทางสังคมและการปรับตัวของวัยรุ่นชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ภาคใต้ พบว่าการสนับสนุนทางสังคมและการปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทำให้วัยรุ่น สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีมากขึ้น ซึ่งน่าจะส่งผลต่อการการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของวัยรุ่น

4. ตามแนวทฤษฎีจิตวิทยาปัญญานิยม (Cognitive Theories of Moral Development) โดย Kholberg (1976 อ้างใน วณี ออมสิน, 2522: 7-15) กล่าวว่าแรงจูงใจเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรม คือ แรงจูงใจเกี่ยวกับการยอมรับ การมีความสามารถ และการเคารพตนเอง (Self-esteem) มากกว่าจะ เป็นความต้องการทางร่างกาย หรือการลดความวิตกกังวล และการที่บุคคลจะมีพัฒนาการทาง จริยธรรมไปตามลำดับขั้นนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถในการคิดเชิงตรรก (Logical Thinking Capacity) และความสามารถในการรับรู้ทางสังคม (Social Perception Capacity) หมายถึงการรับรู้ ของบุคคล เป็นการกระทำของบุคคลผู้รับรู้ นำตนเองเข้าไปสัมพันธ์กับผู้อื่นซึ่งเป็นสิ่งเร้าสำหรับการรับรู้ของตน (สิทธิโชค วรานุสันติกุล, 2548: 85) ซึ่งทำให้บุคคลรู้ว่าตนเองมีศักยภาพ เพียงใด ทั้งนี้การเห็นคุณค่าในตนเอง นั้นหมายถึง การประเมินตนเองของบุคคล โดยแสดงทัศนคติ เกี่ยวกับการยอมรับและไม่ยอมรับตนเอง โดยการแสดงทัศนคติต่อตนเองซึ่งรับรู้ได้จากคำพูดและ พฤติกรรมที่แสดงออกมาของผู้อื่น (Coopersmith, 1981: 4-5) ทั้งนี้การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นจึง เป็นส่วนหนึ่งของการรับรู้ทางสังคม

ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงนั้น มีลักษณะกระตือรือร้นเชื่อมั่นในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดี คิดในด้านบวก เคารพตนเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อผู้อื่น รวมทั้งสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อมได้ (Coopersmith, 1981: 46) อีกทั้งจากการศึกษาของ Bass (1960 อ้างใน นุชจิรา สุมณฑา, 2549: 38-39) พบว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความมั่นใจในตนเอง ยอมรับคำตำหนิของผู้อื่น จะช่วยเหลือบุคคลอื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนหรือคำยกย่องสรรเสริญ เพราะตระหนักว่าการช่วยเหลือผู้อื่นทำให้ได้รับประโยชน์จากการช่วยเหลือนั้นเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้ตนเองด้วย ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของจิตอาสา ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นทัศนคติของบุคคลต่อตนเอง มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อคุณธรรมของวัยรุ่น

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับคุณธรรม ทำให้ทราบว่า แนวคิดเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ที่น่าจะมีอิทธิต่อกัน จึงสามารถสรุปตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่นนิจิตอาสา โดยมีสมมุติฐานย่อย ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นนิจิตอาสา
2. ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหยัดของวัยรุ่นนิจิตอาสา
3. ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นนิจิตอาสา
4. ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีวินัยของวัยรุ่นนิจิตอาสา
5. ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสุภาพของวัยรุ่นนิจิตอาสา
6. ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดของวัยรุ่นนิจิตอาสา
7. ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสามัคคีของวัยรุ่นนิจิตอาสา ในจังหวัดนนทบุรี
8. ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจของวัยรุ่นนิจิตอาสา

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงอิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา: กรณีศึกษา โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาวัยรุ่น จิตอาสา ภายในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรีทั้ง 5 โรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลบางบัวทอง โรงพยาบาลปากเกร็ด โรงพยาบาลไทรน้อย โรงพยาบาลบางใหญ่ และโรงพยาบาลบางกรวย โดยวัยรุ่นจิตอาสาที่จะศึกษามีอายุระหว่าง 13- 21 ปี สํารวจข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2550 –มกราคม 2551 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 426 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากวัยรุ่นจิตอาสา โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรีมีจำนวน 426 คน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Statistical Power Analysis คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นการใช้สูตรของ Choen (1988 cited in NCSS: 1) จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้เท่ากับ 297 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้

2. จากการสุ่มตัวอย่างขนาดประชากรจำนวน 426 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบ่งชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) ตามจำนวนโรงพยาบาลของจังหวัดนนทบุรี 5 โรงพยาบาล ซึ่งสามารถแสดงกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาได้ดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจำแนกตามโรงพยาบาล

โรงพยาบาลในจังหวัด นนทบุรี	จำนวนประชากร วัยรุ่นจิตอาสา (คน)	ร้อยละ	กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่น จิตอาสา (คน)
1. โรงพยาบาลบางบัวทอง	275	64.55	191
2. โรงพยาบาลปากเกร็ด	34	7.98	24
3. โรงพยาบาลบางกรวย	67	15.73	47
4. โรงพยาบาลไทรน้อย	23	5.40	16
5. โรงพยาบาลบางใหญ่	27	6.34	19
รวม	426	100.00	297

3. เมื่อได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มอย่างกระจายแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับสลากตามรายชื่อของวัยรุ่นจิตอาสา เพื่อให้ได้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง และคุณธรรม โดยศึกษาหลักเกณฑ์วิธีการสร้างแบบสอบถาม ศึกษาทฤษฎีงานวิจัย บทความและเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกได้เป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของวัยรุ่นจิตอาสา โดยมีคำถามแบบตรวจรายการ (Check List) และเติมข้อความ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการเรียน จำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด รายได้ของครอบครัว สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาบิดา และระดับการศึกษาของมารดา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

เป็นข้อคำถามที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของ Coopersmith (1981) โดยข้อคำถามจะครอบคลุมการเห็นคุณค่าในตนเอง 4 องค์ประกอบ ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 36 ข้อ ดังนี้คือ

1. ความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ	จำนวน 9 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 1-9
2. ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ	จำนวน 9 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 10-18
3. ความรู้สึกว่าคุณมีคุณค่า	จำนวน 9 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 19-27
4. ความรู้สึกว่าคุณมีอำนาจ	จำนวน 9 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 28-36

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณธรรม

เป็นข้อคำถามที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมของ กระทรวงศึกษาธิการ (ปีงบประมาณ 2550-2551) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) โดยข้อคำถามจะครอบคลุมคุณธรรม 8 องค์ประกอบ ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 46 ข้อ ดังนี้คือ

1. ความขยัน	จำนวน 6 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 37-42
2. ความประหยัด	จำนวน 6 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 43-48
3. ความซื่อสัตย์	จำนวน 6 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 49-54
4. ความมีวินัย	จำนวน 6 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 55-60
5. ความสุภาพ	จำนวน 6 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 61-66
6. ความสะอาด	จำนวน 6 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 67-72
7. ความสามัคคี	จำนวน 5 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 73-77
8. ความมีน้ำใจ	จำนวน 5 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 78-82

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว

เป็นข้อคำถามที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว ตามแนวคิด McMaster Model of Family Functioning (MMFF) ในระยะต่อมาแนวคิดนี้ได้พัฒนา โดย Epstein, Bishop and

Baldwin (1982 อ้างในอุมาพร ตรังคสมบัติ 2544: 55-56) โดยมีคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว 6 องค์ประกอบ ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 30 ข้อ ดังนี้

1. การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	จำนวน 4 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 83-86
2. การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว	จำนวน 4 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 87-90
3. บทบาทของสมาชิกในครอบครัว	จำนวน 4 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 91-94
4. การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	จำนวน 6 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 95-100
5. ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	จำนวน 6 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 101-106
6. การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว	จำนวน 6 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 107-112

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

เป็นข้อคำถามที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม ตามแนวคิดของ House (1981 cited in Brown, 1986) โดยมีคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม 4 องค์ประกอบ ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 22 ข้อ ดังนี้

1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงเรียน	จำนวน 6 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 113-118
2. การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน	จำนวน 6 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 119-124
3. การสนับสนุนทางด้านสิ่งของ และบริการจากโรงเรียน	จำนวน 4 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 125-128
4. การสนับสนุนทางการประเมินโรงเรียน	จำนวน 6 ข้อ	ได้แก่ข้อที่ 129-134

ตอนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล

เป็นข้อคำถามที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม ตามแนวคิดของ House (1981 cited in Brown, 1986) โดยมีคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม 4 องค์ประกอบ ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 21 ข้อ ดังนี้

1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงพยาบาล จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 135-139
2. การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงพยาบาล จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 140-145
3. การสนับสนุนทางด้านสิ่งของ และบริการจากโรงพยาบาล จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 146-151
4. การสนับสนุนทางการประเมินจากโรงพยาบาล จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 152-155

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดจาก ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของ Coopersmith (1981) และแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมของ กระทรวงศึกษาธิการ (ปีงบประมาณ 2550-2551) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) แนวคิดเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว McMaster Model of Family Functioning (MMFF) ต่อมาแนวคิดนี้ได้พัฒนาโดย Epstein, Bishop and Baldwin (1982 อ้างใน อุมภาพร ตรังคสมบัติ, 2544: 55-56) แนวคิดการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนและจากโรงพยาบาลของ House (1981 cited in Brown, 1986) แล้วนำมาสรุปเป็นขอบข่ายเนื้อหาที่จะใช้ในการสร้างแบบสอบถาม ในส่วนที่ 2, 3, 4 และ 5 โดยข้อคำถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งลักษณะของข้อคำถามประกอบด้วยข้อความทางบวกทั้งหมด
2. การหาความเที่ยงตรง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น จากการศึกษาแนวความคิด ผลงานวิจัย ตลอดจนข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องไปเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผศ.ดร. อรพิน สติธมน ผศ. จำรอง เงินดี และ ดร.ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน เพื่อตรวจสอบและแก้ไขความถูกต้องเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหา (Content Validity)
3. ทดสอบเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับวัยรุ่นจิตอาสาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ศึกษา คือวัยรุ่นจิตอาสาที่ทำงานในโรงพยาบาลชลประทาน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน

4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเพื่อ คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น ดังนี้

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิง เนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความ เที่ยงตรงแล้วนั้น ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ทำการศึกษา จำนวน 30 คน (Try Out) และนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) หาค่าความเชื่อมั่นรายด้าน และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (r) ดังนี้ (ดูรายละเอียดความเชื่อมั่นรายข้อในภาคผนวก)

การเห็นคุณค่าในตนเอง

แบบสอบถามเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .926 และ เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1. ความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .858
2. ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .856
3. ความรู้สึกว่าคุณมีคุณค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .752
4. ความรู้สึกว่าคุณมีอำนาจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .776

คุณธรรม

แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณธรรม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .912 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1. ความขยัน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .755
2. ความประหยัด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .685
3. ความซื่อสัตย์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .690
4. ความมีวินัย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .616
5. ความสุภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .640
6. ความสะอาด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .588
7. ความสามัคคี มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .771
8. ความมีวินัย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .778

การทำหน้าที่ของครอบครัว

แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครัว มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .940 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1. การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .921
2. การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .797
3. บทบาทของสมาชิกในครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .684
4. การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .824
5. ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .703
6. การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .763

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .901 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .799
2. การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .781
3. การสนับสนุนทางด้านสิ่งของ และบริการจากโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .735
4. การสนับสนุนทางการประเมินโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .777

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล

แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .950 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .876
2. การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .825
3. การสนับสนุนทางด้านสิ่งของ และบริการจากโรงพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .854
4. การสนับสนุนทางการประเมินจากโรงพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .902

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย

1. ทำหนังสือนำเพื่อใช้ในการดำเนินการเก็บข้อมูล จากภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี และผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรีทั้ง 5 โรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลบางบัวทอง โรงพยาบาลปากเกร็ด โรงพยาบาลไทรน้อย โรงพยาบาลบางใหญ่ และโรงพยาบาลบางกรวย

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเข้าไปเก็บข้อมูลในโรงพยาบาลทั้ง 5 โรงพยาบาลดังกล่าว ซึ่งลักษณะในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยอธิบายแบบสอบถามให้กับวิทยากรจิตอาสาทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการตอบแบบสอบถาม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้จัด

กิจกรรมเสริมสร้างบุคลิกภาพให้แก่วัยรุ่นนิจิตอาสา เพื่อสร้างแรงจูงใจในการให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และเก็บแบบสอบถามคืนในวันเดียวกัน

3. จากจำนวนแบบสอบถามที่ได้เก็บข้อมูลทั้งหมด 413 ชุด เก็บกลับคืนได้ทั้งสิ้น 413 ชุด ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ จำนวน 413 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามที่เก็บทั้งหมด จากนั้นนำไปให้คะแนนแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้แล้วจากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถามและแบบวัด นำข้อมูลที่ได้มาบันทึกแบบลงรหัสแล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนดังนี้

การตรวจและการให้คะแนน

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ของข้อมูลและหาค่าร้อยละ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการเรียน จำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด รายได้ของครอบครัว สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาบิดา และระดับการศึกษาของมารดา

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริงเลย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อความทางบวก		คะแนน	
จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน

ข้อความทางบวก	คะแนน
ไม่จริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแยกความถี่แล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งการเห็นคุณค่าในตนเองเป็น 5 ระดับ คือ การเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำมาก การเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำ การเห็นคุณค่าในตนเองระดับปานกลาง การเห็นคุณค่าในตนเองระดับสูง และการเห็นคุณค่าในตนเองระดับสูงมาก นำมาจัดการกระจายข้อมูลเพื่อให้ได้ความกว้างของอันตรภาคชั้นที่เหมาะสม ตามสูตรการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนน

ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00 – 1.80	มีการเห็นคุณค่าในตนเอง อยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 – 2.60	มีการเห็นคุณค่าในตนเอง อยู่ในระดับต่ำ
2.61 – 3.40	มีการเห็นคุณค่าในตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	มีการเห็นคุณค่าในตนเอง อยู่ในระดับสูง
4.21 – 5.00	มีการเห็นคุณค่าในตนเอง อยู่ในระดับสูงมาก

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณธรรม เป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริงเลย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับคุณธรรม

ข้อความทางบวก		คะแนน	
จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแยกความถี่แล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งคุณธรรมเป็น 5 ระดับ คือ คุณธรรมระดับต่ำมาก คุณธรรมระดับต่ำ คุณธรรมระดับปานกลาง คุณธรรมระดับสูง และคุณธรรมระดับสูงมาก นำมาจัดการกระจายข้อมูลเพื่อให้ได้ความกว้างของอันตรภาคชั้นที่เหมาะสม ตามสูตรการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

ข้อคำถามมีความหมายทางบวก กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน คือ

ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00 – 1.80	มีคุณธรรม อยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 – 2.60	มีคุณธรรม อยู่ในระดับต่ำ
2.61 – 3.40	มีคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	มีคุณธรรม อยู่ในระดับสูง
4.21 – 5.00	มีคุณธรรม อยู่ในระดับสูงมาก

4. แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว เป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริงเลย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับการทำหน้าที่ของครอบครัว

ข้อความทางบวก		คะแนน	
จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแยกความถี่แล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งการทำหน้าที่ของครอบครัวเป็น 5 ระดับ คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวระดับต่ำมาก การทำหน้าที่ของครอบครัวระดับต่ำ การทำหน้าที่ของครอบครัวระดับปานกลาง การทำหน้าที่ของครอบครัวระดับสูง และการทำหน้าที่ของครอบครัวระดับสูงมาก นำมาจัดการกระจายข้อมูลเพื่อให้ได้ความกว้างของอันตรภาคชั้นที่เหมาะสม ตามสูตรการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนน

ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00 – 1.80	มีการทำหน้าที่ของครอบครัว อยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 – 2.60	มีการทำหน้าที่ของครอบครัว อยู่ในระดับต่ำ
2.61 – 3.40	มีการทำหน้าที่ของครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนน	ความหมาย
3.41 – 4.20	มีการทำหน้าที่ของครอบครัว อยู่ในระดับสูง
4.21 – 5.00	มีการทำหน้าที่ของครอบครัว อยู่ในระดับสูงมาก

5. แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน เป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริงเลย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

ข้อความทางบวก	คะแนน		
จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแยกความถี่แล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนเป็น 5 ระดับ คือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนระดับต่ำมาก การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนระดับต่ำ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนระดับปานกลาง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนระดับสูง และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนระดับสูงมาก นำมาจัดการกระจายข้อมูลเพื่อให้ได้ความกว้างของอันตรภาคชั้นที่เหมาะสม ตามสูตรการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนน

ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00 – 1.80	มีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน อยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 – 2.60	มีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน อยู่ในระดับต่ำ
2.61 – 3.40	มีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	มีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน อยู่ในระดับสูง
4.21 – 5.00	มีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน อยู่ในระดับสูงมาก

6. แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล เป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริงเลย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล

ข้อความทางบวก		คะแนน	
จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแยกความถี่แล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลเป็น 5 ระดับ คือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลระดับต่ำมาก การสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลระดับต่ำ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลระดับปานกลาง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลระดับสูง และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลระดับสูงมาก นำมาจัดการกระจายข้อมูลเพื่อให้ได้ความกว้างของอันตรภาคชั้นที่เหมาะสมตามสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.80$$

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนน

ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00 – 1.80	มีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล อยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 – 2.60	มีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล อยู่ในระดับต่ำ
2.61 – 3.40	มีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	มีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล อยู่ในระดับสูง
4.21 – 5.00	มีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล อยู่ในระดับสูงมาก

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์เพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูล ได้แก่

1.1 สัดส่วนร้อยละ ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้แปลความหมายของข้อมูลต่างๆ

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้แสดงการกระจายของข้อมูล

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้หาอิทธิพลของตัวแปรตามตัวหนึ่งซึ่งส่งผลจากตัวอิสระตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

การกำหนดสมมุติฐานการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ คือ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่าง
p-value	หมายถึง	ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
R^2_{adj}	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เมื่อปรับแล้ว
b	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
a	หมายถึง	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์
Beta	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
SEb	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ b
*	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมและการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นนิจิตอาสา: กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของวัยรุ่นนิจิตอาสา

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงระดับการรับรู้การเห็นคุณค่าในตนเอง คุณธรรม การทำหน้าที่ของครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมของวัยรุ่นนิจิตอาสา

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของวัยรุ่นจิตอาสา

ตารางที่ 6 การกระจายร้อยละของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	94	22.8
หญิง	319	77.2
รวม	413	100.0
<u>อายุ</u>		
13 - 15 ปี	109	26.4
16 - 17 ปี	191	46.3
18 -21 ปี	113	27.3
รวม	413	100.0
อายุสูงสุด 21 ปี	อายุต่ำสุด 13 ปี	
อายุโดยเฉลี่ย 16.51 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.42	
<u>ระดับการศึกษา</u>		
มัธยมศึกษาปีที่ 2	35	8.5
มัธยมศึกษาปีที่ 3	72	17.4
มัธยมศึกษาปีที่ 4	15	3.6
มัธยมศึกษาปีที่ 5	131	31.7
มัธยมศึกษาปีที่ 6 และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	154	37.3
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	6	1.5
รวม	413	100.0

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 413)

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>ผลการเรียนเฉลี่ย</u>		
0.00- 2.50	63	15.3
2.51-3.00	109	26.4
3.01- 3.50	163	39.5
3.51-4.00	78	18.8
รวม	413	100.0
ผลการเรียนสูงสุด 3.96	ผลการเรียนต่ำสุด 0.86	
ผลการเรียนโดยเฉลี่ย 3.06	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54	
<u>จำนวนพี่น้อง</u>		
1 คน	71	17.2
2 คน	178	43.1
3 คน	105	25.4
4 คน	31	7.5
มากกว่า 4 คน	28	6.8
รวม	413	100.0
จำนวนพี่น้องมากที่สุด 11 คน	จำนวนพี่น้องน้อยที่สุด 1 คน	
จำนวนพี่น้องโดยเฉลี่ย 2.55	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.47	
<u>ลำดับการเกิด</u>		
บุตรลำดับที่ 1	233	56.4
บุตรลำดับที่ 2	129	31.2
บุตรลำดับที่ 3	26	6.3
บุตรลำดับที่ 4	9	2.2
มากกว่าบุตรลำดับที่ 4	16	3.9
รวม	413	100.0
ลำดับการเกิดมากที่สุด 11 คน	ลำดับการเกิดน้อยที่สุด 1 คน	

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 413)

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>สถานภาพสมรสของบิดามารดา</u>		
อยู่ร่วมกัน	303	73.4
หย่าร้างหรือเป็นหม้าย	110	26.6
รวม	413	100.0
<u>รายได้ของครอบครัว</u>		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	161	39.0
10,001-20,000 บาท	125	30.3
มากกว่า 20,000 บาท	94	22.7
ไม่ตอบ	33	8.0
รวม	413	100.0
รายได้ของครอบครัวมากที่สุด 100,000 บาท	รายได้ของครอบครัวน้อยที่สุด 3,000 บาท	
รายได้เฉลี่ยของครอบครัว 18,488.95 บาท	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14894.88	
<u>การศึกษาของบิดา</u>		
ไม่ได้เรียน	14	3.4
ประถมศึกษา	150	36.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	68	16.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	72	17.4
อนุปริญญา/ปวส.	42	10.2
ปริญญาตรี	38	9.2
ปริญญาโท	6	1.5
ปริญญาเอก	1	0.2
อื่นๆ	22	5.3
รวม	413	100.0

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 413)		
ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>การศึกษาของมารดา</u>		
ไม่ได้เรียน	16	4.0
ประถมศึกษา	198	47.9
มัธยมศึกษาตอนต้น	60	14.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	60	14.5
อนุปริญญา/ปวส.	32	7.7
ปริญญาตรี	32	7.7
ปริญญาโท	2	0.5
ปริญญาเอก	0	0
อื่นๆ	13	3.2
รวม	413	100.0

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 413 คน ดังนี้

เพศ ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง โดยมีจำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 77.2 ส่วนเพศชายมีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8

อายุ ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 16 -17 ปี คือมีจำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 46.4 และอายุระหว่าง 13-15 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 โดยวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้มีอายุเฉลี่ย 16.51 ปี อายุสูงสุด 21 ปี และอายุน้อยที่สุด 13 ปี

ระดับการศึกษา ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คือมีจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 และกำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 โดย

วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้กำลังศึกษาสูงสุด ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และกำลังศึกษาต่ำสุด ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผลการเรียนเฉลี่ย ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ย อยู่ใน ระดับ 3.01-3.50 คือมีจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 และผลการเรียนเฉลี่ย ในระดับ 0.00-2.50 มีจำนวนน้อยที่สุด คือ มีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 โดยวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างนี้มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 3.06 ผลการเรียนเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.96 และ ผลการเรียน เฉลี่ยต่ำสุด คือ 0.86

จำนวนพี่น้อง ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีจำนวนพี่น้อง 2 คน คือมี จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1 และมีจำนวนมากกว่า 4 คน มีจำนวนน้อยที่สุด คือ มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 โดยวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้มีจำนวนพี่น้องโดยเฉลี่ย 2.55 คน จำนวนพี่น้องสูงสุด คือ 11 คน และ จำนวนพี่น้องต่ำสุด คือ 1 คน

ลำดับการเกิด ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นบุตรลำดับที่ 1 คือมี จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 56.4 และบุตรลำดับที่ 4 มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 9 คน คิดเป็น ร้อยละ 2.2 โดยวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้มีลำดับการเกิดสูงสุด คือ ลำดับที่ 11 และลำดับ การเกิดต่ำสุด คือ ลำดับที่ 1

สถานภาพสมรสของบิดามารดา ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่บิดามารดา อยู่ร่วมกัน โดยมีจำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 73.4 และบิดามารดาหย่าร้างหรือเป็นหม้าย มี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6

รายได้ของครอบครัว ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ครอบครัวมีรายได้ต่ำ กว่า 10,000 บาท โดยมีจำนวน 161 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 39.0 และครอบครัวที่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 94 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 22.7 โดยวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้มีรายได้เฉลี่ยครอบครัวละ 18,488.95 บาท รายได้ของครอบครัวที่สูงที่สุด คือ 100,000 บาท และรายได้ของครอบครัวที่ต่ำสุด คือ 3,000 บาท

การศึกษาของบิดา ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ
ประถมศึกษา โดยมีจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 และการศึกษาในระดับปริญญาเอกน้อย
ที่สุด มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2

การศึกษาของมารดา ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ
ประถมศึกษา โดยมีจำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 47.9 และการศึกษาในระดับปริญญาโทน้อย
ที่สุด มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงระดับการรับรู้การเห็นคุณค่าในตนเอง คุณธรรม การทำ หน้าที่ของครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมของวัยรุ่นจิตอาสา

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การเห็นคุณค่าในตนเอง
รายชื่อของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 413)

การเห็นคุณค่าในตนเองรายชื่อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ			
1. ฉันเคยได้รับเลือกเป็นตัวแทนของห้องเรียน	3.15	1.28	ปานกลาง
2. ฉันได้รับการยอมรับจากผู้อื่น	3.69	.78	สูง
3. ฉันมักจะได้รับเลือกให้เป็นผู้นำกลุ่มจากเพื่อน	3.23	1.01	ปานกลาง
4. บุคคลรอบข้างมักคำนึงถึงความรู้สึกของฉัน	3.37	.86	ปานกลาง
5. ฉันเป็นที่รักของบุคคลรอบข้าง	3.66	.79	สูง
6. คนรอบข้างฉันให้ความใส่ใจกับความรู้สึกของฉัน	3.52	.83	สูง
7. เมื่อฉันมีปัญหา บุคคลรอบข้างพร้อมที่จะช่วยเหลือ	3.90	.85	สูง
8. บุคคลรอบข้างฉัน พร้อมที่จะให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ	4.02	.81	สูง
9. เมื่อมีปัญหา ฉันสามารถปรึกษาบุคคลรอบข้างได้	4.05	.89	สูง
ค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมี			
ความสำคัญ	3.62	.55	สูง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n = 413)

การเห็นคุณค่าในตนเองรายข้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
ความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ			
10. ฉันตั้งเป้าหมายในการดำเนินชีวิต	4.24	.87	สูงมาก
11. ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดี	3.74	.76	สูง
12. ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จทันเวลาได้	3.49	.80	สูง
13. ฉันสนุกกับการเรียน	3.84	.83	สูง
14. ฉันภูมิใจกับการได้ช่วยงานผู้อื่น	4.31	.69	สูงมาก
15. ฉันมีความสุข เมื่อได้ช่วยแม่ทำงานบ้าน	4.22	.80	สูงมาก
16. ฉันรู้ถึงข้อบกพร่องของตนเอง	4.02	.90	สูง
17. ฉันยินดีรับฟังคำติเตียนจากผู้อื่น	4.27	.78	สูงมาก
18. ฉันชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ	4.33	.79	สูงมาก
ค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมี			
ความสามารถ	4.05	.48	สูง
ความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี			
19. ฉันมักช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเดือดร้อน	4.00	.74	สูง
20. ฉันไม่ประพฤติตนให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่น	3.98	.85	สูง
21. ฉันไม่เคยหนีเรียน	3.84	1.22	สูง
22. ฉันมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	4.00	.94	สูง
23. ฉันมีความสุขกับชีวิต	4.12	.87	สูง
24. ฉันทำประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น	3.85	.69	สูง
25. ฉันเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่	4.20	.74	สูง
26. ฉันมักได้รับคำชมเชยจากอาจารย์	3.49	.77	สูง
27. ฉันแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ทุกคน	4.23	.76	สูงมาก
ค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองด้าน			
ความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี	3.97	.04	สูง
ความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ			
28. เมื่อได้รับคำชม ฉันรู้สึกดีใจ	4.45	.69	สูงมาก
29. ฉันสามารถควบคุมความโกรธของตนเองได้	3.47	.96	สูง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n = 413)

การเห็นคุณค่าในตนเองรายข้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
30. เมื่อมีเหตุการณ์ที่ทำให้ฉันเสียใจ ฉันยังสามารถทำงานจนสำเร็จได้	3.66	.86	สูง
31. ฉันให้ความเคารพคุณครู	4.50	.66	สูงมาก
32. ฉันรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.24	.69	สูงมาก
33. ฉันคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น	4.19	.72	สูง
34. เมื่อเกิดปัญหาขึ้น ฉันมักหาสาเหตุ	3.72	.81	สูง
35. ฉันเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคล	4.00	.83	สูง
36. ฉันรับฟังคำเตือนจากบุคคลรอบข้าง	4.11	.71	สูง
ค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ	4.04	.48	สูง
ค่าเฉลี่ยของการเห็นคุณค่าในตนเอง	3.92	.48	สูง

จากตารางที่ 7 ผลการศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองตามการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีการเห็นคุณค่าในตนเองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.92$) และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น เมื่อพิจารณารายข้อผู้วิจัยแสดงรายละเอียดการเห็นคุณค่าในตนเอง สรุปได้ดังนี้

ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อเมื่อมีปัญหา ฉันสามารถปรึกษาบุคคลรอบข้าง ได้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.05$) ส่วนข้อฉันเคยได้รับเลือกเป็นตัวแทนของห้องเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.15$)

ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อฉันชอบเรียนรู้อะไรใหม่ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.33$) ส่วนข้อฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จทันเวลาได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.49$)

ด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี พบว่า วิทยาลัยจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดีอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อฉันแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ทุกคน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.23$) ส่วนข้อฉันมักได้รับคำชมเชยจากอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.49$)

ด้านความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ พบว่า วิทยาลัยจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีอำนาจอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อฉันให้ความเคารพคุณครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.50$) ส่วนข้อฉันสามารถควบคุมความโกรธของตนเองได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.47$)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การเห็นคุณค่าในตนเองรายด้านของวิทยาลัยจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 413)

การเห็นคุณค่าในตนเองรายด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
1. ความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ	3.62	.55	สูง
2. ความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ	4.05	.48	สูง
3. ความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี	3.97	.48	สูง
4. ความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ	4.04	.48	สูง
ค่าเฉลี่ยของการเห็นคุณค่าในตนเอง	3.92	.48	สูง

จากตารางที่ 8 พบว่าการรับรู้ของวิทยาลัยจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.92$) เพื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ ($\bar{X} = 4.05$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ ($\bar{X} = 3.62$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การทำหน้าที่ของ
ครอบครัวรายข้อของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การทำหน้าที่ของครอบครัวรายข้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
(n = 413)			
ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว			
1. เมื่อมีปัญหา ครอบครัวของฉันจะปรึกษากันถึงวิธีแก้ปัญหา	3.91	.83	สูง
2. เมื่อมีปัญหา ครอบครัวของฉันร่วมมือกันแก้ปัญหานั้นสำเร็จ	4.01	.78	สูง
3. ครอบครัวของฉันมักจะถามถึงผลการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	3.81	.81	สูง
4. ครอบครัวของฉันเชื่อว่า ถ้าช่วยกันแก้ปัญหา ก็จะประสบความสำเร็จ	4.08	.80	สูง
ค่าเฉลี่ยการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	3.95	.69	สูง
การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว			
5. เมื่อมีความขัดแย้ง ครอบครัวของฉันจะใช้วิธีการพูดคุยตกลงกันได้	3.97	.88	สูง
6. ฉันสามารถพูดถึงเรื่องไม่สบายใจของฉันกับพ่อแม่ / ผู้ปกครองได้อย่างเปิดเผย	3.73	1.04	สูง
7. ฉันสามารถบอกสมาชิกในครอบครัวได้ เมื่อเขาทำในสิ่งที่ฉันไม่ชอบ	3.83	.96	สูง
8. เมื่อสมาชิกในครอบครัวแต่ละคนมีปัญหาส่วนตัว จะมีการปรึกษากันถึงปัญหานั้น	3.69	.96	สูง
ค่าเฉลี่ยการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว	3.81	.73	สูง
บทบาทของสมาชิกในครอบครัว			
9. สมาชิกในครอบครัวของฉันมีงานบ้านที่ต้องรับผิดชอบกันทุกคน	4.13	.96	สูง
10. ฉันสามารถเลือกงานบ้านที่ต้องการทำได้	3.72	1.08	สูง
11. เมื่อนั้นทำการบ้านเสร็จแล้ว ฉันจะช่วยพ่อแม่ / ผู้ปกครองทำงาน	4.03	.81	สูง
12. สมาชิกในครอบครัวของฉัน ทำงานแทนกันได้	4.08	.86	สูง
ค่าเฉลี่ยบทบาทของสมาชิกในครอบครัว	3.99	.64	สูง
การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว			
13. สมาชิกในครอบครัวของฉันมีความรักใคร่ช่วยเหลือกันดี	4.31	.78	สูงมาก
14. ฉันรับรู้ถึงความรักของพ่อแม่ / ผู้ปกครอง ที่มีต่อฉัน	4.49	.77	สูงมาก
15. สมาชิกในครอบครัวของฉัน เข้าอกเข้าใจกัน	4.13	.86	สูง

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n = 413)			
การทำหน้าที่ของครอบครัวรายข้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว			
16. เมื่อนั้นไม่สบายใจ ฉันสามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างเปิดเผยในครอบครัว	3.87	1.01	สูง
17. ในยามวิกฤติ ครอบครัวฉันสามารถพึ่งพากันได้	4.28	.73	สูงมาก
18. เมื่อนั้นรู้สึกเสียใจ ฉันรับรู้ได้ว่า พ่อแม่เสียใจเหมือนกับฉัน	4.21	.87	สูงมาก
ค่าเฉลี่ยการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	4.21	.64	สูงมาก
ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว			
19. ครอบครัวของฉัน แสดงความรักต่อกันเมื่อมีโอกาส	3.98	.96	สูง
20. ฉันมีความสุข เมื่อได้อยู่ร่วมกันกับทุกคนในครอบครัว	4.51	.76	สูงมาก
21. พ่อแม่/ผู้ปกครองให้ความใส่ใจกับความรู้สึกของทุกคนในครอบครัว	4.25	.82	สูงมาก
22. ครอบครัวของฉันรับประทานอาหารเช้าร่วมกัน	4.01	1.05	สูง
23. เมื่อนั้นเกิดความท้อใจ สมาชิกในครอบครัวจะคอยให้กำลังใจ	4.04	.86	สูง
24. เมื่อคนในครอบครัวป่วย คนอื่นในครอบครัวจะให้การดูแล	4.38	.75	สูงมาก
ค่าเฉลี่ยความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	4.19	.62	สูง
การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว			
25. ครอบครัวของฉันมีการตักเตือน หากฉันประพฤติตัวไม่ดี	4.53	.67	สูงมาก
26. เมื่อคนในครอบครัวทำผิด จะได้รับการตำหนิ / ลงโทษตามความเหมาะสม	4.18	.83	สูง
27. มีการตั้งกฎเกณฑ์ภายในครอบครัวของฉันอย่างเคร่งครัด	3.33	1.09	ปานกลาง
28. ทุกคนในครอบครัวปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ครอบครัวได้ตั้งไว้	3.57	.95	สูง
29. เมื่อพ่อแม่ / ผู้ปกครองอบรมสั่งสอน ฉันมักจะปฏิบัติตาม	4.08	.80	สูง
30. เมื่อนั้นไปเที่ยวกับเพื่อน ฉันต้องขออนุญาตพ่อแม่ / ผู้ปกครอง	4.48	.79	สูงมาก
ค่าเฉลี่ยการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว	4.03	.58	สูง
ค่าเฉลี่ยการทำหน้าที่ของครอบครัว	4.05	.52	สูง

จากตารางที่ 9 ผลการศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่าค่าเฉลี่ยการทำหน้าที่ของครอบครัวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.05$) และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น เมื่อพิจารณารายชื่อผู้วิจัยสามารถแสดงรายละเอียดการทำหน้าที่ของครอบครัว สรุปได้ดังนี้

ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความสามารถในการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าชื่อครอบครัวของฉันเชื่อว่า ถ้าช่วยกันแก้ปัญหาก็จะประสบความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.08$) ส่วนชื่อครอบครัวของฉันมักจะถามถึงผลการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.81$)

ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวในด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าชื่อเมื่อมีความขัดแย้ง ครอบครัวของฉันจะใช้วิธีการพูดคุยตกลงกันได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.97$) ส่วนชื่อเมื่อสมาชิกในครอบครัวแต่ละคนมีปัญหาส่วนตัว จะมีการปรึกษากันถึงปัญหานั้น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.69$)

ด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวในด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าชื่อสมาชิกในครอบครัวของฉัน เข้าอกเข้าใจกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.13$) ส่วนชื่อฉันสามารถเลือกงานบ้านที่ต้องการทำได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.72$)

ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวในด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าชื่อฉันรับรู้ถึงความรัก

ของพ่อแม่/ผู้ปกครอง ที่มีต่อฉัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ($\bar{X} = 4.49$) ส่วนข้อเมื่อฉันไม่สบายใจ ฉันสามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างเปิดเผยในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.87$)

ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวในด้านความผูกพันทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อฉันมีความสุข เมื่อได้อยู่ร่วมกันกับทุกคนในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.51$) ส่วนข้อครอบครัวของฉัน แสดงความรักต่อกันเมื่อมีโอกาส มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.98$)

ด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวในด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อครอบครัวของฉันมีการตักเตือนหากฉันประพฤติตัวไม่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.53$) ส่วนข้อมีการตั้งกฎเกณฑ์ภายในครอบครัวของฉันอย่างเคร่งครัด มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.57$)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้านของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 413)			
การทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
1. การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	3.95	.69	สูง
2. การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว	3.81	.73	สูง
3. บทบาทของสมาชิกในครอบครัว	3.99	.64	สูง
4. การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	4.21	.64	สูงมาก
5. ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	4.19	.62	สูง
6. การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว	4.03	.58	สูง
ค่าเฉลี่ยการทำหน้าที่ของครอบครัว	4.05	.52	สูง

จากตารางที่ 10 พบว่าการรับรู้ของวัยรุ่นนิจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการทำหน้าที่ของครอบครัว อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.05$) เพื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.21$) และการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.81$)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนของวัยรุ่นนิจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 413)

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนรายชื่อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
ด้านอารมณ์			
1. โรงเรียนของฉันให้การสนับสนุนและยกย่องคนที่ทำความดี	4.54	.70	สูงมาก
2. เพื่อนๆชื่นชม เมื่อฉันทำความดี	4.02	.77	สูง
3. ฉันรู้สึกว่เพื่อนๆมีความจริงใจต่อฉัน	3.85	.83	สูง
4. ฉันรู้สึกผูกพันกับโรงเรียน	4.13	.78	สูง
5. เมื่อฉันขาดเรียน อาจารย์จะถามถึงฉันด้วยความเป็นห่วง	3.82	.92	สูง
6. เพื่อนจะให้กำลังใจฉัน เมื่อฉันมีปัญหา	4.06	.81	สูง
ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์	4.30	.56	สูงมาก
ด้านข้อมูลข่าวสาร			
7. อาจารย์ได้แนะนำถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม จิตอาสา	4.44	.71	สูงมาก
8. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ถึงโครงการจิตอาสา	4.32	.75	สูงมาก
9. ฉันได้รับความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพจากโรงเรียน	4.19	.72	สูง
10. โรงเรียนของฉันมีอาจารย์ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการจิตอาสา	4.38	.77	สูงมาก
11. อาจารย์สามารถให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการจิตอาสาได้	4.40	.75	สูงมาก
12. ฉันสามารถติดตามข่าวโครงการจิตอาสาจากโรงเรียนได้	4.11	.77	สูง
ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร	3.94	.68	สูง
ด้านสิ่งของและบริการ			
13. ฉันยืมอุปกรณ์ต่างๆจากโรงเรียน เพื่อทำกิจกรรมจิตอาสาได้	3.74	.91	สูง
14. โรงเรียนอนุญาตให้มีวันและเวลากับนักเรียน ไปทำกิจกรรมจิตอาสา	3.94	.91	สูง

ตารางที่ 11 (ต่อ)

(n = 413)

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนรายข้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
15. ถ้าฉันขอรับบริจาคเงินในการทำกิจกรรมจิตอาสา อาจารย์ยินดีที่จะร่วมบริจาค	3.95	.85	สูง
16. อาจารย์ให้การสนับสนุนที่จะพาฉันไปโรงพยาบาลเพื่อทำกิจกรรมจิตอาสา เมื่อฉันร้องขอ	4.11	.77	สูง
ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการ	4.08	.54	สูง
ด้านการประเมิน			
17. เมื่อฉันประพฤติตัวดีจะได้รับการชมเชยจากอาจารย์	4.11	.75	สูง
18. อาจารย์สนับสนุนให้ฉัน ได้แสดงความสามารถ	4.15	.77	สูง
19. เมื่อโรงเรียนมีกิจกรรม ฉันมีโอกาสแสดงความสามารถพิเศษของตนเอง	3.74	.93	สูง
20. อาจารย์จะตักเตือนฉัน เมื่อทำผิดกฎระเบียบ	4.39	.66	สูงมาก
21. เพื่อนจะเตือนฉันไม่ให้ทำผิดระเบียบของโรงเรียน	3.90	.83	สูง
22. ฉันจะปรับปรุงพฤติกรรม หากได้รับการตักเตือน	4.16	.75	สูง
ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน	4.09	.54	สูง
ค่าเฉลี่ยของการสนับสนุนทางสังคมของโรงเรียน	4.11	.46	สูง

จากตารางที่ 11 ผลการศึกษาการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนตามการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่าการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.11$) และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น เมื่อพิจารณารายข้อผู้วิจัยสามารถแสดงรายละเอียดการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

ด้านการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียน เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดด้านการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียน พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียนอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อโรงเรียนของฉันให้การสนับสนุนและยกย่องคนที่ทำความดี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) ส่วนเมื่อฉันขาดเรียน อาจารย์จะถามถึงฉันด้วยความเป็นห่วง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.82$)

ด้านการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดด้านการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน พบว่า วิทยาลัยอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียนอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้ออาจารย์ได้แนะนำถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.44$) ส่วนข้อนั้นสามารถติดตามข่าวโครงการจิตอาสาจากโรงเรียนได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.11$)

ด้านการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดด้านการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน พบว่า วิทยาลัยอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียนอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อเมื่อฉันประพฤติตัวดีจะได้รับชมเชยจากอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.11$) ส่วนข้อฉันขี้อุปกรณ์ต่างๆจากโรงเรียน เพื่อทำกิจกรรมจิตอาสาได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.74$)

ด้านการสนับสนุนทางสังคมทางด้านการประเมินจากโรงเรียน เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดด้านการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน พบว่า วิทยาลัยอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียนอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้ออาจารย์จะดักเตือนฉัน เมื่อทำผิดกฎระเบียบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.39$) ส่วนข้อเมื่อโรงเรียนมีกิจกรรม ฉันมีโอกาสแสดงความสามารถพิเศษของตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.74$)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และระดับการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนรายด้านของวิทยาลัยอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 413)

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนรายด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
1. การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียน	4.30	.56	สูงมาก
2. การสนับสนุนทางสังคมทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน	3.94	.68	สูง
3. การสนับสนุนทางสังคมทางด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน	4.08	.54	สูง
4. การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน	4.09	.54	สูง
ค่าเฉลี่ยของการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	4.11	.46	สูง

จากตารางที่ 12 พบว่าการรับรู้ของวัยรุ่นนิจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.11$) เพื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมทางด้านอารมณ์จากโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.30$) และการสนับสนุนทางสังคมทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.94$)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้ของการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลรายข้อ ของวัยรุ่นนิจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 413)

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลรายข้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
ด้านอารมณ์			
1. เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลให้เกียรติฉัน ในการทำกิจกรรมจิตอาสา	4.16	.81	สูง
2. เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลชื่นชมฉัน เมื่อฉันได้ช่วยเหลือผู้ป่วย	4.02	.78	สูง
3. ฉันรู้สึกว่าคุณเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลแสดงความจริงใจต่อฉัน	4.03	.77	สูง
4. ฉันรู้สึกผูกพันกับโรงพยาบาลที่ฉันไปทำกิจกรรมจิตอาสา	3.85	.75	สูง
5. เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลให้ความเอาใจใส่ต่อฉัน ในการทำกิจกรรมจิตอาสา	4.03	.76	สูง
ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์	4.02	.64	สูง
ด้านข้อมูลข่าวสาร			
6. เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสา เมื่อฉันมีปัญหา	4.08	.77	สูง
7. โรงพยาบาลมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วย ก่อนเข้าโครงการจิตอาสา	3.97	.74	สูง
8. เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลจัดประชาสัมพันธ์ที่โรงเรียนเกี่ยวกับโครงการจิตอาสา	4.01	.71	สูง
9. ฉันได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคต่างๆจากโรงพยาบาล	4.07	.77	สูง
10. โรงพยาบาลมีการประชาสัมพันธ์ถึงโครงการจิตอาสา	4.12	.76	สูง
11. ฉันทราบวิธีการดูแลตนเองจากโรงพยาบาล	4.06	.77	สูง
ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร	4.05	.58	สูง

ตารางที่ 13 (ต่อ)

(n = 413)

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลรายข้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
ด้านสิ่งของและบริการ			
12. เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลได้จัดบริการ/ อาหาร/ เครื่องดื่มให้กับฉัน เมื่อไปทำกิจกรรมจิตอาสา	4.26	.73	สูงมาก
13. ฉันได้รับความสะดวกจากโรงพยาบาลในการทำกิจกรรมจิตอาสา	4.15	.73	สูง
14. ฉันได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ในแผนกที่ฉันทำกิจกรรมจิตอาสา	4.20	.71	สูง
15. ฉันได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลอย่างดี ในการทำกิจกรรมจิตอาสา	4.13	.74	สูง
16. โรงพยาบาลให้ฉันยืมอุปกรณ์ ในการทำกิจกรรมจิตอาสา	3.96	.76	สูง
17. โรงพยาบาลจัดสถานที่ ที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมจิตอาสา	4.10	.72	สูง
ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการ	4.13	.60	สูง
ด้านการประเมิน			
18. โรงพยาบาลสนับสนุนให้ฉัน ได้แสดงความสามารถ	4.11	.72	สูง
19. เมื่อนฉันประพฤติตัวดีจะได้รับการชมเชยจากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล	4.00	.76	สูง
20. ผู้ป่วยที่โรงพยาบาลชื่นชมในความมีน้ำใจของฉัน	4.09	.74	สูง
21. ฉันปฏิบัติตามคำแนะนำเรื่องจิตอาสา จากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล	4.22	.74	สูงมาก
ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน	4.11	.61	สูง
ค่าเฉลี่ยของการสนับสนุนทางสังคม	4.07	.54	สูง

จากตารางที่ 13 ผลการศึกษาการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลตามการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.07$) และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น เมื่อพิจารณารายข้อผู้วิจัยสามารถแสดงรายละเอียดการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล สรุปได้ดังนี้

ด้านการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงพยาบาล เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดด้านการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงพยาบาล พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงพยาบาลอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาราย

ข้อพบว่าข้อเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลให้เกียรติฉัน ในการทำกิจกรรมจิตอาสา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.16$) ส่วนข้อฉันรู้สึกผูกพันกับโรงพยาบาลที่ฉันไปทำกิจกรรมจิตอาสา นั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.85$)

ด้านการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงพยาบาล เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดด้านการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงพยาบาล พบว่า วิทยุร่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงพยาบาลอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อ โรงพยาบาลมีการประชาสัมพันธ์ถึงโครงการจิตอาสา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.12$) ส่วนข้อโรงพยาบาลมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วย ก่อนเข้าโครงการจิตอาสา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.97$)

ด้านการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดด้านการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล พบว่า วิทยุร่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาลอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลได้จัดบริการ/อาหาร/เครื่องดื่มให้กับฉัน เมื่อไปทำกิจกรรมจิตอาสา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$) ส่วนข้อโรงพยาบาลให้ฉันยืมอุปกรณ์ ในการทำกิจกรรมจิตอาสา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.96$)

ด้านการสนับสนุนทางสังคมทางด้านการประเมินจากโรงพยาบาล เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดด้านการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงพยาบาล พบว่า วิทยุร่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงพยาบาล อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อฉันปฏิบัติตามคำแนะนำเรื่องจิตอาสา จากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.22$) ส่วนข้อเมื่อฉันประพฤติตัวดีจะได้รับการชมเชยจากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.00$)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การสนับสนุนทาง
สังคมจากโรงพยาบาลรายด้านของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 413)

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลรายด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
1. การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงพยาบาล	4.02	.64	สูง
2. การสนับสนุนทางสังคมทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงพยาบาล	4.04	.58	สูง
3. การสนับสนุนทางสังคมทางด้านสิ่งของและบริการจาก โรงพยาบาล	4.13	.58	สูง
4. การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงพยาบาล	4.11	.61	สูง
ค่าเฉลี่ยของการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล	4.07	.54	สูง

จากตารางที่ 14 พบว่าการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.07$) เพื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการสนับสนุนทางสังคมทางด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.13$) และการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.02$)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้คุณธรรมของตนเอง
รายชื่อของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 413)

คุณธรรมรายชื่อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
ด้านความขยัน			
1. ฉันตั้งใจเรียนในชั้นเรียน	3.84	.76	สูง
2. ฉันตั้งใจทำงาน ที่ฉันต้องรับผิดชอบให้ดีที่สุด	4.03	.75	สูง
3. ฉันจะหยุดเรียนเมื่อจำเป็น	4.19	.96	สูง
4. เมื่อฉันถูกอาจารย์ตำหนิ ฉันจะพยายามปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น	4.09	.74	สูง
5. ฉันพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายจากครูให้ดีที่สุด	4.18	.72	สูง
6. ฉันมีส่วนร่วมกิจกรรมกีฬาของโรงเรียนแม้ว่าจะต้องฝึกซ้อมอย่างหนัก	3.72	1.06	สูง
ค่าเฉลี่ยคุณธรรมด้านความขยัน	4.01	.55	สูง

ตารางที่ 15 (ต่อ)

(n = 413)

คุณธรรมรายชื่อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
ความประหยัด			
7. ก่อนซื้อของ ฉันจะคิดถึงความเหมาะสมอย่างถี่ถ้วน	3.90	.89	สูง
8. ฉันทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเอง	3.16	1.39	ปานกลาง
9. เมื่อมีเงินเหลือจากโรงเรียน ฉันจะเก็บสะสมไว้	4.06	.97	สูง
10. ฉันซื้ออุปกรณ์ในการเรียนตามราคาที่เหมาะสมกับฉัน	4.13	.81	สูง
11. ฉันใช้สิ่งของต่างๆ เช่นยางลบ ยาสีฟันจนหมด ถึงจะซื้อใหม่	4.07	.95	สูง
12. ฉันมักนำเสื้อผ้าที่ชำรุด มาซ่อมแซมใช้ใหม่	3.38	1.02	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคุณธรรมด้านความประหยัด	3.78	.65	สูง
ความซื่อสัตย์			
13. ฉันให้ความช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	4.15	.73	สูง
14. เมื่อคนรอบข้างฉันประสบความสำเร็จ ฉันจะแสดงความยินดี	4.36	.65	สูงมาก
15. ฉันไปถึงโรงเรียนก่อนเวลาเข้าเรียน	4.13	1.01	สูง
16. เมื่อมีปัญหา ฉันจะตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยเหตุผล	4.04	.77	สูง
17. เมื่อนักพบสิ่งของของผู้อื่น ฉันจะนำส่งคืนเจ้าของ	4.29	.71	สูงมาก
18. ฉันไม่ลอกข้อสอบเพื่อน	3.37	1.06	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์	4.06	.52	สูง
ความมีวินัย			
19. ฉันจะเข้าแถวรอตามคิว เมื่อต้องเข้าห้องน้ำสาธารณะ	4.35	.72	สูงมาก
20. ฉันแต่งกายตามกฎระเบียบของโรงเรียน	4.29	.82	สูงมาก
21. ฉันไม่ออกไปเที่ยวนอกบ้านในตอนกลางคืน	4.34	.96	สูงมาก
22. ก่อนนอน ฉันจะจัดหนังสือสิ่งของต่างๆที่จะใช้เรียนในวันรุ่งขึ้น	4.11	1.00	สูง
23. ฉันทิ้งขยะ ลงในถังขยะ	4.26	.76	สูงมาก
24. ฉันข้ามถนนตรงทางม้าลาย	3.95	.89	สูง
ค่าเฉลี่ยคุณธรรมด้านความมีวินัย	4.22	.55	สูงมาก

ตารางที่ 15 (ต่อ)

(n = 413)

คุณธรรมรายชื่อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
ความสุภาพ			
25. ฉันปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน	4.15	.80	สูง
26. ฉันไม่พูดคำหยาบคาย	3.17	.98	ปานกลาง
27. ฉันไม่คุยในห้องเรียน	2.77	.86	ปานกลาง
28. เมื่อจะหยิบของของผู้อื่น ฉันจะขออนุญาตเจ้าของก่อน	4.00	.80	สูง
29. ฉันมีความคิดว่าการแต่งตัวดูกาสละเทศ เป็นสิ่งที่ดี	4.41	.69	สูงมาก
30. เมื่อฉันเดินผ่านผู้ใหญ่ ฉันจะก้มตัวลง	4.30	.75	สูงมาก
ค่าเฉลี่ยคุณธรรมด้านความสุภาพ	3.80	.54	สูง
สะอาด			
31. ฉันรักษาความสะอาดของบ้าน	4.13	.78	สูง
32. เมื่อฉันพบขยะบนพื้น ฉันจะเก็บไปทิ้ง	3.52	.84	สูง
33. ฉันดูแลรักษาความสะอาดของตนเอง	4.44	.68	สูงมาก
34. เมื่อมีเวลาว่าง ฉันมักจะออกกำลังกาย	3.58	.98	สูง
35. เมื่อเพื่อนทำให้ฉันถูกอาจารย์ตำหนิ ฉันจะไม่โกรธเพื่อน	3.55	.85	สูง
36. ฉันสามารถรักษาศีลห้าได้	3.18	.95	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคุณธรรมด้านความสะอาด	3.74	.51	สูง
ความสามัคคี			
37. ฉันสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	3.97	.70	สูง
38. เมื่อนั้นทำงานร่วมกับผู้อื่น จะช่วยทำงานนั้นจนสำเร็จ	4.11	.80	สูง
39. ฉันคิดว่าการใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง	4.30	.84	สูงมาก
40. ฉันไม่คิดทำร้ายผู้อื่น	4.13	.88	สูง
41. เมื่อมีบุคคลรอบข้างตักเตือนฉัน ฉันจะรับฟังและนำไปปฏิบัติตาม	4.18	.70	สูง
ค่าเฉลี่ยคุณธรรมด้านความสามัคคี	4.14	.56	สูง
ความมีน้ำใจ			
42. ถ้าเพื่อนลืมเอาหนังสือมา ฉันจะแบ่งหนังสือให้เพื่อนดู	4.40	.66	สูงมาก
43. เมื่อฉันมีคนมาถามทาง ฉันยินดีจะบอกทางที่ถูกต้องแก่เขา	4.42	.68	สูงมาก

ตารางที่ 15 (ต่อ)

คุณธรรมรายชื่อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
44. ฉันชอบช่วยเหลือผู้อื่น	4.19	.71	สูง
45. ฉันยอมสละเวลาในการเล่นกับเพื่อน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่สังคม	3.98	.80	สูง
46. เมื่อฉันพบผู้บริจาคในสถานที่ต่างๆ ฉันจะสละเงินเพื่อบริจาค	3.87	.76	สูง
ค่าเฉลี่ยคุณธรรมด้านความมีน้ำใจ	4.17	.53	สูง
ค่าเฉลี่ยของคุณธรรม	3.98	.42	สูง

(n = 413)

จากตารางที่ 15 ผลการศึกษาคุณธรรมตามการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีค่าเฉลี่ยคุณธรรมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.98$) และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น เมื่อพิจารณารายชื่อผู้วิจัยสามารถแสดงรายละเอียดคุณธรรม สรุปได้ดังนี้

ด้านความขยัน เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดคุณธรรมด้านความขยัน พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้คุณธรรมด้านความขยันอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ชื่อฉันจะหยุดเรียนเมื่อจำเป็น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.19$) ส่วนชื่อฉันมักร่วมกิจกรรมกีฬาของโรงเรียน แม้ว่าจะต้องฝึกซ้อมอย่างหนัก มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.72$)

ด้านความประหยัด เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดคุณธรรมด้านความประหยัด พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ต่อคุณธรรมด้านความประหยัดอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าชื่อฉันซื้ออุปกรณ์ในการเรียนตามราคาที่เหมาะสมกับฉันมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.13$) ส่วนชื่อฉันทำบุญบริจาครับรายจ่ายของตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.16$)

ด้านความซื่อสัตย์ เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าชื่อเมื่อคนรอบข้างฉันประสบความสำเร็จ ฉันจะแสดงความยินดี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.36$) ส่วนชื่อฉันไม่ลอกข้อสอบเพื่อน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.37$)

ด้านความมีวินัย เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดคุณธรรมด้านความมีวินัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ต่อคุณธรรมด้านความมีวินัย อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อ

พิจารณารายชื่อ พบว่าชื่อฉันจะเข้าแถวรอตามคิว เมื่อต้องเข้าห้องน้ำสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.35$) ส่วนชื่อฉันข้ามถนนตรงทางม้าลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.95$)

ด้านความสุภาพ เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดคุณธรรมด้านความสุภาพ พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ต่อกิจกรรมด้านความสุภาพอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าชื่อ ฉันมีความคิดว่าการแต่งตัวดูสะอาดเหมาะสม เป็นสิ่งที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.41$) ส่วนชื่อฉันไม่คุยในห้องเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 2.77$)

ด้านความสะอาด เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดคุณธรรมด้านความสะอาด พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ต่อกิจกรรมด้านความสะอาดอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.18$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าชื่อฉันดูแลรักษาความสะอาดของตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.44$) ส่วนชื่อฉันสามารถรักษาศิลหาได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.18$)

ด้านความสามัคคี เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดคุณธรรมด้านความสามัคคี พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ต่อกิจกรรมด้านความสามัคคีอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าชื่อฉันคิดว่าการใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.30$) ส่วนชื่อฉันสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.97$)

ด้านความมีน้ำใจ เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดคุณธรรมด้านความมีน้ำใจ พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ต่อกิจกรรมด้านความมีน้ำใจอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าชื่อถ้าเพื่อนลืมนำหนังสือมา ฉันจะแบ่งหนังสือให้เพื่อน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.40$) ส่วนชื่อเมื่อฉันพบตู้บริจาคในสถานที่ต่างๆ ฉันจะสละเงินเพื่อบริจาค มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.87$)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และรับการรับรู้คุณธรรมของตนเองรายด้านของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 413)

คุณธรรมรายด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
1. ความขยัน	4.01	.55	สูง
2. ความประหยัด	3.78	.65	สูง

ตารางที่ 16 (ต่อ)

(n = 413)			
คุณธรรมรายด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
3. ความซื่อสัตย์	4.06	.52	สูง
4. ความมีวินัย	4.22	.55	สูงมาก
5. ความสุภาพ	3.80	.54	สูง
6. ความสะอาด	3.74	.51	สูง
7. ความสามัคคี	4.14	.56	สูง
8. ความมีน้ำใจ	4.17	.53	สูง
ค่าเฉลี่ยของคุณธรรม	3.98	.42	สูง

จากตารางที่ 16 พบว่าการรับรู้ของวัยรุ่นนิจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อคุณธรรมของตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.98$) เพื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความมีวินัย ($\bar{X} = 4.22$) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และความสะอาด ($\bar{X} = 3.74$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษาเพื่อให้ทราบว่า ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมอย่างไร ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) และได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ของการวิเคราะห์การถดถอย

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ของการวิเคราะห์การถดถอย ตัวแปรอิสระ จะต้องมีความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน กล่าวคือ ตัวแปรอิสระทุกตัวต้องมีความสัมพันธ์กันไม่เกิน .80 จึงต้องทำการทดสอบความเป็นอิสระต่อกันโดยให้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระทุกตัว เพื่อไม่ให้เกิด “Multicollinearity Problem” (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2548: 77, 84) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล การหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ของวัยรุ่นนิจิตอาสาในจังหวัดนนทบุรี นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อกำหนดของการ

วิเคราะห์หาคัดลอกในการวิจัยครั้งนี้อีก โดยตัวแปรทุกตัวต้องเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ และมีการแจกแจงแบบปกติ โดยมีตัวแปรอิสระบางตัวเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส โดยต้องแปลงข้อมูลของตัวแปรนั้นให้อยู่ในรูปตัวแปรหุ่น (Dummy Variables)

ตารางที่ 17 สัญลักษณ์แทนชื่อตัวแปรและระดับการวัดของตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม

ตัวแปร	ระดับการวัด (Level of Measurement)
2. ระดับการศึกษา (Edu)	มาตราเรียงอันดับ (Ordinal Scales) เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) 0 = มัธยมศึกษาตอนต้น 1 = มัธยมศึกษาตอนปลาย
3. ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA)	มาตราส่วน (Ratio Scale)
4. จำนวนพี่น้อง (Br)	มาตราส่วน (Ratio Scale)
5. ลำดับการเกิด (Or)	มาตราส่วน (Ratio Scale)
6. รายได้ของครอบครัว (Sa)	มาตราส่วน (Ratio Scale)
7. สถานภาพสมรส (M)	นามบัญญัติ (Nominal Scales) เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) 0 = อยู่ร่วมกัน 1 = แยกกันอยู่ หย่าร้าง หรือหม้าย
8. ระดับการศึกษาบิดา (Edfa)	มาตราส่วน (Ratio Scale)
9. ระดับการศึกษามารดา (edma)	มาตราส่วน (Ratio Scale)
10. การทำหน้าที่ของครอบครัว (Fam)	มาตราอันดับ (Interval Scale)
10.1 ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว (Fam1)	มาตราอันดับ (Interval Scale)
10.2 ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว (Fam2)	มาตราอันดับ (Interval Scale)
10.3 ด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัว (Fam3)	มาตราอันดับ (Interval Scale)
10.4 ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว (Fam4)	มาตราอันดับ (Interval Scale)
10.5 ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว (Fam5)	มาตราอันดับ (Interval Scale)

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับการวัด (Level of Measurement)
10.6 ด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว (Fam6)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
11. การสนับสนุนทางสังคม (SoSH)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
11.1 ด้านการสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงเรียน (SoSH1)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
11.2 ด้านการสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน (SoSH2)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
11.3 ด้านการสนับสนุนทางด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน (SoSH3)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
11.4 ด้านการสนับสนุนด้านการประเมินจากโรงเรียน (SoSH4)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
12. การสนับสนุนทางสังคม (SoHo)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
12.1 ด้านการสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงพยาบาล (SoHO1)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
12.2 ด้านการสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงพยาบาล (SoHO2)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
12.3 ด้านการสนับสนุนทางด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล (SoHO3)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
12.4 ด้านการสนับสนุนด้านการประเมินจากโรงพยาบาล (SoHO4)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
13. การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
13.1 ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ (Self1)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
13.2 ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ (Self2)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
13.3 ด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี (Self3)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
13.4 ด้านความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ (Self4)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับการวัด
	(Level of Measurement)
14. คุณธรรม (Vir)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
14.1 ด้านความขยัน (Vir1)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
14.2 ด้านความประหยัด (Vir2)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
14.3 ด้านความซื่อสัตย์ (Vir3)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
14.4 ด้านความมีวินัย (Vir4)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
14.5 ด้านความสุภาพ (Vir5)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
14.6 ด้านความสะอาด (Vir6)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
14.7 ด้านความสามัคคี (Vir7)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
14.8 ด้านความมีน้ำใจ (Vir8)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)

ตารางที่ 18 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล การหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง

	(Sex)	(Age)	(GPA)	(Br)	(Sa)	(Edu)	(Edfa)	(Edma)	
1									
	-0.006	1							
	.120*	-.149**	1						
	-.016	.011	-.037	1					
	-.034	-.069	-.041	.788**	1				
	-.075	.083	.039	-.174**	-.143**				
	-.001	.882**	-.153**	-.100*	-.144**	26*	1	.	
	-.063	.095	-.029	-.223**	-.253**	84**	.185**	1	
	-.068	.019	.035	-.240**	-.248**	73**	.094	.568**	1
(M)	.026	.095	.086	.003	-.008	.151**	.108*	-.051	-.059
(Self1)	.123*	.059	.208**	-.059	-.086	-.007	.055	.022	.100*
(Self2)	.150**	.016	.156**	.089	.034	-.139**	-.026	-.099	-.090
(Self3)	.116*	-.061	.220**	.072	.006	-.145**	-.102*	-.151**	-.104*
(Self4)	.106*	.120*	.109*	.071	.003	-.015	.075	.033	-.039
(Fam1)	.061	-.023	.022	-.012	-.083	-.011	-.068	-.040	-.053
(Fam2)	.059	-.009	.015	-.036	-.088	-.004	-.056	-.043	-.059
(Fam3)	.092	.048	.071	.120*	.063	-.070	-.028	-.177**	-.149**
(Fam4)	.122*	.039	.033	.012	-.068	.009	.007	-.043	-.046
(Fam5)	.122*	.012	.069	-.046	-.067	-.015	-.050	-.074	-.070
(Fam6)	.122*	-.016	.039	-.030	-.091	-.045	-.041	-.035	-.016
(SoSH1)	.131**	-.031	.141**	.061	.006	-.033	-.049	-.081	-.042
(SoSH2)	.177**	.077	.080	-.100*	-.162**	-.021	.131**	.113*	.043
(SoSH3)	.144**	-.009	.151**	-.087	-.145**	.022	.002	.030	.055
(SoSH4)	.096	-.091	.094	.062	-.019	-.056	-.126*	-.026	.012
(SoHo1)	.117*	-.135**	.121*	.000	-.014	.035	-.128**	.026	.061
(SoHo2)	.131**	-.013	.073	-.005	-.036	.008	-.010	.040	.025
(SoHo3)	.159**	-.058	.144**	-.015	-.051	.051	-.017	.106*	.076
(SoHo4)	.099*	-.103*	.120*	-.024	-.058	.034	-.062	.087	.108*

ตารางที่ 18 (ต่อ)

	(M)	(Self1)	(Self2)	(Self3)	(Self4)	(Fam1)	(Fam2)	(Fam3)	(Fam4)	(Fam5)
(Sex)										
(Age)										
(GPA)										
(Br)										
(Or)										
(Sa)										
(Edu)										
(Edfa)										
(Edma)										
(M)	1									
(Self1)	.024	1								
(Self2)	-.079	.457**	1							
(Self3)	-.006	.409**	.647**	1						
(Self4)	-.013	.359**	.671**	.590**	1					
(Fam1)	.014	.337**	.399**	.423**	.473**	1				
(Fam2)	-.016	.312**	.338**	.389**	.386**	.662**	1			
(Fam3)	-.052	.208**	.319**	.359**	.339**	.454**	.445**	1		
(Fam4)	.076	.354**	.326**	.380**	.363**	.660**	.665**	.508**	1	
(Fam5)	.149**	.314**	.356**	.398**	.354**	.663**	.600**	.517**	.757**	1
(Fam6)	-.024	.314**	.396**	.389**	.405**	.558**	.499**	.485**	.530**	.611**
(SoSH1)	-.015	.510**	.436**	.431**	.450**	.464**	.375**	.348**	.422**	.444**
(SoSH2)	-.026	.376**	.327**	.274**	.346**	.317**	.211**	.203**	.306**	.293**
(SoSH3)	-.021	.383**	.291**	.239**	.297**	.327**	.246**	.191**	.335**	.312**
(SoSH4)	-.084	.441**	.478**	.447**	.456**	.449**	.353**	.292**	.369**	.407**
(SoHo1)	-.096	.379**	.366**	.358**	.366**	.360**	.277**	.247**	.345**	.282**
(SoHo2)	-.012	.321**	.302**	.281**	.308**	.399**	.315**	.278**	.308**	.329**
(SoHo3)	-.097*	.355**	.312**	.244**	.309**	.309**	.263**	.216**	.294**	.256**
(SoHo4)	-.030	.391**	.325**	.322**	.346**	.390**	.318**	.295**	.366**	.325**

ตารางที่ 18 (ต่อ)

	(Fam5)	(Fam6)	(SoSH1)	(SoSH2)	(SoSH3)	(SoSH4)	(SoHO1)	(SoHO2)	(SoHO3)	(SoHO4)
(Sex)										
(Age)										
(GPA)										
(Br)										
(Or)										
(Sa)										
(Edu)										
(Edfa)										
(Edma)										
(M)										
(Self1)										
(Self2)										
(Self3)										
(Self4)										
(Fam1)										
(Fam2)										
(Fam3)										
(Fam4)										
(Fam5)	1									
(Fam6)	.611**	1								
(SoSH1)	.444**	.525**	1							
(SoSH2)	.293**	.365**	.481**	1						
(SoSH3)	.312**	.337**	.524**	.678**	1					
(SoSH4)	.407**	.516**	.584**	.559**	.623**	1				
(SoHo1)	.282**	.419**	.546**	.516**	.539**	.658**	1			
(SoHo2)	.329**	.431**	.495**	.590**	.528**	.580**	.664**	1		
(SoHo3)	.256**	.384**	.494**	.587**	.508**	.617**	.714**	.716**	1	
(SoHo4)	.325**	.427**	.538**	.540**	.530**	.621**	.721**	.697**	.792**	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 19 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล การหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง หลังจากเลือกตัดตัวแปรอายุออก

	(Sex)	(GPA)	(Br)	(Or)	(Sa)	(Edu)	(Edfa)	(Edma)	(M)
(Sex)	1								
(GPA)	.120*	1							
(Br)	-.016	-.037	1						
(Or)	-.034	-.041	.788**	1					
(Sa)	-.075	.039	-.174**	-.143**	1				
(Edu)	-.001	-.153**	-.100*	-.144**	.126*	1			
(Edfa)	-.063	-.029	-.223**	-.253**	.284**	.185**	1		
(Edma)	-.068	.035	-.240**	-.248**	.273**	.094	.568**	1	
(M)	.026	.086	.003	-.008	.151**	.108*	-.051	-.059	1
(Self1)	.123*	.208**	-.059	-.086	-.007	.055	.022	.100*	.024
(Self2)	.150**	.156**	.089	.034	-.139**	-.026	-.099	-.090	-.079
(Self3)	.116*	.220**	.072	.006	-.145**	-.102*	-.151**	-.104*	-.006
(Self4)	.106*	.109*	.071	.003	-.015	.075	.033	-.039	-.013
(Fam1)	.061	.022	-.012	-.083	-.011	-.068	-.040	-.053	.014
(Fam2)	.059	.015	-.036	-.088	-.004	-.056	-.043	-.059	-.016
(Fam3)	.092	.071	.120*	.063	-.070	-.028	-.177**	-.149**	-.052
(Fam4)	.122*	.033	.012	-.068	.009	.007	-.043	-.046	.076
(Fam5)	.122*	.069	-.046	-.067	-.015	-.050	-.074	-.070	.149**
(Fam6)	.122*	.039	-.030	-.091	-.045	-.041	-.035	-.016	-.024
(SoSH1)	.131**	.141**	.061	.006	-.033	-.049	-.081	-.042	-.015
(SoSH2)	.177**	.080	-.100*	-.162**	-.021	.131**	.113*	.043	-.026
(SoSH3)	.144**	.151**	-.087	-.145**	.022	.002	.030	.055	-.021
(SoSH4)	.096	.094	.062	-.019	-.056	-.126*	-.026	.012	-.084
(SoHo1)	.117*	.121*	.000	-.014	.035	-.128**	.026	.061	-.096
(SoHo2)	.131**	.073	-.005	-.036	.008	-.010	.040	.025	-.012
(SoHo3)	.159**	.144**	-.015	-.051	.051	-.017	.106*	.076	-.097*
(SoHo4)	.099*	.120*	-.024	-.058	.034	-.062	.087	.108*	-.030

ตารางที่ 19 (ต่อ)

	(Self1)	(Self2)	(Self3)	(Self4)	(Fam1)	(Fam2)	(Fam3)	(Fam4)	(Fam5)
(Sex)									
(GPA)									
(Br)									
(Or)									
(Sa)									
(Edu)									
(Edfa)									
(Edma)									
(M)									
(Self1)	1								
(Self2)	.457**	1							
(Self3)	.409**	.647**	1						
(Self4)	.359**	.671**	.590**	1					
(Fam1)	.337**	.399**	.423**	.473**	1				
(Fam2)	.312**	.338**	.389**	.386**	.662**	1			
(Fam3)	.208**	.319**	.359**	.339**	.454**	.445**	1		
(Fam4)	.354**	.326**	.380**	.363**	.660**	.665**	.508**	1	
(Fam5)	.314**	.356**	.398**	.354**	.663**	.600**	.517**	.757**	1
(Fam6)	.314**	.396**	.389**	.405**	.558**	.499**	.485**	.530**	.611**
(SoSH1)	.510**	.436**	.431**	.450**	.464**	.375**	.348**	.422**	.444**
(SoSH2)	.376**	.327**	.274**	.346**	.317**	.211**	.203**	.306**	.293**
(SoSH3)	.383**	.291**	.239**	.297**	.327**	.246**	.191**	.335**	.312**
(SoSH4)	.441**	.478**	.447**	.456**	.449**	.353**	.292**	.369**	.407**
(SoHo1)	.379**	.366**	.358**	.366**	.360**	.277**	.247**	.345**	.282**
(SoHo2)	.321**	.302**	.281**	.308**	.399**	.315**	.278**	.308**	.329**
(SoHo3)	.355**	.312**	.244**	.309**	.309**	.263**	.216**	.294**	.256**
(SoHo4)	.391**	.325**	.322**	.346**	.390**	.318**	.295**	.366**	.325**

ตารางที่ 19 (ต่อ)

	(Fam6)	(SoSH1)	(SoSH2)	(SoSH3)	(SoSH4)	(SoHO1)	(SoHO2)	(SoHO3)	(SoHO4)
(Sex)									
(GPA)									
(Br)									
(Or)									
(Sa)									
(Edu)									
(Edfa)									
(Edma)									
(M)									
(Self1)									
(Self2)									
(Self3)									
(Self4)									
(Fam1)									
(Fam2)									
(Fam3)									
(Fam4)									
(Fam5)									
(Fam6)	1								
(SoSH1)	.525**	1							
(SoSH2)	.365**	.481**	1						
(SoSH3)	.337**	.524**	.678**	1					
(SoSH4)	.516**	.584**	.559**	.623**	1				
(SoHo1)	.419**	.546**	.516**	.539**	.658**	1			
(SoHo2)	.431**	.495**	.590**	.528**	.580**	.664**	1		
(SoHo3)	.384**	.494**	.587**	.508**	.617**	.714**	.716**	1	
(SoHo4)	.427**	.538**	.540**	.530**	.621**	.721**	.697**	.792**	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 18 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่าตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์กันทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 โดยในการวิเคราะห์ครั้งนี้กำหนดให้ตัวแปรอิสระจะต้องมีค่าความสัมพันธ์กันไม่เกิน .80 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2548: 77, 84) ซึ่งจากตารางที่ 18 พบว่าอายุ (Age) กับระดับช่วงชั้นของการศึกษา (Edu) มีความสัมพันธ์กันมากกว่า .80

จากปัญหาความสัมพันธ์ของอายุ (Age) กับระดับช่วงชั้นของการศึกษา (Edu) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีตัดตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งที่สัมพันธ์กันออกไป โดยผู้วิจัยเลือกที่จะตัดตัวแปรอายุออก ทั้งนี้เป็นเพราะจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าโรงเรียนมีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาจริยธรรมของเด็ก โดยการให้ความรู้ด้านจริยธรรม ซึ่งสอนให้เข้าใจความถูกต้องของแต่ละสถานการณ์ ทั้งนี้เนื่องมาจากพัฒนาการทางสมอง และประสบการณ์ที่ได้รับจากโรงเรียน ทำให้ความสามารถในการตัดสินใจที่ต่างกัน (ศิริกุล อิศรานุรักษ์, 2547: 65)

ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยได้ปรับตัวแปรอิสระบางตัว ที่มีค่าความสัมพันธ์กันสูงเกิน .80 แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์อีกครั้ง ดังตารางที่ 19 โดยมีตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนนี้ทั้งหมด 28 ตัวแปร ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล 9 ตัวแปร ได้แก่ เพศ ระดับช่วงชั้นของการศึกษา ผลการเรียนเฉลี่ย จำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา และสถานภาพสมรส

2. การเห็นคุณค่าในตนเอง 4 ตัวแปร ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ

3. การทำหน้าที่ของครอบครัว 6 ตัวแปร ได้แก่ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัว การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว การทำหน้าที่ของครอบครัว

ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกครอบครัว และการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

4. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน 4 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียน การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน และการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน

5. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล 4 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงพยาบาล การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงพยาบาล การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล และการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงพยาบาล

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นต้น เพื่อการทดสอบสมมุติฐาน

สมมุติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมโดยรวมของวัยรุ่นนิจิตอาสา

ตารางที่ 20 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมโดยรวมของวัยรุ่นนิจิตอาสา

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ (Self2)	1.173	.170	.276	6.916	.000
2. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว(Fam6)	1.467	.209	.263	7.027	.000
3. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี (Self3)	1.111	.174	.253	6.387	.000
4. การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน(SoSH2)	.554	.182	.112	3.045	.003

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
5. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว(Fam1)	.972	.254	.140	3.822	.000
6. การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล(SoHO3)	.544	.196	.103	2.776	.006
ค่าคงที่ (a) = 20.062					
R = .846	R ² = .716	R ² _{adj} = .711	F Overall = 144.756	Sig F = .000	

จากตารางที่ 20 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมโดยรวมของวัยรุ่นนิจิตอาสา โดยใช้ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี และการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล มีอิทธิพลต่อคุณธรรมโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 6 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 71.1 ($R^2_{adj} = .711$)

กล่าวคือ หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อวัยรุ่นนิจิตอาสาที่มีความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมโดยรวมเพิ่มขึ้น .276 หน่วย (Beta = .276)

ถ้าวัยรุ่นนิจิตอาสาที่มีความสามารถในการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมโดยรวมเพิ่มขึ้น .263 หน่วย (Beta = .263)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดีเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมโดยรวมเพิ่มขึ้น .253 หน่วย (Beta = .253)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมโดยรวมเพิ่มขึ้น .112 หน่วย (Beta = .112)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมโดยรวมเพิ่มขึ้น .140 หน่วย (Beta = .140)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาลเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมโดยรวมเพิ่มขึ้น .103 หน่วย (Beta = .103)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมโดยรวมของวัยรุ่นจิตอาสาในจังหวัดนนทบุรี มาเขียนสมการจะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของคุณธรรมโดยรวม ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{Vir} = .276 (\text{Self2}) + .263 (\text{Fam6}) + .253 (\text{Self3}) + .112 (\text{SoSH2}) + .140 (\text{Fam1}) + .103 (\text{SoHO3})$$

จากสมการพยากรณ์คุณธรรมโดยรวมของวัยรุ่นจิตอาสา พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมโดยรวมได้ดีที่สุด คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ รองลงมา คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล ตามลำดับ

สมมุติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และ การเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นจิตอาสา

ตารางที่ 21 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นจิตอาสา

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ (Self2)	.267	.038	.361	6.988	.000
2. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว(Fam6)	.171	.042	.176	4.023	.000
3. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี (Self3)	.184	.039	.240	4.689	.000
4. การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน(SoSH3)	.186	.053	.143	3.537	.000
ค่าคงที่ (a) = .686					
R = .715		R ² = .511	R ² _{adj} = .505	F Overall = 90.341	Sig F = .000

จากตารางที่ 21 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นจิตอาสา โดยใช้ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการ โรงเรียน มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 50.5 ($R^2_{adj} = .505$)

กล่าวคือ หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น .361 หน่วย (Beta = .361)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น .176 หน่วย (Beta = .176)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดีเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น .240 หน่วย (Beta = .240)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น .143 หน่วย (Beta = .143)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นจิตอาสา มาเขียนสมการ จะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{Vir1} = .361 (\text{Self2}) + .176 (\text{Fam6}) + .240 (\text{Self3}) + .143 (\text{SoSH3})$$

จากสมการพยากรณ์คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นจิตอาสา พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ได้ดีที่สุด คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ รองลงมา คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน ตามลำดับ

สมมุติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และ การเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหยัดของวัยรุ่นจิตอาสา

ตารางที่ 22 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหยัดของวัยรุ่นจิตอาสา

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value	
1. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว (Fam6)	.263	.068	.233	3.859	.000	
2. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณค่า (Self3)	.186	.054	.209	3.463	.001	
3. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว (Fam1)	.231	.084	.165	2.734	.007	
4. การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน (SoSH4)	-.221	.069	-.188	-3.213	.001	
5. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าคนมีอำนาจ (Self4)	.160	.055	.177	2.884	.004	
ค่าคงที่ (a) = 5.626						
R = .522		R ² = .272	R ² _{adj} = .261	F Overall = 25.777	Sig F = .000	

จากตารางที่ 22 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหยัดของวัยรุ่นจิตอาสา โดยใช้ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหยัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณค่า (Self3) การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าคนมีอำนาจ มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหยัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 5 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความประหยัดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 26.1 (R²_{adj} = .261)

กล่าวคือ หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อวัยรุ่นจิตอาสามีความสามารถในการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวมีความสามารถเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความประหยัดเพิ่มขึ้น .233 หน่วย (Beta = .233)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสามีความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดีเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความประหยัดเพิ่มขึ้น .209 หน่วย (Beta = .209)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสามีความสามารถในการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความประหยัดเพิ่มขึ้น .165 หน่วย (Beta = .165)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสามีความสามารถในการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียนเพิ่ม 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความประหยัดลดลง .188 หน่วย (Beta = -.188)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสามีความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าคนมีอำนาจเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความประหยัดเพิ่มขึ้น .177 หน่วย (Beta = .177)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความประหยัดของวัยรุ่นจิตอาสา มาเขียนสมการจะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของคุณธรรมด้านความประหยัด ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{Vir2} = .233 (\text{Fam6}) + .209 (\text{Self3}) + .165 (\text{Fam1}) - .188 (\text{SoSH4}) + .177 (\text{Self4})$$

จากสมการพยากรณ์คุณธรรมด้านความประหยัดของวัยรุ่นจิตอาสา พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมด้านความประหยัดได้ดีที่สุด คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว รองลงมา คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ และการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ตามลำดับ

สมมุติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และ การเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นนิจิตอาสา

ตารางที่ 23 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นนิจิตอาสา

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value	
1. การเห็นคุณค่าในตนเอง ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ (Self2)	.168	.034	.242	4.888	.000	
2. การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการ จากโรงพยาบาล(SoHO3)	.198	.038	.228	5.168	.000	
3. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว(Fam6)	.158	.043	.173	3.717	.000	
4. การเห็นคุณค่าในตนเองความรู้สึกว่าคุณมีความดี (Self3)	.089	.036	.123	2.462	.014	
5. การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการ จากโรงเรียน(SoSH3)	.140	.053	.115	2.668	.008	
6. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว(Fam1)	.148	.052	.131	2.849	.005	
7. ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA)	.595	.227	.099	2.626	.009	
ค่าคงที่ (a) = -.148						
R = .750		R ² = .563	R ² _{adj} = .554	F Overall = 63.131	Sig F = .000	

จากตารางที่ 23 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นนิจิตอาสา โดยใช้ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล และการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว และผลการเรียนเฉลี่ย มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 7 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 55.4 ($R^2_{adj} = .554$)

กล่าวคือ หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น .242 หน่วย (Beta = .242)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาลเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น .228 หน่วย (Beta = .228)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น .173 หน่วย (Beta = .173)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดีเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น .123 หน่วย (Beta = .123)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น .115 หน่วย (Beta = .115)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น .131 หน่วย (Beta = .131)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น .099 หน่วย (Beta = .099)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นจิตอาสา มาเขียนสมการจะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{Vir3} = .242 (\text{Self2}) + .228 (\text{SoHo3}) + .173 (\text{Fam6}) + .123 (\text{Self3}) + .115 (\text{SoSH3}) \\ + .131 (\text{Fam1}) + .099 (\text{GPA})$$

จากสมการพยากรณ์คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นจิตอาสา พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ได้ดีที่สุด คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ รองลงมา คือ การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน และผลการเรียนเฉลี่ย ตามลำดับ

สมมุติฐานที่ 4 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีวินัยของวัยรุ่นจิตอาสา

ตารางที่ 24 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีวินัยของวัยรุ่นจิตอาสา

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การเห็นคุณค่าในตนเองความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ (Self2)	.155	.042	.210	3.724	.000
2. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว(Fam6)	.269	.046	.277	5.805	.000
3. การเห็นคุณค่าในตนเองความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี (Self3)	.173	.042	.226	4.078	.000

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
4. การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจาก โรงเรียน(SoSH2)	.124	.038	.144	3.218	.001
ค่าคงที่ (a) = 3.289					
R = .653	R ² = .427	R ² _{adj} = .420	F Overall = 64.436	Sig F = .000	

จากตารางที่ 24 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีวินัยของวัยรุ่นจิตอาสา โดยใช้ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัว ด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีวินัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีวินัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความมีวินัยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 42.0 ($R^2_{adj} = .420$)

กล่าวคือ หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อวัยรุ่นจิตอาสามีความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความมีวินัยเพิ่มขึ้น .210 หน่วย (Beta = .210)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสามีความสามารถในการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความมีวินัยเพิ่มขึ้น .277 หน่วย (Beta = .277)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสามีความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดีเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความมีวินัยเพิ่มขึ้น .226 หน่วย (Beta = .226)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสามีความสามารถในการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความมีวินัยเพิ่มขึ้น .144 หน่วย (Beta = .144)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความมีวินัยของวัยรุ่นจิตอาสา มาเขียนสมการ จะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของคุณธรรมด้านความมีวินัย ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{Vir4} = .210 (\text{Self2}) + .277 (\text{Fam6}) + .226 (\text{Self3}) + .144 (\text{SoSH2})$$

จากสมการพยากรณ์การคุณธรรมด้านความมีวินัยของวัยรุ่นจิตอาสา พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมด้านความมีวินัยได้ดีที่สุด คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว รองลงมา คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ และการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน ตามลำดับ

สมมุติฐานที่ 5 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสุภาพของวัยรุ่นจิตอาสา

ตารางที่ 25 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสุภาพของวัยรุ่นจิตอาสา

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี (Self3)	.268	.034	.367	7.820	.000
2. การทำหน้าที่ของครอบครัวการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว(Fam6)	.255	.044	.274	5.741	.000
3. การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน(SoSH3)	.215	.056	.174	3.875	.000
ค่าคงที่ (a) = 3.604					
R = .625	R ² = .391	R ² _{adj} = .385	F Overall = 74.177	Sig F = .000	

จากตารางที่ 25 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสุภาพของวัยรุ่นจิตอาสาในจังหวัดนนทบุรี โดยใช้ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็น

คุณค่าในตนเอง พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสุภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความสุภาพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 38.5 ($R^2_{adj} = .385$)

กล่าวคือ หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดีเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความสุภาพเพิ่มขึ้น .367 หน่วย (Beta = .367)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความสุภาพเพิ่มขึ้น .274 หน่วย (Beta = .274)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความสุภาพเพิ่มขึ้น .174 หน่วย (Beta = .174)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความสุภาพของวัยรุ่นจิตอาสา มาเขียนสมการ จะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของคุณธรรมด้านความสุภาพซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{Vir5} = .367 (\text{Self3}) + .274 (\text{Fam6}) + .174 (\text{SoSH3})$$

จากสมการพยากรณ์การคุณธรรมด้านความสุภาพของวัยรุ่นจิตอาสา พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมด้านความสุภาพได้ดีที่สุด คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี รองลงมา คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน ตามลำดับ

สมมุติฐานที่ 6 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และ การเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดของวัยรุ่นจิตอาสา

ตารางที่ 26 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดของวัยรุ่นจิตอาสา

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ (Self2)	.143	.039	.215	3.644	.000
2. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว(Fam1)	.212	.059	.195	3.576	.000
3. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี (Self3)	.128	.041	.185	3.112	.002
4. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว(Fam6)	.143	.048	.163	2.972	.003
ค่าคงที่ (a) = .5849					
R = .597		R ² = .357		R ² _{adj} = .349	
				F Overall = 47.946	
				Sig F = .000	

จากตารางที่ 26 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดของวัยรุ่นจิตอาสา โดยใช้ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความสะอาดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 34.9 ($R^2_{adj} = .34.9$)

กล่าวคือ หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความสะอาดเพิ่มขึ้น .215 หน่วย (Beta = .215)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความสะอาดเพิ่มขึ้น .195 หน่วย (Beta = .195)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดีเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความสะอาดเพิ่มขึ้น .185 หน่วย (Beta = .185)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความสะอาดเพิ่มขึ้น .163 หน่วย (Beta = .163)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความสะอาดของวัยรุ่นจิตอาสา มาเขียนสมการ จะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของคุณธรรมด้านความสะอาด ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{Vir6} = .215 (\text{Self2}) + .195 (\text{Fam1}) + .185 (\text{Self3}) + .163 (\text{Fam6})$$

จากสมการพยากรณ์การคุณธรรมด้านความสะอาดของวัยรุ่นจิตอาสา พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมด้านความสะอาดได้ดีที่สุด คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ รองลงมา คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี และการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ตามลำดับ

สมมุติฐานที่ 7 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และ การเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสามัคคีของวัยรุ่นจิตอาสา

ตารางที่ 27 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสามัคคีของวัยรุ่นจิตอาสา

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมี ความสามารถ (Self2)	.230	.026	.371	8.805	.000
2. การสนับสนุนทางด้านสังคมด้านอารมณ์จาก โรงเรียน (SoSH1)	.149	.042	.174	3.518	.000
3. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุม พฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว(Fam6)	.182	.037	.223	4.897	.000
4. การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการ จากโรงพยาบาล(SoHO3)	.149	.034	.192	4.412	.000
ค่าคงที่ (a) = .567					
R = .738		R ² = .544	R ² _{adj} = .539	F Overall = 103.326	Sig F = .000

จากตารางที่ 27 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสามัคคีของวัยรุ่นจิตอาสา โดยใช้ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การสนับสนุนทางด้านสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียน การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสามัคคีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความสามัคคีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 53.9 (R²_{adj} = .539)

กล่าวคือ หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อวัยรุ่นจิตอาสามีความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความสามัคคีเพิ่มขึ้น .371 หน่วย (Beta = .371)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการสนับสนุนทางด้านสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความสามัคคีเพิ่มขึ้น .174 หน่วย (Beta = .174)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความสามัคคีเพิ่มขึ้น .223 หน่วย (Beta = .223)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาลเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้คุณธรรมด้านความสามัคคีเพิ่มขึ้น .192 หน่วย (Beta = .192)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความสามัคคีของวัยรุ่นจิตอาสา มาเขียนสมการ จะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของคุณธรรมด้านความสามัคคี ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{Vir7} = .371 (\text{Self2}) + .174 (\text{SoSH1}) + .223 (\text{Fam6}) + .192 (\text{SoHo3})$$

จากสมการพยากรณ์การคุณธรรมด้านความสามัคคีของวัยรุ่นจิตอาสาในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมด้านความสามัคคีได้ดีที่สุด คือ ความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ รองลงมา คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล และการสนับสนุนทางด้านสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียน ตามลำดับ

สมมุติฐานที่ 8 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และ การเห็นคุณค่าในตนเอง ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจของวัยรุ่นจิตอาสา

ตารางที่ 28 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความ มีน้ำใจของวัยรุ่นจิตอาสา

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมี					
ความสามารถ (Self2)	.175	.027	.291	6.596	.000
2. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุม					
พฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว(Fam6)	.187	.035	.236	5.287	.000
3. การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการ					
จากโรงพยาบาล(SoHO3)	.206	.054	.187	3.838	.000
4. เพศ (Sex)	.946	.228	.155	4.154	.000
5. ระดับการศึกษา (Edu)	.874	.240	.136	3.637	.000
6. การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจาก					
โรงเรียน(SoSH4)	.145	.044	.176	3.265	.001
ค่าคงที่ (a) = .708					
R = .732		R ² = .535	R ² _{adj} = .527	F Overall = 66.059	Sig F = .000

จากตารางที่ 29 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อ คุณธรรมด้านความมีน้ำใจของวัยรุ่นจิตอาสา โดยใช้ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัย ส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัว ด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการ จากโรงพยาบาล เพศ และระดับการศึกษา มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .001 และการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน มีอิทธิพลต่อ คุณธรรมด้านความมีน้ำใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 6 ตัว ร่วมกัน พยากรณ์คุณธรรมด้านความมีน้ำใจได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 70.8 ($R^2_{adj} = .708$)

กล่าวคือ หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจเพิ่มขึ้น .291 หน่วย (Beta = .291)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจเพิ่มขึ้น .236 หน่วย (Beta = .236)

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจเพิ่มขึ้น .187 หน่วย (Beta = .187)

วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นเพศหญิงมีคุณธรรมด้านความมีน้ำใจมากกว่าวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นเพศชาย .155 เท่า

วัยรุ่นจิตอาสาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีคุณธรรมด้านความมีน้ำใจมากกว่าวัยรุ่นจิตอาสาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น .136 เท่า

ถ้าวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสามารถในการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจเพิ่มขึ้น .176 หน่วย (Beta = .176)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจของวัยรุ่นจิตอาสา มาเขียนสมการ จะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจ ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{Vir8} = .291 (\text{Self2}) + .236 (\text{Fam6}) + .187 (\text{SoHo3}) + .155 (\text{Sex}) + .136 (\text{Edu}) \\ + .176 (\text{SoSH4})$$

จากสมการพยากรณ์การมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจของวัยรุ่นจิตอาสา พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจได้ดีที่สุด คือ ความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ รองลงมา คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน เพศ และระดับการศึกษา ตามลำดับ

ตารางที่ 29 การสรุปตัวแปรอิสระที่สามารถพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นวัยรุ่นจิตอาสาในจังหวัดนนทบุรี

ตัวแปรที่นำมาศึกษา	ตัวแปรตาม								
	คุณธรรม								
	คุณธรรมรายด้าน								
	โดยรวม								
	Vir	Vir1	Vir2	Vir3	Vir4	Vir5	Vir6	Vir7	Vir8
ปัจจัยส่วนบุคคล									
เพศ	-	-	-	-	-	-	-	-	✓
ระดับการศึกษา	-	-	-	-	-	-	-	-	✓
ผลการเรียนเฉลี่ย	-	-	-	✓	-	-	-	-	-
ลำดับการเกิด	-	-	-	-	-	-	-	-	-
จำนวนพี่น้อง	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รายได้ของครอบครัว	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ระดับการศึกษาของบิดา	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ระดับการศึกษาของมารดา	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สถานภาพสมรส	-	-	-	-	-	-	-	-	-
การเห็นคุณค่าในตนเอง									
ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓
ด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-
ด้านความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ	-	-	✓	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ตัวแปรที่นำมาศึกษา	ตัวแปรตาม									
	คุณธรรม		คุณธรรมรายด้าน							
	โดยรวม		Vir	Vir1	Vir2	Vir3	Vir4	Vir5	Vir6	Vir7
การทำหน้าที่ของครอบครัว										
ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	✓	-	✓	✓	-	-	✓	-	-	
ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ด้านบทบาทของสมาชิกในครอบครัว	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกครอบครัว	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน										
ด้านอารมณ์	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
ด้านข้อมูลข่าวสาร	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-
ด้านสิ่งของและบริการ	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	-
ด้านการประเมิน	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล										
ด้านอารมณ์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ด้านข้อมูลข่าวสาร	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ด้านสิ่งของและบริการ	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	✓	
ด้านการประเมิน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
✓	หมายถึง ตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรม									
-	หมายถึง ตัวแปรที่ไม่สามารถพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรม									

จากตารางที่ 29 เป็นการสรุปผลจากตารางที่ 20 – 28 ของตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่นนิจิตอาสา โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ มานำเสนอเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้นสรุปได้คือ

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมโดยรวมคือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี และการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความขยันคือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการ โรงเรียน

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหยัดคือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว และผลการเรียนเฉลี่ย

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีวินัยคือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้าน ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิก ในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าคุณมีความดี และการสนับสนุนทาง สังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสุภาพคือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้าน ความรู้สึกว่าคุณมีความดี การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกใน ครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดคือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้าน ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกใน ครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าคุณมีความดี และการทำหน้าที่ของ ครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความความสามัคคีคือ การเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียน การทำ หน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว และการสนับสนุนทาง สังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจคือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้าน ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิก ในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล เพศ ระดับช่วงชั้น ของการศึกษา และการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน

ข้อวิจารณ์

จากการวิจัยเรื่องอิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นนิจิตอาสา: กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยขอเสนอข้อวิจารณ์ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างคือ วัยรุ่นนิจิตอาสาที่ร่วมกิจกรรมภายในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรีทั้ง 5 โรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลบางบัวทอง โรงพยาบาลปากเกร็ด โรงพยาบาลบางกรวย โรงพยาบาลไทรน้อย และโรงพยาบาลบางใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 77.2 มีอายุระหว่าง 16-17 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.4 กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 57.3 มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 3.01-3.50 คิดเป็นร้อยละ 39.5 มีจำนวนพี่น้อง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1 เป็นบุตรลำดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 56.4 คน สถานภาพสมรสบิดามารดาอยู่ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 73.4 ครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.0 การศึกษาของบิดาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 36.3 และการศึกษาของมารดาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 47.9

ผลการวิจัยพบว่าวัยรุ่นนิจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 16-17 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมีผลการเรียนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.01-3.50 อาจสืบเนื่องมาจากกิจกรรมจิตอาสาเป็นการร่วมมือกันของโรงพยาบาลและโรงเรียน จึงทำให้วัยรุ่นนิจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นนักเรียนที่ศึกษาในระบบการศึกษา และการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาที่โรงพยาบาลนั้น จะทำให้นักเรียนทราบถึงความสนใจ ความถนัดของตนเอง และลักษณะการทำงานภายในโรงพยาบาล ทั้งนี้เพื่อการเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย จะได้สามารถเลือกคณะที่ต้องการศึกษาได้ตรงกับความต้องการของตนเองได้ ดังนั้นวัยรุ่นนิจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมีผลการเรียนอยู่ในระดับดี

การเห็นคุณค่าในตนเอง

ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.92$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 13-21 ปี เป็นวัยที่เริ่มค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง ตามที่ Erikson (มปป. อ้างใน นพมาศ อึ้งพระ, 2546: 140-141) ได้กล่าวว่า พัฒนาการบุคลิกภาพของมนุษย์ ในขั้นที่ 5 อายุระหว่าง 13-19 ปี เป็นช่วงในการค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง โดยพ่อแม่จะต้องทำให้ลูกรู้สึกว่าพวกเขา มีความสำคัญ มีความสามารถ ซึ่งจะส่งผลเชิงบวกต่อเอกลักษณ์ ซึ่งคล้ายกับเป็นองค์ประกอบของการเห็นคุณค่าของตนเอง ที่ประกอบด้วย ความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ ความรู้สึกว่าคุณมีความดี และความรู้สึกว่าคุณมีอำนาจ (Coopersmith, 1981: 37-42) อีกทั้งวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่แสดงพฤติกรรมความช่วยเหลือกับผู้อื่น ทั้งการช่วยเหลือทางวาจา เช่น การพูดให้กำลังใจกับผู้ป่วย การช่วยเหลือทางกาย เช่น การป้อนข้าวให้กับผู้ป่วย หรือจะเป็นการช่วยเหลือทางใจ เช่น ความต้องช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งที่กล่าวมานั้นเป็นพฤติกรรมของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Bass (1960 อ้างใน นุชจิรา สุขณา, 2549: 38-39) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความมั่นใจในตนเอง ช่วยเหลือบุคคลอื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนหรือคำยกย่องสรรเสริญ

เมื่อพิจารณาการเห็นคุณค่าในตนเองโดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการเห็นคุณค่าในตนเองในรายด้านอยู่ในระดับสูงทั้งหมด โดยวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การเห็นคุณค่าในตนเองในรายด้านอยู่ในระดับสูง คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ ($\bar{X}=3.62$) การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ ($\bar{X}=4.05$) การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าคุณมีความดี ($\bar{X}=3.97$) และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าคุณมีอำนาจ ($\bar{X}=4.04$) ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้การเห็นคุณค่าในตนเองด้านการรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.62$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากการเห็นคุณค่าในตนเองด้านการรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ เป็นการรับรู้ของของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างว่าได้รับการยอมรับ ความสนใจและความรักจากผู้อื่น ด้วยความอบอุ่น รวมทั้งได้รับการสนับสนุน

และช่วยเหลือเมื่ออยู่ในภาวะวิกฤติ ทั้งนี้การทำกิจกรรมจิตอาสาของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากจะเป็นการช่วยเหลือผู้ป่วย ให้บริการหรืออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่มาขอรับบริการจากโรงพยาบาล ทำให้ได้รับคำชมเชย ซึ่งสอดคล้องกับ Coopersmith (1981: 236) กล่าวว่า การได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น จะทำให้รู้สึกว่าคุณค่าของตนเองมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้มีข้อคำถามที่น่าสนใจเกี่ยวกับการได้รับเลือกเป็นตัวแทนของกลุ่ม ห้อง หรือ โรงเรียนของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่าการเห็นคุณค่าในตนเองด้านการรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญมีคะแนนอยู่ในระดับต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคิดว่าตนเองยังมีความสามารถไม่มากพอที่จะถูกรับเลือก และไม่สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยดีได้

2. จากผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสามารถ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.05$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสามารถ เป็นการรับรู้ของของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างว่าคุณค่าตนเองมีความสามารถในด้านการปฏิบัติงาน การเรียนและการตัดสินใจทำงานให้มีประสิทธิภาพ มีแรงจูงใจในการทำงานที่เกิดจากแรงจูงใจภายในซึ่งไม่ได้มาจากรางวัล หรือการลงโทษ โดยใช้ความสามารถสูงขึ้นไปเรื่อยๆ รวมทั้งมีความพยายามที่จะทำงาน ทั้งนี้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไม่ได้มีความรู้ หรือทักษะในการทำงานในโรงพยาบาลมาก่อน ทำให้ในการทำงานอาจจะเกิดปัญหาขึ้นได้ เช่น การช่วยเภสัชกรจัดยาในห้องยา การช่วยพยาบาลดูแลผู้ป่วย เป็นต้น แต่วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างยังมีความต้องการที่จะช่วยเหลือผู้อื่นต่อไป จึงพยายามที่จะเรียนรู้การปฏิบัติงานต่างๆจากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล และช่วยเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลปฏิบัติที่ให้สำเร็จ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ป่วยและผู้ที่มาขอรับบริการจากโรงพยาบาลทุกคน และจากข้อคำถามเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้อื่น พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมักชอบที่จะช่วยเหลือผู้อื่นทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก ซึ่งสอดคล้องกับ Frank & Merolla (1985 อ้างใน ภาวิณี นาวาพานิช, 2537: 53) ที่กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นเกิดจาก การที่บุคคลสามารถกระทำสิ่งที่ตนต้องการได้สำเร็จ เพราะบุคคลจะประเมินตนเองจากการกระทำ ว่าได้รับความสำเร็จจากความพยายามพวกเพียง

3. จากผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความดี อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.97$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความดี เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างว่าคุณค่าตนเองเป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมและหลักการทางศาสนา หลีกเลียงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง

ให้ความเคารพแก่บุคคลที่พึงเคารพ ปฏิบัติตามหลักศาสนา มีทัศนคติทางบวกต่อตนเอง และมีความซื่อสัตย์ ทั้งนี้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้เสียสละตนเองเพื่อผู้อื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ทั้งการเสียสละเวลา กำลังกาย และกำลังใจ ในการทำกิจกรรมจิตอาสา ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดคุณศาสตร์การเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย (ปีงบประมาณ 2550-2551) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) ว่าหนึ่งในคุณคุณธรรมคือ ความมีน้ำใจ โดยผู้ที่มีน้ำใจควรมีลักษณะเป็นผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปันเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วม สร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ละออ หุตางกูร (2525: 62) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองจะมีความสำนึกในหน้าที่ของตนที่จะช่วยเหลือสังคม

4. จากผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.04$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างว่าตนมีความสามารถที่จะโน้มน้าว ควบคุมการกระทำของตนเองและของผู้อื่นได้ ให้เกียรติ เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น โดยคำนึงถึงเหตุผลที่ถูกต้องมากกว่า มีพลังที่จะต่อต้านความกดดันที่ไม่ถูกต้อง เพื่อดำรงไว้ซึ่งความสมดุล มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม ทั้งนี้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะต้องให้บริการผู้ป่วยและผู้ที่มาขอรับบริการจากโรงพยาบาล เพื่อนให้เกิดความสะดวกสบาย และความพึงพอใจ ภายในสภาพแวดล้อมที่มีความกดดัน ซึ่งวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้แสดงพฤติกรรมช่วยเหลือ ความมีน้ำใจกับทุกคน ทำให้ผู้ที่พบเห็นเกิดความอึ้งอัมมใจ ถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมนั้น ซึ่งสอดคล้องกับ Frank และ Merolla (1985 อ้างใน ภาวิณี นาวาพานิช, 2537: 53) ที่กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นความรู้สึกเห็นคุณค่าที่สร้างขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ขึ้นอยู่กับการคาดหวังและความสามารถในการแก้ปัญหาให้ผู้อื่น

การทำหน้าที่ของครอบครัว

ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวของตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.05$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่ม

ตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่อยู่ร่วมกัน ซึ่งทำให้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับความรัก ความอบอุ่น และการดูแลเอาใจใส่ที่ดีจากครอบครัว ซึ่งพรหมทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ (2550 :27) ได้กล่าวไว้ว่า หน้าที่ที่สำคัญที่สุดของครอบครัวอย่างหนึ่งคือเป็นสถาบันสังคมอันดับแรกในชีวิตของมนุษย์ที่พร้อมจะให้ความรัก ความอบอุ่นพร้อมทั้งการปลูกฝังจริยธรรมแก่สมาชิกใหม่ที่อุบัติขึ้นในครอบครัว เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สอดคล้องกับอุมาพร ตรังคสมบัติ (2544: 11) ที่กล่าวว่า ครอบครัวเป็นบันไดขั้นต้นแห่งการพัฒนาบุคคล และการสร้างสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุข นอกจากนี้อาจเนื่องจากการที่วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในชุมชนที่ยังคงมีลักษณะเป็นชุมชนในชนบท ที่มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน จึงทำให้ครอบครัวของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ซึมซับวัฒนธรรมดังกล่าวที่ได้เรียนรู้มาเป็นแบบอย่างในการเลี้ยงดูบุตรหลานของตน และอาจเกิดจากปัจจุบันซึ่งเป็นยุคเทคโนโลยีที่มีการสื่อสารที่รวดเร็ว ทำให้ครอบครัวได้รับรู้ถึงการทำหน้าที่ที่ดีจากสื่อต่างๆ จึงทำให้ครอบครัวพยายามที่จะทำหน้าที่ของครอบครัวให้ดีขึ้น

เมื่อพิจารณาการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวในรายด้านอยู่ในระดับสูงและสูงมาก โดยวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวในรายด้านอยู่ในระดับสูงมาก คือ ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 4.21$) และ วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวในระดับสูง คือ การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.95$) การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.81$) บทบาทของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.99$) ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 4.19$) และการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 4.03$) ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากการวิจัย พบว่าวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.21$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว เป็นความสามารถของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการรับรู้ต่อการแสดงออกทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ต่อสถานการณ์ต่างๆ โดยอุมาพร ตรังคสมบัติ (2544: 48) ได้กล่าวไว้ว่า สมาชิกที่เติบโตมาในครอบครัวที่ไม่เหมาะสม (มีการจำกัดการแสดงอารมณ์หรือแสดงออกทางอารมณ์มากเกินไป) จะมีปัญหาบุคลิกภาพหรืออาการป่วยทางกายเนื่องจากสาเหตุทางจิตได้ ทั้งนี้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่ม

ตัวอย่างมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม มีอารมณ์ที่มั่นคง ส่งผลให้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมตามมา เพราะกล้าที่จะใช้ความสามารถของตนเอง แสดงออกมาในการช่วยผู้ป่วยหรือผู้มาขอรับบริการจากโรงพยาบาล เช่นการเล่นดนตรี เล่นกีฬา หรือการป้อนอาหารแก่ผู้ป่วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Tschann (1996 อ้างใน อูมาพร ตรังคสมบัติ, 2544: 57) ที่กล่าวว่า ครอบครัวที่มีความขัดแย้งสูงและมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่มากเกินไป เด็กจะมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวมาก อารมณ์ไม่มั่นคง และมีบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม

2. จากการวิจัย พบว่าวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.95$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อสมาชิกในครอบครัวที่กระทำตอกันในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ครอบครัวดำเนินไปได้ด้วยดี โดยอูมาพร ตรังคสมบัติ (2544: 45) กล่าวว่าถ้าหากครอบครัวมีการจัดการกับการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้การทำหน้าที่ด้านอื่นๆ ของครอบครัวไม่บกพร่องตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ อ่ำไพรัตน์ อักษรพรหม (2537) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัวไทยโดยใช้แบบวัดการทำหน้าที่ของครอบครัว พบว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีจะมีการทำหน้าที่ของครอบครัวที่เหมาะสมทั้งนี้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้านอยู่ในระดับสูงและสูงมาก จึงส่งผลทำให้ครอบครัวของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัวได้เป็นอย่างดี

3. จากการวิจัย พบว่าวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.81$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อความสามารถของสมาชิกในครอบครัว ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน โดยอูมาพร ตรังคสมบัติ (2544: 46) กล่าวว่าครอบครัวที่มีประสิทธิภาพจะมีสื่อสารได้ชัดเจนตรงต่อบุคคลเป้าหมาย ถ้าการสื่อสารมีความคลุมเครือและอ้อมค้อมมากเพียงใด ครอบครัวก็ทำหน้าที่ได้ไม่ดีเพียงนั้น ทั้งนี้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับสูง อีกทั้งยังเป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น ซึ่งแสดงว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรม (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2545) สอดคล้องกับการศึกษาของ เกศศิริ บุญญะอดิชาติ (2541) ที่กล่าวว่า นักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสาร

ในครอบครัวต่างกัน ส่งผลให้มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. จากการวิจัย พบว่าวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.99$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการแสดงพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว กำหนดขึ้นสำหรับการดำเนินการกิจต่างๆ ภายในครอบครัว โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความพึงพอใจและความรับผิดชอบของสมาชิกในการปฏิบัติภารกิจ โดยอุมาพร ตรังคสมบัติ (2544: 47) กล่าวว่า ภารกิจของครอบครัวจะดำเนินไปได้ดีก็ต่อเมื่อบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวแต่ละคนมีความสอดคล้องกัน มีการมอบหมายหน้าที่อย่างเหมาะสม และมีระบบควบคุมให้สมาชิกปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างครบถ้วน ทั้งนี้ครอบครัวของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างก็มีภาระหน้าที่ที่มอบหมายให้แก่วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องงานบ้าน และทุกคนในครอบครัวต่างก็มีหน้าที่รับผิดชอบเช่นกัน ซึ่งทำให้เกิดความยุติธรรมในการแบ่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งส่งผลให้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมมีการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สอดคล้องกับการศึกษาของ McKay (1991 อ้างใน อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2544: 57) กล่าวว่าหากครอบครัวมีความบกพร่องในด้านบทบาท ทำให้วัยรุ่นมีแนวโน้มติดสารเสพติด

5. จากการวิจัยพบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.19$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการแสดงออกของสมาชิกในครอบครัว ที่เกี่ยวข้องหรือให้ความสนใจ หรือให้ความสำคัญในกิจกรรม และให้ความห่วงใยในเรื่องต่างๆ แก่สมาชิกในครอบครัว โดยอุมาพร ตรังคสมบัติ (2544: 65) กล่าวว่าความผูกพันทางอารมณ์อย่างมีความเข้าใจ (Empathic Involvement) เป็นความผูกพันที่เหมาะสมที่สุด เพราะเป็นความสนใจผูกพันที่มีต่ออีกฝ่ายอย่างแท้จริง โดยมีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจในความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ในการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ครอบครัวจะต้องมีความเข้าใจในกิจกรรมและตัวของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพราะในการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาจะต้องมาเข้าร่วมในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์บ้างเป็นบางครั้ง ซึ่งครอบครัวจะต้องให้อิสระและความไว้วางใจในการเข้าร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับ

การศึกษาของ Hurlock (1898 อ้างใน รวงรัชต์ บัณฑิตยารักษ์, 2547: 48) กล่าวว่าเด็กที่ประสบความสำเร็จในชีวิตมักมาจากครอบครัวที่บิดามารดามีทัศนคติที่ดีต่อลูก และให้ความรักความอบอุ่น

6. จากการวิจัยพบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.03$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการแสดงออกถึงวิธีที่ครอบครัวดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานสำหรับพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ให้ความประพฤติตนอยู่ในขอบเขตอันเหมาะสม โดยอุมาพร ตรังคสมบัติ (2544: 50) กล่าวว่า การควบคุมพฤติกรรมแบบยืดหยุ่น เป็นการควบคุมพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยพิจารณาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสม จึงทำให้สมาชิกในครอบครัวรู้สึกอยากร่วมมือและปฏิบัติตามกฎที่วางไว้ ทั้งนี้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอาจจะต้องกลับบ้านช้ากว่าปกติในบางครั้ง เนื่องจากการทำกิจกรรมจิตอาสา ซึ่งครอบครัวของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในเรื่องนี้ จึงสามารถยืดหยุ่นเวลากลับบ้านได้ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจในสถานการณ์และตัวของวัยรุ่นจิตอาสา และจากข้อคำถามถึงการตั้งกฎภายในครอบครัวของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่า ครอบครัวของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไม่ได้มีการตั้งกฎระเบียบที่เข้มงวดเกินไป และไม่ได้หย่อนจนเกินไป

การสนับสนุนทางสังคม

ผู้วิจัยได้ศึกษาการสนับสนุนทางสังคม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนและการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล ตามการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.11$) และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลตามการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.07$) เช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) ให้ความสำคัญในการเพิ่มคุณภาพและศักยภาพของคน ที่จะมุ่งเน้นในการพัฒนาจิตใจ คุณธรรมและจริยธรรม โดยการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนให้มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม กตัญญู เอื้ออาทร และมีความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2549) และได้กำหนดเป็นวาระแห่งชาติในปี 2550 ให้เป็นปีแห่งการอาสาช่วยเหลือ

สังคม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ทั้งภาครัฐได้ตื่นตัวในการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคนและสร้างคุณธรรม โดยโครงการหนึ่งที่กระทรวงสาธารณสุขได้จัดขึ้น คือ โครงการจิตอาสาในโรงพยาบาลสังกัด กระทรวงสาธารณสุข เพื่อใช้ยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง ส่งเสริมให้ประชาชนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน มีจิตสำนึกในการเป็นอาสาสมัคร ช่วยเหลือผู้อื่น เป็นแนวทางจัดกิจกรรมในการดำเนินงานครั้งนี้ (สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพ โรงพยาบาล, 2551: 49)

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โครงการจิตอาสาในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขนั้น ต้องการที่จะส่งเสริมเด็กและเยาวชน ทำให้มีการร่วมมือกันระหว่างสถาบันทางสังคม 2 สถาบัน คือ โรงพยาบาลและโรงเรียนจึงจะสามารถเกิดขึ้นได้ ดังนั้นทั้งสองสถาบันทางสังคมจะต้องร่วมมือกัน เป็นอย่างดี เพื่อให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จ เช่น การได้รับการสนับสนุนจากโรงพยาบาลในเรื่องการอำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรม และการสนับสนุนจากโรงเรียนในการเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าไปร่วมโครงการ ทั้งสองหน่วยงานจึงต้องดำเนินการร่วมกัน

เมื่อพิจารณาการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า วิทยุณจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนในรายด้านอยู่ในระดับสูง และสูงมากมาก โดยวิทยุณจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนในรายด้านอยู่ในระดับสูงมาก คือ การสนับสนุนทางสังคมทางด้านอารมณ์จากโรงเรียน ($\bar{X}=4.30$) และวิทยุณจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนในระดับสูง คือ การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน ($\bar{X}=3.94$) การสนับสนุนทางสังคมทางด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน ($\bar{X}=4.08$) การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน ($\bar{X}=4.09$) ซึ่งสามารถพรรณนาและวิเคราะห์ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า วิทยุณจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียน อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=4.30$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียน เป็นการรับรู้ของวิทยุณจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการได้รับการสนับสนุนด้านการยกย่อง การให้ความรัก ความผูกพัน ความจริงใจ ความเอาใจใส่เห็นอกเห็นใจจากโรงเรียน ในการร่วมกิจกรรมจิตอาสา ทั้งนี้หน้าที่หนึ่งของโรงเรียนคือ การอบรมให้เรียนรู้ระเบียบแบบแผนของสังคม และพัฒนาบุคลิกภาพของสมาชิกในโรงเรียน (ณรงค์ เส็งประชา, 2541: 96) ซึ่งในการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาเ็นเองก็เป็นหนึ่งในการพัฒนาบุคลิกภาพ และเรียนรู้การรับผิดชอบต่อสังคมจากภายนอกห้องเรียน ซึ่งโรงเรียนได้ให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสใน

การทำกิจกรรมดังกล่าว อีกทั้งโรงเรียนได้สร้างแรงจูงใจเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมจิตอาสา โดยมีการประชุมสัมพันธและยกย่องผู้ที่ทำความดี ซึ่งสอดคล้องกับ Abraham Maslow (มปป. อ้างใน ศรีเรือน แก้วกิงวาล, 2546: 104-105) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจตามความต้องการของมนุษย์มี 5 ชั้น โดยความต้องการชั้นที่ 4 ความต้องการมีศักดิ์ศรีจากตนเองและผู้อื่น (Esteem needs from oneself and other) คือแรงจูงใจแสวงหาและรักษาศักดิ์ศรีเกียรติยศทั้งโดยจากตนเอง และการได้รับจากผู้อื่น ซึ่งจะสามารถจูงใจให้บุคคลตอบสนองตามที่ต้องการได้

2. จากผลการวิจัย พบว่า วิทยุจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.94$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียนเป็นการรับรู้ของวิทยุจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับคำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และการให้ข้อมูลข่าวสารได้จากโรงเรียน โดยสามารถนำไปแก้ปัญหาก็เผชิญอยู่ได้ ในการร่วมกิจกรรมจิตอาสา ทั้งนี้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจิตอาสา นั้น ได้มีการมอบหมายหน้าที่ให้กับงานแนะแนวของโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ จึงมีครูที่รับผิดชอบในโครงการจิตอาสาอย่างแน่นอนและชัดเจน ทำให้เมื่อนักเรียนที่อยากเข้าร่วมกิจกรรมสามารถมาสอบถามรายละเอียด หรือซักถามข้อสงสัยก็สามารถทำได้อย่างสะดวก อีกทั้งครูแนะแนวยังจัดการประชุมสัมพันธด้วยวิธีหลายๆ เพื่อเป็นการโน้มน้าวให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา เช่น การคิดประกาศเชิญชวนหน้าห้องแนะแนว หรือประชุมสัมพันธหน้าเสา ซึ่งสอดคล้องกับ กรรณิการ์ อัสวทรเดชา (2550: 89-90) กล่าวว่า วิชา การได้รับข่าวสาร โดยผ่านเทคนิคการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ และมีความสมเหตุสมผลแล้วนั้น จะเป็นข้อสนับสนุนหนึ่งในการโน้มน้าวใจ

3. จากผลการวิจัย พบว่า วิทยุจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.08$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน เป็นการรับรู้ของวิทยุจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการได้รับการสนับสนุนในเรื่องสิ่งของที่จำเป็นทั้งเรื่องการเงิน แรงงาน และเวลา ที่เป็นประโยชน์จากโรงเรียน ในการร่วมกิจกรรมจิตอาสา ทั้งนี้กิจกรรมจิตอาสา มีการจัดบริการให้แก่ผู้ป่วยหรือผู้ที่มาขอรับบริการจากโรงพยาบาล ซึ่งอาจจะมีการใช้อุปกรณ์หรือสิ่งของต่างๆ เพื่อช่วยในการบริการ เช่น หนังสือที่ใช้ในการอ่านให้แก่ผู้ป่วยฟัง เครื่องดนตรีที่ใช้เล่นเพื่อสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้มาขอรับบริการ เป็นต้น ซึ่งโรงเรียนได้ให้ความร่วมมือในการให้ยืมอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรม โดยการให้ความสนับสนุนด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียนนั้นเป็นสิ่ง

หนึ่งทีกระตุ้นให้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ สมิต สัจฉกร (2543: 15) ที่กล่าวว่า การให้บริการที่ดี จะส่งผลให้ผู้รับบริการมีทัศนคติต่อหน่วยงานที่ให้บริการไปในทางบวก ซึ่งจะเกิดความนิยมในหน่วยงานที่ให้บริการ

4. จากผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.09$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการได้รับการยอมรับและช่วยให้เข้าใจถึงศักยภาพของตนเอง รวมทั้งการได้รับข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปประเมินตนเองจากโรงเรียน ในการร่วมกิจกรรมจิตอาสา ทั้งนี้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะต้องร่วมงานกับผู้อื่นทั้งเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลหรือผู้ที่มารับบริการจากโรงพยาบาลทำให้ในบางครั้งอาจจะต้องได้รับคำตำหนิหรือคำชมเชยบ้าง โดยโรงเรียนได้เป็นสถาบันที่ฝึกฝนให้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมที่จะรับฟังคำติเตียนจากผู้อื่นอย่างเต็มใจ และจากข้อคำถามถึงการตัดเดือนจากอาจารย์ เมื่อกระทำผิดกฎระเบียบ พบว่า อาจารย์มักจะไม่ค่อยตัดเดือนอยู่เสมอ ทำให้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างก็มีการปรับปรุงตนเอง พัฒนาตนเองและทำงานให้ประสบความสำเร็จมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Pender (2001: 258) ที่กล่าวว่า ประโยชน์อย่างของการสนับสนุนทางสังคมคือการช่วยสะท้อนและยืนยันผลของการกระทำของบุคคล ซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และ และการยอมรับจากสังคม

เมื่อพิจารณาการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลโดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลในรายด้านอยู่ในระดับสูงทั้งหมด โดยวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลในรายด้านอยู่ในระดับสูง คือ การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงพยาบาล ($\bar{X}=4.02$) การสนับสนุนทางสังคมทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงพยาบาล ($\bar{X}=4.04$) การสนับสนุนทางสังคมทางด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล ($\bar{X}=4.13$) การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงพยาบาล ($\bar{X}=4.11$) ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงพยาบาล อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.02$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงพยาบาล เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการได้รับ

การสนับสนุนด้านการยกย่อง การให้ความรัก ความผูกพัน ความจริงใจ ความเอาใจใส่เห็นอกเห็นใจ จากโรงพยาบาล ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา ทั้งนี้โรงพยาบาลเพิ่งได้เริ่มต้นดำเนินงานโครงการจิตอาสา ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข (สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล, 2551: 49) โรงพยาบาลจึงสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะมาเข้าร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา โดยหลากหลายวิธีการ เช่น การยกย่องโดยให้ประกาศนียบัตรแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม หรือจะเป็นเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลมีการสอนงานในความรับผิดชอบของให้แก่วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการอย่างยินดี และไว้ใจให้ช่วยทำงานอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติพัฒน์ นนทบุรีมธุศุทธ์ (2535: 170) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลได้รับความรักความเอาใจใส่ มีการผูกพันทางอารมณ์ซึ่งกันและกัน มีผลต่อสภาวะทางจิตใจ อารมณ์ ซึ่งจะสามารถจูงใจให้บุคคลตอบสนองตามที่ต้องการได้

2. จากผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงพยาบาล อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.04$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงพยาบาล เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการได้รับ การสนับสนุนเกี่ยวกับคำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และการให้ข้อมูลข่าวสารจากโรงพยาบาล ซึ่งสามารถนำไปแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้ ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา ทั้งนี้โครงการจิตอาสาอยู่ในการดำเนินงานระยะเริ่มต้น ทำให้การดำเนินงานอาจจะมีปัญหาบ้าง เช่น จำนวนวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อย หรือวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างขาดทักษะในงานที่รับผิดชอบ เพราะไม่ค่อยเคยกับงานที่รับผิดชอบ เป็นต้น จึงต้องได้รับการประชาสัมพันธ์จากโรงพยาบาลและคำแนะนำต่างๆ เกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมจิตอาสาจากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล เช่น เปิดการฝึกอบรมการดูแลตนเอง การฝึกอบรมดูแลผู้อื่น จากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมจิตอาสาให้มีการดำเนินงานในปีต่อไป

3. จากผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.13$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการได้รับการสนับสนุนในเรื่องสิ่งของที่จำเป็นทั้งเรื่องการเงิน แรงงาน และเวลาที่เป็นประโยชน์จากโรงพยาบาล ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา ทั้งนี้ผู้บริหารของโรงพยาบาลให้ความสนใจกับกิจกรรมจิตอาสา จึงให้การสนับสนุนทางด้านสิ่งของและอุปกรณ์ที่จำเป็นกับ

กิจกรรมนี้อย่างเต็มที่ เช่น รถเข็นของผู้ป่วย เครื่องชั่งน้ำหนักแบบคอมพิวเตอร์ การให้ความรู้ และการให้ความสะดวกสบายในด้านสถานที่ เป็นต้น เพื่อสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เหล่านี้ จะทำให้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกิดความพอใจ ว่่างานที่ทำนั้นไม่ยากเกินความสามารถของตนเอง เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองและต้องการทำกิจกรรมจิตอาสาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ Frank & Merolla (1985 อ้างใน ภาวิณี นาวาพานิช, 2537: 53) ที่กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองนั้น เกิดจาก การที่บุคคลสามารถกระทำสิ่งที่ตนต้องการได้สำเร็จ เพราะบุคคลจะประเมินตนเองจากการกระทำ ว่าได้รับความสำเร็จจากความพยายามพากเพียร

4. จากผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงพยาบาล อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.11$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงพยาบาล เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการได้รับการยอมรับและช่วยให้เข้าใจถึงศักยภาพของตนเอง รวมทั้งการได้รับข้อมูลย้อนกลับในเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปประเมินตนเอง จากโรงพยาบาล ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา ทั้งนี้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต้องร่วมงานกับผู้อาวุโสกว่า และต้องทำงานที่ไม่คุ้นเคย ทำให้บางครั้งอาจจะโดนตำหนิได้ ซึ่งวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะต้องยอมรับคำตำหนินั้นเพื่อนำไปพัฒนาตนเอง สามารถทำงานจนประสบความสำเร็จได้รับการชื่นชมและเกิดความภาคภูมิใจในตนเองขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Pender (2001: 258) ที่กล่าวว่า ประโยชน์อย่างของการสนับสนุนทางสังคมคือการช่วยสะท้อนและยืนยันผลของการกระทำของบุคคล ซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และ และการยอมรับจากสังคม

คุณธรรม

ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับคุณธรรมโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.98$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ทำงานเป็นอาสา โดยทำงานช่วยเหลือสังคม ด้วยใจที่พร้อมสละเวลา แรงกาย และสติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์ เมื่อพบเห็นปัญหาหรือความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน (พระไพศาล วิสาโล, 2550) ทำให้เห็นว่าเป็นผู้ที่มีคุณธรรมสูง ซึ่งสอดคล้องกับ Kohlberg (1987 อ้างใน สิทธิโชค วรานุสันติกุล, 2548: 73) กล่าวว่าพัฒนาการทางจริยธรรมนั้นมี 3 ระดับ โดยระดับที่ 3 คือ ระดับเหนือเกณฑ์ จะมีการใช้เหตุผลทางจริยธรรมโดยทำตามกฎของสังคมเพื่อประโยชน์การ

อยู่ร่วมกัน ทำในสิ่งที่ถูกต้องโดยการกำหนดและตัดสินใจตามมโนธรรมของตนเอง คือ ทำดีเพื่อความดี (ศิริกุล อิศรานุรักษ์, 2547: 66) และสอดคล้องกับศักดิ์ชัย หิรัญทวี (2525 อ้างใน พระจิระวัฒน์ แก้วมะ, 2548: 13) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีจริยธรรมจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่องานทำหน้าที่ความเป็นพลเมืองที่ดี และยินดีให้ความเหลือผู้อื่น

เมื่อพิจารณาคุณธรรม โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า วิทยุรณจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีคุณธรรมในรายด้านอยู่ในระดับสูงและสูงมาก โดยวิทยุรณจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีคุณธรรมในรายด้านที่อยู่ในระดับสูงมาก คือ ด้านความมีวินัย ($\bar{X}=4.22$) และวิทยุรณจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีคุณธรรมในรายด้านที่อยู่ในระดับสูง คือ ด้านความขยัน ($\bar{X}=4.01$) ด้านความประหยัด ($\bar{X}=3.78$) ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X}=4.06$) ด้านความสุภาพ ($\bar{X}=3.80$) ด้านความสะอาด ($\bar{X}=3.74$) ด้านความสามัคคี ($\bar{X}=4.14$) และด้านความมีน้ำใจ ($\bar{X}=4.17$) ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า วิทยุรณจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้คุณธรรมด้านความมีวินัย อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=4.22$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากคุณธรรมด้านความมีวินัย เป็นการรับรู้ของวิทยุรณจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างว่าตนมีความยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม ทั้งนี้วิทยุรณจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้ทำกิจกรรมภายในโรงพยาบาล ซึ่งเป็นสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย จึงอาจมีกฎระเบียบที่วิทยุรณจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไม่ทราบ ดังนั้นวิทยุรณจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจึงต้องเรียนรู้กฎเหล่านั้น โดยต้องปฏิบัติตามและเคารพกฎข้อบังคับของโรงพยาบาล เพื่อสร้างความปลอดภัยให้แก่ตนเอง ผู้อื่น และการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549: 5) ที่กำหนดคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีวินัย เป็นผู้ปฏิบัติตนใน ขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษาสถาบัน / องค์กร/ สังคมและ ประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ และสอดคล้องกับ Rest (1986: 182) ที่กล่าวว่าพัฒนาการการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ในขั้นที่ 4 จริยธรรมแห่งการทำตามกฎ ทุกคนจะเคารพและปฏิบัติตามกฎที่กำหนด หรือสิทธิและหน้าที่ในการรับผิดชอบของแต่ละบุคคล เพื่อสร้างความเป็นระเบียบของสังคม คนที่ฝ่าฝืนจะสร้างความวุ่นวายให้แก่สังคม นอกจากนี้มีข้อคำถามที่น่าสนใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ซึ่งพบว่าวิทยุรณจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมอยู่ในระดับสูงที่สุดในด้านความมีวินัย อาจเนื่องมาจากวิทยุรณจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตระหนักถึงการรับผิดชอบต่อสังคม จึงปฏิบัติตามระเบียบของสังคม

2. จากผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้คุณธรรมด้านความขยัน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.01$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากคุณธรรมด้านความขยัน เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างว่าตนมีความตั้งใจเพียรพยายามในการทำหน้าที่ อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ทั้งนี้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนมากจะมีผลการเรียนอยู่ในระดับที่ดี โดยมีผลการเรียนโดยรวมเฉลี่ย 3.06 แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ตั้งใจอย่างจริงจังต่อเนื่อง ผู้ที่เป็นคนสูงชัน สอดคล้องกับข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549: 5) ที่กำหนดคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีความขยัน ว่าเป็นผู้ที่ตั้งใจอย่างจริงจังต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกต้อง มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักรงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง และสอดคล้องกับการศึกษาของสุริยา เหมตะศิลป์ (2521 อ้างใน ชลวิทย์ เชื้อหอม, 2542: 25) ที่กล่าวว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับผลการเรียนมีความสัมพันธ์กับทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. จากผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้คุณธรรมด้านความประหยัด อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.78$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากคุณธรรมด้านความประหยัด เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างว่าตนรู้จักเก็บออมเงินใช้ทรัพย์สิน สิ่งของต่างๆ แต่พอควร พอประมาณให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ ทั้งนี้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง โดยส่วนใหญ่จะมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน ซึ่งทำให้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรู้จักใช้เงินที่ได้อย่างคุ้มค่าที่สุด เพื่อไม่ทำให้ครอบครัวเกิดความเดือดร้อน ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549: 5) ที่กำหนดคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีความประหยัด ว่าเป็นผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมเงินใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า และสอดคล้องกับ Esther Joos Esteban (1990 อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 27-33) ที่กล่าวว่าคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้เด็กในวัย 12-18 คือ ความอดทนอดกลั้นที่จะสามารถเผชิญหน้ากับค่านิยมทางวัตถุ ยับยั้งการตามใจตนเองที่ตอบสนองความต้องการของตน นอกจากนี้มีข้อคำถามที่น่าสนใจเกี่ยวกับการทำบันทึกบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเอง ซึ่งพบว่าวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการทำบัญชีการใช้จ่ายของตนเองอยู่ในระดับต่ำที่สุดในด้านความประหยัด อาจเนื่องจากวัยรุ่นจิตอาสาไม่เห็นประโยชน์จากการทำบัญชีการใช้จ่ายของตนเอง เป็นการเวลา และคิดว่าตนเองสามารถควบคุมการใช้จ่ายของตนเองได้

4. จากผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.06$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างว่าตนมีการประพฤติตนอย่างไม่เอนเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดภัยจากรู้สึกลำเอียงหรืออคติ ทั้งนี้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะต้องให้บริการกับผู้ป่วย หรือผู้ที่มาขอรับบริการจากโรงพยาบาลทุกคนด้วยความเต็มใจ และมีความเสมอภาค โดยไม่ให้บริการผู้หนึ่งผู้ใดเป็นพิเศษด้วยความชอบส่วนตัว หรือไม่ให้บริการผู้หนึ่งผู้ใดด้วยความอคติ ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2549: 5) ที่กำหนดคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ว่าเป็นผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ไม่ใช่เล่ห์กลคดโกง และปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ถูกต้อง และสอดคล้องกับ Esther Joos Esteban (1990 อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 27-33) ที่กล่าวว่าคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้เด็กในวัย 12-18 คือการสร้างให้เด็กเป็นผู้ไว้วางใจได้ เพื่อช่วยให้เป็นผู้ที่รักษาสัญญาและพันธะหน้าที่ ทำให้เกิดจิตสำนึกที่ดีต่อสถาบันทางสังคมที่ตนเกี่ยวข้องด้วย นอกจากนี้มีข้อคำถามที่น่าสนใจเกี่ยวกับการลอกข้อสอบในห้องเรียน ซึ่งพบว่าวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการลอกข้อสอบในห้องเรียนอยู่ในระดับต่ำที่สุดในด้านความซื่อสัตย์ อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงเรื่องการเรียนมาก โดยต้องการจะทำคะแนนให้ดี

5. จากผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้คุณธรรมด้านความสุภาพ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.80$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคุณธรรมด้านความสุภาพ เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างว่าตนมีความประพฤติเรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม และมีสัมมาคารวะ ทั้งนี้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต้องทำงานร่วมกับผู้อาวุโส ทั้งเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล ผู้ป่วย หรือผู้มาขอรับบริการจากโรงพยาบาล ทำให้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีกิริยามารยาทอ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดของ กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549: 5) ที่กำหนดคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีความสุภาพ ว่าเป็นผู้ที่อ่อนน้อม ถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าวรุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง และสอดคล้องกับ Esther Joos Esteban (1990 อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 27-33) ที่กล่าวว่าที่กล่าวว่าคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้เด็กในวัย 12-18 คือความอ่อนน้อมถ่อมตน เพื่อป้องกันการเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง ลดความเห็นแก่ตัว และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี นอกจากนี้มีข้อคำถามที่น่าสนใจเกี่ยวกับการคุยในห้องเรียน ซึ่งพบว่าวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่ม

ตัวอย่างอยู่ในห้องเรียนอยู่ในระดับต่ำสุดในด้านความสุขภาพ ทั้งอาจเนื่องจากสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่มักมีเพื่อนๆ พุดคุยกันในห้องเรียน ทำให้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพุดคุยในห้องเรียนตามเพื่อนๆ

6. จากผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้คุณธรรมด้านความสะอาด อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.74$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคุณธรรมด้านความสะอาด เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างว่าตนมีจิตใจปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ทำให้เกิดความสบายใจ แก่ผู้พบเห็น ทั้งนี้โรงพยาบาลมีกฎระเบียบที่สำคัญคือ การรักษาความสะอาด ดังนั้นทางโรงพยาบาลจึงเน้นย้ำในเรื่องการรักษาความสะอาดเป็นอย่างมาก เช่น วิธีการล้างมือ การรักษาความสะอาดของสถานที่ที่ปฏิบัติงาน เป็นต้น อีกทั้งวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการจะช่วยเหลือผู้อื่นอย่างจริงจัง จึงปฏิบัติตามกฎที่โรงพยาบาลกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549: 5) ที่กำหนดคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีความสะอาดว่า เป็นผู้ที่รักษาร่างกายที่อยู่อาศัยสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามสุขลักษณะ ฝึกฝนจิตใจมิให้ขุ่นมัว จึงมีความแจ่มใสอยู่เสมอ

7. จากผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้คุณธรรมด้านความสามัคคี อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.14$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคุณธรรมด้านความสามัคคี เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างว่าตนมีความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเชื้อชาติ ทั้งนี้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ โดยไม่เกิดความขัดแย้ง ทั้งกับเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล ครูอาจารย์ และเพื่อนนักเรียน ทำให้การปฏิบัติหน้าเป็นไปอย่างสมบูรณ์ และทุกคนเกิดความพึงใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ (2549: 5) ที่กำหนดคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีความสามัคคีว่า เป็นผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาได้

8. จากผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้คุณธรรมด้านความมีน้ำใจ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.17$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคุณธรรมด้านความมีน้ำใจ เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างว่าตนมีความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่

เห็นอกเห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ในความสนใจในความ ต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และกัน ทั้งนี้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นอาสาสมัคร ซึ่งมีคุณลักษณะอาสาสมัคร คือ ทำงาน ช่วยเหลือสังคม ด้วยใจที่พร้อมตลอดเวลา แรงกาย และสติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์ เมื่อพบ เห็นปัญหาหรือความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน (พระไพศาล วิสาโล, 2550) ซึ่ง วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ช่วยเหลือผู้อื่น โดยการเสียสละกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ หรือกำลังสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ (2549: 5) ที่กำหนด คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีความมีน้ำใจ เป็นผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปันเสียสละ ความสุขส่วนตัว เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม ด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์

ผลการทดสอบสมมุติฐาน

แบ่งออกเป็นสมมุติฐานหลักและสมมุติฐานย่อย 8 สมมุติฐาน ซึ่งปรากฏผลดังนี้

สมมุติฐานหลัก ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทาง สังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสาโดยมีตัวแปร 6 ตัว ร่วมกันมีอิทธิพล คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้าน ความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี และการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกใน ครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน และการสนับสนุนทางสังคม ด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล ซึ่งตัวแปรทั้ง 6 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 71.1 ($R^2_{adj} = .711$)

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมได้ดีที่สุด คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ รองลงมา คือ การทำหน้าที่ของ ครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้าน ความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกใน

ครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน และการสนับสนุนทางสังคม ด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล ตามลำดับ ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของ วัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นจิตอาสาส่วนมากจะ เป็นผู้ที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี คือ มีเกรดเฉลี่ยมากกว่า 3.00 เป็นส่วนมาก จึงเป็นผู้ที่มีความสามารถทางการเรียน และประสบความสำเร็จในด้านการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Coopersmith (1981: 46) ที่กล่าวว่าลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองด้านการรู้สึกว่าตน มีความสามารถมักจะประสบความสำเร็จในชีวิต มีความมั่นใจในการเผชิญหน้ากับปัญหา นอกจากนี้วัยรุ่นจิตอาสายังต้องการทำประโยชน์เพื่อสังคม เพราะเป็นการเพิ่มพูนทักษะและความรู้ ให้กับตนเองอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Bass (1960 อ้างใน นุชจิรา สุมณฑา, 2549: 39) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความมั่นใจในตนเอง จะช่วยเหลือ บุคคลอื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนหรือค้ำยกย่องสรรเสริญ เพราะตระหนักว่าการช่วยเหลือผู้อื่นทำ ให้ได้รับประโยชน์จากการช่วยเหลือนั้นเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้ตนเองด้วย

2. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว มี อิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก วัยรุ่นจิตอาสาส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี การควบคุมพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นมาจากความเข้าใจ ที่สามารถยืดหยุ่น ได้ตามเหตุการณ์ ซึ่งเป็นการควบคุมพฤติกรรมที่เหมาะสมที่สุด (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2544: 50) ทำให้วัยรุ่นจิตอาสาแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 15) ได้แบ่งรูปแบบการเลี้ยงดูตามปัจจัยจิตวิทยานิเวศ กล่าวว่า การเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีการแก้ปัญหา ด้วยเหตุผลและมีความเข้าใจ นั้นจะส่งผลต่อการส่งเสริมจริยธรรมของเด็กและวัยรุ่น

3. การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของ วัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นจิตอาสา มี คุณลักษณะของการเป็นอาสาสมัครที่ทำงานช่วยเหลือสังคม ด้วยใจที่พร้อมสละเวลา แรงกาย และ สติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์ เมื่อพบเห็นปัญหาหรือความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น โดยไม่หวังสิ่ง ตอบแทน (พระไพศาล วิสาโล, 2550) ซึ่งวัยรุ่นจิตอาสาที่ยังเต็มใจที่จะมาทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

เป็นบุคคลที่มีคุณความดีน่ายกย่อง ซึ่งสอดคล้องกับ Coopersmith (1981: 42) กล่าวว่าบุคคลที่มีคุณความดีจะปฏิบัติตนอยู่ในคุณธรรม และมีจิตใจที่เอื้อเพื่อแก่ผู้อื่น และสอดคล้องกับ ศักดิ์ชัย หิรัญทวี (2525 อ้างใน พระจิระวัฒน์ แก้วมะ, 2548: 13) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีจริยธรรมจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อการทำงาน ทำหน้าที่ความเป็นพลเมืองที่ดี และยินดีให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

4. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องจากวัยรุ่นจิตอาสาเป็นผู้ที่มีความประพฤติที่ดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นเป็นผู้ที่มีอารมณ์ดี มองโลกในแง่ดี (เทอดศักดิ์ เดชคง, 2545) ซึ่งครอบครัวของวัยรุ่นจิตอาสามีส่วนสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Keitner (1987 อ้างใน อุมพร ตรังคสมบัติ, 2544: 56) ที่กล่าวว่า ครอบครัวของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า จะมีการทำหน้าที่ของครอบครัวบกพร่อง โดยเฉพาะด้านการแก้ไขปัญหาในครอบครัวและการควบคุมพฤติกรรม

5. การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากวัยรุ่นจิตอาสาทั้งหมดเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบการศึกษา ทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องกิจกรรมจิตอาสาจากการประชาสัมพันธ์ของอาจารย์ ทำให้ได้ทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากกิจกรรมจิตอาสาอื่น อีกทั้งยังได้รับการอบรมสั่งสอนในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมจากอาจารย์ จากบทเรียน และจากกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ทำให้วัยรุ่นจิตอาสามีความรู้และความเข้าใจในเรื่องคุณธรรมเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ Kohlberg and Rest (1975 อ้างใน ชีระพร อูวรรณโณ, 2530: 93) ที่กล่าวว่า การสอนจริยธรรมจากโรงเรียนเป็นการปลูกฝังจริยธรรมที่ได้ผลอย่างยั่งยืนวิธีหนึ่ง นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ ได้วางแนวทางการศึกษาที่ต้องยึดหลักการพัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต โดยให้กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมในทุกระดับชั้นของการศึกษา (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2549: 1-2)

6. การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากกิจกรรมจิตอาสาที่เป็นกิจกรรมใหม่ของโรงพยาบาล จึงมีความต้องการที่จะจูงใจให้มีวัยรุ่นจิตอาสาจำนวนมาก ทางโรงพยาบาลจึงใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก เช่น ให้ขนม ให้คำชมเชย ให้การดูแลที่ดี กับวัยรุ่นจิตอาสาที่มาร่วมทำกิจกรรม เพื่อที่จะจูงใจให้มาร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ Kahn

(1979: 85) ที่กล่าวว่า การใช้ความช่วยเหลือ เป็นการปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคล โดยการให้สิ่งของ หรือการช่วยเหลือโดยตรง การช่วยเหลือเหล่านั้นอาจจะเป็นวัตถุ เงินทอง ข้อมูล ข่าวสารหรือเวลา สามารถจูงใจได้

สมมุติฐาน 1 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความขยันของวัยรุ่นนิจิตอาสา

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความขยันของวัยรุ่นนิจิตอาสา โดยมีตัวแปร 4 ตัว ร่วมกันมีอิทธิพล คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความขยัน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 50.5 ($R^2_{adj} = .505$)

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมด้านความขยัน ได้ดีที่สุด คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ รองลงมา คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน ตามลำดับ ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความขยันของวัยรุ่นนิจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องจากวัยรุ่นนิจิตอาสาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี คือ มีเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป ซึ่งสามารถจัดได้ว่าเป็นผู้ประสบความสำเร็จในเรื่องการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Mussen, Conger and Kagen (1969) ศึกษาพบว่าผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงมักได้รับผลสำเร็จด้านวิชาการ นอกจากนี้วัยรุ่นนิจิตอาสาที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษา เพราะมีความขยันและตั้งใจเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุนทรียา ยอดไกร (2547) ที่พบว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีผลต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

1.2 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณค่า มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความขยันของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องจากวัยรุ่นจิตอาสาต้องทำงานกับบุคคลที่ไม่คุ้นเคย และกับงานที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน ทำให้ต้องประสบกับอุปสรรคบ้าง ทำให้วัยรุ่นจิตอาสาอาจจะเกิดความท้อแท้เบื่อหน่ายได้ แต่วัยรุ่นจิตอาสาที่ยังพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคเหล่านั้นและสร้างแรงจูงใจภายในตนเองให้อยากทำกิจกรรมจิตอาสาต่อไป ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง (พรศรี ใจงาม, 2535: 39) และเป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงเช่นกัน (Steve Hein, 1990 อ้างใน วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุนทรียา ยอดไกร (2547) ที่พบว่าความฉลาดทางอารมณ์มีผลต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

1.3 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความขยันของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมจิตอาสาเป็นกิจกรรมที่ต้องเฝ้าระวัง ดังนั้นวัยรุ่นจึงจะต้องมีความขยันที่มาร่วมกิจกรรมและต้องจัดสรรเวลาให้เหมาะสมทั้งเรื่องเรียนและเรื่องกิจกรรมจิตอาสา ซึ่งครอบครัวได้ให้การสนับสนุน โดยการอนุญาตให้มาทำกิจกรรม และสามารถกลับบ้านช้ากว่าเวลาที่กำหนด เนื่องจากการทำกิจกรรมจิตอาสา ทำให้การควบคุมพฤติกรรมของครอบครัววัยรุ่นจิตอาสา มีความยืดหยุ่น และมีความเข้าใจ (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2544: 50) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุนทรียา ยอดไกร (2547) ที่พบว่าบรรยากาศในครอบครัวมีผลต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

1.4 การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการ โรงเรียน มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความขยันของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องจากวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความขยันมากกว่าวัยรุ่นทั่วไป เพราะจะต้องจัดการทั้งเรื่องเรียนและเรื่องการทำกิจกรรมให้เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาส่งผลกระทบต่อผลการเรียน ซึ่งโรงเรียนจึงต้องสร้างแรงจูงใจให้วัยรุ่นจิตอาสาที่มีความขยันและตั้งใจเรียน โดยการเสริมแรงต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับดวงเดือน พันธุนาวิน (2538: 42) กล่าวว่าการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคล วิธีที่ดีคือการสนับสนุนลักษณะที่พึงปรารถนา โดยการให้รางวัลเมื่อบุคคลทำดี หรือแสดงลักษณะทางจิตใจที่พึงปรารถนาให้ปรากฏ โดยจะได้ผลดีมากกว่าการทำโทษ

สมมุติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล การหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และ ความเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหยัดของวัยรุ่นจิตอาสา

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหยัดของวัยรุ่นจิตอาสาโดยมีตัวแปร 5 ตัว ร่วมกันมีอิทธิพล คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าคนมีอำนาจ ซึ่งตัวแปรทั้ง 5 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความประหยัดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 26.1 ($R^2_{adj} = .261$)

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมด้านความประหยัดได้ดีที่สุด คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว รองลงมา คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าคนมีอำนาจ และการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ตามลำดับ ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหยัดของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องจากครอบครัวของวัยรุ่นจิตอาสา มีฐานะปานกลาง โดยส่วนใหญ่จะมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน ครอบครัวจึงปลูกฝังคุณธรรมในด้านความประหยัดให้แก่วัยรุ่นจิตอาสา โดยบิดามารดาเป็นผู้ปฏิบัติตนแบบอย่างที่ดี ครอบครัวมีการทำหน้าที่อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์ เสียงประชา (2541: 93-94) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นแบบหล่อหลอมสมาชิกใหม่ของสังคม ถ้าทั้งพ่อแม่มีคุณภาพ สังคมย่อมมีคุณภาพ เพราะพ่อแม่จะเป็นแบบอย่างของลูกๆ และของสมาชิกอื่นในครอบครัว โดยคุณลักษณะที่คืออย่างหนึ่งที่ครอบครัวควรปลูกฝังโดยการเป็นแบบอย่างที่ดี

2.2 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหยัดของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นจิตอาสาเป็นผู้ที่ยินดีจะให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งเป็นลักษณะของผู้มีจริยธรรม (ศักดิ์ชัย หิรัญทวี, 2525 อ้างใน พระจิริระวัฒน์ แก้วมะ, 2548: 13) ทำให้วัยรุ่นจิตอาสาได้มีการคิดไตร่ตรองก่อนที่จะ

กระทำพฤติกรรมต่างๆ รวมทั้งการคิดไตร่ตรองก่อนที่จะซื้อสินค้าต่างๆ เพื่อจะไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและครอบครัว โดยรู้จักประมาณฐานะทางเศรษฐกิจของตน ซึ่งสอดคล้องกับ Bandura (1977 อ้างใน ชีระพร อูวรรณ โฉ, 2533: 68) ที่กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมจะต้องคำนึงถึงลักษณะของพฤติกรรมและผลที่เกิดตามมาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว คำนึงถึงสภาพแวดล้อม และการที่จะได้รับผลกระทบจากการกระทำนั้นด้วย

2.3 การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน มีอิทธิพลเชิงลบต่อคุณธรรมด้านความประหยัดของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน เป็นการยอมรับและช่วยให้เข้าใจถึงศักยภาพของตนจากโรงเรียน โดยสามารถรับรู้ได้จากบุคคลรอบข้าง เช่น ครู เพื่อน เป็นต้น ทั้งนี้วัยรุ่นจิตอาสายังอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งต้องการให้เพื่อนๆ ยอมรับ โดยมีการกระทำที่สอดคล้องตามกระแสความนิยมของเพื่อน เช่น การตามกระแสแฟชั่น หรือตามกระแสความนิยมของเพื่อนๆ โดยอาจจะเลือกซื้อสินค้าเพราะตามเพื่อน หรือการร่วมสังสรรค์รับประทานอาหารกับเพื่อน โดยไม่ได้คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของตน เพื่อให้เพื่อนยอมรับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุพานิช (2538: 53) ที่กล่าวว่า การกระทำของมนุษย์มีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อม และทางจิตใจ โดยสภาพแวดล้อมและจิตใจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และกระทำของมนุษย์

2.4 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหยัดของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครอบครัวของวัยรุ่นจิตอาสา มีฐานะปานกลาง โดยส่วนใหญ่จะมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน จึงตระหนักถึงการใช้จ่ายของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Bandura (1977 อ้างใน ชีระพร อูวรรณ โฉ, 2533: 66) ที่กล่าวว่า มนุษย์เรียนรู้เงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมหนึ่งกับผลกรรมที่จะเกิดขึ้น ซึ่งทำให้มนุษย์สามารถควบคุมการตัดสินใจทำหรือไม่ทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งได้ เพื่อไม่ให้เกิดผลกรรมที่ไม่พึงปรารถนา

2.5 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหยัดของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครอบครัวของวัยรุ่นจิตอาสาส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน แต่ยังสามารถจัดการกับปัญหาภายในครอบครัวได้เป็นอย่างดีเหมาะสม ซึ่งทำให้วัยรุ่นจิตอาสาได้รู้จักวิธีการจัดการและควบคุมการใช้จ่ายของตนเองได้อย่างเหมาะสม ตามมา ซึ่งสอดคล้องกับสุมน อมรวิวัฒน์ (2527 อ้างใน คณะกรรมการด้านครอบครัว สำนักงาน

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักปลัดนายกรัฐมนตรี, 2537: 57) กล่าวว่า คุณค่าทางวัฒนธรรมที่เรียนรู้มาจากครอบครัว อย่างหนึ่งคือลักษณะนิสัย โดยเด็กจะสังเกตจากการแก้ปัญหา การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่แสดงต่อบุตร

สมมุติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และ การเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นจิตอาสา

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านซื่อสัตย์ของวัยรุ่นจิตอาสา โดยมีตัวแปร 7 ตัว ร่วมกันมีอิทธิพล คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว และผลการเรียนเฉลี่ย ซึ่งตัวแปรทั้ง 7 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 55.4 ($R^2_{adj} = .554$)

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ได้ดีที่สุด คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ รองลงมา คือ การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน และผลการเรียนเฉลี่ย ตามลำดับ ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นจิตอาสา นั้นมีการเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูงและมีผลการเรียนอยู่ในระดับที่ดี คือ ส่วนใหญ่มีผลการเรียนตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับ Wright (1975 อ้างใน ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2524: 48-44) กล่าวว่าพฤติกรรมในสถานการณ์ที่ยั่วเยว เป็นผลการตัดสินใจของบุคคล ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากลักษณะส่วนบุคคล ในเรื่องความฉลาด โดยไม่โอนอ่อนต่อสิ่งยั่วเยวต่างๆ

3.2 การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นจิตอาสาจะต้องพบปะกับคนจำนวนมาก และมีความแตกต่างกันมาก ดังนั้นในการเข้าไปทำกิจกรรมจิตอาสาได้แสดงให้เห็นบุคคลเหล่านั้นเห็นถึงความซื่อสัตย์ เพื่อให้ไว้วางใจ หรือรู้สึกว่าคุณสามารถพึ่งพาได้ โดยเฉพาะกับผู้ป่วย หรือผู้มาขอรับบริการจากโรงพยาบาล ว่าได้รับการช่วยเหลือที่ได้รับนั้น โดยไม่มีเจตนาอื่นแอบแฝงอยู่ ซึ่งทางโรงพยาบาลและโรงเรียนจะอบรมในเรื่องนี้ และสร้างแรงจูงใจให้วัยรุ่นต้องการแสดงการทำความดี โดยให้การเสริมแรงที่เหมาะสมไม่มากเกินไป เช่น การให้เงินหรือสิ่งของมีค่า แต่ให้เพียงคำชมเชยและขนมแก่วัยรุ่นจิตอาสา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงเดือน พันธุนาวิน (2524: 48-45) ที่กล่าวว่า บุคคลจะมีพฤติกรรมการ โกงเพื่อรางวัลที่มีคุณค่าสูง มากกว่าโกงเพื่อรางวัลที่มีคุณค่าต่ำ อีกทั้ง Mills (1958 อ้างใน ดวงเดือน พันธุนาวิน, 2524: 48-44) กล่าวว่าจากการทดลองที่สำคัญว่าจะให้รางวัลแก่เด็กเป็นจำนวนต่างๆ พบว่าปริมาณการ โกงของเด็กจะเพิ่มขึ้นตามค่าของรางวัล

3.3 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมจิตอาสาอาจทำให้วัยรุ่นจิตอาสาต้องกลับบ้านช้ากว่าที่เวลาที่ครอบครัวกำหนดไว้ ซึ่งครอบครัวของวัยรุ่นจิตอาสาที่มีความเข้าใจในเรื่องนี้ สามารถยืดหยุ่นเวลากลับบ้านตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจในสถานการณ์และตัวของวัยรุ่นจิตอาสา สอดคล้องกับ ชัตติยา วรรณสุต (2547) เสนอรายงานการวิจัย เรื่อง คุณธรรมพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญในการสร้าง “คนดีที่ซื่อสัตย์” เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวความรักความเข้าใจ และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากผู้ใหญ่

3.4 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมมีระดับการรับรู้อยู่ในระดับสูง ซึ่งส่งผลให้ครอบครัวของวัยรุ่นจิตอาสามีการอบรมเลี้ยงดูที่ดี มีบรรยากาศของครอบครัวที่เป็นมิตร โดย Esther Joos Esteban (1990 อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 27-33) กล่าวว่า การปลูกฝังคุณธรรมในเรื่องความซื่อสัตย์ ยึดมั่นในสัจจะนั้น ครอบครัวควรมี

บรรยากาศของความเป็นมิตร ไม่มีความขัดแย้ง เมื่อมีปัญหาที่ไม่ใช่การแสดงอำนาจ แต่จะเป็นการพูดคุยตกลงกัน

3.5 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นนิจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก วัยรุ่นนิจิตอาสาเป็นผู้ที่สมัครใจช่วยเหลือสังคมและผู้อื่น ด้วยใจที่เสียสละ จึงมีคุณธรรมอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับ Wright (1975 อ้างใน ดวงเดือน พันธุนาวัน, 2524: 48-44) กล่าวว่าพฤติกรรมในสถานการณ์ที่ยั่วเยว เป็นผลการตัดสินใจของบุคคล ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากลักษณะส่วนบุคคล ในเรื่องความเชื่อทางจริยธรรมของตน ทั้งนี้ผู้ที่มีคุณความดีจะยึดมั่นในคุณธรรมประจำใจของตนว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว และสอดคล้องกับพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (1963 อ้างใน สุดใจ บุญอารี, 2541: 45-54) ว่าจริยธรรมขั้นที่ 6 หลักจริยธรรมสากล โดยปฏิบัติตามหลักทางจริยธรรมที่ตนเลือกแล้ว เห็นว่ากติกาหรือข้อตกลงในสังคมจะใช้ได้ก็ต่อเมื่อสอดคล้องกับหลักดังกล่าว

3.6 ผลการเรียนรู้เฉลี่ย มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นนิจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นนิจิตอาสาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ 3.06 และผลการเรียนของวัยรุ่นนิจิตอาสาส่วนมากอยู่ในระดับสูง คือ มีผลการเรียนมากกว่า 3.00 ขึ้นไป จัดได้ว่าเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียน ทั้งนี้โดยผู้ที่มีลักษณะการมุ่งอนาคตที่สูงจะมีผลการเรียนอยู่ในระดับสูง (ดวงเดือน พันธุนาวัน, 2524: 50) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงเดือน พันธุนาวัน (2524: 48-50) ที่กล่าวว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง จะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ในการทดลองการเล่นเกม พบว่าผู้ที่มีความมุ่งอนาคตสูงและมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงจะไม่โกงการเล่นเกม ซึ่งแตกต่างกับผู้ที่มีลักษณะการมุ่งอนาคตต่ำและมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำจะโกงการเล่นเกม

สมมุติฐานที่ 4 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และ การเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีวินัยของวัยรุ่นนิจิตอาสา

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีวินัยของวัยรุ่นนิจิตอาสา โดยมีตัวแปร 4 ตัว ร่วมกันมีอิทธิพล คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี และการสนับสนุนทางสังคมด้าน ข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความมีวินัยได้อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 42.0 ($R^2_{adj} = .420$)

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมด้านความ มีวินัยได้ดีที่สุด คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกใน ครอบครัว รองลงมา คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การเห็นคุณค่า ในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ และการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจาก โรงเรียน ตามลำดับ ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

4.1 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว มี อิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีวินัยของวัยรุ่นนิจอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นนิจอาสาเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยโดยมีระดับคะแนนความมีวินัยอยู่ในระดับสูง มาก เพราะสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงพยาบาลและโรงเรียนได้ และทำให้การปฏิบัติงาน ประสบความสำเร็จด้วยดี ทั้งนี้ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังวินัย โดยการฝึกระเบียบวินัย ตั้งแต่เยาว์วัย และไม่บังคับหรือควบคุมเด็กตลอดเวลา (ศิริกุล อิศรานุรักษ์, 2547: 65) ซึ่งสอดคล้อง กับ อุมพร ตรังสมบัติ (2548: 26) กล่าวว่า การฝึกระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่สำคัญในชีวิตของเด็ก พ่อแม่ จำเป็นต้องสอนให้เด็กรู้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ และขอบเขตของพฤติกรรมนั้นมีอยู่แค่ไหน ลูกจำเป็นต้องรู้จักกฎเกณฑ์ระเบียบวินัย โดยเฉพาะพ่อแม่จะต้องเป็นผู้ช่วยเด็กควบคุมพฤติกรรม และสอดคล้องกับการศึกษาของ ชิดกมล สังข์ทอง (2535) ที่พบว่าการอบรมเลี้ยงดู เป็น องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยของวัยรุ่น

4.2 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้าน ความมีวินัยของวัยรุ่นนิจอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่น นิจอาสาจะต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นจึงได้ฝึกฝนการมีระเบียบวินัย เพื่อไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และ วัยรุ่นนิจอาสาจะมีการปรับตัวเพื่อเข้ากับผู้อื่น ได้ดีจึงมีความฉลาดทางอารมณ์ (สมชาย รัชชานกุล, 2526: 230) ซึ่งสอดคล้องกับ อุมพร ตรังสมบัติ (2548: 39) กล่าวว่าเด็กที่มักอารมณ์หงุดหงิด ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้ จะมีปฏิภีการรุนแรงและอดทนต่อความคับข้องใจได้น้อย ลักษณะแบบนี้ทำให้ยากต่อการฝึกระเบียบวินัย

4.3 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีวินัยของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นจิตอาสาที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับที่ดีคือ ส่วนใหญ่มีผลการเรียนตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่มีสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งสอดคล้องกับ อุมพร ตรังสมบัติ (2548: 37) ที่พบว่าเด็กที่มีเขาว่าปัญญาสูงจะมีวินัยดีกว่าเด็กที่มีเขาน้ำปัญญาต่ำเสมอ

4.4 การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน อิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีวินัยของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ได้มีอาจารย์ที่รับผิดชอบในกิจกรรมจิตอาสาอย่างชัดเจน ทำให้มีได้สอนกฎระเบียบต่างๆ ของโรงพยาบาลที่วัยรุ่นจิตอาสาพึงทราบ และควบคุมให้วัยรุ่นจิตอาสาปฏิบัติตามกฎ ซึ่งวัยรุ่นจิตอาสาที่ยังเต็มใจทำกิจกรรมจิตอาสาอย่างไม่เบื่อง่าย ซึ่งเกิดจากแรงจูงใจที่อยากจะช่วยผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ ปริญญา ฤกษ์อรุณ (2548) กล่าวว่า การมีวินัยในตนเองเป็นลักษณะที่มุ่งเน้นการพัฒนาตน ดังนั้นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลสร้างลักษณะการมีระเบียบวินัยในตนเอง และสอดคล้องกับ สิทธิโชค วรานุสันติกุล (248: 182) กล่าวว่าแรงจูงใจภายนอก ทำให้มีผลต่อแรงจูงใจภายในให้กระทำสิ่งต่างๆ ได้

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และ การเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสุภาพของวัยรุ่นจิตอาสา

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสุภาพของวัยรุ่นจิตอาสา โดยมีตัวแปร 3 ตัว ร่วมกันมีอิทธิพล คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณค่าดี การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความสุภาพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 38.5 ($R^2_{adj} = .385$)

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมด้านความสุภาพได้ดีที่สุด คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณค่าดี รองลงมา คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน ตามลำดับ ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสุภาพของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นจิตอาสาต้องทำงานร่วมกับผู้อาวุโส ทั้งเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล ผู้ป่วย หรือผู้มาขอรับบริการจากโรงพยาบาล ทำให้วัยรุ่นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีกิจกรรมรยาทอ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งสอดคล้องกับ Coopersmith (1981: 46) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงนั้น จะสามารถเข้าใจในผู้อื่นและไว้วางใจผู้อื่นได้ ชอบเข้าสังคม รวมทั้งสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อมได้

5.2 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสุภาพของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นจิตอาสาทำงานร่วมกับผู้อาวุโสกว่าจำนวนมาก วัยรุ่นจิตอาสาจึงแสดงความสุภาพอยู่เสมอ ซึ่งครอบครัวมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังความสุภาพนี้ โดยการให้กรอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Esther Joos Esteban (1990 อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ, 2550: 27-33) กล่าวว่า การปลูกฝังความสุภาพในเด็ก คือ การให้รู้จักการอ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งครอบครัวควรมีอบรมเลี้ยงดูนั้นควรใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ พ่อแม่ควรหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจและคิดว่าตนเองถูก และไม่ควรถือแบบตามใจเกินไป เพื่อให้เด็กมองตนเองตามความเป็นจริง ไม่ยึดถือตนเองเป็นศูนย์กลาง

5.3 การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสุภาพของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นจิตอาสาต้องทำงานร่วมกับผู้อาวุโส ทั้งเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล ผู้ป่วย หรือผู้มาขอรับบริการจากโรงพยาบาล ซึ่งโรงเรียนได้อบรมสั่งสอนให้วัยรุ่นจิตอาสาที่มีความสุภาพอยู่แล้ว เพราะโรงเรียนมีหน้าที่ปลูกฝังหรือถ่ายทอดค่านิยมที่ดีงามให้แก่สมาชิกของสังคม โดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ในการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เด็กนั้น สามารถใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางจริยธรรม 3 ทฤษฎี โดยหนึ่งในนั้นคือ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม โดยทฤษฎีจะอธิบายวิธีการและขบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลจากสังคม และนำเอาทฤษฎีการเสริมแรงและการเชื่อมโยงมาใช้ร่วมกัน กล่าวคือ ในการสอนจริยธรรมให้แก่เด็ก เพื่อให้สามารถแยกความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกหรือสิ่งที่ผิด จะใช้การเสริมแรงทั้งการให้รางวัล กล่าวชมเชย การแสวงหารางวัล หลีกเลี่ยงการถูกทำโทษ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้มากขึ้น (กัญญิกา พราหมณ์พิทักษ์ 2530: 20-31)

สมมุติฐานที่ 6 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และ ความเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดของวัยรุ่นนิจิตอาสา

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดของวัยรุ่นนิจิตอาสาโดยมีตัวแปร 4 ตัว ร่วมกันมีอิทธิพล คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี และการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความสะอาดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 34.9 ($R^2_{adj} = .34.9$)

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมด้านความสะอาดได้ดีที่สุด คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ รองลงมา คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี และการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ตามลำดับ ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

6.1 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดของวัยรุ่นนิจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นนิจิตอาสา มีการฝึกฝนจิตใจให้สะอาดอยู่เสมอ ด้วยวิธีการ เป็นผู้ที่รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ Esther Joos Esteban (1990 อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 27-33) กล่าวว่า การปลูกฝังคุณธรรมการในเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้แก่เด็ก เพื่อพัฒนาจิตใจของการบริการมีความเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น

6.2 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดของวัยรุ่นนิจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครอบครัวของวัยรุ่นนิจิตอาสา มีการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งสามารถทราบได้ว่าครอบครัวของวัยรุ่นนิจิตอาสา มีการบรรยากาศภายในครอบครัวที่เป็นมิตร มีความรักความเข้าใจกัน ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้งของบิดามารดา ทำให้วัยรุ่นนิจิตอาสา รู้จักตนเอง และเข้าใจผู้อื่น (สุกัลกษณ์ สัตย์เพชรพราย, 2532 อ้างใน เกศศิริ บุญญะอดิชาติ, 2541: 54) ส่งผลให้มีการเป็นผู้มีจิตใจดี สะอาดปราศจากความมัวหมอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Speicher (1992

อ้างใน ใน เกศศิริ บุญญะอดิชาติ, 2541: 54) กล่าวว่า การให้เหตุผลทางจริยธรรมนั้นมีความสัมพันธ์กับการรับรู้บรรยากาศของครอบครัวในเชิงบวก

6.3 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นจิตอาสาเป็นผู้ที่ยินดีจะให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งเป็นลักษณะของผู้มีจริยธรรม (ศักดิ์ชัย หิรัญทวี, 2525 อ้างใน พระจิระวัฒน์ แก้วมะ, 2548: 13) ซึ่งมีความสะอาดทางร่างกายและจิตใจนั้น ก็จะเป็นผู้ยึดหลักคุณธรรมในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ อัญชลี วิทยาพิพัฒน์ (2546) ที่พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนวัยรุ่น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อเฟื้ออย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

6.4 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นจิตอาสา มีการช่วยเหลือผู้อื่นอย่างไม่หวังผลตอบแทน เกิดจากการรู้สึกร่วมกับผู้อื่น เป็นลักษณะสำคัญของการเอื้อเฟื้อ ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวเป็นส่วนสำคัญ (ปริญญา ฤกษ์อรุณ, 2548: 58) ซึ่งสอดคล้องกับ ชัดติยา กรรณสูต (2547: 32) ที่กล่าวว่า ความสัมพันธ์จากการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากผู้ใหญ่ ในการปลูกฝังให้เด็กได้เป็นผู้มีจิตในเอื้อเฟื้อ และสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริวรรณ ทิมวงศ์ (2533) ที่พบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกันมีผลต่อการใช้เหตุผลทางจริยธรรม

สมมุติฐานที่ 7 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และ การเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสามัคคีของวัยรุ่นจิตอาสา

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสามัคคีของวัยรุ่นจิตอาสา โดยมีตัวแปร 4 ตัว ร่วมกันมีอิทธิพล คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การสนับสนุนทางด้านสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียน การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความสามัคคีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 53.9 ($R^2_{adj} = .539$)

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมด้านความสามัคคีได้ดีที่สุด คือ ความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ รองลงมา คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล และการสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงเรียน ตามลำดับ ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

7.1 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสามัคคีของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นจิตอาสาต้องปฏิบัติงานแบบกลุ่มร่วมกับเพื่อนๆ และเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานจิตอาสาสำเร็จลุล่วงอย่างรวดเร็ว จึงมีความสามัคคีเกิดขึ้นในการทำงานจิตอาสา ซึ่งสอดคล้องกับ Coopersmith (1981) ที่กล่าวว่าลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองด้านการรู้สึกว่าตนมีความสามารถ จะสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้

7.2 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสามัคคีของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นจิตอาสาส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน ซึ่งจะได้รับการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาอย่างใกล้ชิด อาจมีการตั้งกฎระเบียบต่างๆ ให้วัยรุ่นจิตอาสาปฏิบัติตามให้อยู่ในความประพฤติที่เหมาะสม สร้างความเป็นหนึ่งเดียวภายในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับ อุมพร ตรีงคสมบัติ (2544: 50) ที่กล่าวว่า ครอบครัวที่มีการควบคุมพฤติกรรมที่เหมาะสม มีการตั้งกฎที่ยืดหยุ่น จะทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความร่วมมือและปฏิบัติตามกฎ

7.3 การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสามัคคีของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องจากกิจกรรมจิตอาสาเป็นกิจกรรมที่ทางโรงพยาบาลจัดขึ้น ซึ่งผู้อำนวยการของโรงพยาบาลให้การสนับสนุนกิจกรรมนี้อย่างมาก เพื่อให้มีวัยรุ่นจิตอาสาจำนวนมาก แต่การดำเนินกิจกรรมนั้นวัยรุ่นจิตอาสาจะต้องร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล ทางโรงพยาบาลจึงเน้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีของวัยรุ่นจิตอาสา กับเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริกุล อิศรานุรักษ์ (2547: 66) กล่าวว่า ถ้าสถาบันทางสังคมมีการสนับสนุน เด็กจะควบคุมตนเองในการกระทำความดีความชั่วได้มากขึ้น และสามารถสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้

7.4 การสนับสนุนทางด้านสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียน มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสามัคคีของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมจิตอาสาจะต้องทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลจำนวนมาก ซึ่งอาจจะเกิดความขัดแย้ง ทำให้วัยรุ่นจิตอาสาไม่ยอมทำกิจกรรม แต่การที่ได้รับการชื่นชมจากทางโรงเรียนและเพื่อนๆ ในการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ทำให้เป็นการเสริมแรงทางบวกให้แก่วัยรุ่นจิตอาสา ให้สามารถทำกิจกรรมจิตอาสาต่อไป และมีการปรับตัวให้เข้าไปผู้อื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริกุล อิศรานุรักษ์ (2547: 65) กล่าวว่าโรงเรียนมีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณธรรมของเด็ก ซึ่งครูจะต้องมีพื้นฐานความรักความเข้าใจ และยอมรับเด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก มีความสม่ำเสมอในการฝึกอบรมจริยธรรม

สมมุติฐานที่ 8 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และความเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจของวัยรุ่นจิตอาสา

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจของวัยรุ่นจิตอาสาโดยมีตัวแปร 6 ตัว ร่วมกันมีอิทธิพล คือ การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล เพศ และระดับช่วงชั้นของการศึกษา มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน ซึ่งตัวแปรทั้ง 6 ตัว ร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมด้านความมีน้ำใจได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 70.8 ($R^2_{adj} = .708$)

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์คุณธรรมด้านความมีน้ำใจได้ดีที่สุด คือ ความสามารถในการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ รองลงมา คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน เพศ และระดับการศึกษา ตามลำดับ ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

8.1 การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องจากวัยรุ่น

จิตอาสาได้แสดงพฤติกรรมการช่วยเหลือแก่ผู้ป่วย และผู้ที่มารับบริการจากทางโรงพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2549) ที่กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้มีน้ำใจ คือ เป็นผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปันเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม ด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา และสอดคล้องกับ ปริญญา ฤกษ์อรุณ (2548) ที่กล่าวว่า ลักษณะทางด้านจริยธรรมด้านการเสียสละสามารถทำนายพฤติกรรมการช่วยเหลือ ได้ ทั้งนี้เป็นเพราะการอาสาช่วยเหลือเป็นการเสียสละตนเองเพื่อส่วนรวม

8.2 การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องจากครอบครัวของวัยรุ่นจิตอาสาไม่ได้มีการควบคุมที่เข้มงวดจนเกินไป มีความยืดหยุ่นในกฎเกณฑ์ตามสถานการณ์และความเหมาะสม ซึ่งเป็นการควบคุมพฤติกรรมที่เหมาะสมที่สุด (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2544: 50) จึงให้วัยรุ่นจิตอาสาแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Bee (1985 อ้างใน จงกล นันทพล, 2535: 40) หากบิดามารดาได้อธิบายกฎเกณฑ์ว่าสิ่งใดเหมาะสมและไม่เหมาะสมด้วยเหตุผลและมีการตั้งกฎเกณฑ์อย่างชัดเจน บุตรจะเป็นผู้มีปฏิริยาต่อคนอื่นด้วยฉันทมิตร ด้วยการให้ความช่วยเหลือ ความเห็นอกเห็นใจ และสอดคล้องกับ Esther Joos Esteban (1990 อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ, 2550: 27-33) กล่าวว่า การปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กในเรื่องความไม่เห็นแก่ตัวนั้น ครอบครัวควรเป็นแบบอย่าง และสร้างบรรยากาศของการให้ บริจาค การเสียสละ โดยไม่มีลักษณะของการขู่บังคับ

8.3 การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเนื่องจากกิจกรรมจิตอาสาได้รับความสนใจจากผู้อำนวยความสะดวก โรงพยาบาลต่างๆ เป็นอย่างดี เพราะเป็นนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข (สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล, 2551: 49) จึงมีการจัดสรรงบประมาณให้กับกิจกรรมจิตอาสา ทำให้วัยรุ่นจิตอาสาได้รับการบริการที่ เช่น การจัดเลี้ยงอาหารกลางวัน การให้ความรู้การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เป็นต้น ซึ่งเป็นการจูงใจให้วัยรุ่นจิตอาสาร่วมทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ เหมวดี คุ่มซ่าง (2550) ที่พบว่า การที่บุคคลได้รับการสนับสนุนทางสังคมหรือการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ทำให้บุคคลรู้จักแบ่งปันให้กับสังคม

8.4 สันนิษฐานทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากวัยรุ่นจิตอาสาได้รับข้อมูล เกี่ยวกับการกระทำของตนในการร่วมกิจกรรมจิตอาสา จากครูและเพื่อน ทั้งคำชมเชยและคำตำหนิ เพื่อให้วัยรุ่นจิตอาสาได้ปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริกุล อิศรานุรักษ์ (2547: 65) กล่าวว่าโรงเรียนมีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณธรรมของเด็ก ซึ่งครูจะต้องมีพื้นฐานความรักความเข้าใจ และยอมรับเด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก มีความสม่ำเสมอในการฝึกอบรมจริยธรรม

8.5 เพศ อิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากวัยรุ่นจิตอาสาส่วนมากเป็นเพศหญิง มีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าวัยรุ่นจิตอาสาเพศชาย นอกจากนี้วัยรุ่นจิตอาสาเพศหญิงมีจริยธรรมสูงกว่าเพศชาย จึงเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสามากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เกศศิริ บุญอุติชาติ (2541) ที่พบว่านักเรียนวัยรุ่นหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าวัยรุ่นชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการศึกษาของ และการศึกษาของ ทิพวรรณ ลิ้มสุขนิรันดร์ (2535) ที่พบว่า นักเรียนหญิงในจังหวัดสระบุรีมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชายในจังหวัดสระบุรี แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีวรรณ เขียววลี (2522) ที่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

8.6 ระดับการศึกษา อิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจของวัยรุ่นจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนได้มีการสอนคุณธรรมทุกระดับช่วงชั้น ยังมีระดับช่วงชั้นทางการศึกษาสูงขึ้น ก็ยังได้รับความรู้เรื่องคุณธรรมสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เกศศิริ บุญอุติชาติ (2541) ที่กล่าวว่านักเรียนวัยรุ่นตอนปลายมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนวัยรุ่นตอนต้น และการศึกษาของ ศรีวรรณ เขียววลี (2522) ที่พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง ต่อคุณธรรมของอาสาสมัคร: กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี

การศึกษาตัวแปรอิสระคือ การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง ตัวแปรตามคือ คุณธรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ อาสาสมัครจิตอาสา ภายในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี ทั้ง 5 โรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลบางบัวทอง โรงพยาบาลปากเกร็ด โรงพยาบาลไทรน้อย โรงพยาบาลบางใหญ่ และโรงพยาบาลบางกรวย โดยอาสาสมัครจิตอาสาที่มีอายุระหว่าง 13- 21 ปี สำรวจข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2550 –มกราคม 2551 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 426 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากรแต่ละโรงพยาบาลและสุ่มอย่างกระจายแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับสลากตามรายชื่อของอาสาสมัครจิตอาสา เพื่อให้ได้อาสาสมัครจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการวิจัยเพื่อทำการรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกได้เป็น 6 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของวัยรุ่นจิตอาสา โดยมีคำถามแบบตรวจรายการ (Check List) และเติมข้อความ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุระดับการศึกษา ผลการเรียน จำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด รายได้ของครอบครัว สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาบิดา และระดับการศึกษาของมารดา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นข้อคำถามที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของ Coopersmith (1981) โดยข้อคำถามจะครอบคลุมการเห็นคุณค่าในตนเอง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ ความรู้สึกว่าคุณมีคุณค่า และความรู้สึกว่าคุณมีอำนาจ ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 36 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมของ กระทรวงศึกษาธิการ (ปีงบประมาณ 2550-2551) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) โดยข้อคำถามจะครอบคลุมคุณธรรม 8 องค์ประกอบขององค์ประกอบ ได้แก่ ความขยันความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีวินัย ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 36 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลของครอบครัว ประยุกต์จากแนวคิด McMaster Model of Family Functioning (MMFF) ในระยะต่อมาแนวคิดนี้ได้พัฒนาขึ้นมาโดย Epstein, Bishop & Baldwin (1982 อ้างในอุมาพร ตรีงคสมบัติ 2544: 55-56) โดยมีคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว บทบาทของสมาชิกในครอบครัว การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลของการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน ตามแนวคิดของ House (1981 cited in Brown, 1986) โดยมีคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม 4

องค์ประกอบ ได้แก่ การสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงเรียน การสนับสนุนทางด้านข้อมูล ข่าวสารจากโรงเรียน การสนับสนุนทางด้านสิ่งของ และบริการจากโรงเรียน การสนับสนุนด้านการประเมินจากโรงเรียน ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 22 ข้อ

ตอนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลของการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล ตามแนวคิดของ House (1981 cited in Brown, 1986) โดยมีคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงพยาบาล การสนับสนุนทางด้านข้อมูล ข่าวสารจากโรงพยาบาล การสนับสนุนทางด้านสิ่งของ และบริการจากโรงพยาบาล และการสนับสนุนด้านการประเมินจากโรงพยาบาล ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด จำนวน 21 ข้อ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ทำหนังสือนำเพื่อใช้ในการดำเนินการเก็บข้อมูล จากภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี และผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรีทั้ง 5 โรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลบางบัวทอง โรงพยาบาลปากเกร็ด โรงพยาบาลไทรน้อย โรงพยาบาลบางใหญ่ และโรงพยาบาลบางกรวย และผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจและเก็บแบบสอบถามคืนในวันเดียวกัน

2. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้แล้วจากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถามและแบบวัด นำข้อมูลที่ได้มาบันทึกแบบลงรหัสแล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้ สัดส่วนร้อยละ ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้แปลความหมายของข้อมูลต่างๆ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้แสดงการกระจายของข้อมูล และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้หาอิทธิพลของตัวแปรตามตัวหนึ่งซึ่งส่งผลจากตัวอิสระตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การทำหน้าที่ของครอบครัว

การทำหน้าที่ของครอบครัว ทั้ง 6 ด้าน โดยรวมของระดับการรับรู้อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.05$) เพื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X}=4.21$) ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X}=4.19$) การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X}=4.03$) บทบาทของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X}=3.99$) การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X}=3.95$) และการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X}=3.81$) โดยเรียงตามมีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปถึงค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2. การสนับสนุนทางสังคมของโรงเรียน

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมของระดับการรับรู้อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.11$) เพื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมด้านการอารมณ์จากโรงเรียน ($\bar{X}=4.30$) การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน ($\bar{X}=4.09$) การสนับสนุนทางสังคมทางด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน ($\bar{X}=4.08$) และการสนับสนุนทางสังคมทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน ($\bar{X}=3.94$) โดยเรียงตามมีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปถึงค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

3. การสนับสนุนทางสังคมของโรงพยาบาล

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมของระดับการรับรู้อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.07$) เพื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการสนับสนุนทางสังคมทางด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล ($\bar{X}=4.13$) การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงพยาบาล ($\bar{X}=4.11$) การสนับสนุนทางสังคมทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงพยาบาล ($\bar{X}=4.04$) และการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์จากโรงพยาบาล ($\bar{X}=4.02$) โดยเรียงตามมีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปถึงค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

4. การเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเอง ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมของระดับการรับรู้อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.92$) เพื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ ($\bar{X}=4.05$) ความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ ($\bar{X}=4.04$) ความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี ($\bar{X}=3.97$) และความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ ($\bar{X}=3.62$) โดยเรียงตามมีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปถึงค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

5. คุณธรรม

คุณธรรม ทั้ง 8 ด้าน โดยรวมของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.98$) เพื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความมีวินัย ($\bar{X}=4.22$) ความมีน้ำใจ ($\bar{X}=4.17$) ความสามัคคี ($\bar{X}=4.14$) ความซื่อสัตย์ ($\bar{X}=4.06$) ความขยัน ($\bar{X}=4.01$) ความสุภาพ ($\bar{X}=3.80$) ความประหยัด ($\bar{X}=3.78$) และความสะอาด ($\bar{X}=3.74$) โดยเรียงตามมีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปถึงค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

6. การทดสอบสมมุติฐาน

6.1 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรม โดยรวมของวัยรุ่นนิจิตอาสา พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี และการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรม โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรม โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 6 ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 71.1 ($R^2_{adj} = .711$)

6.2 ปัจจัยส่วนบุคคล การหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความขยันของวัยรุ่นนิจิตอาสา พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี และการ

สนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการ โรงเรียน ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรทั้ง 4 ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 50.5 ($R^2_{adj} = .505$)

6.3 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหมัดของวัยรุ่นนิจิตอาสา พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหมัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความประหมัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 5 ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 26.1 ($R^2_{adj} = .261$)

6.4 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นนิจิตอาสา การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล และการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว และผลการเรียนเฉลี่ย ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 7 ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 55.4 ($R^2_{adj} = .554$)

6.5 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีวินัยของวัยรุ่นนิจิตอาสา พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีวินัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการสนับสนุนทาง

สังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีวินัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 4 ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 42.0 ($R^2_{adj} = .420$)

6.6 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสุภาพของวัยรุ่นนิจิตอาสา พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงเรียน ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสุภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรทั้ง 3 ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 38.5 ($R^2_{adj} = .385$)

6.7 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดของวัยรุ่นนิจิตอาสา พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสะอาดโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 4 ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 34.9 ($R^2_{adj} = .34.9$)

6.8 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสามัคคีของวัยรุ่นนิจิตอาสา พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การสนับสนุนทางด้านสังคมด้านอารมณ์จากโรงเรียน การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความสามัคคีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรทั้ง 4 ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 53.9 ($R^2_{adj} = .539$)

6.9 ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจของวัยรุ่นจิตอาสา พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและบริการจากโรงพยาบาล เพศ และระดับช่วงชั้นของการศึกษา มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินจากโรงเรียน มีอิทธิพลต่อคุณธรรมด้านความมีน้ำใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 6 ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 70.8 ($R^2_{adj} = .708$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา: กรณีศึกษา โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการ ที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อวัยรุ่นจิตอาสา ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมและรายด้าน ซึ่ง ได้แก่ ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว บทบาทของสมาชิกในครอบครัว การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว และการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับสูง ดังนั้น การพัฒนาบุคคลให้มีคุณธรรมจริยธรรม ควรเริ่มจากครอบครัวเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้ควรมีการกระตุ้นให้บิดามารดาได้ตระหนักในหน้าที่ของตนเองและหันมาเอาใจใส่บุตรหลานมากยิ่งขึ้น โดยหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนควรร่วมมือกันในการรณรงค์ให้ครอบครัวตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนในการดูแลบุตรหลาน โดยการใช้สื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ หรือการเปิดอบรมตามสถานที่ราชการ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล เป็นต้น เพื่อสร้างรากฐานของการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่วัยรุ่นของชาติในอนาคตต่อไป

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวในเรื่องการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลต่อคุณธรรมในหลายๆ ด้าน ทั้งนี้การควบคุมพฤติกรรมในครอบครัวก็เปรียบได้กับการอบรมเลี้ยงดู ถ้าหากการอบรมเลี้ยงดูที่มีความเข้มงวดมากก็จะส่งผลทำให้เด็กเกิดความเกียติ ไม่มีความยืดหยุ่น แต่หากมีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยก็จะทำให้เด็กเป็นคนไร้ระเบียบ ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมที่สุด คือ การเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล โดยมีความยืดหยุ่นในกฎระเบียบ ฉะนั้นครอบครัวจึงต้องหันมาสนใจกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ฉะนั้นเพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่วัยรุ่น ควรมีการให้ความรู้ในเรื่องวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องให้แก่บิดามารดาโดยเริ่มตั้งแต่การสร้างครอบครัว นอกจากนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่การอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมโดยผ่านสื่อต่างๆ และควรมีการอบรมบิดามารดาถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรตั้งแต่บุตรยังอยู่ในครรภ์มารดา โดยให้เป็นหน้าที่ของโรงพยาบาล เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างวัยรุ่นที่มีคุณภาพต่อไป

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า มีการสนับสนุนทางสังคมทั้งจากโรงเรียนและโรงพยาบาลอยู่ในระดับสูง ทั้งในด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการประเมิน ด้านอารมณ์และด้านสิ่งของและบริการ แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนและโรงพยาบาลให้การสนับสนุนกิจกรรมจิตอาสา นอกจากนี้จากการวิจัยยังพบว่า การสนับสนุนทางสังคมในทุกด้านมีอิทธิพลต่อคุณธรรมของวัยรุ่น ดังนั้นในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่วัยรุ่นจึงควรได้รับการสนับสนุนจากสถาบันทางสังคมต่างๆ แต่ในปัจจุบันการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมส่วนใหญ่จะอยู่ที่สถาบันทางการศึกษาเท่านั้น ดังนั้นควรให้สถาบันทางสังคมต่างๆ มีการร่วมมือกันในการจัดโครงการที่ช่วยพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่วัยรุ่นให้มากขึ้น เช่น การจัดค่ายอาสาในช่วงปิดเทอม การจัดกิจกรรมธรรมะ เป็นต้น เพื่อให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ถึงคุณธรรมที่ถูกต้อง และสามารถนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

4. จากการวิจัยที่พบว่า วัยรุ่นจิตอาสามีการเห็นคุณค่าในตนเอง ในเรื่องความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ ความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ ความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี และความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ อยู่ในระดับสูง และการเห็นคุณค่าในตนเองในด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ และความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี มีอิทธิพลต่อคุณธรรมในหลายๆ ด้าน ดังนั้นในการที่จะพัฒนาให้วัยรุ่นเห็นคุณค่าในตนเองนั้น ควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้วัยรุ่นมีความรู้สึกว่าคุณค่ามีความสำคัญต่อตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้สถาบันครอบครัวก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง โดยครอบครัวสามารถที่จะทำให้วัยรุ่นมีความมั่นใจในตนเองโดยการให้ความไว้วางใจในการรับผิดชอบต่อตนเอง การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและยอมรับ

การตัดสินใจในสิ่งที่สมเหตุสมผลของวัยรุ่น และการให้โอกาสได้ร่วมการตัดสินใจภายในครอบครัว เป็นต้น ฉะนั้นครอบครัวและโรงเรียนจึงควรจัดหาโอกาสให้แก่วัยรุ่นได้แสดงศักยภาพ ความสามารถ และให้การชื่นชมในความกระทำที่ดีเหล่านั้น

5. จากการวิจัยพบว่า วัยรุ่นจิตอาสามีคุณธรรมในด้านความมีวินัย ด้านความมีน้ำใจ ด้านความสามัคคี ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความขยัน ด้านความสุภาพ ด้านความประหยัด และด้านความสะอาด อยู่ในระดับสูง ดังนั้นหากสังคมควรเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้แสดงศักยภาพ ความรู้ และความสามารถของตนเอง เช่น การจัดประกวดร้องเพลง การจัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน เป็นต้น เพื่อให้วัยรุ่นได้รู้ถึงการเป็นผู้ที่ช่วยเหลือผู้อื่น จะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้วัยรุ่นได้พัฒนาตนเอง รู้จักตนเอง และเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น และยังเป็นการพัฒนาคุณธรรมในตัวของวัยรุ่นให้เพิ่มสูงขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้สถาบันทางสังคมต่างๆ ควรร่วมมือกันจัดกิจกรรมต่างๆ ให้มีความหลากหลาย เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของตน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมที่ดีให้แก่วัยรุ่นไทยในอนาคต

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาสถาบันทางสังคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวของวัยรุ่น ที่ไม่ใช่สถาบันครอบครัว หรือสถาบันการศึกษาเพียงเท่านั้น แต่ควรมีการศึกษาสถาบันทางศาสนา หรือสถาบันทางการปกครอง เป็นต้น เพื่อที่จะนำมาผลการวิจัยมาพัฒนาสถาบันทางสังคมให้เหมาะสมกับวัยรุ่น และส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของวัยรุ่นต่อไป

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจจะมีผลต่อคุณธรรมของวัยรุ่น เพิ่มเติม เช่น บุคลิกภาพ ความคาดหวัง ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นต้น เพื่อนำตัวแปรต่างๆ ต่อไปนี้ มาพยากรณ์ลักษณะทางคุณธรรม หรือการใช้เหตุทางจริยธรรมของวัยรุ่นต่อไป

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชากรที่มีความสัมพันธ์กับคุณธรรมจริยธรรมที่แตกต่างกัน จากกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา เช่น นักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง นักเรียนที่พิการทางร่างกาย เป็นต้น เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบว่ามีความสอดคล้อง หรือแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กนกกาญจน์ บุปผาชาติ. 2548. ความพึงพอใจในการทำงาน การสนับสนุนทางสังคม และ
ความเครียดของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลราชวิถี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กรมสุขภาพจิต. 2543. คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับครู. นนทบุรี:
องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

กระทรวงศึกษาธิการ. 2549. เอกสารประกอบการประชุมวาระ 4.2: นโยบายและยุทธศาสตร์การ
เสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย. 3 พฤศจิกายน 2549

กัลยา วานิชย์บัญชา. 2549. การใช้ SPSS for window ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพมหานคร: บริษัทธรรมสาร จำกัด.

กิติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย์. 2535. การวัดแรงสนับสนุนทางสังคม: วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
7 (มกราคม-ธันวาคม 2535), 170.

เกศศิริ บุญญะอดิชาติ. 2541. รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ
นักเรียนวัยรุ่น ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา
พัฒนาการ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชัตติยา วรรณสูตร. 2547. รายงานการวิจัยคุณธรรม พฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย.
กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

คณะอนุกรรมการด้านครอบครัวในคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีและสำนักงานปลัด
สำนักนายกรัฐมนตรี. 2537. การพัฒนาครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์
พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

- จกกล นันทพล. 2535. การสังเกตพฤติกรรมการช่วยเหลือจากการเล่นบทบาทสมมุติในศูนย์บ้านเด็ก
ก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตร
- จกกลนี ต้อยเจริญ. 2540. สัมพันธภาพของวัยรุ่นกับบิดามารดา การเห็นคุณค่าในตนเองกับการ
ปรับตัวของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานามัยครอบครัว,
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เจนจิรา วรรณมานุสสัย. 2547. การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของผู้ป่วยภาวะซึมเศร้า :
กรณีศึกษาที่โรงพยาบาลสุรินทร์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ
พยาบาลและจิตเวช, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชม ภูมิภาค. 2523. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชนมน สุขวงศ์. 2543. ความสัมพันธ์ระหว่างการเลี้ยงดูกับความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่น
ตอนต้น. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชนิดา ราธิ. 2543. การเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลสาธารณสุข,
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชลวิทย์ เชื้อหอม. 2542. การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนที่ผ่านการอบรมและไม่ผ่าน
การอบรมในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยพร วิชชาวุธ ชีระพร อุวรรณ โฉ และ พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2531. พฤติกรรมทางจริยธรรม
ในสังคมไทยปัจจุบัน การศึกษาตามแนวทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณรงค์ เส็งประชา. 2541. **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก. 2520. **จริยธรรมของเยาวชนไทย**.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524. **จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช.

_____. 2538. **ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม การวิจัยและพัฒนาบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: โครงการ
ส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ดาวนภา กิตติสาโร. 2546. **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความ
ซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเจ้าพระยา
โดยวิธีวิเคราะห์สหสัมพันธ์เชิงคาโนนิคัล**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขา
การวิจัยและสถิติทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ฐปณีย์ ตั้งจิตภักดีสกุล. 2545. **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองและความรู้สึกสิ้นหวังใน
เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาคลินิก, มหาวิทยาลัยมหิดล.**

ทิสนา แคมมณี. 2546. **การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**.
กรุงเทพมหานคร: เมธีทิปส์.

เทิดศักดิ์ เดชคง. 2545. **ความฉลาดทางอารมณ์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.

ถาวร रामโยธิน. 2544. **แบบวัดจริยธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือ**.
โรงพยาบาลสวนปรุง. กรุงเทพมหานคร: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.

ธงชัย สันติวงษ์ และ ชัยยศ สันติวงษ์. 2535. **พฤติกรรมของบุคคลในองค์กร**. กรุงเทพมหานคร:
บริษัทวิเคราะห์ธุรกิจและการจัดการจำกัด.

- ชยาน์ อมรสิงห์. 2549. ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การ การสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ: กรณีศึกษาพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. 2543. MQ เด็กกับสติปัญญาศีลธรรมทางรอดของมนุษยชาติ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันการศึกษาสัตยาไส.
- ธีระพร อูวรรณโณ. 2530. จริยธรรมกับการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพมาศ อึ้งพระ (ธีรเวคิน). 2546. ทฤษฎีบุคลิกภาพและการปรับตัว: พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นภาพร พุ่มพุกภัย. 2529. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการแนะแนว, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นาดยา วงศ์เหล็กภัย. 2532. ผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชจิรา สุมณฑา. 2549. ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง การสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นุชลดา โรจนประภาพรรณ. 2541. ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น ศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานามัยครอบครัว, มหาวิทยาลัยมหิดล.

- บุญเยี่ยม ตระกูลวงษ์. 2528. เอกสารการสอนชุดวิชาสังคมวิทยาการแพทย์ หน่วยที่ 9-15
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ประกาศรี สีอำไพ. 2550. พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประมะ สตะเวทิน. 2546. หลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ภาพพิมพ์.
- ปริญญา ฤกษ์อรุณ. 2548. ลักษณะทางจริยธรรมของวัยรุ่นตอนปลายที่มีพฤติกรรมอาสาช่วยเหลือ
ผู้อื่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- พรศรี ใจงาม. 2535. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง กับความสามารถในการ
พูดภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
ชั้นสูง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญชัย. 2550. จิตวิทยาครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ธนาเพลส
จำกัด.
- พรรณี ช. เจนจิต. 2528. จิตวิทยาการเรียนการสอน (จิตวิทยาการศึกษาสำหรับครูในชั้นเรียน).
กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์การพิมพ์.
- พลอยวไล ไกรนรา. 2548. การสนับสนุนทางสังคมและการปรับตัวของวัยรุ่นชายในศูนย์ฝึกและ
อบรมเด็กและเยาวชนภาคใต้. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา
ชุมชน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พระจิระวัฒน์ แก้วมะ. 2548. การเปรียบเทียบจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร และความสามัคคี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภาวิณี นาวาพานิช. 2538. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงาน ความภาคภูมิใจในตนเอง ความวิตกกังวลและปัจจัยทางชีวสังคมบางประการกับแนวโน้มการออกจากงานของพยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ภาวิณี ธนบดีธรรมจารี. 2540. ปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อความสำนึกในคุณค่าตนเองของพยาบาลจิตเวชโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มยุรี เมธีไตรรัตน์. 2529. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลระดับต้นกับนักศึกษาพยาบาลระดับวิชาชีพในสถาบันการศึกษาพยาบาลสังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลสาธารณสุข, มหาวิทยาลัยมหิดล.

มานิดา ธรรมดารีย์. 2545. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับครอบครัวและระดับความนับถือตนเองกับทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มารุต คำชะอม. 2537. ภาวะการมีงานทำและคุณภาพในการทำงานของผู้จบอุดมศึกษา: กรณีศึกษาบัณฑิตจากวิทยาลัยครูภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ. 2551. จิตอาสา (Online). www.volunteer-spirit.org, 6 กรกฎาคม 2551.

มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ. 2007. **คุณธรรม** (Online). www.th.wikipedia.or, 20 พฤศจิกายน 2550.

โยธิน ศาสนยุทธ และ จุมพล พูลภัทรชีวิน. 2524. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

รวงรัชต์ บัณฑิตยารักษ์. 2547. **ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การำหน้าที่ของครอบครัว อัตมโนทัศน์ และกาดังเป้าหมาย กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รัชนี วิเศษสังข์. 2518. **จรรยาวิพากษ์ของเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง**. วิทยานิพนธ์คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ละออ หุตาณู. 2525. **จรรยาสำหรับพยาบาล**. กรุงเทพมหานคร: อักษรไทย.

ลักษณา สิริวัฒน์. 2539. **จิตวิทยาเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โอ .เอส.พรีนติ้งเฮาส์.

วณิ ออมสิน. 2522. **พัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วาริณี คุณธรรมสถาพร . 2549. **ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ ความหวัง กับการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ชั้นปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการปรึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิระวรรณ อุประมาณ. 2538. **การทำหน้าที่ของครอบครัวในครอบครัวของเด็กที่มีภาวะซึมเศร้า และไม่มีภาวะซึมเศร้า**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตเวชศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิระวรรณ อามระดิษ. 2522. **ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา มัธยมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. 2542. **เซวี่น้.E.Q.ดัชนีความสุขและความสำเร็จของชีวิต.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เอ็กเปอร์เน็ท จำกัด.
- ศิริกุล อิศรานุรักษ์. 2547. **พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรมของเด็กไทย.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2546. **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล. 2551. **เมล็ดพันธุ์ความดี เริ่มออกแล้ว ณ ที่นี้.** กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสหพัฒนาไฟศาล.
- สมชาย รัชชชนกุล. 2526. **จิตวิทยาวัยรุ่น.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- สมิต สัจฉกร. 2548. **การต้อนรับและบริการที่เป็นเลิศ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สายธาร
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. 2524. **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท รวมสาส์น.
- _____. 2548. **จิตวิทยาสังคมประยุกต์: ทฤษฎีและการประยุกต์.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สุชา จันทร์เอม. 2529. **จิตวิทยาวัยรุ่น.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2548. **เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: หจก.สามลดา.

- สุดใจ บุญอารี. 2541. การฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรม ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุนทรียา ยอดไกรศรี. 2547. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดอุดรดิตถ์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุภัทรา เอื้อวงศ์. 2525. การให้เหตุผลทางจริยธรรมของนักศึกษพยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรทิพย์ จิตรพิระ. 2536. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมกับระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรารักษ์ ไคว้ตระกูล. 2545. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2549. สอนคุณธรรมอย่างไรให้ซำรงสามัคคี. กรุงเทพมหานคร: วิ.ที.ซี.คอมมิวเคชั่น.
- สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2549. รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนากิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). ยุทธศาสตร์การพัฒนากุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนากิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2550. รายงานการประเมินการจัดการ
เรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.

อัมพล สุอำพัน. 2539. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมิกราช.

อัญชลี วิทยาพิพัฒน์. 2546. การศึกษาการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การเห็นคุณค่าในตนเอง
และพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของนักเรียนวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อรชума พุ่มสวัสดิ์. 2539. การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรม
เลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนเอง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรศรี งามวิทยาพงศ์. 2548. สร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณผ่านงานอาสาสมัคร: กรณีศึกษา ฉลาด
ทำบุญ! วารสารสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: 2-3.

อุมพร ตรังคสมบัติ. 2543. Everest พาลูกค้นหาความนับถือตนเอง เทคนิคสร้างความเชื่อมั่น
ความภูมิใจและความแข็งแกร่งในชีวิต. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและพัฒนา
ครอบครัว จำกัด.

_____. 2544. จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว **Family Therapy and Family
Counseling**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว จำกัด.

_____. 2547. บ้านแตก แต่หัวใจไม่สลาย **Broken home, but not broken heart**.
กรุงเทพมหานคร: ชันด้าการพิมพ์.

_____. 2548. สร้างวินัยให้ลูกคุณ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ชันด้าการพิมพ์.

อำไพรัตน์ อักษรพรหม. 2537. การศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัวชาวไทยด้วยเครื่องมือชี้วัด
ความสัมพันธ์ของครอบครัวโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต
กระทรวงสาธารณสุข.

อนุก แท้สูงเนิน. 2547. การพัฒนาคุณธรรมด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด และด้านความ
ประหยัดของนักเรียนโรงเรียนตลาดไทรพิทยาคม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Brown, M. A. 1986. Social support during pregnancy. **Nursing Research**. New York: New York
American Journal of Nursing. 35 (1).

Broughton, John M. and Frelman Moir, D John. 1982. **The cognitive Developmental
Psychology of James mark Baldwin: Cower Theory and Research in Genetic
Episteme logy**. New Jersey: Ablex Publishing Corporation.

Cheryl, A.K. and other. 1993. Journal of the American Academy of Child and Adolercnt
Psychiatry. **Family Functioning and Suicidal Behavior in Adolescent Inpatients
with Disorders**. New York.

Cobb, S. 1976. "Social Support as a Moderator of life stress". **Psychosomatic Medicine**. 38:
300-313.

Coopersmith, S. 1981. **The Antecedents of Self-Esteem**. Sanfrancisco: W.H.Freeman and
Company.

Gottlieb, B.H. 1985. **Social Support Strategies**. 2nded. Beverly Hills: California Sage
Periodication.

H.W. Fowler and F.G. Fowler. 1982. **The concise Oxford dictionary of current English**.
Oxford: Clarendon Press.

Jean Piaget. 1969. **The Moral Judgment of the Child**. New York: Free Press paperback.

Kahn, R.L. 1979. **Aging and Social Support Aging from Birth to Death: Interdisciplinary Perspective**. Colorado: Westview Press.

Kaplan, B. H., J. C. Cassel and S. Gore. 1977. "Social Support and Health". **Medical Care**. 15 (May 1977): 50-51.

Kingsley, D. ed. 1965. **Human Society**. 7th ed. New York: The Mac million Company.

Kohlberg L. 1969. **Stage and Sequence: the Cognitive-development to socialization**. In **D.A. Goslin (ed) Handbook of socialization theory and research**. Chicago : Rand McNally and Company.

Lennick, D. and Kiel, F. 2005. **Moral Intelligence: Enhancing Business Performance and Leadership Success**. New York: Wharton Business Press.

Luthans, Fred. 2005. **Organization Behavior**. 10 ed. New York: Mc Graw-Hill, Inc.

Mussen, P.H., J. J. Conger, J. Kagan and A.C. Huston. 1969. **Child Development and Personality**. 3rd ed. New York: Harper & Row Publishers, Inc.

Norbeck, J.S. 1981. "Social Support: A model for clinical research and application". **Advance in Nursing Science**. 81: 43-58.

NCSS. **Program Statistical Power Analysis** (Online) www.ncss.com/pass_upgrade.html, May 25, 2008. cited J. Choen. 1988. **Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences**. New Jersey: Larence Erlbaum Associates Hillsdale.

- Pender, N.J., Murdaugh, C.L., and Parsons, M.A. 2001. **Health Promotion in Nursing Practice**. 4th ed. New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Rest, J. R. 1978. **A Theoretical Analysis of Moral Judgment Development**. Minnesota: Unpublished Manuscript.
- Rest, J. R. 1986. **Moral Development Advances in Research and Theory**. New York: The Macmillan Company.
- Robert Coles. 1998. **The Moral intelligence of children : how to raise a moral child** . New York: Random House
- Rober, S. A. 1995. **The Penguin Dictionary of Psychology**. London: Penguin Books.
- Rosenberg, M. 1965. **Society and Adolescent Self Image**. New Jersey: Princeton University Press.
- Santrock, J. W., 2002. **A Topical Approach to Life-Span Development**. New York : McGraw-Hill.
- Schermerborn, J.R., Hunt J.G. and Osborn R.N. 1991. **Managing Organizational Behavior**. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Winifred R. Merkel, assistant. 1973. **Dictionary of education**. New York: McGraw-Hill

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง : การพัฒนาวิทยุรุ่นจิตอาสาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันของสังคมไทย

สำหรับการวิจัย เรื่อง อิทธิพลการทำหน้าที่ของครอบครัว

การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ที่มีต่อคุณธรรมของวิทยุรุ่นจิตอาสา:

กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี

(การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย)

เป็นแบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง แบบตรวจรายการและแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งประกอบด้วยคำถามจำนวน 165 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

1. ข้อมูลส่วนบุคคล	10 ข้อ
2. การเห็นคุณค่าในตนเอง	36 ข้อ
3. คุณธรรม	45 ข้อ
4. การทำหน้าที่ของครอบครัว	29 ข้อ
5. การสนับสนุนทางสังคม	42 ข้อ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

ข้อความต่อไปนี้ เป็นข้อความเกี่ยวกับสถานการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โปรด
อ่านแต่ละข้อโดยละเอียด กรุณาตอบคำถามทุกข้อ และเลือกคำตอบที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง
มากที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุด
คำตอบมีให้เลือก 5 ระดับ คือ ไม่จริงที่สุด ไม่จริง ไม่แน่ใจ จริง และจริงที่สุด

หมายเหตุ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ ผลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยโดยภาพรวม
เท่านั้น จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล

ผู้วิจัย

นางสาวพริยา เลิศมงคลนาม

นักศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาจิตวิทยา

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน เพียง 1 คำตอบ ใน 1 ข้อ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านและกรุณาตอบให้ครบทุกข้อคำถาม

ข้าพเจ้า (ชื่อ-สกุล).....

ยินยอมที่จะตอบแบบสอบถามนี้ให้แก่ผู้วิจัย เพื่อนำไปใช้ในการทำวิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล

1. เพศ ชาย หญิง

2. อายุ.....ปี.....เดือน

3. ระดับการศึกษาปัจจุบัน.....

4. ผลการเรียนปัจจุบันได้เกรดเฉลี่ย (นับจากเทอมล่าสุด).....

5. ท่านมีพี่น้องทั้งหมด.....คน

6. ท่านเป็นลูกคนที่.....

7.สถานภาพสมรสของบิดามารดา

บิดามารดาอยู่ร่วมกัน บิดามารดาหย่าร้าง/หม้าย บิดามารดาหม้าย

8. รายได้เฉลี่ยของครอบครัว.....บาท/เดือน

9.การศึกษาของบิดา

☐ 1. ไม่ได้เรียน	☐ 2. ประถมศึกษา
☐ 3. มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
☐ 5. อนุปริญญา/ปวส.	☐ 6.ปริญญาตรี
☐ 7.ปริญญาโท	☐ 8.ปริญญาเอก
☐ 9.อื่นๆ (ระบุ).....	

10.การศึกษาของมารดา

☐ 1. ไม่ได้เรียน	☐ 2. ประถมศึกษา
☐ 3. มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
☐ 5. อนุปริญญา/ปวส.	☐ 6.ปริญญาตรี
☐ 7.ปริญญาโท	☐ 8.ปริญญาเอก
☐ 9.อื่นๆ (ระบุ).....	

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่สอดคล้องกับระดับ

ความคิดเห็นท่านมากที่สุด

5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด

4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมาก

3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงปานกลาง

2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงน้อย

1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับไม่จริงเลย

ข้อคำถาม	ระดับการรับรู้				
	1	2	3	4	5
1. ฉันเคยได้รับเลือกเป็นตัวแทนของห้องเรียน					
2. ฉันได้รับการยอมรับจากผู้อื่น					
3. ฉันมักจะได้รับการเลือกให้เป็นผู้นำกลุ่มจากเพื่อน					
4. บุคคลรอบข้างมักคำนึงถึงความรู้สึกของฉัน					
5. ฉันเป็นที่รักของบุคคลรอบข้าง					
6. คนรอบข้างฉันให้ความสนใจกับความรู้สึกของฉัน					
7. เมื่อฉันมีปัญหา บุคคลรอบข้างพร้อมที่จะช่วยเหลือ					
8. บุคคลรอบข้างฉัน พร้อมที่จะให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ					
9. เมื่อมีปัญหา ฉันสามารถปรึกษาบุคคลรอบข้างได้					
10. ฉันตั้งเป้าหมายในการดำเนินชีวิต					
11. ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดี					
12. ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จทันเวลาได้					
13. ฉันสนุกกับการเรียน					
14. ฉันภูมิใจกับการได้ช่วยงานผู้อื่น					
15. ฉันมีความสุข เมื่อได้ช่วยแม่ทำงานบ้าน					
16. ฉันรู้ถึงข้อบกพร่องของตนเอง					
17. ฉันยินดีรับฟังคำตักเตือนจากผู้อื่น					
18. ฉันชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ					

ข้อความ	ระดับการรับรู้				
	1	2	3	4	5
19. ฉันมักช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน					
20. ฉันไม่ประพาศิตนให้เป็นทีเดือดร้อนแก่ผู้อื่น					
21. ฉันไม่เคยหนีเรียน					
22. ฉันมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง					
23. ฉันมีความสุขกับชีวิต					
24. ฉันทำประพาศิตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น					
25. ฉันเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่					
26. ฉันมักได้รับคำชมเชยจากอาจารย์					
27. ฉันแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ทุกคน					
28. เมื่อได้รับคำชม ฉันรู้สึกดีใจ					
29. ฉันสามารถควบคุมความโกรธของตนเองได้					
30. เมื่อมีเหตุการณ์ที่ทำให้ฉันเสียใจ ฉันยังสามารถทำงานจนสำเร็จได้					
31. ฉันให้ความเคารพคุณครู					
32. ฉันรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
33. ฉันคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น					
34. เมื่อเกิดปัญหาขึ้น ฉันมักหาสาเหตุ					
35. ฉันเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคล					
36. ฉันรับฟังคำเตือนจากบุคคลรอบข้าง					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณธรรม

ข้อคำถาม	ระดับการรับรู้				
	1	2	3	4	5
37. ฉันตั้งใจเรียนในชั้นเรียน					
38. ฉันตั้งใจทำงาน ที่ฉันต้องรับผิดชอบให้ดีที่สุด					
39. ฉันจะหยุดเรียนเมื่อจำเป็น					
40. เมื่อฉันถูกอาจารย์ตำหนิ ฉันจะพยายามปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น					
41. ฉันพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายจากครูให้ดีที่สุด					
42. ฉันมักร่วมกิจกรรมกีฬาของโรงเรียน แม้ว่าจะต้องฝึกซ้อมอย่างหนัก					
43. ก่อนซื้อของ ฉันจะคิดถึงความสะดวกสบายอย่างถึถ้วน					
44. ฉันทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเอง					
45. เมื่อมีเงินเหลือจากโรงเรียน ฉันจะเก็บสะสมไว้					
46. ฉันซื้ออุปกรณ์ในการเรียนตามราคาที่เหมาะสมกับฉัน					
47. ฉันใช้สิ่งของต่างๆ เช่นยางลบ ยาสีฟัน จนหมด ถึงจะซื้อใหม่					
48. ฉันมักนำเสื้อผ้าที่ชำรุด มาซ่อมแซมใช้ใหม่					
49. ฉันให้ความช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน					
50. เมื่อคนรอบข้างฉันประสบความสำเร็จ ฉันจะแสดงความยินดี					
51. ฉันไปถึงโรงเรียนก่อนเวลาเข้าเรียน					
52. เมื่อมีปัญหา ฉันจะตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยเหตุผล					
53. เมื่อฉันพบสิ่งของของผู้อื่น ฉันจะนำส่งคืนเจ้าของ					
54. ฉันไม่ลอกข้อสอบเพื่อน					
55. ฉันจะเข้าแถวรอตามคิว เมื่อต้องเข้าห้องน้ำสาธารณะ					
56. ฉันแต่งกายตามกฎระเบียบของโรงเรียน					
57. ฉันไม่ออกไปเที่ยวนอกบ้านในตอนกลางคืน					
58. ก่อนนอน ฉันจะจัดหนังสือถึงของต่างๆ ที่จะใช้เรียนในวันรุ่งขึ้น					
59. ฉันทิ้งขยะ ลงในถังขยะ					

ข้อคำถาม	ระดับการรับรู้				
	1	2	3	4	5
60. ฉันข้ามถนนตรงทางม้าลาย					
61. ฉันปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน					
62. ฉันไม่พูดคำหยาบคาย					
63. ฉันไม่คุยในห้องเรียน					
64. เมื่อจะหยิบของของผู้อื่น ฉันจะขออนุญาตเจ้าของก่อน					
65. ฉันมีความคิดว่าการแต่งตัวถูกกาลเทศะ เป็นสิ่งที่ดี					
66. เมื่อฉันเดินผ่านผู้ใหญ่ ฉันจะก้มตัวลง					
67. ฉันรักษาความสะอาดของบ้าน					
68. เมื่อฉันพบขยะบนพื้น ฉันจะเก็บไปทิ้ง					
69. ฉันดูแลรักษาความสะอาดของตนเอง					
70. เมื่อมีเวลาว่าง ฉันมักจะออกกำลังกาย					
71. เมื่อเพื่อนทำให้ฉันถูกอาจารย์ตำหนิ ฉันจะไม่โกรธเพื่อน					
72. ฉันสามารถรักษาศีลห้าได้					
73. ฉันสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ดี					
74. เมื่อฉันทำงานร่วมกับผู้อื่น จะช่วยทำงานนั้นจนสำเร็จ					
75. ฉันคิดว่าการใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง					
76. ฉันไม่คิดทำร้ายผู้อื่น					
77. เมื่อมีบุคคลรอบข้างดักเตือนฉัน ฉันจะรับฟังและนำไปปฏิบัติตาม					
78. ถ้าเพื่อนลืมนำหนังสือมา ฉันจะแบ่งหนังสือให้เพื่อนดู					
79. เมื่อฉันมีคนมาถามทาง ฉันยินดีจะบอกทางที่ถูกต้องแก่เขา					
80. ฉันชอบช่วยเหลือผู้อื่น					
81. ฉันยอมสละเวลาในการเล่นกับเพื่อน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่สังคม					
82. เมื่อฉันพบตู้บริจาคในสถานที่ต่างๆ ฉันจะสละเงินเพื่อบริจาค					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม

ข้อคำถาม	ระดับการรับรู้				
	1	2	3	4	5
83. เมื่อมีปัญหา ครอบครัวของฉันจะปรึกษากันถึงวิธีแก้ปัญหา					
84. เมื่อมีปัญหา ครอบครัวของฉันร่วมมือกันแก้ปัญหาจนสำเร็จ					
85. ครอบครัวของฉันมักจะถามถึงผลการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว					
86. ครอบครัวของฉันเชื่อว่า ถ้าช่วยกันแก้ปัญหา ก็จะประสบความสำเร็จ					
87. เมื่อมีความขัดแย้ง ครอบครัวของฉันจะใช้วิธีการพูดคุยตกลงกันได้					
88. ฉันสามารถพูดถึงเรื่องไม่สบายใจของฉันกับพ่อแม่ / ผู้ปกครองได้อย่างเปิดเผย					
89. ฉันสามารถบอกสมาชิกในครอบครัวได้ เมื่อเขาทำในสิ่งที่ฉันไม่ชอบ					
90. เมื่อสมาชิกในครอบครัวแต่ละคนมีปัญหาส่วนตัว จะมีการปรึกษากันถึงปัญหานั้น					
91. สมาชิกในครอบครัวของฉันมีงานบ้านที่ต้องรับผิดชอบกันทุกคน					
92. ฉันสามารถเลือกงานบ้านที่ต้องการทำได้					
93. เมื่อฉันทำการบ้านเสร็จแล้ว ฉันจะช่วยพ่อแม่ / ผู้ปกครองทำงาน					
94. สมาชิกในครอบครัวของฉัน ทำงานแทนกันได้					
95. สมาชิกในครอบครัวของฉันมีความรักใคร่ช่วยเหลือกันดี					
96. ฉันรับรู้ถึงความรักของพ่อแม่ / ผู้ปกครอง ที่มีต่อฉัน					
97. สมาชิกในครอบครัวของฉัน เข้าอกเข้าใจกัน					
98. เมื่อฉันไม่สบายใจ ฉันสามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างเปิดเผยในครอบครัว					
99. ในยามวิกฤติ ครอบครัวฉันสามารถพึ่งพากันได้					
100. เมื่อฉันรู้สึกเสียใจ ฉันรับรู้ได้ว่า พ่อแม่เสียใจเหมือนกับฉัน					
101. ครอบครัวของฉัน แสดงความรักต่อกันเมื่อมีโอกาส					
102. ฉันมีความสุข เมื่อได้อยู่ร่วมกันกับทุกคนในครอบครัว					

ข้อคำถาม	ระดับการรับรู้				
	1	2	3	4	5
103. พ่อแม่/ผู้ปกครองให้ความใส่ใจกับความรู้อีกของคนในครอบครัว					
104. ครอบครัวของฉันรับประทานอาหารเช้าร่วมกัน					
105. เมื่อฉันเกิดความท้อใจ สมาชิกในครอบครัวจะคอยให้กำลังใจ					
106. เมื่อคนในครอบครัวป่วย คนอื่นในครอบครัวจะให้การดูแล					
107. ครอบครัวของฉันมีการดักเตือน หากฉันประพฤติตัวไม่ดี					
108. เมื่อคนในครอบครัวทำผิด จะได้รับการตำหนิ / ลงโทษตามความเหมาะสม					
109. มีการตั้งกฎเกณฑ์ภายในครอบครัวของฉันอย่างเคร่งครัด					
110. ทุกคนในครอบครัวปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ครอบครัวได้ตั้งไว้					
111. เมื่อพ่อแม่ / ผู้ปกครองอบรมสั่งสอน ฉันมักจะปฏิบัติตาม					
112. เมื่อฉันไปเที่ยวกับเพื่อน ฉันต้องขออนุญาตพ่อแม่ / ผู้ปกครอง					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

ข้อคำถาม	ระดับการรับรู้				
	1	2	3	4	5
113. โรงเรียนของฉันให้การสนับสนุนและยกย่องคนที่ทำความดี					
114. เพื่อนๆชื่นชม เมื่อฉันทำความดี					
115. ฉันรู้ดีกว่าเพื่อนๆมีความจริงใจต่อฉัน					
116. ฉันรู้สึกผูกพันกับโรงเรียน					
117. เมื่อฉันขาดเรียน อาจารย์จะถามถึงฉันด้วยความเป็นห่วง					
118. เพื่อนจะให้กำลังใจฉัน เมื่อฉันมีปัญหา					
119. อาจารย์ได้แนะนำถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา					
120. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ถึงโครงการจิตอาสา					
121. ฉันได้รับความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพจากโรงเรียน					
122. โรงเรียนของฉันมีอาจารย์ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการจิตอาสา					

ข้อคำถาม	ระดับการรับรู้				
	1	2	3	4	5
123. อาจารย์สามารถให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการจิตอาสาได้					
124. ฉันสามารถติดตามข่าวโครงการจิตอาสาจากโรงเรียนได้					
125. ฉันมีอุปกรณ์ต่างๆจากโรงเรียน เพื่อทำกิจกรรมจิตอาสาได้					
126. โรงเรียนอนุญาตให้มีวันและเวลากับนักเรียน ไปทำกิจกรรมจิตอาสา					
127. ถ้าฉันขอรับบริจาคเงินในการทำกิจกรรมจิตอาสา อาจารย์ยินดีที่จะร่วมบริจาค					
128. อาจารย์ให้การสนับสนุนที่จะพาฉันไปโรงพยาบาลเพื่อทำกิจกรรมจิตอาสา เมื่อฉันร้องขอ					
129. เมื่อฉันประพฤติตัวดีจะได้รับการชมเชยจากอาจารย์					
130. อาจารย์สนับสนุนให้ฉัน ได้แสดงความสามารถ					
131. เมื่อโรงเรียนมีกิจกรรม ฉันมีโอกาสแสดงความสามารถพิเศษของตนเอง					
132. อาจารย์จะตักเตือนฉัน เมื่อทำผิดกฎระเบียบ					
133. เพื่อนจะเตือนฉันไม่ให้ทำผิดระเบียบของโรงเรียน					
134. ฉันจะปรับปรุงพฤติกรรม หากได้รับการตักเตือน					
135. เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลให้เกียรติฉัน ในการทำกิจกรรมจิตอาสา					
136. เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลชื่นชมฉัน เมื่อฉันได้ช่วยเหลือผู้ป่วย					
137. ฉันรู้ดีกว่าเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลแสดงความจริงใจต่อฉัน					
138. ฉันรู้สึกผูกพันกับโรงพยาบาลที่ฉันไปทำกิจกรรมจิตอาสา					
139. เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลให้ความเอาใจใส่ต่อฉัน ในการทำกิจกรรมจิตอาสา					
140. เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสา เมื่อฉันมีปัญหา					
141. โรงพยาบาลมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วย ก่อนเข้าโครงการจิตอาสา					

ข้อความ	ระดับการรับรู้				
	1	2	3	4	5
142. เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลจัดประชาสัมพันธ์ที่โรงเรียนเกี่ยวกับโครงการจิตอาสา					
143. ฉันได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคต่างๆจากโรงพยาบาล					
144. โรงพยาบาลมีการประชาสัมพันธ์ถึงโครงการจิตอาสา					
145. ฉันทราบวิธีการดูแลตนเองจากโรงพยาบาล					
146. เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลได้จัดบริการ/ อาหาร/ เครื่องดื่มให้กับฉัน เมื่อไปทำกิจกรรมจิตอาสา					
147. ฉันได้รับความสะดวกจากโรงพยาบาลในการทำกิจกรรมจิตอาสา					
148. ฉันได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ในแผนกที่ฉันทำกิจกรรมจิตอาสา					
149. ฉันได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลอย่างดี ในการทำกิจกรรมจิตอาสา					
150. โรงพยาบาลให้ฉันยืมอุปกรณ์ ในการทำกิจกรรมจิตอาสา					
151. โรงพยาบาลจัดสถานที่ ที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมจิตอาสา					
152. โรงพยาบาลสนับสนุนให้ฉัน ได้แสดงความสามารถ					
153. เมื่อฉันประพฤติตัวดีจะได้รับการชมเชยจากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล					
154. ผู้ป่วยที่โรงพยาบาลชื่นชมในความมีน้ำใจของฉัน					
155. ฉันปฏิบัติตามคำแนะนำเรื่องจิตอาสา จากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล					

ขอบคุณสำหรับการร่วมตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัย..นางสาวพิริยาเลิศมงคลนาม

ภาคผนวก ข

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางผนวกที่ 1 ค่า Item - Total Correlation (r) รายข้อของแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเอง	ข้อที่	ค่า Item -Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1. ความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ	1	.3900	.9264
	2	.4352	.9248
	3	.5561	.9235
	4	.6782	.9218
	5	.4299	.9248
	6	.5762	.9232
	7	.4730	.9244
	8	.5746	.9234
	9	.3807	.9257
2. ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ	10	.5352	.9239
	11	.5926	.9231
	12	.6430	.9226
	13	.7409	.9214
	14	.5653	.9235
	15	.4696	.9247
	16	.1759	.9277
	17	.6560	.9224
	18	.6534	.9228
3. ความรู้สึกว่าคุณมีคุณค่า	19	.3902	.9253
	20	.2997	.9260
	21	.4301	.9250
	22	.4557	.9248
	23	.3780	.9255
	24	.7598	.9221
	25	.4188	.9249
	26	.6529	.9225

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

การเห็นคุณค่าในตนเอง	ข้อที่	ค่า Item -Total Correlation	Alpha if Item Deleted
4. ความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ	27	.4776	.9244
	28	.4414	.9247
	29	.2654	.9271
	30	.3609	.9257
	31	.6299	.9229
	32	.5414	.9239
	33	.3073	.9259
	34	.6082	.9231
	35	.5528	.9237
	36	.5503	.9236
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ			.9262

ตารางผนวกที่ 2 ค่า Item - Total Correlation (r) รายข้อของแบบสอบถามคุณธรรม

คุณธรรม	ข้อที่	ค่า Item -Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1. ความขยัน	37	.5773	.9091
	38	.6596	.9084
	39	.3254	.9117
	40	.4701	.9104
	41	.6084	.9093
	42	.3153	.9125
2. ความประหยัด	43	.2933	.9121
	44	.4952	.9099
	45	.0981	.9168
	46	.1587	.9133
	47	.5519	.9091

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

คุณธรรม	ข้อที่	ค่า Item -Total Correlation	Alpha if Item Deleted
3. ความซื่อสัตย์	48	.1656	.9146
	49	.5288	.9100
	50	.5025	.9105
	51	.5644	.9089
	52	.4697	.9105
4. ความมีวินัย	53	.7719	.9079
	54	.4749	.9101
	55	.1159	.9131
	56	.4543	.9104
	57	.5073	.9097
	58	.2807	.9126
	59	.3535	.9115
5. ความสุภาพ	60	.3001	.9122
	61	.1968	.9128
	62	.4150	.9108
	63	.4173	.9108
	64	.3910	.9111
	65	.3380	.9119
	66	.1288	.9132
6. ความสะอาด	67	.4959	.9099
	68	.6018	.9087
	69	.4724	.9104
	70	.3129	.9124
	71	.2683	.9125
7. ความสามัคคี	72	.5562	.9090
	73	.6223	.9090
	74	.3065	.9123

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

คุณธรรม	ข้อที่	ค่า Item -Total Correlation	Alpha if Item Deleted
8. ความน้ำใจ	75	.6715	.9080
	76	.5372	.9094
	77	.6421	.9087
	78	.2925	.9120
	79	.3626	.9116
	80	.6523	.9088
	81	.6220	.9090
	82	.3542	.9114
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ			.9126

ตารางผนวกที่ 3 ค่า Item - Total Correlation (r) รายข้อของแบบสอบถามการทำหน้าที่ของ
ครอบครัว

การทำหน้าที่ของครอบครัว	ข้อที่	ค่า Item -Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1. การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	83	.7741	.9368
	84	.7681	.9369
	85	.5240	.9394
	86	.6914	.9377
2. การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว	87	.5646	.9389
	88	.5859	.9388
	89	.5652	.9390
	90	.7631	.9365
3. บทบาทของสมาชิกในครอบครัว	91	.8425	.9354
	92	.3583	.9423
	93	.5722	.9389
	94	.4266	.9402

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

การทำหน้าที่ของครอบครัว	ข้อที่	ค่า Item -Total Correlation	Alpha if Item Deleted
4. การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกใน ครอบครัว	95	.5833	.9389
	96	.6623	.9380
	97	.8167	.9368
	98	.7222	.9370
	99	.5327	.9394
	100	.4828	.9397
5. ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกใน ครอบครัว	101	.6247	.9383
	102	.5675	.9393
	103	.6731	.9379
	104	.0369	.9458
	105	.8352	.9361
	106	.3946	.9404
6. การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว	107	.5198	.9396
	108	.5242	.9393
	109	.5372	.9400
	110	.7248	.9370
	111	.6855	.9777
	112	.1835	.9423
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ			.9408

ตารางผนวกที่ 4 ค่า Item - Total Correlation (r) รายชื่อของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม
จากโรงเรียน

การสนับสนุนทางสังคม	ข้อที่	ค่า Item -Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงเรียน	113	.4259	.9561
	114	.5895	.9552
	115	.4850	.9558
	116	.4935	.9558
	117	.6507	.9549
	118	.5138	.9557
2. การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสารจาก โรงเรียน	119	.6713	.9550
	120	.3348	.9565
	121	.3223	.9567
	122	.1925	.9568
	123	.3205	.9564
	124	.5315	.9555
3. การสนับสนุนทางด้านสิ่งของ และบริการจาก โรงเรียน	125	.5547	.9554
	126	.3112	.9568
	127	.5270	.9556
	128	.4613	.9559
4. การสนับสนุนทางการประเมินโรงเรียน	129	.5627	.9554
	130	.5451	.9555
	131	.4646	.9560
	131	.3588	.5964
	132	.6119	.9551
	134	.5888	.9552
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ			.9007

ตารางผนวกที่ 5 ค่า Item - Total Correlation (r) รายชื่อของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม
จากโรงพยาบาล

การสนับสนุนทางสังคม	ข้อที่	ค่า Item -Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงพยาบาล	135	.6193	.9553
	136	.7686	.9541
	137	.7202	.9544
	138	.6731	.9548
	139	.6557	.9548
2. การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสารจาก โรงพยาบาล	140	.4666	.9559
	141	.4827	.9560
	142	.6471	.9549
	143	.5249	.9557
	144	.6916	.9548
	145	.8172	.9541
3. การสนับสนุนทางด้านสิ่งของ และบริการจาก โรงพยาบาล	146	.6155	.9552
	147	.6991	.9547
	148	.6371	.9551
	149	.7459	.9546
	150	.5655	.9555
4. การสนับสนุนทางการประเมินจาก โรงพยาบาล	151	.6748	.9551
	152	.7678	.9545
	153	.7980	.9543
	154	.7929	.9541
	155	.7919	.9541
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ			.9507

ตารางผนวกที่ 6 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเองรายด้านและทั้งฉบับ

การเห็นคุณค่าในตนเอง	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
1. ความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ	.8581
2. ความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ	.8565
3. ความรู้สึกว่าคุณมีคุณค่า	.7520
4. ความรู้สึกว่าคุณมีอำนาจ	.7764
ทั้งฉบับของการเห็นคุณค่าในตนเอง	.9262

ตารางผนวกที่ 7 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคุณธรรมรายด้านและทั้งฉบับ

คุณธรรม	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
1. ความขยัน	.7554
2. ความประหยัด	.6850
3. ความซื่อสัตย์	.6909
4. ความมีวินัย	.6168
5. ความสุภาพ	.6408
6. ความสะอาด	.5881
7. ความสามัคคี	.7715
8. ความมีน้ำใจ	.7784
ทั้งฉบับของคุณธรรม	.9126

ตารางผนวกที่ 8 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านและทั้งฉบับ

การทำหน้าที่ของครอบครัว	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
1. การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	.9217
2. การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว	.7971
3. บทบาทของสมาชิกในครอบครัว	.6844
4. การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	.8245
5. ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	.7033
6. การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว	.7636
ทั้งฉบับของการทำหน้าที่ของครอบครัว	.9408

ตารางผนวกที่ 9 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนด้านและทั้งฉบับ

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
1. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงเรียน	.7992
2. การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน	.7814
3. การสนับสนุนทางด้านสิ่งของ และบริการจากโรงเรียน	.7351
4. การสนับสนุนทางการประเมินโรงเรียน	.7774
ทั้งฉบับของการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	.9007

ตารางผนวกที่ 10 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาลด้านและทั้งฉบับ

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
5. การสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงพยาบาล	.8760
6. การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงพยาบาล	.8252
7. การสนับสนุนทางด้านสิ่งของ และบริการจากโรงพยาบาล	.8544
8. การสนับสนุนทางการประเมินจากโรงพยาบาล	.9028
ทั้งฉบับของการสนับสนุนทางสังคมจากโรงพยาบาล	.9563

ภาคผนวก ค
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจิตอาสา

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจิตอาสา

นิยาม

คำว่า อาสาสมัครเป็นคำที่รู้จักกันมาช้านาน ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Volunteer ซึ่งใช้ครั้งแรกในช่วงศตวรรษที่ 17 มีความหมายทั่วไปว่า เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นหรือสังคมด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนหรือถูกบังคับ การช่วยเหลือนั้นอาจเป็นในรูปแบบของการให้เงินสิ่งของ จนกระทั่งแรงงาน แรงสมอง เพื่อให้ผู้อื่นหรือสังคมมีความสุข ปัจจุบันเรารู้จักกันแพร่หลายในคำว่า “จิตอาสา” ซึ่งสามารถจะสื่อความหมายได้ครอบคลุมกว่า คือเป็นจิตที่พร้อมจะสละเวลา แรงกาย และสติปัญญาเพื่อสาธารณประโยชน์หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า จิตอาสาเป็นเรื่องของความงามของจิตใจเริ่มที่ใจที่เปี่ยมด้วยบุญเห็นความทุกข์ยากของเพื่อนมนุษย์เสมือนเป็นความทุกข์ยากของตนเอง จึงอาสาช่วยเหลือกัน เมื่อทำแล้วเกิดปีติความสุขใจ

แนวคิด

นักวิชาการและผู้ทำงานในวงการอาสาสมัคร เช่น Susan Ellis และ Katerines H Noqes ได้วิเคราะห์พบว่า อาสาสมัครจิตอาสาเมืองค์ประกอบ 4 ประการด้วยกันคือ

1. มีความเป็นอิสระในการเลือก (Choose) ที่จะกระทำหรือไม่กระทำหรือไม่กระทำในสิ่งใดๆ
2. มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) รวมทั้งการกระทำที่เป็นประโยชน์ คือ บุคคลและกลุ่มบุคคล
3. ไม่หวังผลรางวัลหรือผลตอบแทนเป็นเงินทอง (Without Monetary Profit)
4. ไม่ใช่ภาระงานที่ต้องทำตามหน้าที่ (Beyond Basic Obligations) การที่บุคคลตัดสินใจจะเข้ามาเป็นอาสาสมัคร/จิตอาสา คุณสมบัติจะต้องมีสภาวะจิตใจที่สำคัญ 3 ประการ คือ

- 4.1 ความปรารถนาที่จะให้
- 4.2 ความรู้สึกเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น
- 4.3 ไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ

จากการศึกษาถึงปัจจัยส่งเสริมให้วัยรุ่นเป็นอาสาสมัครในสหรัฐอเมริกา ซึ่งในปี 1995 พบว่ามีเยาวชนอาสาสมัครถึง 13.3 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 60 ของจำนวนประชากรที่เป็นเยาวชน และวัยรุ่นส่วนใหญ่ได้กล่าวถึงเหตุผลส่วนตัวที่ร่วมเป็นอาสาสมัคร คือ

1. รู้สึกสงสารและเห็นใจผู้ตกทุกข์ได้ยาก
2. เป็นโอกาสที่จะได้ทำสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับคน
3. มีความเชื่อว่าถ้าคนได้ช่วยเหลือผู้อื่น ผู้อื่นจะให้ความช่วยเหลือตนเช่นกัน
4. มีความเชื่อว่าสังคมจะดีขึ้นถ้าทุกคนทั้งหลายใส่ใจซึ่งกันและกัน
5. ทำให้คนเรามีความรู้สึกที่ดีขึ้น เมื่อตนเองให้ความใส่ใจแก่ผู้อื่น

องค์กรใดอะไรจากอาสาสมัคร

การที่บุคคลเข้ามาเป็นอาสาสมัครอาจเต็มเวลา หรือช่วงขณะที่มีเวลาว่างก็ตาม ต่างก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาล ทั้งต่อตนเอง และสังคมส่วนรวมได้ จากการศึกษาถึงประโยชน์ของการเป็นอาสาสมัครพบว่าสังคมและประเทศชาติได้รับประโยชน์จากการทุ่มเทของอาสาสมัครซึ่งประเมินเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาลทีเดียว หนึ่งสำหรับระบบบริการสุขภาพปัจจุบันทำให้บุคลากรทางการแพทย์มีความเครียดในการทำงานสูง นอกจากมีผู้ป่วยล้นมือแล้ว ยังมีคดีแพทย์ถูกฟ้องร้อง ร้องเรียนเพิ่มสูงขึ้นทุกวันสาเหตุหลักเกิดจากมุ่งดูแลรักษาผู้ป่วยเฉพาะส่วน โดยมุ่งรักษาโรคเท่านั้น ไม่มองการอาการรักษาผู้ป่วยว่าเป็นการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ให้พ้นจากความทุกข์อันเกิดจากโรคร้ายไข้เจ็บที่คุกคามร่างกายจึงเกิดปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้ให้กับผู้รับบริการ ครั้งหนึ่งสมเด็จพระราชบิดาแห่งวงการแพทย์ไทยได้ตรัสกับนักศึกษาแพทย์ว่า “อยากให้แพทย์ไม่เพียงเป็นแพทย์เพื่อรักษาโรคเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่อยากให้แพทย์ใส่ใจและความเป็นมนุษย์ในการรักษาด้วย” เมื่อเร็วๆ นี้มีผลงานการวิจัยของบริษัทวิจัยตลาดชั้นนำระดับโลกเปิดเผยถึงการสำรวจและศึกษาพฤติกรรมทัศนคติและความใส่ใจที่ดีต่อผู้คนในเอเชีย 7 ประเทศ พบว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความใส่ใจต่อผู้อื่นสูงสุด ซึ่งค่านิยมนี้กำลังเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากความไม่แน่นอนทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ปัญหาว่าทำอย่างไรจึงจะคืนความมีกำลังใจคืนหัวใจของความเป็นมนุษย์สู่ระบบบริการสุขภาพ จึงจัดว่าจิตอาสาเป็นพลังสร้างสรรค์ที่สำคัญ

อันหนึ่งในเวลานี้ ถ้าแรงค์ให้แพร่หลายไปทั่วประเทศอาจเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของสังคมไทยที่จะลดช่องว่างของความไม่เข้าใจกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบบริการสุขภาพ ทั้งยังก่อให้เกิดความสมานฉันท์ของคนในชาติได้

เงื่อนไขของการเป็นอาสาสมัคร

1. ต้องมีใจที่จะทำความดี
2. ต้องมีความรัก
3. ต้องยอมเสียสละเวลา

จิตวิญญาณของอาสาสมัคร

1. รู้จักพอ สำนึกคุณ ใจเขาใจเรา ให้อภัย
2. ในโลกนี้ไม่มีใครที่ฉันไม่ให้อภัยการให้อภัยดีต่อตนเอง
3. ในโลกนี้ไม่มีใครที่ฉันไม่รัก ถ้าในใจเรามีแต่ความรัก ใครเห็นใครก็ชอบใครก็รัก
4. ทำด้วยความสมัครใจรับด้วยความปิติยินดี (ต้องมีรอยยิ้มสยามประจำตัว งานหนักเท่าไรก็ไม่ป่น) ทำมากได้มาก ทำน้อยเสียมาก
5. อย่าทำความดีเพื่อหวังชื่อเสียง อย่าทำความดีเพื่อให้ได้มาซึ่งบุญกุศล แต่ควรทำความดีโดยการสำนึกว่าทำตามหน้าที่ที่พึงกระทำ จึงจะเป็นการทำความดีด้วยความจริงใจโดยไม่หวังผลตอบแทน การให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน
6. อะไรคือสิ่งที่มีค่าที่สุดในชีวิต คำตอบก็คือความรัก ผู้ที่เสียสละความสุขส่วนตัวและสามารถให้ความรักแก่ผู้อื่น จะเป็นผู้ที่มีความสุขอยู่เสมอชีวิตจะมีคุณค่าอย่างยิ่ง
7. แม้สรรพสัตว์มิได้เป็นญาติมิตรกับเรา แต่ความทุกข์ของเขาเหล่านั้นคือ ความทุกข์ของเรา

เรา ความเจ็บปวดของเขาคือความเจ็บปวดของเราบาดแผลที่เกิดขึ้นกับตัวเขาเป็นดั่งความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นกับจิตเรานี้คือ “มหามตตาทรรรมต่อสรรพสัตว์ทั้งปวง”

8. จงนำความเมตตาและความกรุณาจากบททฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริง รูปประติมากรรมที่ปั้นด้วยดินหรือแกะสลักด้วยไม้ ยังมีใช้พระโพธิสัตว์ที่แท้จริง พระโพธิสัตว์ที่แท้จริงนั้นทำงานได้ พูดได้รับประทานอาหาร ได้สามารถดับดับฟังเสียงของผู้ทุกข์ยากและสามารถปรากฏตัว เพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทุกแห่งหน

9. ผู้ที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่นนั้นเราเรียกว่า “พระโพธิสัตว์” ถ้าเราสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้หนึ่งวัน เราก็จะเป็นพระโพธิสัตว์ได้หนึ่งวัน

10. ปากจงพูดดี ใจจงคิดดี กายจงทำดี จงปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยใจที่เปิดกว้างและพูดจาด้วยความระมัดระวัง

11. ความงดงามของมวลรวมขึ้นอยู่กับการจัดเกลาส่วนย่อยให้งดงามความงดงามและบุคลิกภาพของบุคคลใดมักจะแสดงออกด้วยความสง่างาม ไม่ว่าจะเป็นการเดิน ยืน นั่ง หรือนอน ขณะที่เดินก็จะมีการเดินที่สง่างาม ขณะที่ยืนก็ยืนอย่างเรียบร้อย ขณะที่นั่งก็มีท่านั่งที่ดี ขณะที่นอนก็มีท่านอนที่ดี

12. คนเราจะต้องสำนึกในคุณค่าของบุญ รักษาบุญที่ทำไว้และหมั่นสร้างบุญเพิ่มเติม ผู้ที่ให้ความรักแก่ผู้อื่นคือผู้มีบุญ ผู้ที่สามารถจัดความทุกข์คือผู้มีปัญญา

13. จงถือเอาความขัดแย้งมาเป็นบทเรียน จงถือเอาคำชมเชยเป็นข้อเตือนใจ จงนำคำติเตียนของผู้อื่นมาสำรวจตนเอง ถือความผิดพลาดมาเป็นประสบการณ์ คำวิพากษ์วิจารณ์ใดๆ ล้วนเป็นบทเรียนที่มีค่ายิ่งคนเราจะอยู่ระหว่างความชอบธรรมกับงาน เมื่อความชอบธรรมกับงานสมดุลกันเมื่อใด เราก็จะประสบความสำเร็จเมื่อนั้น

14. พระพุทธองค์ตรัสเตือนสาวกอยู่เสมอว่า แม้จะสำเร็จเป็นพระอรหันต์ จงอย่าได้หยิ่งผยอง แต่จงรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตนดังเช่นรวงข้าวที่สุกแล้ว มีเมล็ดข้าวอยู่เต็มรวง ต้นข้าวจะยิ่งโน้มต่ำลง การถ่อมตนจะต้องแสดงออกอย่างจริงใจและยอมรับฟังผู้อื่น โดยไม่ได้แข็ง ไม่ทำร้ายจิตใจผู้อื่น การถ่อมตนจะทำให้เราสถิตอยู่ในใจของผู้อื่นด้วย

15. หากเราเป็นคนเจ้าอารมณ์และปากร้าย แม้เราจะเป็นคนใจดีเพียงใดก็ตาม เราก็ยังเป็น คนไม่ได้อยู่แน่นอนคนเรามากจะไม่มองตัวเอง เรามักจะมองผู้อื่นและวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ นานาแต่ เราหาไม่รู้ไม่ว่าเราเองก็ถูกผู้อื่นมองเช่นนั้นเหมือนกัน นอกเสียจากเราจะแยกตัวออกมาเป็นผู้ สังเกตการณ์อยู่วงนอก จึงจะสามารถมองเห็นตัวเราเองและทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่างชัดเจน

เครือข่ายจิตอาสา

เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มคนทำงานภาคสังคม ที่เห็นความสำคัญของงานอาสาสมัครและ ต้องการสืบสานกระแสพลังน้ำใจที่มีอาสาสมัครจำนวนมาก เดินทางไปช่วยผู้ประสบภัยสึนามิ ในช่วงต้นปี 2548 เครือข่ายมุ่งประสานความร่วมมือ และเสริมพลังการทำงานขององค์กรที่ทำงาน ด้าน อาสาสมัครและการให้ เกี่ยวกับจิตอาสา

วิสัยทัศน์

เพื่อเสริมพลังจิตสาธารณะและพลังปัญญาของอาสาสมัครให้เข้มแข็งสู่สังคมที่มีความสุขสงบ (To strengthen volunteers' public mind and wisdom power for peaceful society)

ที่มา

เนื่องจากเหตุการณ์ประสพภัยคลื่นสึนามิที่ได้ก่อให้เกิดการร่วมมือ กันระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนภาคประชาสังคมต่างๆ ซึ่งทำได้ เป็นจุดเริ่มต้นของกระแสการเป็นอาสาสมัครซึ่งเป็นการช่วยเหลือซึ่งกัน และเป็นประโยชน์ร่วมกันทั้งต่อผู้กระทำ และผู้อื่น โดยเน้นที่คุณค่า ของ ความสามัคคีการมีส่วนร่วม และการสร้างสรรค์ประโยชน์สุขในสังคม ทาง องค์กรต่างๆได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในด้านงานอาสาสมัคร และมีความ เห็นร่วมกันที่จะมีการจัดการอาสาสมัครให้มีระบบที่ชัดเจนมากขึ้นเพื่อรองรับกับรูปแบบงานอาสาที่หลากหลายนับตั้งแต่แบบพึ่งพาตนเองในชุมชน จนไปถึงการช่วยเหลือผู้คนที่อ่อนแอทั่วโลก จึงได้มีการร่วมมือกันเป็น เครือข่ายจิตอาสาเพื่อให้ กระแสอาสาสมัครในสังคมไทยนั้น เป็น ไปอย่าง มั่นคงและยั่งยืน

วัตถุประสงค์: JAI

1. Job Placement: เป็นศูนย์เชื่อมประสานข้อมูลระหว่างอาสาสมัครองค์กรด้านอาสาสมัครและสังคม

2. Advocacy: ร่วมกำหนดวาระสาธารณะและขับเคลื่อนกระแสอาสาสมัครอย่างต่อเนื่อง

3. Improvement: พัฒนาศักยภาพการจัดการอาสาสมัครอย่างรอบด้านทั้งเป็นแหล่งรวบรวมและสร้างความรู้ในการส่ง

ภาคผนวก ง
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผศ.ดร. อรพิน สติรมน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
2. ผศ. จำรอง เงินดี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
3. อาจารย์ ดร.ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ผู้ทรงคุณวุฒิ

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล	นางสาวพริยา เลิศมงคลนาม
วัน เดือน ปี ที่เกิด	15 ธันวาคม พ.ศ. 2526
สถานที่เกิด	จังหวัดสมุทรสงคราม
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2549 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการแนะแนว จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒน์
ทุนการศึกษาที่ได้รับ	โครงการทุนวิจัยมหัศจรรย์ สกว. ด้านมนุษยศาสตร์ – สังคมศาสตร์

